

ქართული გალობა
ანთოლოგია

Georgian Chant
Anthology

VI

გამოცემა ეძღვნება
საქართველოს სამოციქულო,
ავტოკეფალური, მართლმადიდებელი ეკლესიის
ავტოკეფალიის აღდგენიდან 100

და

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის

ილია II-ის

აღსაყდრებიდან 40 წლისთავს

* * *

This Edition is Dedicated to the
100th Anniversary of the Restoration of the Autocephaly
of the Georgian Apostolic Autocephalous
Orthodox Church
and the
40th Anniversary of the Enthronement of the
Catholicos-Patriarch of All Georgia,
Ilia II

საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი
The Folklore State Centre of Georgia

ფონდი ქართული გალობა
Georgian Chanting Foundation

ქართული გალობა
ანთოლოგია
ტომი VI

დასავლეთ საქართველოს სამგალობლო ტრადიცია

ძლისპირნი

Georgian Chant
Anthology
Volume VI

The Chanting Tradition of Western Georgia

Heirmoi

თბილისი
Tbilisi
2018

ანთოლოგიის VI—VIII ტომებში ფილიმონ ქორიძისა და ექვთიმე კერესელიძის მიერ ნოტირებული დასავლეთ საქართველოს სამგალობლო ტრადიციის ძლისპირთა კრებულებია წარმოდგენილი: ე. კერესელიძის ხელნაწერი ნიგნები Q684, Q687 და Q689 (დაცულია კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში). ეს ხელნაწერები სრული სახით პირველად ქვეყნდება.

წინამდებარე, VI ტომში დაბეჭდილია საგალობლები ხელნაწერიდან Q684. მასში მოცემულ ჰიმნთა უმეტესობა ძლისპირია.

Collections of heirmoi from the Western Georgian chant tradition notated by Philimon Koridze and Ekvtime Kereselidze are presented in Volumes VI-VIII of the Anthology: E. Kereselidze's manuscript books Q684, Q687, and Q689 (kept at the Korneli Kekelidze Georgian National Center of Manuscripts). This is the first time these manuscripts are being published in full. Chants from manuscript Q684 are printed in the present Volume VI. The majority of hymns shown in it are heirmoi.

იდების ავტორი და პროექტის ხელმძღვანელი: სვიმონ (ჯიქი) ჯანგულაშვილი
The author and Project Leader: Svimon (Jiki) Jangulashvili

VI ტომის შემდგენელი და მუსიკალური რედაქტორი — ლევან ვეშაპიძე
Compiler and musical editor: Levan Veshapidze

შესავალი წერილების ავტორები — სვიმონ (ჯიქი) ჯანგულაშვილი, ჯონ გრემი
The authors of introductions: Svimon (Jiki) Jangulashvili, John Graham

კომენტარების ავტორი — სვიმონ (ჯიქი) ჯანგულაშვილი
The author of comments: Svimon (Jiki) Jangulashvili

რედაქტორები: რუსუდან წურნუშია და თამარ ჩხეიძე
Editors: Rusudan Tsurtsumia, Tamar Chkheidze

მთარგმნელები: ერიკ ჰალვორსონი, მარიამ ცოცხალაშვილი, ლევან ვეშაპიძე (უმცროსი)
Translators: Eirik Halvorson, Mariam Tsotskhalashvili, Levan Veshapidze (junior)

ინგლისური ტექსტების რედაქტორი — ჯონ გრემი
English text editor: John Graham

კომპიუტერული უზრუნველყოფა: ლევან ვეშაპიძე
Computer services: Levan Veshapidze

დიზაინერი — ნიკოლოზ გოგაშვილი
Designer: Nikoloz Gogashvili

პროექტის კოორდინატორი — ნინო რაზმაძე
Project coordinator: Nino Razmadze

© საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი
Folklore State Centre of Georgia

© ფონდი ქართული გალობა
Georgian Chanting Foundation

ISMN 979-0-802100-95-4 (ყველა ტომის)
ISMN 979-0-802101-27-2 (მეექვსე ტომის)

შესავალი

ანთოლოგიის VI, VII და VIII ტომები, საერთო სათაურით „ძლისპირნი“, წარმოადგენს ე. კერესელიძის ხელნაწერი კრებულების Q684, Q687 და Q689 პუბლიკაციას. ეს სამი ხელნაწერი კრებული სხვადასხვა ლიტურგიკული ჟანრის საგალობლებს შეიცავს, მაგრამ მათ შორის უმეტესობა ძლისპირია. ამ კრებულიდან ორი — Q684 და Q689, თავად ე. კერესელიძის მიერაა სახელდებული: — „სძლისპირთა საგალობლნი“. Q687-ს ასეთი სათაური არა აქვს, მაგრამ ისიც ძლისპირთა კრებულს წარმოადგენს.

Q687-ის 1r გვერდზე ე. კერესელიძის მინაწერია: „სძლისპირები არის მე-12-ე „ნიგნში“, მე-13-ე, მე-14-ე და მე-9-ე [ნიგნში]“. „XII ნიგნი“ ხელნაწერი Q687-ია, XIII — Q688, XIV — Q689, IX — Q684. აღსანიშნავია, რომ ე. კერესელიძის მინაწერის მიუხედავად, ძლისპირები არ წარმოადგენენ საგალობელთა უმრავლესობას Q688-ში, დანარჩენი 3 კრებულისაგან განსხვავებით, რომლებშიც საგალობლების აბსოლუტური უმრავლესობა ძლისპირებია.

სხვა ლიტურგიკული ჟანრების საგალობლებთან ერთად, გარკვეული რაოდენობის გელათის სკოლის ძლისპირები, Q688-ის გარდა, ფ. ქორიძისა და ე. კერესელიძის თითქმის ყველა ხელნაწერ კრებულშია შეტანილი. ისინი ანთოლოგიაში დაიბეჭდება არა ერთად თავმოყრილი სახით, არამედ, ისე, როგორც ქორიძე-კერესელიძის კრებულებშია მოცემული — სხვა ჟანრის საგალობლებთან ერთად. VI—VIII ტომებში კი ქვეყნდება საკუთრივ, ძლისპირთა ჟანრისადმი მიძღვნილი კერესელიძისეული 3 ხელნაწერი კრებული.

აღსანიშნავია, რომ ქართულ მუსიკოლოგიაში ძლისპირები ყველაზე ნაკლებადაა შესწავლილი. ამის მიზეზი, ერთი მხრივ, ხელნაწერების ნაკლებად მისაწვდომობაა (რის აღმოფხვრასაც ემსახურება ანთოლოგია), ხოლო, მეორე მხრივ, ძლისპირთა მეტად დიდი რაოდენობა.

აღსანიშნავია, რომ ქორიძისა და კერესელიძის იმ კრებულებში, რომლებშიც სისტემატიზებული სახითაა ჩანერილი დღესასწაულთა საგალობლები, ძლისპირებიც სხვადასხვა ასპექტით (კალენდარი, ტიპიკონი, პოლიფონიურ-ფაქტურული თავისებურებები) არის სისტემატიზებული: მოცემულია 8 ხმის ძლისპირები, თანმიმდევრობით დალაგებული ცალკეული ხმების ძლისპირთა კორპუსებით; ან მოცემულია მთლიანი „გალობანი“; ან თანმიმდევრობითაა დალაგებული ცალკეული კანონის ძლისპირები, ერთსახელიანი ძლისპირების „სადა“ და „გამშვენებული“ ვარიანტები და ა.შ.

Q684, Q687 და Q689 ხელნაწერებში კი გვხვდება როგორც ცალკეული დღესასწაულების ერთად თავმოყრილი ძლისპირები (ზოგჯერ არასრულად ან უსისტემოდ ჩანერილი), ასევე, არათანმიმდევრულად მოწოდებული სხვადასხვა დღესასწაულისა და სხვადასხვა ხმის ძლისპირები.

ამ სამ კრებულში მოცემული ძლისპირები, ძირითადად, ნაკლებად პოლიფონიზებული ფაქტურის მქონე, „სადა“ საგალობლებია. ამასთან, მათ შორის გვხვდება „გამშვენებული“, განვითარებული კონტრაპუნქტით აგებული ცალკეული ჰიმნებიც, „ჭრელი“ ნიმუშებიც, ასევე, ძლისპირები „გამშვენებული“, მელიზმატიკური პირველი ხმით, მაგრამ ნაკლებად პოლიფონიზებული, „სადა“ ფაქტურით (ისევე, როგორც სხვა ჟანრებისა თუ სკოლების მრავალ ნიმუშში).

ამ კრებულებში, ასევე, მოცემულია რიგი ძლისპირებისა, რომელთა მხოლოდ I ხმაა ნოტირებული — ჩანერისას ფ. ქორიძის, გადანერისას კი ე. კერესელიძის

მიერ (მინანერებიდან ირკვევა, რომ ზოგიერთი ასეთი საგალობლის II-III ხმები, ე. კერესელიძის თხოვნით, რაჟდენ ხუნდაძისა და ივლიანე ნიკოლაძის მიერაა შეწყობილი).

ზოგჯერ ხელნაწერებში არაა მითითებული, თუ კანონის რომელ გალობას და 8 ხმის სისტემის რომელ ხმას მიეკუთვნებიან VI—VIII ტომებში მოცემული ძლისპირები. ზოგიერთ შემთხვევაში, ჩვენ შევძელით ამ დაკლებული ინფორმაციის მოძიება და კონკრეტულ საგალობლებთან აღნიშვნა. სხვაგან (სადაც ოდის ნომრის და ძლისპირის ხმის გარკვევა ვერ მოხერხდა) ჩვენ კითხვის ნიშნები გვაქვს დასმული.

ზოგადად, აღსანიშნავია, რომ ძლისპირების მიმართება 8 ხმის სისტემასთან ქართულ მუსიკოლოგიაში ნაკლებადაა გამოკვლეული.

ვიმედოვნებთ, რომ ანთოლოგია „ქართული გალობა“ დაეხმარება მკვლევართ ამ და სხვა პრობლემატიკაზე მუშაობაში.

VI—VIII ტომებში მოცემული საგალობლები პირველად ქვეყნდება და ხდება ხელმისაწვდომი ქართული გალობის მოყვარულთა ფართო წრეებისათვის.

* * *

ანთოლოგიის VI ტომში დაბეჭდილია საგალობლები ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული Q684 ხელნაწერიდან. ამ ხელნაწერში მოცემული 149 საგალობლის ჩამწერია წმიდა ფილიმონ მაგალობელი, ერისათვის თავდადებული (ქორიძე), ხოლო გადამწერი — წმიდა აღმსარებელი, ილუმენი ექვთიმე (კერესელიძე). ფილიმონ ქორიძეს ეს საგალობლები ანტონ დუმბაძისაგან ჩაუწერია, თანახმად ხელნაწერ Q684-ის ე. კერესელიძისეული სათაურისა: „წიგნი მეცხრე, ოზურგეთში დანერილი სძილისპირთა საგალობელნი, ანტონ დუმბაძისაგან გადაცემული“.

ცნობილია, რომ ანტონ დუმბაძე ქართული გალობის ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე ავტორიტეტული მოღვაწე იყო. იგი გახლდათ სრული მაგალობელი, მოღვაწეობდა როგორც საქართველოში, აგრეთვე, ათონის მთაზეც ქართველთა სავანეში, აღიარებული იყო, როგორც იმ დროინდელ საქართველოში ყველაზე გამორჩეული მცოდნე ქართული გალობისა (დასავლეთ საქართველოს სამგალობლო ტრადიციებისა), რომელმაც იცოდა უნიკალური ნიმუშები, მათ შორის ისეთებიც, რომელთა სხვა მცოდნეც აღარ იყო დარჩენილი ცოცხალთა შორის. ა. დუმბაძე მუდმივად იხსენიება ფ. ქორიძისა და ე. კერესელიძის ხელნაწერ თუ ნაბეჭდ კრებულებში, როგორც ნოტირებული საგალობლების ერთ-ერთი გადმომცემი (სხვა დიდ მაგალობლებთან ერთად).

გაზეთ „ივერიაში“ (1884, 6 ივნისი, №126, გვ. 2-3) „გალობის ერთი მოყვარულთაგანი“ ანტონ დუმბაძეს უწოდებს „ყველასგან დიდად პატივისცემს, გამოჩენილსა და თავ მაგაობელს“ (მულლიაშვილი, 2015:140). იგივე ავტორი „ივერიაში“ (1893, 27 V, №108, გვ. 2) ამბობს: „ანტონ დუმბაძე არის სრული წარმომადგენელი ჩვენის გალობისა. იმისი სახელი და ქება მთელს საქართველოს კიდის კიდემდეა მოფენილი; იმას არა ჰყავს სწორი და ბადალი გალობაში. იმისი ტკბილი, ლმობიერი და რიხიანი გალობა ვის გულს არ გაათბობს ტკბილის გრძნობით და არ აღანთებს კეთილის საქმისათვის? იმისი გალობა მთელს წარსულს მოაგონებს კაცსა, გულს აუკვნესებს, მომავლის იმედს მისცემს და სიხარულის ცრემლს აფრქვევინებს. გულჩვილსა და სამშობლოს მოყვარულ კაცს ამ დროს ხელსახოცი უნდა ეჭიროს ხელში, რომ ეს გლოვისა და თან ნუგემის

ცრემლი თვალიდგან მოიწმინდოს. მეტადრე ზოგიერთი ისეთი საგალობელია, რომ არ შეიძლება კაცის გული არ აადულოს და დროებით მაინც არ დაავინყოს ყოველივე სიავე... იმის სახელს არ დაივინყებს მთელი საქართველო და იმის გადაღებულ გალობის ღალადებასთან ერთად შეერთებული იქმნება იმისი სახელიც“ (შულღიაშვილი, 2015:230). თავადაც დიდი მაგალობლის — რ. ხუნდაძის თქმით: „ქართველთა შორის ანტონ დუმბაძის თანა მაგალობელი არ იყო ამ ასი წლის განმავლობაში“ (შულღიაშვილი, 2015:452).

ანთოლოგიის VI ტომი, სხვა ტომებთან ერთად, ა. დუმბაძის მაღალი სულიერებისა და ხელოვნების, ფენომენალური ნიჭიერების კიდევ ერთი დადასტურებაა, ისევე, როგორც წმინდანებად აღიარებული ფ. ქორიძისა და ე. კერესელიძის თავდადების და ღვანლისა ეროვნული კულტურის წინაშე.

* * *

საგალობელთა პოეტური ტექსტების, აგრეთვე ხმისა და კანონის გალობათა დაზუსტებაში, ძირითადად, დავეყრდენით გამოცემას „ნევმირებული ძლისპირნი (ხელნაწერი A-603)“ (კიკნაძე, 1982). ხელნაწერები — X საუკუნეში შესრულებული A-603 და XIX საუკუნის Q684 (ისევე, როგორც ქორიძის, კერესელიძის, კარბელაშვილების და სხვათა სამგალობლო-სანოტო ჩანაწერები) მრავლისმთქმელი დოკუმენტებია, რომლებიც ადასტურებენ ქართული გალობის სიძველეს, ერთი მხრივ, ტრადიციულობას, უცვლელობას, ხოლო, მეორე მხრივ, განვითარების იმ გზას, რაც განვლო ქართულმა საეკლესიო მუსიკამ.

აღსანიშნავია, რომ როგორც Q684-ში, ასევე, XIX-XX საუკუნის სანოტო ჩანაწერებში მოცემული თითქმის ყველა ძლისპირის დაძებნაა შესაძლებელი შუა საუკუნეთა ქართულ ჰიმნოგრაფიულ ხელნაწერებში.

გამოცემამ „ნევმირებული ძლისპირები“ ფასდაუდებელი დახმარება გაგვინია ძლისპირთა ხმების და ტექსტების თავისებურებების დადგენაში. აღსანიშნავია, რომ XIX საუკუნის სანოტო ჩანაწერებში პოეტური ტექსტები დიდ სიახლოვეს ამჟღავნებენ X საუკუნის ხელნაწერთან. ამასთან, რიგ ძლისპირებში შეიმჩნევა სხვადასხვა ხარისხის განსხვავება-ცვლილებანიც 9 საუკუნით დაშორებულ ჩანაწერებს შორის, რაც არცაა გასაკვირი. ეს ცვლილება მხოლოდ ძალიან იშვიათად ატარებს ტექსტში განსხვავებული შინაარსის შემოტანის ხასიათს. რამდენიმე ასეთი შემთხვევა წინამდებარე ტომში, საგალობელთა სქოლიოებში გვაქვს წარმოჩენილი.

აქვე აღვნიშნავთ, რომ X საუკუნის ხელნაწერ A-603-ის მეშვეობით Q684-ში მოცემული ტექსტების დაზუსტების პროცესი ჩვენ მეტად მცირე მასშტაბით ვაწარმოეთ: — გავასწორეთ მხოლოდ აშკარა შეცდომები. ძლისპირთა სხვადასხვა საუკუნის რედაქციების თუ ტექსტუალური განსხვავებების შესწავლა ანთოლოგიის ამოცანას არ წარმოადგენს. ეს საკითხიც სპეციალურ კვლევას მოეწოდება.

ანთოლოგიის სხვა ტომების მსგავსად, წინამდებარე კრებულის საგალობელთა პოეტურ ტექსტებშიც პუნქტუაციის ნიშნები ჩვენ შემოვიტანეთ. ანთოლოგია, ამ მხრივ, შესაძლოა, არ იყოს დაზღვეული გარკვეული ცდომილებებისაგან. მაგრამ, XXI საუკუნის მკითხველის, შემსრულებლისა თუ მსმენელის მიერ საგალობლებში განივთებული პოეტური და რელიგიური მსოფლმხედველობის გაგებისათვის აუცილებლად მიგვაჩნია, სიტყვიერი ტექსტების პუნქტუაციის ნიშნებით „აღკაზმვა“. ვფიქრობთ, ანთოლოგია ამ მიმართულებითაც გამოიწვევს სამეცნიერო-ესთეტიკური აზრის გააქტიურებას და შემდგომ ოპტიმალურ ხედვამდე მისვლას.

წინამდებარე კრებულში გამოქვეყნებულ საგალობლებშიც ჩვენი სარედაქტორო ჩარევა გულისხმობს ალტერაციის ნიშანთა ცვლილებასა და აშკარა შეცდომების გასწორებას, რაღა თქმა უნდა, ყველგან შესაბამისი მითითებით კომენტარებში.

კომენტარებშივე დაბეჭდილი გვაქვს თავად ხელნაწერში არსებული მინაწერები, მითითებები და სქოლიოები — შესაბამისი აღნიშვნებით.

სხვა ტომების მსგავსად, VI—VIII ტომებშიც ქართულ აგოგიურ აღნიშვნებთან ერთად მოცემული გვაქვს მათი საერთაშორისო შესატყვისებიც.

ანთოლოგიის შესავალ წერილში (იხ. ანთოლოგიის I ტომი) მოცემული მითითებები ეხება ყველა და, მათ შორის, წინამდებარე ტომში დაბეჭდილ საგალობლებსაც.¹

ლიტერატურა

კიკნაძე, გულნაზ (შემდგ.). (1982). ნეგმირებული ძლისპირნი: ხელნაწერი A-603. გამოსცა, გამოკვლევა და საძიებლები დაურთო გ. კიკნაძემ. თბილისი: მეცნიერება

ტრიოდინი, რომელ არს სამ-საგალობელი. 1901. სტამბა ექვთიმე ხელაძისა, ქ. ტფილისი.

შულღიაშვილი დავით (მთ. რედ. და შემდგ.). (2015) ქართული გალობის ქრონიკა 1861-1921 წლების პერიოდიკაში. თბილისი.

ხაჩიძე ლელა (2000). ქართული ქრისტიანული კულტურის ისტორიიდან. თბილისი, ხევსურიათი ლ. „ზატიკის ორი ძველი ქართული რედაქცია“. *ქრისტიანულ-არქეოლოგიური ძიებანი* 1/2008.

ხელნაწერები

Q684, დაცულია კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში.

Q687, დაცულია კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში.

Q688, დაცულია კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში.

Q689, დაცულია კ. კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში.

ს. ჯანგულაშვილი

¹ რიგ გარემოებათა გამო, ჯერ ანთოლოგიის I და VIII ტომები მომზადდა და გამოიცა, შემდეგ კი, დანარჩენები.

VIII ტომის შესავალში მოყვანილი გვყავს დ. შულღიაშვილის მოსაზრება, რომ ხელნაწერ კრებულ Q689-ში მოცემული საგალობლების I ხმის მელოდიები ფ. ქორიძემ ა. ქუთათელაძისაგან ჩაინერა, ხოლო II-III ხმები რ. ხუნდაძის მიერაა შეწყობილი. ამის შემდგომ, ჩვენ აღნიშნული გვაქვს: „ხელნაწერი Q689 ე. კერესელიძეს ასე აქვს დასათაურებული: „ნიგნი 14. სძლისპირთა საგალობელი. არისტოვლე ქუთათელაძის მიერ თქმული და გადაცემული“ და მასში არსადაა აღნიშნული, რომ ა. ქუთათელაძე მხოლოდ I ხმის გადმოცემია. სამწუხაროდ, დ. შულღიაშვილი არ მიუთითებს მისი ცნობის წყაროს. ამდენად, ეს საკითხი უფრო ღრმა კვლევას მოელის“.

ანთოლოგიის VIII ტომის დაბეჭდვის შემდგომ, ქართული გალობის ახალგაზრდა მკვლევარმა აშშ-დან, ჯ. გრემმა შემოგვთავაზა მისი კვლევა, რომელიც ეხება სწორედ ქორიძე-კერესელიძის ხელნაწერებში, მათ შორის, Q689-ში რ. ხუნდაძისა და ი. ნიკოლაძის სარედაქციო სამუშაოების ისტორიას. ანთოლოგიაზე მომუშავე შემოქმედებითმა ჯგუფმა აუცილებლად მიიჩნია ბატონი გრემის აღნიშნული სტატიის გამოქვეყნება წინამდებარე ტომის შესავლის შემდგომ, რადგანაც იგი ნათელს ჰფენს VIII ტომის შესავალში წამოჭრილ პრობლემატიკას.

ჩვენ მაღლობელნი ვართ ბატონ ჯ. გრემისა და სიხარულით მივიღებთ ქართული გალობის ყველა სხვა მკვლევრისა და მოყვარულის მოსაზრებებს, შენიშვნებსა თუ ნაშრომებს, რომლებიც ანთოლოგიას და ზოგადად, გალობის სფეროს სამეცნიერო პრობლემატიკას შეეხება.

Introduction

The books titled *The Heirmologion* (Volumes VI, VII, and VIII), represent a collection of chants collated from three original manuscripts: Q684, Q687, and Q689, National Centre of Manuscripts (Tbilisi, Georgia). These three manuscripts contain hymns of different liturgical genres, most of them heirmoi. The compiler of the original manuscripts, Ekvtime Kereselidze, named mss. Q684 and Q689 as *sdzlispirta sagalobelni* (Heirmoi chants). Manuscript Q687, while having a different name, also contains a collection of heirmoi chants.

A note by Kereselidze on the first page of manuscript Q687 reads: “these heirmoi are in the twelfth book, also in the thirteenth, fourteenth and ninth [books].” Note that Book 12 is now identified as manuscript Q687, Book 13 as Q688, Book 14 as Q689, and Book 9 as Q684. Of these manuscripts, Q688 does not contain heirmoi, unlike the others.

Heirmoi genre chants occur in almost all of the manuscripts compiled by Pilimon Koridze and Ekvtime Kereselidze (including Q688), together with hymns of other genres. Other chants will be printed as found in the Koridze-Kereselidze collections, rather than in this anthology. Here in Volumes VI and VII, we will publish the manuscripts that Kereselidze dedicated specifically to the heirmoi.

The chants belonging to the heirmoi genre have received the least scholarly attention to date. This is due to the fact that the manuscripts have not been accessible in publication (which this anthology serves), and on the other hand, the great quantity of heirmoi.

The categorization of various types of heirmoi is quite complex in the Koridze-Kereselidze collections. Various, they are arranged by feast day, calendar day, typikon, polyphonic-structural characteristics, and likewise by the eight-mode (octoechos) system including the odes, or set sequentially according to canons. Sometimes they are organized along musical principles such as the level of stylistic complexity (simple style versus ornamental style).

Separately, there are feast-day heirmoi that stand alone in the manuscripts, sometimes incomplete or without rubric. In manuscripts Q684, Q687, and Q689, for example, the heirmoi are often mixed together with other feast day chants and are not arranged according to their tonal assignments.

Most of the heirmoi in these manuscripts are harmonized in a simple style (less polyphonically). But there are also ornamented variants with more developed, the so-called *chreli* examples with melismatic melodies. Even these, however, retain a simplistic polyphonic textural harmonization (likewise the numerous examples of different genres and schools).

There are several heirmoi in these manuscripts that only notated in the first voice. These were transcribed originally by Pilimon Koridze, but later recopied by Ekvtime

Kereselidze. The second and third voice parts were added by Razhden Khundadze and Ivliane Nikoladze by request of Ekvtime Kereselidze.

In the manuscripts, many of the heirmoi do not contain complete information about their tonal and canon categorization. Where possible, we added this information from other sources, but in some cases where we could not identify the chant rubric (ode and tone), we left question marks for later identification from scholars. In general, the relationship of the heirmoi to the eight-mode system has not been thoroughly researched in Georgian musicology.

We hope that this publication will help researchers to advance in their research of this and other questions. For the most part, these hymns in Volumes VI, VII, and VIII are published here for the first time, making accessible for all admirers of Georgian chant this wonderful material.

* * *

The hymns printed in Volume VI of this anthology are from manuscript Q684 (National Center of Manuscripts, Tbilisi, Georgia). Of these hymns, 149 were transcribed by Pilimon Koridze (canonized as St. Pilimon the Chanter Devoted to the Nation), and later copied by Ekvtime Kereselidze (now also St. Ekvtime the Confessor). These hymns were recorded from master chanter Anton Dumbadze, as indicated on the title page of the manuscript Kereselidze: "Book 9, heirmoi transcribed in Ozurgeti, as sung by Anton Dumbadze."

It is well known that Anton Dumbadze was one of the most authoritative figures in the history of Georgian chant. He was a master chanter, and during his lifetime was acknowledged as the foremost expert of West Georgian chant. He did many activities in Georgia as well as at the Georgian settlement on Mount Athos. He knew unique examples of Georgian chants that had otherwise been forgotten by all other living chanters. As a result, Dumbadze is remembered as one of the main transmitters of Georgian hymns (together with others) whose voice is preserved in the hand-written and printed transcriptions made by Koridze and Kereselidze.

An author writing under the pseudonym, "Just another admirer of chant," wrote a letter addressed to Anton Dumbadze in the newspaper "Iveria" addressing him as, "the most respected of all, most famous, and the main chanter" (Iveria, 1887, June 6, #126, p.2-3, reprinted in Shughliashvili, 2015:140). Later, the same author wrote, "Anton Dumbadze is a complete representative of our chant. His fame and praise is spread throughout Georgia; in chanting he is without equal. His sweet, loyal and masculine voice will warm everyone's hearts with joyous feelings and inspired them for doing good deeds. His chanting reminds one of the past, breaks one's heart, gives one hope and makes one shed the tears of joy." (Iveria, 1893, May 27, #108, p. 2, reprinted in Shughliashvili, 2015:452).

The chants in Volume VI as well as those in other volumes of the anthology serve as further proof of the high spirituality and phenomenal artistic talent of Anton Dumbadze. Likewise, it highlights the dedication of Pilimon Koridze and Ekvtime Kereselidze, who have been recognized as saints.

* * *

When specifying the correct textual variants, as well as the canon and tonal assignments, we relied on the edition, "The Neumed Heirmologion (manuscript A-603)" (Kiknadze, 1982). This edition reprints texts from manuscripts A-603 which dates to the 10th century. Meanwhile, Q684 was transcribed in the 19th century. These two important manuscripts, together with other transcriptions by Koridze, Kereselidze, Karbelashvili, and others, prove the antiquity of the Georgian chanting tradition, and show on the one hand its traditionalism and immutability, and on the other hand show the many ways that Georgian chant has developed.

Almost all of the heirmoi found in manuscript Q684 and the other 19th-20th century sources can also be found in medieval Georgian hymnographic manuscripts.

The edition, Neumed Heimologion, has provided us with an invaluable resource for defining the features of the tonal assignments and texts of the heirmoi. We should note that the poetic texts of the 19th century reveal a great similarity to those of the 10th century. Not surprisingly, there are also some differences and changes among these texts that were written down nine centuries apart, but these differences only rarely change the meaning of the text. Where we have edited the text of Q684, which was very infrequently, we have noted that change in the footnotes to the chant.

Textual analysis is not the main goal of this anthology, and subsequent research on the issue of textual variation in the heirmoi sources awaits scholars in this field.

In this edition, we have added "punctuation signs" in the poetic texts of the hymns as in the other volumes of this anthology. In this regard, the anthology is not insured against possible mistakes. But in order to make the poetic and religious meaning of the hymns clear for 21st century readers, performers, and listeners, we consider texts with punctuation signs to be necessary. We hope that the anthology will raise scientific and aesthetic questions that will elevate and activate our collective direction.

* * *

As far as other editing directives, our intervention was limited to changing clear mistakes and adding/subtracting key signature and accidental signs. These changes have all been noted in the footnotes, as well the possible variations. We have also published notes and colophons that were written into the manuscripts (by Kereselidze and others).

As in the other volumes, VI-VIII include Georgian and international agogic accent symbols.

Notes given in the introduction to Volume I apply to the hymns of all of the volumes, including those printed here.¹

References

Kiknadze, Gulnaz (1982). Neumatic heirmoi: manuscript A-603. Published, researched and indexed by G. Kiknadze. Tbilisi: Metsniereba.

Triodion, 1901. Ekvtime Kheladze typography, Tbilisi.

Shughliashvili, David (the main editor and compiler) (2015) Chronicle of the Georgian chanting in 1861-1921 periodic. Tbilisi.

Khachidze Lela (2000). From the history of Georgian Christian culture. Tbilisi.

Khevsuriani, L. "Two ancient Georgian editions of Zatiki". Christian-archeological searches 1/2008.

Manuscripts

Q684, K. Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Tbilisi Georgia

Q687, K. Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Tbilisi Georgia

Q688, K. Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Tbilisi Georgia

Q689, K. Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Tbilisi Georgia

S. Jangulashvili

¹ Because of certain circumstances, Volumes I and VIII of the anthology were prepared and published before the rest.

We have included D. Shughliashvili's opinion in the introduction of Volume VIII, which states that the melodies of the I tone of the chants from manuscript collection Q689 were recorded by P. Koridze from A. Kutateladze, and that the II and III tones were harmonized by R. Khundadze. Afterwards, we have noted the following: "Manuscript collection Q689 has been titled by E. Kereselidze in the following manner: "Book 14. Canticles. Chanted and provided by Aristotele Kutateladze" and it is not mentioned anywhere that A. Kutateladze is the provider of solely the I tone. Sadly, D. Shughliashvili does not cite his source. Hence, this question awaits more research".

After publishing Volume VIII of the anthology, a young researcher of Georgian chanting from the US, J. Graham, offered us his research, which precisely concerns the history of the editorial work done by R. Khundadze and I. Nikoladze on the Koridze-Kereselidze manuscripts, including Q689. The working group for the anthology deemed it necessary to publish the aforementioned article of Mr. Graham after the introduction in this volume, as it illustrates the questions posed in the introduction of Book VIII.

We thank Mr. J. Graham and would be happy to receive opinions, remarks and papers from all the other researchers and enthusiasts of Georgian chanting concerning the anthology, and the scientific topics chanting in general.

ქართული პირველწყაროები: საგალობელთა ხელნაწერ Q684-ის ანალიზი

ხელნაწერის დედნის რედაქტირების მცდელობა და ხელმეორედ გამოცემა, მისი ისტორიის შესწავლას მოითხოვს. უფრო მეტიც, ასეთ დროს საჭიროა იმის გარკვევა, თუ როგორ და რისთვის შეიქმნა ესა თუ ის ხელნაწერი, ვინ და რა ვითარებაში დაწერა იგი, და შემდეგ როგორ წარმართა მისი ბედი ისტორიული თვალსაზრისით.¹ ასეთ ნიგნებში შემონახულია იმ ადამიანების ისტორია, ვისაც მათთან შეხება ჰქონია, ნიგნის გვერდებზე აღბეჭდილია მათი მისწრაფებები და შემოქმედებითი უნარი. მართალია, ადამიანის ისტორიისგან განსხვავებით, ნიგნის ისტორიის გადმოცემა, ბიოგრაფიულ ფორმატში შეუძლებელია, მაგრამ ამ ორ რამეს ბევრი აქვს საერთო. არსებობს გარკვეული პარამეტრები, რომლებიც არსებითაა ნიგნის შექმნის ისტორიის განხილვაში. ხშირად, ხელნაწერს უნიკალური ისტორია აქვს, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუ იგი სამუშაო რვეულს ან ნაწარმოების შავ ვარიანტს წარმოადგენს, რადგან ასეთი ტიპის ხელნაწერები ძალიან ბევრს გვეუბნებიან თავიანთ ავტორებზე და მათზე, ვინც წლების განმავლობაში ამ ხელნაწერებზე მუშაობდა, ზოგჯერ მთელ თაობებზეც კი. იგულისხმება ის, თუ როგორ შეიქმნა ნიგნი, რა გზას გადიოდა გასაავრცელებლად, ვინ იყო მისი ავტორი და რედაქტორი, სად და როგორ ინახებოდა, რა ფიზიკური მახასიათებლები გააჩნდა, როგორი იყო სხვადასხვა დროს მისდამი — როგორც კულტურული ღირებულებისადმი, საზოგადოების დამოკიდებულება; მისი ურთიერთქმედება სხვა ნიგნებთან, მისი ცვეთა, და, რაც ყველაზე მთავარია, თუ რა გარემოებაში მუშაობდნენ მასზე ადამიანები. გალობის თანამედროვე მკვლევარს, ხელნაწერის ისტორიის შესახებ გარკვეულ წარმოდგენას უქმნის ისტორიული პიროვნებების მიერ კრებულთან შეხება — მასზე დაკვირვება, მასში არსებული ჩანაწერების კითხვა, გალობა და რედაქტირება, რის შესახებაც ცნობებს სხვადასხვა წყარო გვანვდის. მოცემული დოკუმენტის სახით, რომელიც ცნობილია, როგორც Q684 (დაცულია ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში), ჩვენ წინაშეა ხელნაწერის დედანი, რომელიც დახლართულ და შთამბეჭდავ ამბავს გვიყვება. ადამიანებისათვის, რომლებმაც ეს ხელნაწერი შექმნეს, რედაქტირება გაუკეთეს და ჩვენამდე მოიტანეს, ხელნაწერის შინაარსი ძვირფასი იყო; მართლაც, კრებულში აღბეჭდილი საგალობლები, ხელნაწერის შემქმნელთა სურვილისა და იმედის ანარეკლია, რაც ზეპირი ტრადიციის, წერილობითი ფორმით შენარჩუნებას უკავშირდება, რათა მგალობელთა შემდგომ თაობებს, ეს საგალობლები წირვა-ლოცვაზე ეგალობათ. მადლობა ღმერთს, ეს დროც დადგა.

ნიგნი იშვიათად არსებობს ვაკუუმში და გამონაკლისს არც Q684 წარმოადგენს. იგი იმ მუსიკალური ხელნაწერების კრებულში შედიოდა, რომლის შემადგენლობაში არსებული ხელნაწერები ერთმანეთზე გავლენას ახდენდნენ, როგორც ერთი ჯგუფის შემადგენელი ნაწილები, ხდებოდა ერთიდან მეორეში გადაწერა, მათი რედაქტირება ერთობლივად თუ სათითაოდ, ეს ნიგნები მოგზაურობდნენ ხან ერთად და ხანაც ცალ-ცალკე. თუ ხელნაწერების ამ ჯგუფს შევხედავთ როგორც ოჯახს, Q684-ს უახლოესი ნათესავი მისი მშობელი ხელნაწერი Q1475 აღმოჩნდება, ის დედანი ხელნაწერი, საიდანაც გადმონერილია Q684-ში მოცემული ყველა

¹ მსურს დიდი მადლობა გადავუხადო დავით შულღიაშვილს წინამდებარე წინასიტყვაობის ქართული ვარიანტის გულდასმით გაცნობისა და გამოთქმული შენიშვნებისათვის და ეკატერინე დიასამიძეს, ამავე წინასიტყვაობის რედაქტირებისათვის.

საგალობელი. ამ ორ ხელნაწერს შორის არსებული კავშირების შესახებ ქვემოთ ვისაუბრებთ. ხელნაწერთა ოჯახის სხვა უახლოეს ნათესავებად მიჩნეულია Q688 და Q689, რომლებიც გადანერვილია იმავე ქალაქში, იმავე წყაროდან, იმავე ვითარებაში და, სავარაუდოდ, იმავე დროს – 1920-იანი წლების შუა პერიოდში. არსებობს ხელნაწერები, რომლებიც Q684-ს უფრო შორეულ ნათესავებად ერგებიან; ესენია Q683, Q687 და Q688. Q684-ის მსგავსად, ამ უკანასკნელი სამი ხელნაწერის შავი ვარიანტისა და რედაქტირებას ავტორები იყვნენ ე. კერესელიძე, რ. ხუნდაძე და ი. ნიკოლაძე, თუმცა Q684-ისგან განსხვავებით, აღნიშნულ სამ ხელნაწერზე მუშაობა, სავარაუდოდ, უფრო ადრე – 1910-1914 წლებში მიმდინარეობდა. ჩვენ გულდასმით შევისწავლეთ ჩვენ მიერ განხილვის საგნად არჩეული ხელნაწერი და მისი მონათესავე ხელნაწერები, რათა სიღრმისეული წარმოდგენა შეგვექმნა ხელნაწერი კრებულების ისტორიაზე, კრებულებისა, რომლებმაც დროსა და სივრცეში იმოგზაურეს და კვლავაც გვიმდიდრებენ ცოდნას საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესიის მუსიკალური წარსულის შესახებ.²

ხელნაწერი Q684, რომელიც ანთოლოგიის წინამდებარე ტომში შესულ საგალობლებს მოიცავს, ამჟამად საქართველოში, თბილისის ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის საცავში ინახება. ეს არის მსხვილტანიანი და სქელყდიანი ნიგნი, რომელიც ხუთხაზიანი სანოტო სისტემით აღჭურვილი 173 გვერდისგან შედგება. ფურცელი მაღალი ხარისხისაა. ნოტები ფანქრით ზუსტად არის გამოყვანილი და მათ შორის საკმაოდ დიდი მანძილია დატოვებული, რათა წასაკითხად ადვილი იყოს. პარტიტურა შედგენილია სამი ხმისთვის და თითო გვერდზე მოცემულია ოთხი აკოლადა. ნოტებს წინ უძღვის ხელნაწერი სარჩევი. ბევრ გვერდზე აქა-იქ შეამჩნევთ რედაქტორის მიერ ფაქიზად ნაშლილ, შეცვლილ ნოტებს (ამაზე ქვემოთ უფრო დანვრილებით ვისაუბრებთ). ერთი სიტყვით, ხელნაწერი ფიზიკურად ძალიან კარგ მდგომარეობაშია.

ხელნაწერ Q684-ში შეტანილი 149 საგალობელი ქრისტიანული ჰიმნოგრაფიის ჟანრს მიეკუთვნება, რომელსაც ქართულად ძლისპირი ეწოდება. ძლისპირთა ჟანრი მე-7-მე-8 საუკუნეების ბიზანტიაში წარმოიშვა და ქართულადაც იმავე პერიოდში ითარგმნა. საქართველოში ასეთი ჰიმნების კრებულები ჯერ კიდევ მე-9—მე-10 საუკუნეებში მასიურ ტომებად ერთიანდებოდა, რომლებსაც „ძლისპირნი“ ან „იადგარი“ ეწოდებოდა (იორდანეს ხელნაწერი A603 ერთ-ერთი ასეთი ხელნაწერია). გალობის ტექსტებს თან ახლდა დამატებითი ინფორმაცია, რომელიც მგალობლებს ტექსტის გალობაში ეხმარებოდა. ეს ინფორმაცია მოიცავდა: კონკრეტულ მსახურებას (მაგალითად, შობა), იმას თუ რომელი გალობის ტექსტი იყო

² ხელნაწერ Q684-ის საინდექსაციო ინფორმაცია მოცემულია ნიგნში „ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, ახალი (Q) კოლექცია“, ტომი II, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა, თბილისი 1958. ხელნაწერ Q1475-ის საინდექსაციო ინფორმაცია მოცემულია დამოუკიდებელ ხელნაწერ დოკუმენტში, რომლითაც დასტურდება კავშირი Q684-ს და Q1475-ს შორის: „საგალობლები ნოტებზე, Q684 ხელნაწერის პირი“. გარდა ამისა, არსებობს მოსაზრება, რომ Q1475 თავის ახლანდელ ადგილსამყოფელში „ლორთქიფანიძის არქივიდან“ მოხვდა, დოკუმენტის გადაცემის თარიღად კი 1978 წლის 31 იანვარი სახელდება. განახლებული საინდექსაციო ინფორმაცია მოცემულია ნიგნში: „ქართული საგალობლების ხელნაწერთა აღწერილობა და ანბანური კატალოგი“ ვაჟა გვახარიას, დავით შულღიაშვილის და ნინო რაზმაძის რედაქციით, მე-2 გამოცემა (ქართულად). თბილისი: საქართველოს საპატრიარქოს გალობის ცენტრი, საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, 2013. აღნიშნული ხელნაწერების ჩანერის ისტორიული საჭიროების შესახებ იხ. ჯონ გრემის „The Transmission and Transcription of Georgian Liturgical Chant“, სადოქტორო დისერტაცია, პრინსტონის უნივერსიტეტი, 2015.

წარმოდგენილი 9 გალობიდან (ბერძნულად - ოდა), რვახმის სისტემის რომელ ხმაზე იგალობებოდა ტექსტი. თავდაპირველად, ძლისპირის მელოდიათა ნიმუშებად და მათი თანმხლებ ტროპრებად საგანგებოდ შერჩეული იყო მარტივი მელოდიები, რომლებიც სწრაფად და იოლად იმღერებოდა, რათა ერთსა და იმავე მსახურების დროს ბევრი ამგვარი ტექსტი შესრულებულიყო. დროთა განმავლობაში, ეს მელოდიები (საქართველოში მათი ფაქტურა და ჰარმონია) უფრო და უფრო მშვენივრდებოდა, განსაკუთრებით იმ საგალობლებისა, რომლებიც ისეთ მნიშვნელოვან ლიტურგიკულ საეკლესიო დღესასწაულებზე სრულდებოდა, როგორცაა შობა ან აღდგომა.

Q684-ში მოცემული საგალობლები მუსიკალური თვალსაზრისით შთამბეჭდავია. ქართული საგალობლების უმეტესობის მსგავსად, ამ ხელნაწერში შესული საგალობლების ტექსტები, სამივე ხმის მიერ ერთდროულად იგალობება. პოეტური ტექსტის მუსიკალური განაწილება სილაბურია — თითო მარცვალი ერთ ან ორ ნოტზე მღერდება. მუსიკალურ კადანსებში კი, ზემოაღნიშნული ზოგადი წესი გამონაკლისის სახითაა წარმოდგენილი და ზოგჯერ გრძელი, მელიზმატურად გამღერებული ფრაზებისგან შედგება. საგალობელთა ტექსტები, ხანგრძლივობის თვალსაზრისით, ერთმანეთისგან განსხვავდება, შესაბამისად, ზოგიერთი საგალობლის სანოტო ჩანაწერი, შესაძლოა, ნახევარ, ზოგის კი 5 გვერდს მოიცავდეს. საგალობლები ფრაზების მიხედვითაა ორგანიზებული, რომლებიც ერთ სუნთქვაზე იგალობება. ფრაზების გამყოფი შუალედური კადანის ყველაზე გავრცელებულ ვარიანტში, ქვედა ხმები უნისონში ერთიანდებიან და ზედა ხმასთან ინტერვალ კვინტას წარმოქმნიან დამაბოლოებელი კადანების შემთხვევაში, სამივე ხმა უნისონში ერთიანდება. ძლისპირთა ასეთი მელოდიებისათვის დამახასიათებელია ექვსნოტიანი დიაპაზონი, მაგრამ ხმების გადაჯვარედინებისას, შესაძლოა ოქტავაზე მეტი დიაპაზონიც მოიცვას. ქართული ტრადიციული სამხმანიანობის მჭიდრო ჰარმონიული განლაგების პირობებში, დიაპაზონი ორ ოქტავას იშვიათად სცილდება. როგორც ხშირად აღნიშნავენ, ქართული გალობა წმინდა სამებას მოგვაგონებს: ტექსტი სამ ხმაში იგალობება და დამაბოლოებელ უნისონურ ბგერაზე - ერთობაში სრულდება, სამივე ხმა თანასწორუფლებიანია და დამოუკიდებელი, მაგრამ ამავე დროს ისინი წარმოქმნიან სამი ხმის ჰარმონიულ ერთობას (ყველასათვის ცნობილ ამ ანალოგიას მე-12 საუკუნის ფილოსოფოსი იოანე პეტრიწი აღწერს).

მოგითხრობთ, თუ რა არის ცნობილი Q684-ის შესახებ. ხელნაწერის ყდაზე მინერილია: „ნიგნი მე-9, ოზურგეთში დაწერილი, სძილისპირთა საგალობელნი, ანტონ დუმბაძისაგან³ გადაცემული“. სხვა წყაროები, ამ საგალობლების შესახებ მრავალფეროვან ინფორმაციას გვანვდის. მაგალითად, ცნობილია, რომ ფილიმონ ქორიძემ, რომელიც ოპერის მომღერალი გახლდათ, 1893 წელს, ეს საგალობლები ანტონ დუმბაძისგან ნოტებზე ჩაიწერა.⁴ საგალობელთა დიდი ნაწილი

³ ანტონ დუმბაძე (1824-1907) ქართული მილიციის გენერალი იყო, რომელიც 1878 წელს რუსეთის იმპერიას თურქეთის წინააღმდეგ ომში ეხმარებოდა. მას რვა ვაჟი ჰყავდა, რომელთა უმეტესობაც მის დაქვემდებარებაში მყოფ სამხედრო ნაწილებს ხელმძღვანელობდნენ ლეიტენანტების რანგში. დუმბაძე განთქმული იყო, როგორც ხალხური სიმღერებისა და განსაკუთრებით ლიტურგიკული საგალობლების შემსრულებელი, ერთ-ერთი უდიდესი და უკანასკნელი წარმომადგენელი დახვეწილი ადგილობრივი სამგალობლო ტრადიციისა, რომლითაც ცნობილი იყო სოფელ შემოქმედის მონასტერი გურიამში. დუმბაძის მოსწავლეთა შორის იყვნენ მელქისედეკ ნაკაშიძე, ვარლამ სიმონიშვილი და არტემ ერქომაიშვილი.

⁴ ფილიმონ ქორიძე (1835-1911) იმ დროის გამოჩენილი მუსიკოსი გახლდათ. მას წარმატებული სოლო კარიერა ჰქონდა იტალიაში, სანქტ-პეტერბურგსა და თბილისში. მას თბილისში მოღვაწე

დაუსრულებელი იყო, დროის უკმარისობიდან გამომდინარე, მათ გადაწყვიტეს, მხოლოდ პირველი ხმა - თანმხლები ხმების გარეშე ჩაენერათ. პროექტი დააფინანსეს მაქსიმე შარაძემ და ექვთიმე კერესელიძემ, საგალობლების ორმა თავდადებულმა გულშემატკივარმა, რომლებიც იმ დროისათვის თბილისში, „შარაძე და ამხანაგობის სტამბაში“ მუშაობდნენ. როგორც კერესელიძის 1941 წლით დათარიღებულ ხელნაწერ მემუარში, „ისტორია ქართული საეკლესიო საგალობლების ნოტებზე გადაღებისა“-შია ნათქვამი, (აღნიშნული მემუარი ჩვენთვის ხელმისაწვდომი ერთ-ერთი უმთავრესი წყაროა), ხელნაწერების დედანი მან გელათში 1912 წელს წაიღო, მას შემდეგ, რაც დუმბაძე (1907), შარაძე (1908) და ქორიძე (1911) გარდაიცვალნენ.⁵ ეს იყო კერესელიძის საკუთრებაში არსებული კოლექცია, რომელიც 1883-1908 წლებით დათარიღებულ ასობით ხელნაწერ ფურცელს მოიცავდა, რომელთაც კერესელიძემ მთელი რიგი საკუთარი სამუშაო ხელნაწერები დაუმატა. ის ათასობით საგალობლის სამ ხმაზე განყოფილებას ცდილობდა. 1936 წელს მან მთელი თავისი არქივი შავი ჩანაწერები, სამუშაო ვერსიები და ტრანსკრიფციები, დაახლოებით ოცდათექვსმეტი ხელნაწერი - დიმიტრი შევარდნაძეს მიანდო. საბჭოთა პერიოდში, ამ ხელნაწერებს ძალიან მცირე ყურადღება ეთმობოდა. დღეს ეს კოლექცია ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრში ინახება. წინამდებარე გამოცემაში, ხელნაწერში აღბეჭდილი საგალობლები პირველად ქვეყნდება.

მოცემულ ხელნაწერს რამდენიმე უჩვეულო მახასიათებელი გამოარჩევს, რაშიც შევეცდებით გავერკვიოთ, რათა ვიცოდეთ, თუ რა ტექსტთან გვაქვს საქმე. ამ თვალსაზრისით, მნიშვნელოვან საკითხთა შორისაა:

1. ნოტებზე გადამტანის ვინაობა — ხელნაწერ Q684-ში მოცემული საგალობლები ანტონ დუმბაძისაგან ნოტებზე ჩაინერა ფილიმონ ქორიძემ — 1893 წელს. ხელნაწერის გადამწერი კი ექვთიმე კერესელიძეა.⁶

2. მუსიკის სტილის საკითხი — ანტონ დუმბაძის სამგალობლო სტილისთვის ნიშანდობლივი მელოდიები პირველ ხმაში (მაგალითად ისეთი საკადანსო ნაგებობების სიჭარბე, რაც მრავალხმიან ფაქტურაში ხმათა

ტრადიციული მომღერლების მიერ შესრულებული სამხმიანი ხალხური და საეკლესიო ჰანგების ჩაწერა სთხოვეს. 1883 წელს მისი პირველი მცდელობა ისეთი წარმატებული გამოდგა, რომ მას, ღვთისმსახურებისას შესრულებული ძირითადი საგალობლების მთელი რეპერტუარის ნოტებზე გადატანა დაავალეს. მათი რიცხვი დაახლოებით ხუთასს შეადგენდა. ეს პროექტი მან 1885-1886 წლებში ქუთაისში ყოფნისას წამოიწყო. ამ დავალების წარმატებით დასრულების შემდეგ, აღნიშნული ჩანაწერების გამოცემა შეფერხდა ფინანსების უქონლობის, რუსული ცენზურისა და აღჭურვილობის, კერძოდ ნოტების დასაბეჭდად საჭირო ტიპოგრაფიის უქონლობის გამო (ნოტების ბეჭდვა მხოლოდ ათი წლის შემდეგ, 1895 წელს დაიწყო). როდესაც 1885 წელს ანტონ დუმბაძემ, ფილიმონ ქორიძის პროექტის შესახებ შეიტყო, იგი ქუთაისში გაემგზავრა და სწორედ ამ დროიდან დაიწყო მისი ხანგრძლივი მეგობრობა ქორიძესთან, რომელიც 1893-94 წლებში და, მოგვიანებით, 1906 წელს დუმბაძის მშობლიურ ქალაქში (ოზურგეთი, გურია) ჩავიდა აღნიშნული და კიდევ სხვა საგალობლების ჩასაწერად.

⁵ ექვთიმე კერესელიძემ (1865-1944) გალობა თბილისში შეისწავლა. იგი შარაძის სტამბაში მუშაობდა და საგალობელთა წიგნის აწყობაში მონაწილეობდა. წიგნი 1895 წლიდან 1911 წლამდე პერიოდში გამოვიდა. 1911 წელს, სტამბის დახურვის შემდეგ, იგი ბერად აღიკვეცა და სიცოცხლის ბოლომდე, ათეულობით წლის მანძილზე იწერდა და აწესრიგებდა ქორიძის მიერ ნოტებზე გადატანილი ხელნაწერების შავ ვარიანტებს, ასევე სხვების დახმარებით ხმებში აწყობდა არასრული ფორმით ჩაწერილ საგალობლებს. იგი დაკრძალულია ზედაზნის მონასტერში.

⁶ Q684 ხელნაწერის ბოლო, 90r-ე გვერდზე მოთავსებული კოლოფონი წარმოადგენს მოკლე ლოცვას, რომელსაც ხელს აწერს „მღვდელ-მონაზონი ევთიმე“.

გადაჯვარედინებისთვისაა დამახასიათებელი), მეორე და მესამე ხმები კი, განსხვავებულ სტილს უნდა განეკუთვნებოდეს.

3. რამდენიმე რედაქტორის არსებობის საკითხი — კერესელიძის ხელით შესრულებული ჩანაწერები ბევრგანაა ნაშლილი და ისინი სხვა კალიგრაფიით შესრულებული ჩანაწერებითაა ჩანაცვლებული.

4. დათარიღების საკითხი — ზემოთ ჩამოთვლილი ყველა საკითხი ერთად ეჭვქვეშ აყენებს იმ ფაქტს, რომ მოცემული ხელნაწერის შექმნის თარიღი 1893 წელია, მიუხედავად იმისა, რომ სხვა წყაროებში ეს თარიღი დასტურდება.

თითოეული საკითხი ცალ-ცალკე განვიხილოთ. გადამწერის ვინაობის დადგენა ადვილია: Q684 ასლის სახლით არის წარმოდგენილი.⁷ თავდაპირველი ხელნაწერი, რომელიც 1893 წელს ანტონ დუმბაძისგან ფილიმონ ქორიძის მიერ ჩაწერილ საგალობლებს მოიცავს, ცალკე ხელნაწერია, რომელსაც Q1475 ეწოდება.⁸ გარკვეულ პერიოდში, ექვთიმე კერესელიძემ Q1475 მთლიანად, გადაიტანა სხვა ხელნაწერში — Q684-ში, იმდენად ზუსტად, რომ არც ერთი ნოტი არ შეუცვლია. იმ დროისთვის ქორიძის მიერ ნოტებზე გადაღებული ხელნაწერები არასრული იყო: გალობის ოსტატის ანტონ დუმბაძისგან⁹ ჩაწერილ Q1475 ხელნაწერში მოცემული იყო მხოლოდ პირველი ხმა. სავარაუდოდ, ქორიძე მომავალში საგალობლის სამივე ხმის შეწყობას აპირებდა, რადგან სანოტო სისტემაზე ყოველი მელოდიის ქვეშ, ორ სანოტო სისტემას ცარიელს ტოვებს.

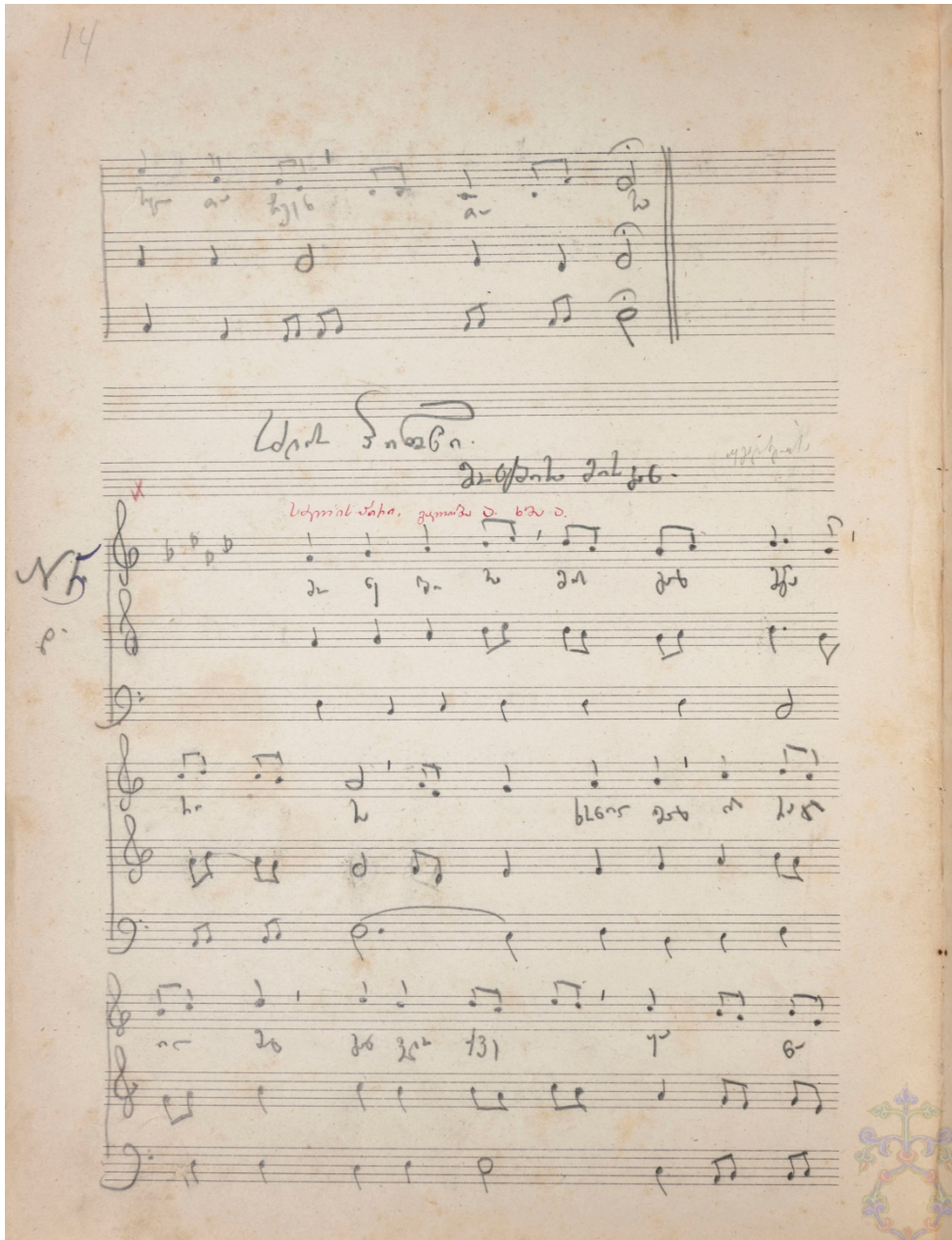
⁷ ხელნაწერთა შორის რამდენიმე შეუსაბამობა აღნიშნულია წიგნში: „ქართული საგალობლების ხელნაწერთა აღწერილობა და ანბანური კატალოგი“ ვაჟა გვახარიას, დავით შულღიაშვილის და ნინო რაზმაძის რედაქციით, მე-2 გამოცემა (ქართულად). თბილისი: საქართველოს საპატრიარქოს გალობის ცენტრის გამომცემლობა, 2013.

⁸ ხელნაწერი Q1475 აუკინძავია და წარმოადგენს ერთმანეთთან არც ისე მჭიდროდ მიბმულ 188 გვერდისაგან შედგენილ ნოტების კრებულს. მუსიკა სამ ხმაშია ჩაწერილი, მაგრამ სხვადასხვა პარტია სხვადასხვა ხელით არის დაწერილი (ქორიძე - პირველი ხმა, ხუნდაძე - მეორე და მესამე ხმა, კერესელიძე - სათაურები). ეს არის ხელნაწერის დედანი, რომელიც ფილიმონ ქორიძემ 1893 წელს გურიაში ჩაიწერა ანტონ დუმბაძისა და მისი შეგირდების კარნახით. შესწორებები შეტანილია მხოლოდ ხუნდაძის ხელით, რომელმაც გადაწერა და გაამარტივა ქორიძის მიერ ნოტებზე ჩაწერილი - დუმბაძისეული ხმების გადაჯვარედინება კადანსებში. არ შეინიშნება კერესელიძის ან ნიკოლაძის მიერ შეტანილი არცერთი შესწორება. ეს ხელნაწერი, ამჟამად თბილისში, ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში ინახება, მაგრამ იგი, ექვთიმე კერესელიძის კრებულთან ერთად არქივში 1936 წელს არ მოხვედრილა. მასზე საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის ბეჭედი იყო დასმული; როგორც ამ ცენტრის საკუთრებას, ხელნაწერს ბეჭედი სავარაუდოდ 1937 წელს, ხუნდაძის პირადი კოლექციის სხვა ხელნაწერებთან ერთად დაესვა. ზემოაღნიშნული დოკუმენტი, ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში მხოლოდ 1978 წელს მოხვდა. შენიშვნა: ექვს საგალობელზე, შუა საუკუნეების ქართული ნევმებია მინერული. ნითელი ფანქრით შესრულებული ამ ნევმირებული ჩანაწერის ავტორი უცნობია, მაგრამ ისინი მსგავსებას ვასილ (სტეფანე) კარბელაშვილის ნევმებთან ავლენენ.

⁹ მხოლოდ პირველი ხმის ნოტებზე ჩაწერის გადანყვეტილება ფილიმონ ქორიძემ პროექტის დამფინანსებლებთან მაქსიმე შარაძესთან და ექვთიმე კერესელიძესთან ერთად მიიღო. ისინი შიშობდნენ, რომ უკვე ასაკოვან სრულ მგალობელ ანტონ დუმბაძისაგან ყველა საგალობლის ჩაწერას ვერ მოასწრებდნენ, ამიტომ, თითოეული საგალობლის მხოლოდ ყველაზე მნიშვნელოვანი ელემენტი — მელოდია ჩაიწერეს. პირველ ხმასთან მეორე და მესამე ხმები შეწყობას, ისინი მომავალში, სხვა გამოცდილი მგალობლების დახმარებით გეგმავდნენ. ამ მეთოდის წყალობით, ქორიძემ მოკლე დროში ასობით საგალობლის მელოდიის ჩაწერა მოახერხა. საგალობელთა ჩაწერის ამ მეთოდს, ათი წლის შემდეგ - 1903 წელს მიმართეს, როდესაც ქორიძემ, სრულ მგალობელ არისტოვლე ქუთათელიძისგან ძლისპირის 1000 მელოდია ჩაიწერა. 1912 წლიდან მოყოლებული, კერესელიძე ამ მელოდიების ხმებში განყოფილებაზე, რაჟდენ ხუნდაძესთან და ივლიანე ნიკოლაძესთან ერთად მუშაობდა.

ყოველივე ზემოაღნიშნული ერთ კითხვას ბადებს, რაც მუსიკის სტილის საკითხს უკავშირდება. ამ კითხვაზე პასუხის გაცემის შესაძლებლობას, უკანასკნელი კვლევა გვაძლევს: მეორე და მესამე ხმები, მღვდელმა და გალობის ოსტატმა რაჟდენ ხუნდაძემ შეუწყო, რომელსაც 1912-1913 წლებში კერესელიძემ ამის გაკეთება სთხოვა.¹⁰ ხუნდაძემ ძლისპირები სამ ხმაში გააწყო. ზედა ხმების პარალელურ მოძრაობაში, ხუნდაძისეული სტილი ადვილი საცნობია.¹¹ Q1475-ში ორი სტილის ხელწერა შეინიშნება: ზედა ხმა ფილიმონ ქორიძეს ეკუთვნის, ხოლო მეორე და მესამე ხმები – რაჟდენ ხუნდაძეს (ილუსტრაცია 1).

ილუსტრაცია 1: „მონებისა მისგან მწარისა“ (გვ. 07v, Q1475)

¹⁰ ჯონ გრემი, „ივლიანე ნიკოლაძე: ქართული ძლისპირების რედაქტორი“, ტრადიციული მრავალხმიანობის მეხუთე საერთაშორისო სიმპოზიუმის მასალები, თბილისის კონსერვატორია, 2010:425-446.

¹¹ რაჟდენ ხუნდაძემ (1845-1929), გალობის ოსტატმა, რომელიც წარმოშობით ჩოხატაურიდან იყო, სიცოცხლის დიდი ნაწილი ქუთაისში გაატარა, სადაც მღვდლად მსახურობდა. ქორიძესთან ერთად, 1885 წელს მან მონაწილეობა მიიღო, გალობის ნოტებზე გადაღების პირველ ფართომასშტაბიან პროექტში.

პირველ მაგალითში ძლისპირ - „მონებისა მისგან მწარისა“-ს პირველი გვერდი იმ ფორმით არის აღბეჭდილი, როგორც ის შესულია ხელნაწერ Q1475-ში. ეს გვერდი, აღნიშნული ხელნაწერისთვის დამახასიათებელია, რაც შემდეგში მდგომარეობს: მუსიკა პარტიტურაში ჩანერილია იმგვარად, რომ თითოეულ ხმას თითო სანოტო სისტემა ეთმობა, ერთ გვერდზე სამ-სამი სანოტო სისტემის დაჯგუფებით.¹² სათაური, ტექსტი და პირველი ხმა ფილიმონ ქორიძის ხელით არის ჩანერილი, ხოლო ქვედა ორი ხმა რაჟდენ ხუნდაძეს ეკუთვნის.¹³ გასაღებში ოთხი (სი, მი, ლა, რე) ბემოლია დასმული.¹⁴ დავაკვირდეთ ზემოთ მოცემული საგალობლის დამაბოლოებელ კადანსს სმაგალითი 1. ჩვენ ვხედავთ პირველი ხმის დაღმავალ მოძრაობას, რაც ამ ხელნაწერში ანტონ დუმბაძისგან ჩანერილი თითქმის ყველა დამაბოლოებელი კადანისათვის არის დამახასიათებელი. ამ შემთხვევაში, ხუნდაძე ჩვეულ ტრადიციას არ ღალატობს, წერს რა მეორე ხმას აღმავალი მიმართულებით და შედეგად ხმათა გადაჯვარედინებას ვღებულობთ. მაგრამ არაერთ მომდევნო საგალობელში, დუმბაძე-ქორიძის დამაბოლოებელი მელოდიური კადანსი, ხუნდაძემ ხელახლა გადანერა, იმგვარად, რომ ხმათა გადაჯვარედინება თავიდან აეცილებინა. ამიტომ, ამ საგალობლების შემსრულებლებს შესაძლებლობა აქვთ დამაბოლოებელი კადანსები ორგვარად იგალობონ: დუმბაძისეულ ვარიანტში (ხმათა გადაჯვარედინებით), ან ხუნდაძისეულ მარტივ ვერსიაში.

მეორე მაგალითში ჩვენ ვხედავთ იმავე ძლისპირს, რომელიც Q684-შია გადანერილი (წინამდებარე ტომში იხ. გვ.50). სამივე ხმა და ტექსტი კერესელიძის ხელნაწერია; სახეზეა მხოლოდ რამდენიმე რედაქტირებული ფრაგმენტი, რაც მაგალითად ტაქტის ხაზს უკავშირდება.

მესამე საკითხის განხილვისას, რომელიც ხელნაწერის რამდენიმე რედაქტორის არსებობას ეხება, ყურადღების გამახვილება ჩვენ ივლიანე ნიკოლაძის როლზე გვსურს. მისი რედაქტირება ცხადად ჩანს მეორე მაგალითის პირველ და მეორე ტაქტებში, სადაც შუა ხმის რამდენიმე ბგერა წაშლილია და შემდეგ მისი ხელითაა დაწერილი (ასევეა ამავე გვერდის მე-4, მე-5, მე-7, მე-8, მე-9, მე-10, მე-12, მე-13, მე-14 და მე-15 ტაქტებში). აღსანიშნავია, რომ ამ ხელნაწერში, ყველა ბგერა, რომელიც პირველ ხმასთან ერთად პარალელურად არ მოძრაობს, ივლიანე ნიკოლაძის სარედაქციო ჩარევის შედეგია. ამ შემთხვევაშიც, მაგალობლებს

¹² ქორიძის ხელნაწერი შესრულებულია ქალაქში, რომელიც 14 სანოტო სისტემას მოიცავს, როგორც ხელნაწერ Q684-ის ქალაქში, რომელშიც ასევე ანტონ დუმბაძისგან 1893 წელს ჩანერილი ნოტებია აღბეჭდილი.

¹³ ქორიძისეულ ხელნაწერში, ნოტების შტილები, ნოტების თავებისაგან ხშირად დაშორებულია ისე, რომ ისინი ერთმანეთს არ ეხებიან, ხუნდაძისეულ ხელნაწერებში კი ისინი ერთმანეთთან ყოველთვის შეერთებულია; ქორიძის ხელნაწერში ლიგას ვერ შეხვდებით, მაშინ, როცა ხუნდაძე ლიგას ხშირად იყენებს; განსხვავებული მოხაზულობა აქვთ მათ ნახევარი გრძლიობის ნოტებსაც. ხუნდაძისაგან განსხვავებით, ქორიძესთან მერვედი გრძლიობის მქონე ნოტების ჯგუფები უფრო გაფანტულად არის ჩანერილი. სანოტო ჩანაწერების ასობით გვერდის ნახვის შემდეგ, ეს განსხვავებები აშკარა ხდება.

¹⁴ ლიტურგიკული საგალობლების ქართული ტრადიციული ბგერათნყობა, რომელიც, როგორც მე-20-ე საუკუნის პირველი ნახევრის ჩანაწერებშია აღბეჭდილი, ოქტავაში შემავალ შვიდსაფეხურიან (ჰეპტატონურ) ბგერათრიგებს ეფუძნება. თითოეული ინტერვალი ნახევარ ტონზე მეტი და მთელ ტონზე ნაკლებია, დაახლოებით 150-180 ცენტის დაშორებით. ამ საკითხთან დაკავშირებით რამდენიმე თეორია არსებობს და ამ მიმართულებით კვლევა გრძელდება. ქართული საგალობლების ბგერათრიგის ხუთხაზიან სანოტო სისტემაზე გადატანასთან დაკავშირებული სირთულეების პირობებში, ხელნაწერებში აღნიშნული ალტერაციის ნიშნების გამოყენება, შესაძლოა, საუკეთესო კომპრომისად მივიჩნიოთ.

საგალობელთა სხვადასხვა ვარიანტის შესრულების შესაძლებლობა ეძლევათ: 1) ნიკოლაძის ვარიანტი (ხმათა კონტრაპუნქტული მოძრაობით), 2) ხუნდაძის ვარიანტი (ზედა ხმათა ტერციაში პარალელური მოძრაობით), ან 3) გელათის სამგალობლო სკოლის ტრადიციის შესაბამისად „გაამშვენონ“ და ისე იგალობონ ესა თუ ის საგალობელი.¹⁵

ილუსტრაცია 2: „მონებისა მისგან მწარისა“ (გვ. 08r, Q684)

¹⁵ საგულისხმოა, რომ ამ გვერდზე ბანის პარტიაში ცვლილებები შეტანილი არ არის, მაგრამ სხვაგან იმავე ხელნაწერში ბანი შეცვლილია, რათა ის შუა ხმის მონაწილეობის შედეგად მიღებულ ახალ კონტრაპუნქტს მიესადაგოს. ნიკოლაძის რედაქტირების მიზანიც სწორედ ეს იყო. ყოველი შუალედური კადანსის ბოლოს, თითოეულ ხმას მან ასევე ფერმატა დაუმატა, რაც ხელნაწერ Q1475-ის ქორიდიხულ ვარიანტში არ იყო. შესაძლოა, რომ შუალედურ კადანსებში ფერმატას დამატება, საშემსრულებლო პრაქტიკის ცვლილებას ასახავდა, რაც გუნდის მიერ, თითოეული მუსიკალური ფრაზის შემდეგ, ერთობლივი სუნთქვისთვის მეტი დროის საჭიროებას უკავშირდება.

რედაქტირებაზე საუბრისას საჭიროა განვიხილოთ ისეთი საკითხები, როგორცაა საგალობლის გასამხმინების სტილი, ის, თუ ვის კუთვნილებაში არსებობდა ესა თუ ის ხელნაწერი და ესთეტიკური თვალსაზრისით უპირატესობა რომელ სტილს ენიჭებოდა.¹⁶ კერესელიძემ მოიწვია თავისი საქმის კარგი პროფესიონალი მაგლობელი ივლიანე ნიკოლაძე, რათა მას „შეესწორებინა“ და „გაეუმჯობესებინა“ მათი მეორე-მესამე ხმები, რომლებიც მისი აზრით რაჟდენ ხუნდაძემ კარგად ვერ შეუწყო.¹⁷ რაც შეეხება კერძოდ ხელნაწერ Q684-ს, ცხადად ჩანს კვალი იმისა, რომ ნიკოლაძემ მასში ბევრი ცვლილება შეიტანა, განსაკუთრებით იქ, სადაც ზედა ხმები პარალელურად მოძრაობდნენ, რაც რედაქტორმა ხმათა კონტრაპუნქტული სვლით ჩაანაცვლა. თავის მემუარში კერესელიძე აღნიშნავს, რომ ის და ნიკოლაძე ერთგულად ემსახურებოდნენ ხელნაწერების რედაქტირების საქმეს და დასძენს, რომ მას შემდეგაც, რაც 1914 წელს მათი ინტენსიური მუშაობა დასრულდა, ისინი „საჭიროების დროს“, თანამშრომლობას აგრძელებდნენ.¹⁸ კერესელიძის ეს კომენტარი, შესაძლოა, მნიშვნელოვანი იყოს, როდესაც საქმე Q684-ის გადანერისა და რედაქტირების თარიღების გარკვევას ეხება; შესაძლებელია, რომ ეს ხელნაწერი უფრო გვიანი პერიოდისაა, ვიდრე 1914 წელი.

თუ როდის გადაიწერა Q684 და, რაც, შესაძლოა უფრო მნიშვნელოვანი იყოს, რატომ გადაიწერა იგი, შეიძლება ზუსტად ვერასდროს შევიტყოთ. თავფურცელზე მიწერილი 1893 წელი, საგალობლების ნოტებზე პირველად ჩანერის თარიღად არის მიჩნეული. ხელნაწერს არ ახლავს არც ერთი თარიღი (როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, 1893 არის წელი, როდესაც ქორიძემ ნოტებზე გადაიტანა ხელნაწერი Q1475, რომელიც ხელნაწერ Q684-ის დედნად შეიძლება მივიჩნიოთ). არსებობს რამდენიმე საინტერესო ფაქტი, რომლებიც ჩვენ მიერ განხილულ ხელნაწერს, ხელნაწერთა იმავე „ოჯახის“ სხვა წარმომადგენლებისაგან გამოარჩევს, და რომლებიც შემდგომ კვლევაში დაგვეხმარება. მაგალითად, სხვა ხელნაწერების – Q687-ისა და Q688-ისგან განსხვავებით, რომლებიც ხმებში რაჟდენ ხუნდაძემ გააწყო და შემდეგ 1914 წელს ივლიანე ნიკოლაძემ შეასწორა, Q1475 ნიკოლაძეს არ შეუესწორებია. რატომ მიაწოდა მას კერესელიძემ სარედაქციოდ მხოლოდ ზოგიერთი დედანი და არა ყველა? რატომ შექმნა ზოგი მათგანის ასლები, თუმცა არა ყველასი? პასუხი შეიძლება აღმოვაჩინოთ კერესელიძის გამოუქვეყნებელ მემუარში, რომელიც მოკლე განმარტების გაკეთების უფლებას გვაძლევს, ვიდრე ხელნაწერის დათარიღების საკითხს ისევ დავუბრუნდებოდეთ.

როგორც კერესელიძის მემუარშია (1914) ნათქვამი, მან, მის ხელთ არსებული ხელნაწერები 1912 წელს გელათის მონასტერში წაიღო, სადაც იგი ბერად

¹⁶ესთეტიკური თვალსაზრისით ძლისპირების მელოდიების გასამხმინებისას, ამა თუ იმ სტილის უპირატესობის საკითხები მიმოხილულია სტატიაში: ჯონ გრემი, „ივლიანე ნიკოლაძე: ქართული სძლისპირების რედაქტორი“. ტრადიციული მრავალხმინანობის მეხუთე საერთაშორისო სიმპოზიუმის მასალები, თბილისის კონსერვატორია, 2010:425-446.

¹⁷ ივლიანე ნიკოლაძე (გარდაიცვალა 1920-იანი წლების გვიან პერიოდში), იგი ქალაქ ქუთაისში მაგლობელი და რეგენტი იყო. ახალგაზრდობაში, მელოდიის ნოტებზე ჩანერა, მან ფილიმონ ქორიძისგან შეისწავლა (1894); ხოლო მოგვიანებით - 1914-1915 წლებში, ექვთიმე კერესელიძეს იგი საგალობლების რამდენიმე კრებულის ხელახლა გასამხმინებაში დაეხმარა. სავარაუდოდ მათი თანამშრომლობა 1920-იან წლებშიც გაგრძელდა.

¹⁸ ექვთიმე კერესელიძე, „ისტორია ქართული საეკლესიო საგალობლების ნოტებზე გადაღებისა“, Q849, გვ. 58, ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი. საქართველო, თბილისი.

ალიკვეცა, მოგვიანებით კი მღვდელ-მონაზონი გახდა.¹⁹ როგორც უკვე ითქვა, 1912 წელს მან რაჟდენ ხუნდაძეს დაავალა დაესრულებინა იმ საგალობლების გასამხმიანება, რომელთა ნოტებზე გადაღებისას ქორიძემ მხოლოდ პირველი ხმა აღბეჭდა. ჩვენ გვინტერესებს, ვინ რომელ ხელნაწერზე მუშაობდა და როდის. მაგალითად, ზოგიერთ ხელნაწერში, კერძოდ 1890-იანი წლების დედნებში, ხუნდაძის ხელნერას, ქორიძის ხელნერის ქვემოთ ვხედავთ (მაგალითად ხელნაწერი Q1475). სხვა ხელნაწერებში ხუნდაძის ხელნერა, კერესელიძის ხელნერის ქვემოთ გვხვდება, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ ასეთი ხელნაწერები სხვა წყაროებიდან არის გადაწერილი (მაგალითად, ხელნაწერი Q684). აღნიშნავს თუ არა კერესელიძე, თუ როდის და რატომ გადაწერა ხელნაწერები?

კერესელიძე თავის მემუარში გაკვრით ახსენებს, რომ მას უნდა გადაეწერა ქორიძის რამდენიმე ხელნაწერი, 1910-1911 წლებში, რადგანაც სტამბის კიდევ ერთი თანამფლობელი, ვინმე ლოსაბერიძე სტამბის პარტნიორობის დაშლის შემდეგ ამტკიცებდა, რომ კანონით ხელნაწერების ნაწილი მას ეკუთვნოდა. ქორიძის დედანი მრავალ დაუმთავრებელ ძლისპირს მოიცავდა, რომლებიც ქორიძემ ანტონ დუმბაძისა (1893) და არისტოვლე ქუთათელაძისაგან (1903) ჩაიწერა. ეს ალბათ სწორედ ის ცხრა ხელნაწერია, რომლებიც საერთო სათაურის H-154 ქვეშაა თავმოყრილი (ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი). კერესელიძემ მის მიერ გადაწერილი ასლები ცალკეულ რვეულებში შეკრიბა, რომლებიც მოგვიანებით აკინძა და რომლებმაც სხვადასხვა სამუშაო დოკუმენტის სახე მიიღო (მაგალითად, ხელნაწერები Q683, Q686, Q687, Q688, Q689, Q690, რომლებიც ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში ინახება). კერესელიძის აღნიშვნით, 1912-1913 წლებში, საგალობელთა გამრავალხმიანებისათვის ხელნაწერები ხუნდაძეს გადაეცა, ხოლო მოგვიანებით – 1914 წელს ისინი ნიკოლაძემ შეასწორა.

აღსანიშნავია, რომ ხელნაწერი Q1475 ამ ჯგუფს არ მიეკუთვნება, იგი მისგან ცალკე არსებობს და წარმოადგენს არა კერესელიძის მიერ გადაწერილ ასლს, არამედ ქორიძისეულ დედანს, რომელთაც მეორე-მესამე ხმები ხუნდაძემ – ქორიძისეულ ხელნაწერ დედანშივე შეუწყო. ხუნდაძე ამ ხელნაწერზე, სხვა ხელნაწერებთან შედარებით უფრო გვიან – 1915 წელს მუშაობდა, რაც ხელნაწერის კოლოფონში 259-ე გვერდზე დასტურდება.²⁰ ამრიგად, კერესელიძის მიერ ხელნაწერ Q1475-ის გადაწერა Q684-ში, რომელიც ხუნდაძის მიერ გაწეულ სამუშაოს სრულად მოიცავდა, 1915 წლის შემდეგ უნდა განხორციელებულიყო. ჩვენ ვუბრუნდებით მემუარს იმ შესაძლო სცენარის აღმოსაჩენად, რომლიდანაც შევიტყობდით თუ როდის გადაწერა კერესელიძემ ხელნაწერები. კითხვებს ბადებს ერთი ეპიზოდი.

როგორც თავად კერესელიძე წერს, არსებული ვითარებიდან გამომდინარე, 1924 წელს მან ხელნაწერების მთელი კოლექცია საჩქაროდ გადაიტანა ფორნით

¹⁹ ექვთიმე კერესელიძის მემუარზე დაყრდნობით, 1912 წლიდან 1924 წლამდე იგი გელათის მონასტერში ცხოვრობდა (სავარაუდოდ იქ 1923 წლამდე დაჰყო, ვიდრე გელათის მონასტერი დაიკეტებოდა). ამ წლების განმავლობაში იგი ფილიმონ ქორიძისგან დატოვებულ ხელნაწერებზე მუშაობდა. 1925 წელს კერესელიძე აღმოსავლეთ საქართველოში დაბრუნდა, სადაც ჯერ სვეტიცხოვლის მონასტერში დასახლდა, მოგვიანებით კი, 1932 წელს ზედაზნის მონასტერში დაიდო ბინა, სადაც სიცოცხლის ბოლომდე ცხოვრობდა, 1944 წელს კი, მარტოდ მყოფი გარდაიცვალა. 2003 წელს საქართველოს მართლმადიდებელმა ეკლესიამ იგი წმინდანად შერაცხა. 2 თებერვალი მისი ხსენების დღეა.

²⁰ რაჟდენ ხუნდაძის ხელით მიწერილ კომენტარში, ხელნაწერ Q1475-ის 259-ე გვერდზე, ხუნდაძე საგალობლის მელოდიის შეფასებას იძლევა. კომენტარს ხელს მამა რაჟდენი, 1915 წლის 11 ივნისს აწერს.

გელათის მონასტრიდან მის მახლობელ ქალაქ ქუთაისში და საგალობლების წიგნები რაჭდენ ხუნდაძის სარდაფში დამალა (ეს სავარაუდოდ 1923 წელი იყო, როდესაც გელათის მონასტერი, ბოლშევიკურმა ხელისუფლებამ აგრესიულად დახურა და ბერებს გაქცევა მოუწიათ). როდესაც იგი ერთი წლის შემდეგ, ხელნაწერების წასაღებად დაბრუნდა, როგორც მის მემუარშია ნათქვამი, ეს ვერ მოახერხა საკუთრებაზე კონფლიქტის გამო და ნოტებზე გადაღებული საგალობლების 2000 გვერდის ხელახლა გადანერა მოუხდა, რასაც ორი წელიწადი დასჭირდა.²¹ სავსებით შესაძლებელია, რომ კერესელიძემ Q684, Q1475-იდან სწორედ ამ პერიოდში გადანერა. ის ხელნაწერები, რომლებიც ხუნდაძემ დაიტოვა და მოგვიანებით „ხუნდაძის არქივში“ მოხვდა, ახლა საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრში ინახება. ამ კოლექციის ბევრ ხელნაწერს შორის, რომელთა ავტორადაც ხუნდაძე გვევლინება, სამი განსხვავებული ხელნაწერიც მოიპოვება, რომლებშიც პირველი ხმა ქორიდის, ხოლო მეორე და მესამე ხმები ხუნდაძის ხელითაა ჩანერილი. შემთხვევითი არ არის, რომ ეს სამი ხელნაწერი კერესელიძემ გადანერა და თავისსავე კოლექციაში შეინახა, კოლექციაში, რომელმაც საბოლოო ბინა ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაიდო. ეს ხელნაწერებია – Q1475 (Q684-ის წყარო), N2127 (Q689-ის წყარო), და N2128 (Q686-ის წყარო).²²

შესაძლებელია თუ არა, რომ ეს სამი ხელნაწერი – Q1475, N2127 და N2128 – იმ საგალობელთა წიგნებს შორის ყოფილიყო, რომლებზეც ხუნდაძემ პრეტენზია განაცხადა, ხოლო Q684 ერთ-ერთი იმ ხელნაწერთაგანი – რომლებიც 1924-1925 წლებში იქნა გადანერილი? არსებობს ამ ვარაუდის გამამყარებელი რამდენიმე გარემოება.

1. ხელნაწერი Q684 1915 წლის შემდეგ უნდა იყოს გადანერილი, რადგან ამ წელს ხუნდაძე, საგალობელთა გამრავალხმობაზე ჯერ კიდევ აქტიურად მუშაობდა.

2. Q1475 ნიკოლაძის მიერ რედაქტირებული არ ყოფილა, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ კერესელიძეს ეს ხელნაწერი ხელთ არ ჰქონდა (ხუნდაძის მიერ გასამხმობიანებულ სხვა ხელნაწერებში, რომლებსაც 1912-1914 წლებში კერესელიძე ფლობდა, ნიკოლაძემ შესწორებები შეიტანა).

3. ხელნაწერი Q684 ნიკოლაძის მიერ იყო რედაქტირებული, რაც საფუძველს გვაძლევს ვივარაუდოთ, რომ კერესელიძეს სურდა ამ საგალობლების რედაქტირება, მაგრამ ხელნაწერ Q1475-ზე ხელი არ მიუწვდებოდა.

4. ხელნაწერი Q1475, კერესელიძეს არ ეკუთვნოდა 1936 წელს, როდესაც მისი არქივი ახლანდელი ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის საცავს გადაეცა.

5. ხელნაწერი Q1475, ხელნაწერ N2127 და N2128-თან ერთად სავარაუდოდ ხუნდაძეს ეკუთვნოდა, რადგან ორივე მათგანი კოლექციის სხვა ხელნაწერებთან ერთად, ხუნდაძის გარდაცვალების შემდეგ საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის არქივს გადაეცა.

²¹ ექვთიმე კერესელიძე, „ისტორია ქართული საეკლესიო საგალობლების ნოტებზე გადაღებისა“, Q840, გვ. 65-66. ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი.

²² ხელნაწერი Q1475, რომელიც ამჟამად ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში ინახება, საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის არქივს ხუნდაძის დანარჩენ კოლექციასთან ერთად – 1930-იან წლებში გადაეცა. მას ბოლო გვერდზე დასმული აქვს ბეჭედი წარწერით: „საქ. ხალხური შემოქმედების რესპუბლიკური სახლი სეიფი საინვერტარო N16/42“. 1978 წელს, ეს ხელნაწერი როგორც ხელნაწერების ეროვნული ცენტრის არქივში, „ლორთქიფანიძის არქივიდან“ მოხვდა. ამ მნიშვნელოვანი ცნობის მოწოდებისთვის მადლობას ვუხდით ჩემს პატივცემულ კოლეგას, მუსიკისმცოდნე დავით შულღიაშვილს.

ზემოაღნიშნული სამივე ხელნაწერი, კერესელიძემ ზედმინვენითი სიზუსტით გადაწერა; სამივე ხელნაწერი იდენტურ 12 სანოტო სისტემით აღჭურვილ ქალაქში შეიქმნა. შედეგად ხელნაწერების ახალი სამუშაო ვარიანტი მივიღეთ, რომელთა რედაქტირებაზე მუშაობა, კერესელიძემ – ნიკოლაძესთან ერთად განაგრძო. ეს ხელნაწერებია: Q684, Q689 და Q686. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ხელნაწერ Q684-ის შექმნის თარიღი შემდეგნაირად გამოიყურება:

წელი	ხელნაწერი	არქივი	შენიშვნა
1893	Q1475	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი	ფილიმონ ქორიძე ანტონ დუმბაძისგან ნოტებზე ძლისპირების მელოდიებს იწერს.
1915	Q1475	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი	ქორიძის მიერ ჩანერილ მელოდიებს, რაჟდენ ხუნდაძე მეორე და მესამე ხმებს უწყობს.
1924	Q684	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი	ექვთიმე კერესელიძე ქმნის Q1475-ის ასლს (სავარაუდოდ ასევე ქმნის N2127-ისა და N2128-ის ხელნაწერ ასლებს).
1924-1925	Q684	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი	ივლიანე ნიკოლაძე Q684-ის რედაქტირებაზე მუშაობს.
1936	Q684	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი	Q684 ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის წინამორბედ არქივში ხვდება; ხელნაწერი არქივში ექვთიმე კერესელიძეს შეაქვს.
1937	Q1475	საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი	Q1475 საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის წინამორბედ არქივში ხვდება; ხელნაწერი არქივში სავარაუდოდ შალვა ხუნდაძეს შეაქვს.
1978	Q1475	საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრი	Q1475 ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში ვინმე ლორთქიფანიძის მიერ არის გადატანილი.
2018	Q684	ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი	Q684 გადადის ციფრულ სანოტო სისტემაზე (Finale) და ქვეყნდება პირველად.

მოცემული ცხრილი აჩვენებს ხელნაწერ Q1475-ისა და მისი ასლის - Q684-ის ისტორიას. ამ ორ ხელნაწერს შორის ურთიერთკავშირს, ხელნაწერთა მეორე წყვილიც ასახავს, რომლებიც Q1475-ისა და Q684-ის მსგავს გარემოებაში შეიქმნა. ხელნაწერები Q684, Q686 და Q689 კერესელიძის მიერ, სხვა სამუშაო ხელნაწერებიდან გადანერილი ასლებია, რომლებიც ხმებში რაჟდენ ხუნდაძემ გაასამხმინა. დედნები რაჟდენ ხუნდაძის საკუთრებაში დარჩა და მისი გარდაცვალების შემდეგ, 1937 წელს, საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის არქივს გადაეცა, ხოლო კერესელიძის ასლები, რომელთაც 1920-იან წლებში რედაქტორობა ნიკოლაძემ გაუწია, 1936 წელს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის არქივს გადაეცა.²³

რეტროსპექტივაში, ფილიმონ ქორიძის გადანყვეტილებით, ნოტებზე მხოლოდ პირველი ხმა ჩაენერა, ჩვენ დავკარგეთ შესაძლებლობა, დუმბაძის ხმათაშენწყობის ოსტატობას ჩვენამდე მოეღწია, თუმცა, მეორე მხრივ, ქორიძემ თავის მიზანს მიაღწია, რაც მაქსიმალური რაოდენობის საგალობელთა მელოდიების ნოტებზე ჩაწერაში მდგომარეობდა; ქართული საგალობლების ნოტებზე გადაღებით, რასაც ქორიძემ სიცოცხლის უდიდესი ნაწილი მიუძღვნა, მან მთელი მსოფლიოს მუსიკალური სამყარო გაამდიდრა.²⁴ მისი ძალისხმევით, წყალობით, შეგვიძლია ნათლად დავინახოთ თუ როგორ უსადაგებდა ანტონ დუმბაძე ამდენი ძლისპირის იშვიათ ტექსტებს, ქართული რვახმის სისტემის მელოდიურ საქცევებს. რვახმის სისტემა მას და მის თანამედროვე მგალობლებს მეხსიერებაში ჰქონდათ შემონახული.²⁵

ამგვარად, წინამდებარე ტომში, მოხარული ვართ წარმოგიდგინოთ არაერთი მნიშვნელოვანი ფიგურის მიერ, ქართული საეკლესიო საგალობლების შესანარჩუნებლად განეული შრომის ნაყოფი. ეს არის მოღვაწეთა ჯგუფი, რომელიც თავს არ ზოგავდა წმ. ფილიმონ ქორიძისა და მგალობელ ანტონ დუმბაძის მიერ 1893 წელს წამოწყებული საქმის ბოლომდე მისაყვანად. აღსანიშნავია მამა რაჟდენ ხუნდაძის დამსახურება, რაც ხელნაწერების უმეტესობის გასამხმინებაში მდგომარეობს, რისი მეშვეობითაც შეიქმნა საგალობლის ის ფუნდამენტური მრავალხმისანი სტრუქტურა, რომლის გარეშეც საგალობელი დაუსრულებელი იქნებოდა. დასაფასებელია რეგენტისა და მგალობლის, ივლიანე ნიკოლაძის მუსიკალური ალლო და დეტალებისადმი დიდი ყურადღება, რამაც საგალობლებს მეტი მუსიკალური გამომსახველობა შესძინა და მათი პოლიფონიური და ჰარმონიული პოტენციალი უფრო ფართოდ დაგვანახა. და ბოლოს, რომ არა წმ. ექვთიმე კერესელიძის თავდადება და ხელნაწერებისადმი

²³ ამ ჯგუფის ხელნაწერთა ისტორია დიდად განსხვავდება მეორე ჯგუფისგან, კერძოდ Q683, Q687 და Q688 ხელნაწერებისაგან; ისინი ერთხმისანი ნოტირებულ ჩანაწერებს მოიცავენ, რომლებიც 1910-1911 წლებში კერესელიძემ ქორიძის ჩანაწერების დედნიდან (H-154) გადაიწერა, ხოლო ლოსაბერიძემ შეინახა. ამ ასლებში ხუნდაძემ 1912 წელს, პირველ ხმას მეორე და მესამე ხმები შეუწყო, ნიკოლაძემ კი 1914 წელს შესწორებები შეიტანა.

²⁴ 2012 წელს ფილიმონ ქორიძე საქართველოს მართლმადიდებელმა ეკლესიამ წმინდანად შერაცხა. ²⁵ ივლისი მისი ხსენების დღეა.

²⁵ ამ მელოდიების ხელახალი გასამხმინება დუმბაძის, ანუ შემოქმედის მონასტრის სამგალობლო სტილში შესაძლებელია. ხელნაწერ Q685-ში, ამ სამომავლო პროექტის გასაღები, გამბედავ მგალობელს ელოდება. Q685, Q1475-ის მონათესავე ხელნაწერია, რომელიც 1893 წელს ასევე ანტონ დუმბაძისაგან ჩაიწერეს და რომელიც დუმბაძის პოლიფონიურ-ჰარმონიულ და ორნამენტალ სტილში გადანყვეტილ მრავალ რთულ სამხმისანი საგალობელს მოიცავს.

ერთგულება, რამაც განსაცდელში მათი დაცვა და პატრონობა შეაძლებინა, ეს არაჩვეულებრივი რეპერტუარი დღეს ჩვენ არ გვეცოდინებოდადა მის გალობას ვერ შევძლებდით. ეს გამოცემა ჭეშმარიტად მისი ხედვისა და ოცნების განხორციელებაა, რაც ქართული საგალობლების გადარჩენასა და მომავალ თაობებზე გადაცემას უკავშირდება.

ხელნაწერ Q684-ის ისტორია შესაძლოა, დახლართული ან ტრივიალური მოგვეჩვენოს, მაგრამ მას ისეთივე არსებითი მნიშვნელობა აქვს ხელნაწერის შეცნობისათვის, როგორც, ადამიანის განხილვისას ნებისმიერ ბიოგრაფიულ დეტალს ექნებოდა. წყაროების საფუძვლიანად შესწავლა საშუალებას იძლევა, ღრმად ჩავწვდეთ ხელნაწერის წარმოშობას, მასში შეტანილ ცვლილებებს, მის ისტორიას, ასევე იმ ადამიანების გრძნობებსა და ქმედებებს, რომელთაც თუნდაც მცირე შეხება ჰქონიათ ხელნაწერთან. ჩვენ ვიმედოვნებთ, რომ ეს გამოცემა ახალი ფურცელი იქნება ხელნაწერ Q684-ის ისტორიაში, და რომ ამ ძალისხმევით ჩვენ მის ისედაც საყოველთაო არსებობას კიდევ უფრო მეტ აღიარებას, ფასეულობასა და პატივისცემას შევმატებთ.

ჯონ ა. გრემი

Georgian Primary Sources: An Analysis of Chant Manuscript Q684

To attempt to edit and reprint an original manuscript requires an engagement with its history. More than that, the task requires understanding how and why the manuscript was written, by whom and in what circumstances it was written, and then to follow, as best as possible, the historical life of the manuscript to the present day.¹ Often, a manuscript has a very unique story to tell, especially one that is considered a workbook or a rough draft, because it is in these types of manuscripts that we encounter multiple layers of human engagement, sometimes over many years or even generations. Such a book becomes a repository of those human histories that touched it, each manifesting their own impulses and creative expressions on the open pages of the book. It is true that the story of a book cannot be told like the story of a human being -- in biographical format -- but in some ways they are similar: a book has its own set of parameters by which its story must be told, such as its creation, travels, authors and editors, storage, physical properties, as well as its shifting real and perceived value, its interactions with other books, its wear and tear over time, and importantly, the circumstances of human engagement. It is in these moments, when the book is opened, examined, read, sung, edited, that the researcher finds important clues to the story of the manuscript. In the case of the original document at hand, that which is designated as National Centre of Manuscripts document Q684 (hereafter Q684), we have an original manuscript with a complex and impressive story to tell. For those people that created, edited, and safe guarded this manuscript, the contents were extremely precious. Indeed, the music contained therein reflects the dreams and hopes of its creators to preserve the oral tradition of Georgian liturgical chant, in written form, for future generations of chanters that might sing it once again in Georgian Orthodox services. Thanks be to God, that day is upon us.

Books rarely exist in a vacuum, and Q684 is no exception. This manuscript belongs to a collection of other music manuscripts that interacted as a group, were recopied from one another, were edited together and separately, traveled sometimes together and sometimes independently. If we think about these manuscripts as a family, the closest relative to ms. Q684 among this family of manuscripts would be its direct parent, ms. Q1475, the source manuscript from which all of the chants in Q684 were copied. The precise relationship of these two manuscripts is explored below. Others in the family include close siblings such as Q686 and Q689, which appear to have been copied on similar paper, from similar sources, in similar circumstances, and probably at the same time in the mid-1920s. Separately, there are a set of manuscripts that could be considered cousins: the group of manuscripts Q683, Q687, and Q688. Like Q684, these three were draft manuscripts edited by the same people (Ekvtime Kereselidze, Razhden Khundadze, and Ivliane Nikoladze), but were likely worked on during an earlier period (1910-1914). Using close analysis of manuscript Q684, and its related manuscripts, we attempt to present an informative picture of the history of these books, as they traveled through time and space, and continue to contribute to our collective knowledge of the musical past of the Georgian Orthodox church.²

¹ I am grateful to Davit Shugliashvili for his careful review of this article, and to Ekaterine Diasamidze for her thorough editing of the Georgian translation.

² Indexing information for manuscript Q684 appears in *Kartuli khelnats'erta aghts'eriloba, akhali (Q) k'olektsiisa*, tomi II, Sakartvelos SSR Metsnierebata Ak'ademiis Gamomtsemloba, Tbilisi 1958. Indexing

Manuscript Q684, the designation for the manuscript containing the chants in the present volume, is currently stored in the vault of the National Centre of Manuscripts in Tbilisi, Georgia. It is a large hardback book containing 173 pages of high quality staff-notation paper. The music notation is written in neat pencil strokes, the notes spaced far apart for legibility, and organized for three voice parts in score format, four systems per page. The notation is preceded by a handwritten Table of Contents. On many pages, soft erasures can be made out, where an editor changed a group of notes here and there (more on this below). Overall, the manuscript is in very good physical condition.

The 149 chants written inside ms. Q684 belong to a genre of Orthodox hymn texts called *heirmoi* (*dzlispiri* in Georgian). These texts originate in Byzantium in the 7th-8th centuries, and were translated into Georgian during that time. Collections of such hymns were collated in *dzlispirni* (Gk. *heirmologia*) in the ninth-tenth centuries (manuscript A-603 by Iordane is one such Georgian manuscript). Chant texts were accompanied with additional information which helped chanters understand how to perform the text. These rubrics included important information about the text such as the assignment of service, specific ode, and musical tone. Originally, the model melodies for the *heirmoi*, together with their attendant *troparia*, were specifically simple melodies that could be sung quickly and easily, as many such texts may be performed within the same service. Over time, these melodies (and in Georgia, their textures and harmonies) became increasingly ornamented, especially those sung on important liturgical feast days such as Nativity or Pascha.

The chants in ms. Q684 are musically impressive, despite the fact that these texts do not reflect the *heirmoi* of the great feasts. Like most Georgian chant, the texts are sung simultaneously by all three voice-parts. The musical setting is syllabic, meaning that each syllable is set to just one or two notes. Moments of musical cadencing occasionally demonstrate exceptions to this general rule, when final syllables may receive more melismatic treatment. Because the texts vary in length, the notation of some chants may require just one half page of notation while others require 5 or more pages. Chants are organized into musical phrases, each phrase is approximately one breath long. The most common variant of the medial cadences that separate these phrases is formed by the convergence of the two lower voice parts on a note precisely a fifth below the melodic cadential note. Final cadences, meanwhile, are typically formed with all three voices converging to a unison. A six-note range is typical for the *heirmoi* melodies, but in moments of voice crossing, it can expand to more than an octave. In the three-voiced context, the close harmony is constrained to a range rarely exceeding two octaves. It is often repeated that Georgian chant is like the Trinity: texts are sung in three voice parts and concludes in musical unison (the 12th century philosopher Ioane Petritsi famously described this analogy).

information for manuscript Q1475 appears in a separate, handwritten document, which states a connection between these two documents: "Chants in notation. Handwritten version of Q684." Further information on Q1475 states the origin as "Iortkipanidzis arkividan," and the submission date as July 31st, 1978. Updated index information can be found in: Davit Shugliashvili, *Kartuli sagaloblebis khelnats'erta aghts'eriloba da anbanuri k'at'alogi* [Georgian chant manuscripts and alphabetic catalogue]. Edited by Vazha Gvakharia, Davit Shugliashvili, and Nino Razmadze. 2nd Edition (in Georgian). Tbilisi: Chant Center of the Georgian Patriarchate Press, 2013. For more on the historical imperative to record these manuscripts, see John Graham, *The Transmission and Transcription of Georgian Liturgical Chant*, PhD. diss., Princeton University, 2015.

The known history of ms. Q684 is as follows. On the cover of the manuscript is a note: "Book 9, the heirmologion, transcribed in Ozurgeti, sung by Anton Dumbadze." Anton Dumbadze was a famous master singer in the Guria region of West Georgia.³ From other sources, we find a variety of information available about these particular chants. For example, it is known that Pilimon Koridze, a trained opera singer, worked with Anton Dumbadze to transcribe these chants in the year 1893.⁴ Many of the chants were unfortunately not completed as, for the sake of efficiency, they decided to transcribe only the melodic voice without its accompanying voice parts. The project was financed by Maksime Sharadze and Ekvtime Kereselidze, two dedicated chant supporters who worked at the Sharadze & Friends printing house, a press in Tbilisi during that time. According to a 1941 memoir handwritten by Kereselidze ("The History of the Transcription of Georgian Chant"), one of the only primary sources available to historians, the original Koridze-Dumbadze transcriptions were taken to the Gelati Monastery in Central Georgia in 1912 after the successive deaths of Dumbadze (1907), Sharadze (1908) and Koridze (1911).⁵ The collection in Kereselidze's possession comprised hundreds of loose manuscript pages dating from 1883-1908, which Kereselidze then expanded with a whole set of working manuscripts in which he tried to complete the three-voiced harmonization of thousands of chants. In 1936, he entrusted his entire archive -- rough drafts, working drafts, and good copy drafts, some thirty-six manuscripts all together -- to Dimitri Shevarnadze, an important intellectual figure at the time. During the Soviet period, these manuscripts received very little attention. Today, the collection is protected in the National Centre of Manuscripts (Tbilisi, Georgia). The current publication represents the first public presentation of these chants since their transcription in 1893.

There are several unusual elements to this manuscript that need some unraveling in order to understand what we are holding. Some of the outstanding questions to be discussed are:

³ Anton Dumbadze (1824-1907) was a general in the Georgian militias assisting Russian Imperial forces in their 1878 war with the Ottoman Empire. He had eight sons, several of whom commanded his units as lieutenants. He was also a renowned singer of folk songs and especially liturgical chants, one of the last great representatives of the exquisite local chant tradition at the Shemokmedi Monastery in the Guria region. His students included Melkisedek Nakashidze, Varlam Simonashvili, and Artem Erkomaishvili.

⁴ Pilimon Koridze (1835-1911) was a well-known musician in his time. He had a successful career as a soloist on the opera stages of Italy, St. Petersburg, and Tbilisi. In 1883, he was asked to transcribe music from traditional singers in Tbilisi, who performed three-voiced folk and sacred polyphony as an oral tradition. His first attempt at music transcription in 1883 was so well received that he was given a large commission to transcribe the entire repertory of basic service chants - some five hundred chants - a project that he undertook in the West Georgian city of Kutaisi during the years 1885-1886. Following the successful completion of this commission, the project to print these transcriptions stalled for lack of funding, delays in the Russian censor's office, and lack of basic equipment like a press capable of printing music (printing would begin only a decade later in 1895). Anton Dumbadze first met Pilimon Koridze in 1885, when he participated in the transcription project in the city of Kutaisi. A lasting friendship began with Koridze, who later traveled to Dumbadze's hometown (Ozurgeti, Guria region), to record these and other chants in 1893-1894, and again in 1906.

⁵ Ekvtime Kereselidze (1865-1944) studied chant in Tbilisi and worked in the Sharadze press, helping to set type for the chant book that were published between 1895-1911. After the dissolution of the press in 1911, he became a monk and spent the remaining decades of his life recopying and organizing the Koridze rough draft transcriptions, as well as commissioning the harmonization of incomplete chants. He is buried in Zedazeni Monastery.

1. The question of scribal authorship: though Pilimon Koridze supposedly transcribed the chants from Anton Dumbadze in 1893, the notation is in Ekvtime Kereselidze's handwriting.⁶

2. The question of musical style: though the melodies in the top voice display the musical characteristics of Anton Dumbadze's style -- such as initiating voice crossing gestures -- the second and third voice parts clearly reflect a different musical style.

3. The question of multiple editors: Kereselidze's hand-written notation has been erased in many places, replaced with notation in a different handwriting.

4. The question of dating: Collectively, these questions place into doubt the dating of this manuscript as originating in 1893, even though other sources confirm that the music was transcribed at that time.

Let's address each of these questions in turn. The question of scribal authorship is quickly answered: ms. Q684 is a copy!⁷ The original notation that Pilimon Koridze transcribed from Anton Dumbadze in 1893 is written into a separate manuscript, designated ms. Q1475.⁸ At some point, Ekvtime Kereselidze transcribed the entire contents of Q1475 into this manuscript, Q684, note for note. Why this copy was necessary is a question we speculate on further in the essay. Koridze's transcriptions were incomplete at the time of transcription: only the first voice part in ms. Q1475 was written down from master chanter Anton Dumbadze.⁹ But Koridze apparently intended to complete the harmonization later, because he left two blank staves below each melody staff.

⁶ A colophon on the last page of the manuscript, Q684, page 90r, gives a short prayer and then is signed by "Priestmonk Evttime."

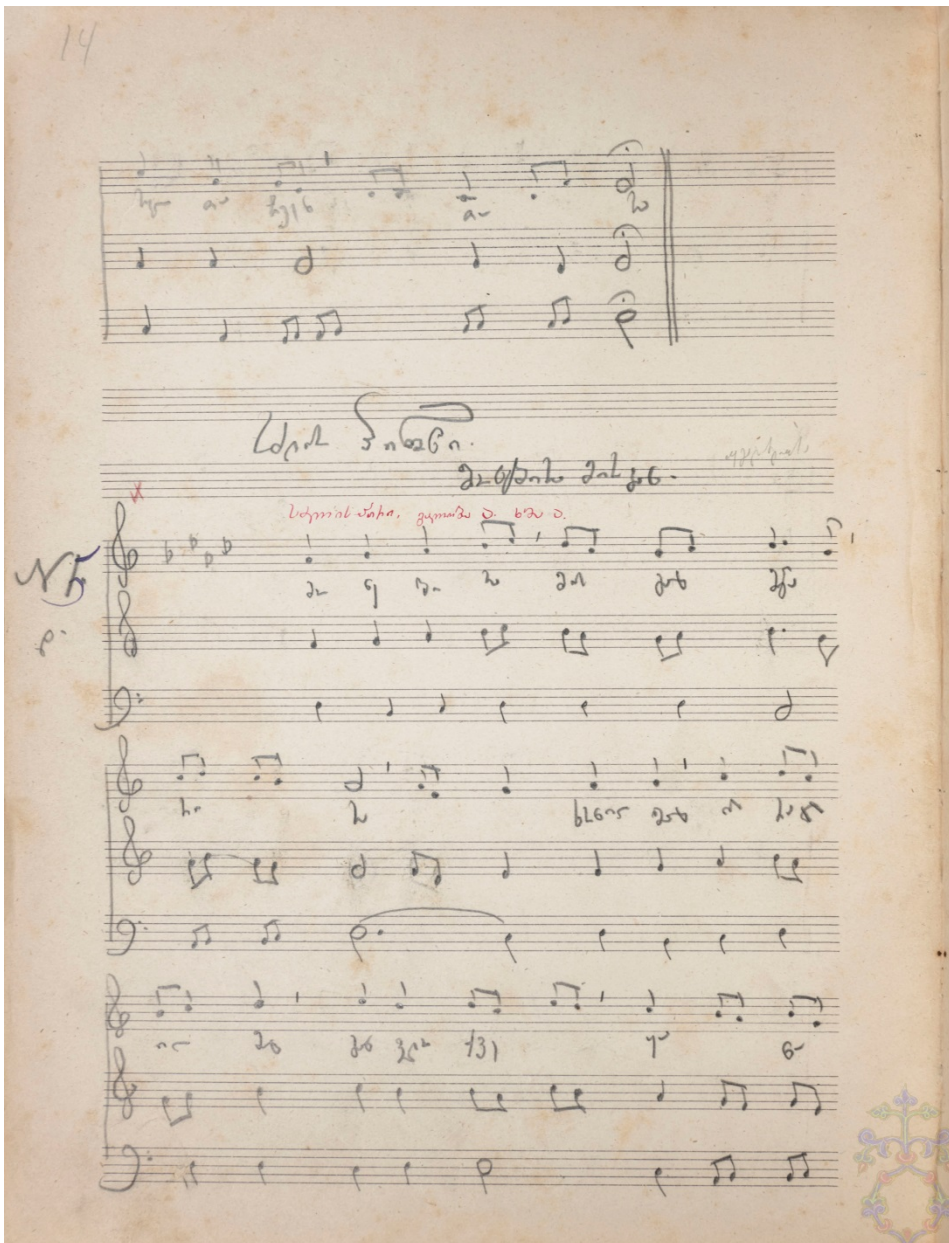
⁷ The very few discrepancies between the manuscripts are noted in Davit Shugliashvili, *Kartuli sagalobebis khelnats'erta aghts'eriloba da anbanuri k'at'alogi* [Georgian chant manuscripts and alphabetic catalogue]. Edited by Vazha Gvakharia, Davit Shugliashvili, and Nino Razmadze. 2nd Edition (in Georgian). Tbilisi: Chant Center of the Georgian Patriarchate Press, 2013.

⁸ Manuscript Q1475 is not bound, and is a large collection of loosely tied folia containing 188 pages of music notation. The music is written in three-voiced harmony, but was written in different handwriting (Koridze - first voice; Khundadze - second and third voice parts; Kereselidze - rubrics). This is an original manuscript written by Pilimon Koridze in 1893 in Guria, prompted by the master chanter Anton Dumbadze and his students. The only alterations occur in Khundadze's hand, as he took liberties to rewrite and simplify many of the original Dumbadze voice-crossings in the cadences as notated by Koridze. There are no visible edits from Kereselidze or Nikoladze. This manuscript is currently stored at the National Centre of Manuscripts (NCM) in Tbilisi, Georgia. But it did not arrive in this archive via Ekvtime Kereselidze's collection in 1936. Rather, it was stamped as property of the Folklore State Centre of Georgia (perhaps in 1937 along with the other manuscripts in Khundadze's personal collection), and only found its way to the NCM in 1978. Note: there are six chants that have medieval-Georgian style neumes written into them. It is unknown who drew these neumes in red pencil, but they appear similar to Vasil Karbelashvili neumes.

⁹ The decision to transcribe only the first voice was made jointly between Pilimon Koridze and the financiers of the project, Maxime Sharadze and Ekvtime Kereselidze. They were worried that there were too many chants to notate from the aging master chanter, Anton Dumbadze, so they decided to focus on transcribing only the most important element of each chant, its melody. They committed to completing the harmonization with other expert chanters. This method of working allowed Koridze to notate hundreds of chant melodies in a short time. The model was repeated a decade later in 1903 when Koridze transcribed 1000 heirmoi melodies from the master chanter Aristovle Kutateladze. From 1912 onwards, Kereselidze worked to complete the harmonization of these melodies by commissioning first Fr. Razhden Khundadze, and later, chanter Ivliane Nikoladze.

This brings us to the second question: that of musical style. This question can also be quickly answered based on recent scholarship: the second and third voice parts were written by the priest and master chanter Razhden Khundadze, who was commissioned by Kereselidze to harmonize many chants in traditional style between the years 1912-1913.¹⁰ Khundadze completed the three-voiced polyphony of the heirmoi chants by adding second and third voiced harmonization to the original melodies. He employed his own style, which is clearly identifiable due to its abundance of parallel third motion between the second voice part and the original melody.¹¹ In ms. Q1475, two handwriting styles are identifiable: the melodies in the top line belong to Pilimon Koridze, while the second and third voice parts directly underneath each melody line belong to Razhden Khundadze (Figure 1).

Figure 1. *Monebisa misgan mtsarisa* (page 07v, Q1475, NCM)

¹⁰ John A. Graham, "Ivliane Nikoladze: the Alternate Redacteur of the Georgian Heirmoi," *Proceedings of the Fifth International Symposium on Traditional Polyphony, Tbilisi Conservatoire, 2010*:425-446.

¹¹ Razhden Khundadze (1845-1929), a master chanter originally from Chokhatauri (Guria region), lived most of his life serving as a priest in the city of Kutaisi. In 1885, he participated in the first large-scale transcription project with Koridze as a chanter.

Continuing with the question of musical authorship, let us examine example pages from the manuscripts. In Figure 1, we see the first page of the heirmoi, *Monebisa misgan mtsarisa* as it appears in ms. Q1475. This is a typical-looking page for this manuscript: the music is written in score, one voice part per staff, grouped into three-stave systems on the page.¹² The handwriting of the title, text, and top voice melody belongs to Pilimon Koridze, while that of the lower two voice parts belongs to Razhden Khundadze.¹³ The key signature includes four flats.¹⁴ Note the final cadence of the previous chant (visible at the top of the page, Figure 1). Here, we see a steep descending melody in the first voice part, a movement that is typical of almost every final cadence in the heirmoi chants transcribed from Anton Dumbadze in this manuscript. In this case, Khundadze follows common practice, writing a second voice that rises above the first voice, creating a moment of voice crossing. But in many of the chants that follow, Khundadze completely rewrote the Dumbadze-Koridze melodic final cadence, effectively eliminating the voice crossing. For advanced performers of these chants, therefore, it is possible to sing the final cadences either with Dumbadze-style voice crossings, or sing the Khundadze simple-style cadences. In Figure 2, we see the same heirmoi as copied into ms. Q684 (reprinted in this volume on page 50). All three voice parts and the text appear in Kereselidze's handwriting, with only a few additions such as bar lines.

Concerning the third question about multiple editors, we examine the role of Ivliane Nikoladze on the music contained in this manuscript. His editing is clearly visible on this page in measures 1 and 2, for example, where several notes in the middle voice have been erased and rewritten in his handwriting (likewise measures 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, and 15 on this page). Note that in this manuscript, almost every note that is *not* a parallel harmonization of the melody represents an intervention by Nikoladze. With these observations, advanced performers of these chants can therefore choose to: 1) sing the chants as printed here in Nikoladze's edited style; 2) sing Khundadze's simple-style original parallel third harmonization in the upper voices; or 3) ornament the chants according to common practice of harmonization and ornamentation in the Gelati monastery style.¹⁵

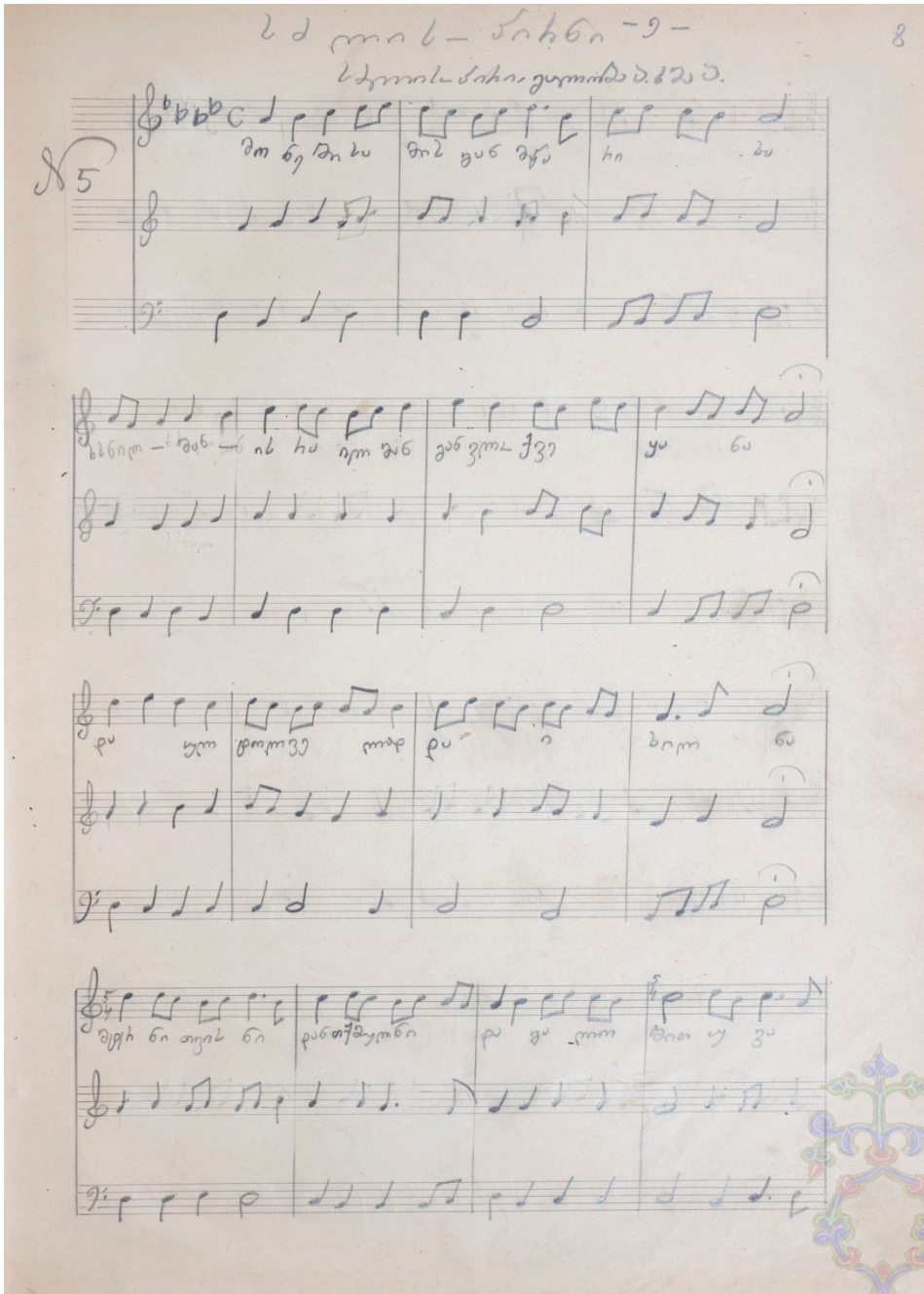
¹² Note that Koridze's manuscript paper contains 14 staves, similar to the paper in manuscript Q685, which also records transcriptions made from Anton Dumbadze in 1893.

¹³ Koridze's note stems often don't touch the note heads, Khundadze's almost always do; Koridze does not write slurs, Khundadze does; their half notes are shaped differently; Koridze's eighth note groupings tend to be spaced wider apart than the Khundadze note groupings. After looking at hundreds of pages of this notation, the differences become more apparent.

¹⁴ Georgian traditional tuning for liturgical chants, as heard in several early-to-mid 20th century recordings, consisted of a heptatonic scale division of the octave. Each interval is wider than a half step, while narrower than a whole step, approximating 150-180 cents in distance. Several theories exist on this topic, as research is ongoing. Considering these points and the difficulties of accurate transcription, these alteration signs can be considered as the best-available compromise when mapping Georgian-tuned chants onto five-line staff notation.

¹⁵ Note that on this page, the bass voice part was not edited. But elsewhere in the manuscript the bass is adapted to fit with new counterpoint in the middle voice, which was clearly the focus of Nikoladze's editing efforts. Nikoladze also added fermatas over each voice part at the end of every medial cadence, something that Koridze did not write in the original transcription in Q1475. It is possible that the addition of fermatas at medial cadences reflected a changing performance practice whereby choirs began to take more time for collective breaths after each musical phrase.

Figure 2: *Monebisa misgan mtsarisa* (page 08r, Q684, NCM)

The question of editing necessarily involves a larger discussion on issues of chant harmonization style, proprietorship of documents, and aesthetic preferences.¹⁶ Kereselidze hired a knowledgeable chanter, Ivliane Nikoladze, to "correct" and "improve" harmonizations that he felt had been poorly constructed by Razhden Khundadze.¹⁷ As pertains to ms. Q684 specifically, we observe that Nikoladze erased many passages throughout the manuscript (specifically those containing parallel-third harmonization), and replaced them with counter motion and other voice-leading constructions. In his memoir,

¹⁶ The aesthetic preferences for the harmonization of the heirmoi melodies is discussed in the article, John A. Graham, "Ivliane Nikoladze: the Alternate Redacteur of the Georgian Heirmoi," *Proceedings of the Fifth International Symposium on Traditional Polyphony, Tbilisi Conservatoire, 2010*:425-446.

¹⁷ Ivliane Nikoladze (d. late 1920s?) was a chanter and choir-director in the West Georgian city of Kutaisi. As a young man, he studied European music notation with Pilimon Koridze in 1894, and later helped Kereselidze re-harmonize several chant books in the years 1914-1915, and potentially through the 1920s.

Kereselidze described his editing work with Nikoladze as *ertguli* (faithful, lit. "single-hearted"), and mentioned that even after their intensive work was completed in 1914, they continued to work together "whenever necessary."¹⁸ This comment may be important when considering how to date the copying and editing of ms. Q684, as it would appear to date from after 1914.

The question on when ms. Q684 was copied, and perhaps more significantly, why it was copied, may never be definitely proven. Other than the note on the front page indicating 1893 as the year of original transcription, there are no other dates on the manuscript (as noted above, the year 1893 must refer to Koridze's original transcriptions into ms. Q1475, the original version of our manuscript Q684). There are several curious facts that separate this manuscript from others in the same family however, that might lead to further advances in scholarship. For example, unlike other manuscripts such as Q687 and Q688 that were harmonized by Razhden Khundadze and then edited directly by Ivliane Nikoladze in 1914, Nikoladze did not edit Q1475. Why would Kereselidze bring some original manuscripts for editing, but not others? Why did he need to make copies of some manuscripts, but not others? The answers may lie in Kereselidze's unpublished memoir, which warrants a brief description here before we return to the question of dating.

According to the Kereselidze memoir (1941), he took all of the manuscripts in his possession to the Gelati Monastery in central Georgia in 1912, where he became a monk and later a priest.¹⁹ As previously discussed, in 1912 he commissioned Razhden Khundadze to complete the harmonization of Koridze's unfinished chant transcriptions. What we're interested in is who worked on which documents, and when. In several manuscripts, for example, Khundadze's handwriting appears directly beneath Koridze's handwriting in the original transcriptions from the 1890s (such as Q1475). In other cases, Khundadze's handwriting appears beneath Kereselidze's handwriting in what was apparently a copy from another manuscript (such as Q687, Q688, etc.). Does Kereselidze detail when and why he made such copies?

Kereselidze mentions in his memoir, in passing, that he had to recopy several collections of original transcriptions by Koridze in the years 1910-1911 because a man named Losaberidze -- another partner at the press -- claimed them as part of his legal share of assets at the dissolution of the press partnership. The Koridze originals comprised many unfinished heirmoi chants notated from master chanters Anton Dumbadze in 1893 and Aristovle Kutateladze in 1903, and are likely the nine manuscripts that appear under the collective rubric H-154 (National Centre of Manuscripts, Tbilisi, Georgia). Kereselidze rebound his rough draft copies into various working documents, for example, manuscripts Q683, Q686, Q687, Q688, Q689, and folia in Q690 in the National Centre of Manuscripts (Tbilisi, Georgia). According to Kereselidze, these working

¹⁸ Ekvtime Kereselidze, *Istoria kartuli saeklesio sagaloblebis notebze gadaghebisa (History of the Preservation of Georgian Church Chant)*, Q840, page 58, National Centre of Manuscripts. Tbilisi (in Georgian).

¹⁹ Ibid. According to his memoir, Ekvtime Kereselidze lived at the Gelati monastery from 1912 until 1924 (likely 1923 when the monastery was officially closed). During these years, he labored to recopy, organize, and complete the rough draft transcriptions inherited from Pilimon Koridze. In 1925, he moved back to East Georgia where he settled first at the Svetitskhoveli Cathedral, and later in 1932 in the remote Zedazeni monastery, where he lived until his lonely death in 1944. He was canonized a saint by the Georgian Orthodox Church in 2003. His commemoration day is February 2nd.

documents were given to Khundadze for harmonization between 1912-1913, and then were later edited by Nikoladze in 1914.

Importantly, manuscript Q1475 is not of this group. It is an outlier. It is not a Kereselidze copy, but an original Koridze transcription. Khundadze created his harmonizations of the Koridze-transcribed melodies directly into the original transcription. This work he accomplished in 1915, later than the previous group of manuscripts, as proved by a colophon on page 259.²⁰ Therefore, Kereselidze's copy of ms. Q1475 into ms. Q684, which included all of Khundadze's additions, must date from after 1915. To find out when, we return to the memoir seeking other possible scenarios in when Kereselidze might have copied entire manuscripts. One episode sparks our curiosity.

In the memoir, Kereselidze describes how in 1924, he was forced to hastily move his entire manuscript collection by horse cart from the Gelati Monastery to the nearby city of Kutaisi, where he hid the chant books in the basement of Razhden Khundadze (this likely happened in 1923, when the Gelati Monastery was aggressively closed by Bolshevik authorities, requiring all of the monastics to flee). When he went to retrieve the manuscripts a year later, Kereselidze reports, a conflict of ownership forced him to spend the following two years recopying some 2000 pages of chant notation.²¹ It is quite possible that ms. Q684 was copied from Q1475 at this time. The manuscripts that Khundadze retained in his possession as a result of this conflict found their way posthumously into the "Khundadze Archive" at the Folklore State Centre of Georgia (Tbilisi, Georgia). Most of the manuscripts in that collection are written in Khundadze's hand-writing, but three are different. These manuscripts contain Koridze's handwriting in the first voice, while displaying Khundadze's hand writing in the lower two voice parts. Not coincidentally, these three manuscripts were copied by Kereselidze, and retained among his collection that found its way to another archive, the National Centre of Manuscripts. These are manuscripts Q1475 (source of Q684), ms. No. 2127 (source of Q689), and ms. No. 2128 (source of Q686).²²

Could it be that ms. Q1475, ms. No. 2127, and ms. No. 2128 were three of those chant books claimed by Khundadze for himself, and that ms. Q684, the source of this publication, was one of those copied after the conflict in 1924-1925? Indeed, several facts support this hypothesis.

1. Ms. Q684 must have been copied from Q1475 *after* 1915.
2. Ms. Q1475 was not edited by Nikoladze, suggesting that Kereselidze did not have control of the manuscript (other manuscripts harmonized by Khundadze, and in Kereselidze's possession from the 1912-1914 period, were edited directly by Nikoladze).

²⁰ A comment on page 259, ms. Q1475, written in Razhden Khundadze's hand, discusses the quality of the chant melody. The comment is signed by "Fr. Razhden," and dated June 11th, 1915.

²¹ Ekvtime Kereselidze, *Istoria kartuli saeklesio sagaloblebis notebze gadaghebisa (History of the Preservation of Georgian Church Chant)*, Q840, pages 65-66, National Centre of Manuscripts. Tbilisi (in Georgian).

²² Manuscript Q1475, now housed in the National Centre of Manuscripts, was clearly submitted to the archive of the Folklore State Centre of Georgia together with the rest of the Khundadze collection in the 1930s. It is stamped on the last page with the inventory mark: "sak. khalkhuri shemokmedebis respublik'uri sakhli seipi sainvent'aro no. 16/42." In 1978, the manuscript somehow found its way to the other archive, the National Centre of Manuscripts, via the "Lortkipanidze archive." Thank you to my esteemed colleague, musicologist Davit Shugliashvili for making this important connection.

3. Ms. Q684, conversely, was edited by Nikoladze, further suggesting that Kereselidze wanted these chants edited, but did not have access to Q1475.

4. Ms. Q1475 was not in Kereselidze's possession in 1936, when his archive was submitted to what is now the National Centre of Manuscripts archive.

5. Ms. Q1475 must have been in Khundadze's possession, together with ms. No. 2127 and ms. No. 2128, because they were posthumously submitted with his collected works to the archive now housed in the Folklore State Centre of Georgia.

All three of the mentioned manuscripts were meticulously copied by Kereselidze onto identical 12-stave lined notation paper, which became the new working manuscripts from which he continued his editing work with Nikoladze. These are manuscripts Q684, Q689, and Q686 respectively.

According to these points, the dating for the creation of ms. Q684 looks as follows:

Year	Manuscript	Archive	Note
1893	Q1475	NCM	Koridze transcribes heirmoi melodies from Anton Dumbadze.
1915	Q1475	NCM	Razhden Khundadze harmonizes the melodies.
1924	Q684	NCM	Ekvtime Kereselidze makes a copy of ms. Q1475 (also probably ms. No. 2127 and ms. No. 2128).
1924-1925	Q684	NCM	Ivliane Nikoladze edits Q684.
1936	Q684	NCM	Q684 enters National Centre of Manuscripts precursor archive, submitted by Ekvtime Kereselidze.
1937	Q1475	FSCG	Q1475 enters Folklore State Centre of Georgia precursor archive, submitted by Shalva Khundadze.
1978	Q1475	NCM	Q1475 transferred to the NCM by "Lortkipanidze."
2018	Q684	NCM	Q684 transcribed into digital notation and published for the first time.

This chart shows the history of Q1475 and its copy, ms. Q684, but the relationship is also shared by the other two manuscripts which appear to have been created under similar circumstances. Manuscripts Q684, Q686, and Q689 are all Kereselidze generated copies of other working manuscripts that had been previously harmonized by Razhden Khundadze. The original copies stayed in Razhden Khundadze's possession and were submitted posthumously to the FSCG archive in 1937, while Kereselidze's copies were edited by Nikoladze in the 1920s and were submitted to the NCM archive in 1936.²³

²³ The history of this group of manuscripts is therefore much different from another group, manuscripts Q683, Q687, and Q688, which contain one-voiced transcriptions copied by Kereselidze in 1910-1911 from

In retrospect, Koridze's decision to notate only the top voice deprived us of his interlocutor Dumbadze's expert harmonizations for these heirmoi chants. But from another perspective, Koridze did achieve his goal of notating a maximum number of chant melodies, and for his lifetime dedication to the transcription of Georgian chant, the world is forever enriched.²⁴ Thanks to his efforts, we can see exactly how Dumbadze set so many rare heirmoi texts to the model melodies of the Georgian Oktoechos (Geo: *rva-khma*), the so-called eight mode system that he and his contemporaries maintained in a sophisticated oral memory.²⁵

Meanwhile, in the current volume, we are delighted to present the fruits of the labor of many important figures in the protection and preservation of Georgian church chant, a group who labored to complete the work begun by St. Pilimon Koridze and chanter Anton Dumbadze in 1893. Fr. Razhden Khundadze is to be credited with the majority of the harmonizations in this manuscript that provide the fundamental polyphonic structure of the chant without which it is incomplete. The choir director and chanter Ivliane Nikoladze, with his discerning musicality and attention to detail, must be credited for adding musical expression to these chants and further enriching our understanding of its polyphonic and harmonic potential. Finally, without the enduring passion and advocacy of St. Ekvtime Kereselidze in protecting and shepherding the manuscripts through difficult times, we would not be able to know and sing this incredible repertory. This publication is truly the manifestation of his vision, his dream, to save and popularize Georgian chant for future generations.

The details of the history of manuscript Q684 may seem confusing, perhaps even trivial, but they are as vital to our understanding of the manuscript as any biographical detail would be to a human being. Through close analysis of the sources, we gain insight into the origins, adaptations, and histories of the manuscript, as well as the feelings and actions of those people that for a time, however brief, entered the life of the manuscript. We hope that through this publication, a new chapter begins in the life of manuscript Q684, and that through this effort we add to its already storied existence greater recognition, value, and respect.

John A. Graham

the Koridze original transcriptions (H-154) retained by Losaberidze. Into these copies, Khundadze wrote second-third voice harmonizations in 1912, and Nikoladze conducted extensive editing in 1914.

²⁴ Pilimon Koridze was canonized a saint in the Georgian Orthodox Church in 2012. His commemoration day is July 25th.

²⁵ It is possible that these melodies could be reharmonized into "Dumbadze" style - the Shemokmedi Monastery style. The key for this future project lies waiting for an intrepid chanter in the form of ms. Q685, a sister manuscript to Q1475 that was also transcribed in 1893 from Anton Dumbadze, and includes many completed three-voiced liturgy chants in the Dumbadze polyphonic-harmonic and ornamental style.

ქართული ანბანის საერთაშორისო ტრანსკრიფცია International transcription of the Georgian alphabet

Mkhedruli	Roman	IPA	Examples	Pronunciation Tips
ა	a	/a/	f <u>a</u> ther	open "ah" vowel sound
ბ	b	/b/	<u>b</u> less	
გ	g	/g/	<u>g</u> iven	
დ	d	/d/	<u>d</u> ay	
ე	e	/ɛ/	s <u>e</u> t	open "eh" vowel sound, between "wet" or "wait". Spanish or German "e".
ვ	v	/v/	<u>v</u> et	vat/twine/tuft - this sound is often "w" when it follows another consonant, or sometimes like "f" when between consonants
ზ	z	/z/	<u>z</u> enith	
თ	t	/t ^(h) /	<u>t</u> oday	
ი	i	/i/	m <u>e</u> et	bright "ee" vowel sound
კ	k'	/k'/	pick <u>k</u>	non-aspirated "k" has no "h" breathiness in it. Slightly percussive
ლ	l	/l/	l <u>l</u> ife	
მ	m	/m/	<u>m</u> entor	
ნ	n	/n/	<u>n</u> ew	
ო	o	/ɔ/	g <u>o</u>	round "oh" vowel sound
პ	p'	/p'/	up <u>k</u> ee <u>p</u>	non-aspirated "p" has no breathy "h" sound in it
ჟ	zh	/z/	pleas <u>u</u> re	
რ	r	/r/	-	Rolled "r" behind the upper teeth.
ს	s	/s/	<u>s</u> ee	
ტ	t'	/t'/	si <u>t</u> com	non-aspirated "t"
უ	u	/u/	ro <u>o</u> t	pursed lips round "oo" vowel sound
ფ	p	/p ^(h) /	<u>p</u> ilgrim	soft "p" with plenty of "h" breathiness in it
ქ	k	/k ^(h) /	<u>c</u> all	soft "k" with plenty of "h" breathiness in it
ყ	gh	/ɣ/	Pa <u>r</u> is	Like French "r", produced in back of the throat at the same place as "g" but with friction like "kh". Not overly pronounced or audible
ყ	q	/q'/	-	Produced in the throat as a light glottal stop. Not overly pronounced or audible
შ	sh	/ʃ/	<u>sh</u> ine	
ჩ	ch	/tʃ ^(h) /	<u>ch</u> oose	
ც	ts	/ts ^(h) /	se <u>t</u> s	
ძ	dz	/dz/	no <u>d</u> s	
წ	ts'	/ts'/	si <u>t</u> s near	sort of, if both words are pronounced quickly. non-aspirated "ts"
ჭ	ch'	/tʃ'/	<u>mu</u> ch noise	sort of, if both words are pronounced quickly. non-aspirated "ch"
ხ	kh	/x/	Ba <u>ch</u>	As in Yiddish chutzpah, Scottish loch
ჯ	j	/dʒ/	<u>j</u> oy	
ჰ	h	/h/	<u>h</u> ymn	

© John A. Graham.

Modified from version in "The Transmission and Transcription of Georgian Liturgical Chant," Ph.D. dissertation (Princeton, 2015)

წიგნი მეცხრე

IX - Q:684

ოზურგეთში დანერჩილი

სძლისპირთა საგალობელნი

ანტონ დუმბაძისაგან გადაცემული

Book 9

IX - Q:684

Heirmoi Chants

Transcribed in Ozurgeti

Transmitted by Anton Dumbadze

1. აღდგომა და ცხოვრება კაცთა

იკოსი. ხმა ვ¹⁾

The Resurrection and Life of Men

Ikos. tone VI

2)

აღ-დგო-მა და ცხოვ-რე - ბა კაც-თა, უ - ფა-ლო, მოხ-ვედ საფ-ლავ - სა ზე - და
აღ-დგო-მა და ცხოვ-რე - ბა კაც-თა, უ - ფა-ლო, მოხ-ვედ საფ-ლავ - სა ზე - და
agh-dgo-ma da tskhov-re - ba k'ats-ta, u - pa - lo, mokh-ved sap - lav - sa ze - da

ლა - ზა - რეს - სა დღეს, ორ - თა მათ ბუ - ნე - ბა - თა შენ - თა ცხად - ყო - ფად,
ლა - ზა - რეს - სა დღეს, ორ - თა მათ ბუ - ნე - ბა - თა შენ - თა ცხად - ყო - ფად,
la - za - res - sa dghes, or - ta mat bu - ne - ba - ta shen - ta tskhad-qo - pad,

ჰოი, ყოვ - ლად ძლი - ე - რო, და რა - მე - თუ ღმერ - თი და კა - ცი
ჰოი, ყოვ - ლად ძლი - ე - რო, და რა - მე - თუ ღმერ - თი და კა - ცი
Hoi, qov - lad dzli - e - ro, da ra - me - tu ghmer - ti da k'a - tsi

1) „მარხვანში“ (ტრიოდონი, 1901:457 [უნზ]) ამ საგალობლის წინ აღნიშნულია: „აქედითსა ზედა აღვიღებთ მუხლთა ჴ, და ვჰგალობთ დასდებელთა თუთჳმოვანთა, ჳმა ა. ნათელი ნათლისაგან“. „ნათელი ნათლისაგან“, ამ მითითების მიხედვით, წინამდებარე ჰიმნის ინტონაციური „დედანი“ გამოდის. არადა, Q684-ში წინამდებარე საგალობლის შემდეგ ჩანერილი „ნათელი ნათლისაგან“ (იხ. №2) განსხვავებული მელოდიის მქონეა.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ზემოთ მოყვანილ ციტატაში წინამდებარე ჰიმნს I ხმის თვითხმოვანი დასდებელი ეწოდება, Q684-ში კი, იკოსი.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) There is a note in front of this hymn in the publication "Triodion" (Markhvani, 1901:457) that says, "this chant melody comes from another chant called nateli natlisagan." This note is thought-provoking because the existing variant of the referenced chant, nateli naglisagan, which is recorded in manuscript Q684 (see #2), has a different melody.

Furthermore, the note here references the first tone model melody which has assignment to the troparion genres (within the eight-mode system), but is given the rubric of another chant genre, ikosi, in the original manuscript.

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ქალ - წუ - ლი - სა - გან გან - კა - ცენ, და კა - ცო - ბრივ ი - კით - ხევდ:
ქალ - წუ - ლი - სა - გან გან - კა - ცენ, და კა - ცო - ბრივ ი - კით - ხევდ:
kal - ts'u - li - sa - gan gan - k'a - tsen, da k'a - tso - briv i - k'it - khevd:

„სა - და დას - დე - ვით ი - გი?“ და ღვთა - ებრ უ - წო - დე მას სა - მა - რით
„სა - და დას - დე - ვით ი - გი?“ და ღვთა - ებრ უ - წო - დე მას სა - მა - რით
„sa - da das - de - vit i - gi?“ da ghvta - ebr u - ts'o - de mas sa - ma - rit

და ა - ლად - გი - ნე ხელ - მნი - ფედ, წა - მის - ყო - ფით, ვი - თარ - ცა ღმერთ ხარ!
და ა - ლად - გი - ნე ხელ - მნი - ფედ, წა - მის - ყო - ფით, ვი - თარ - ცა ღმერთ ხარ!
da a - ghad - gi - ne khel - mts'i - ped, ts'a - mis - qo - pit, vi - tar - tsa ghmert khar!

1) ხელნაწერში აქ არის არა „სამარიტ“, არამედ „სამარიად“, რაც ტექსტის შინაარსობრივი კონტექსტიდანაა ამოვარდნილი და ამიტომ, შეცდომად მიგვაჩნია.

2) ფრჩხილებში ჩასმული ალტერაციის ნიშნები ყველგან ჩვენი ჩამატებულია. მათი შესრულება სავალდებულო არაა.

3) თანამედროვე ლიტურგიაში მიღებულ ვარიანტში (ტრიოდონი, 1901:457) აქ არის არა „ვითარცა ღმერთ ხარ“, არამედ — „ოთხისა დღისა“.

1) In the original manuscript, the text mentions "samariad" instead of "samarit".

2) All accidentals that appear in parenthesis are our additions. They can be sung (or not sung) at will.

3) According to accepted publications of the Triodion (1901:457), the text should read "otkhisa dghisa", and not "vitartsa ghmert khar".

2. ნათელი ნათლისაგან გამოუჩნდა

დასდებელი. თვითხმოვანი

The Light Came From the Light

Sticheron. Idiomela

1)

ნა - თე - ლი ნათ - ლი - სა - გან
 ნა - თე - ლი ნათ - ლი - სა - გან
 na - te - li nat - li - sa - gan

გა - მო - უჩნ - და სო - ფელ - სა -
 გა - მო - უჩნ - და სო - ფელ - სა -
 ga - mo - uchn - da so - pel - sa -

ქრის - ტე, მაც - ხო - ვა - რი ჩვე - ნი, გა - მო - ჩი -
 ქრის - ტე, მაც - ხო - ვა - რი ჩვე - ნი, გა - მო - ჩი -
 kris - t'e, mats - kho - va - ri chve - ni, ga - mo - chi -

1) ხელნაწერში საგანგებო ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ნე - ბუ - ლი ღმერ - თი! მო - ვე - დით,
ნე - ბუ - ლი ღმერ - თი! მო - ვე - დით,
ne - bu - li ghmer - ti! mo - ve - dit,

ერ - ნო, მას ვა - დი - დებ - დეთ!
ერ - ნო, მას ვა - დი - დებ - დეთ!
er - no, mas va - di - deb - det!

3. ხისა მიერ ადამ შეცდომილი

დასდებელი. თვითხმოვანი

Through the Voice of Adam

Sticheron. Idiomela

1)

ხი - სა მი - ერ ა - დამ შეც - დო - მი - ლი
ხი - სა მი - ერ ა - დამ შეც - დო - მი - ლი
khi - sa mi - er a - dam shets - do - mi - li

გან - ვარ - და სა - მოთ - ხით, ხი - სა მი - ერ ჯვა -
გან - ვარ - და სა - მოთ - ხით, ხი - სა მი - ერ ჯვა -
gan - var - da sa - mot - khit, khi - sa mi - er jva -

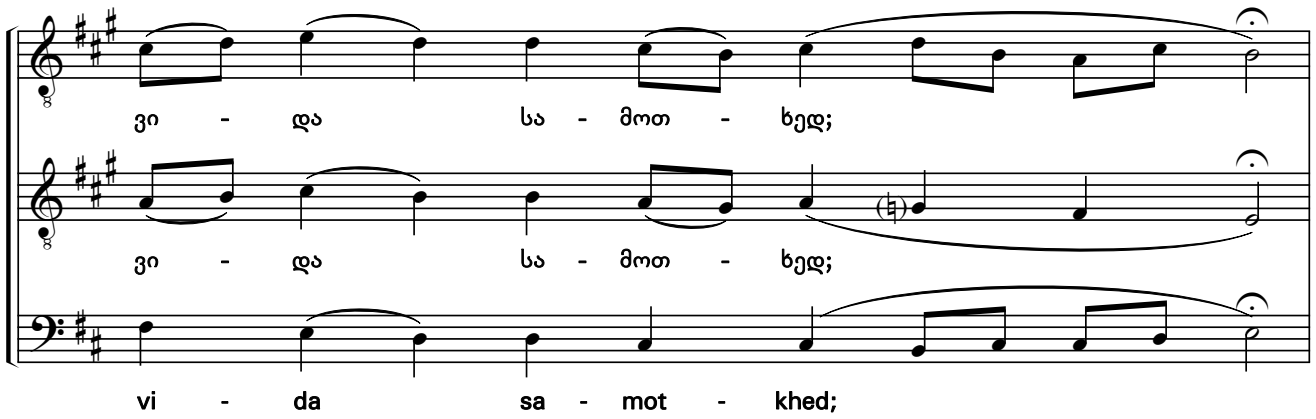
რი - სა ა - ვა - ზა - კი შე -
რი - სა ა - ვა - ზა - კი შე -
ri - sa a - va - za - k'i she -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

2) ჩვენი ჩამატებულია.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

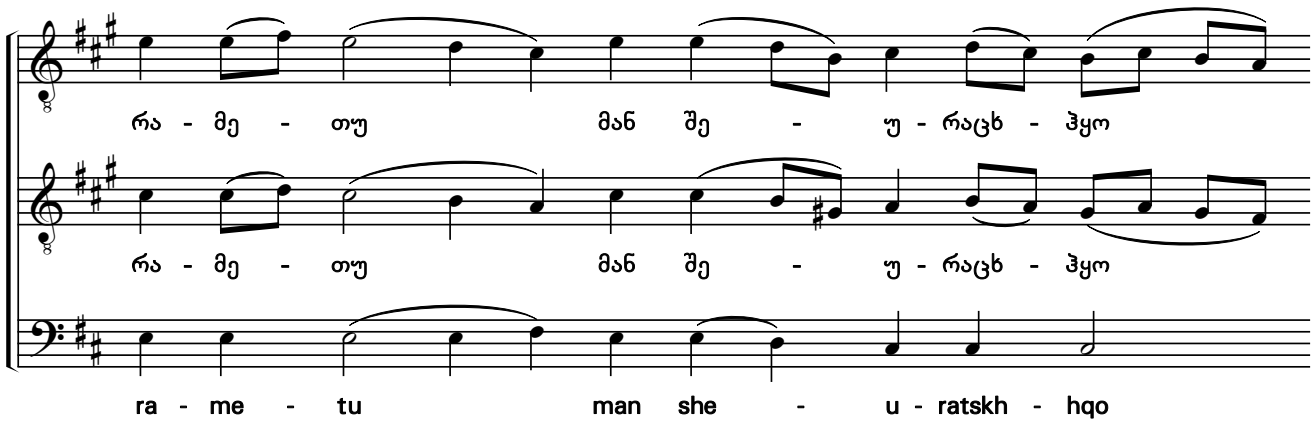
2) Was edited by the editors.

ვი - და სა - მოთ - ხედ;

ვი - და სა - მოთ - ხედ;

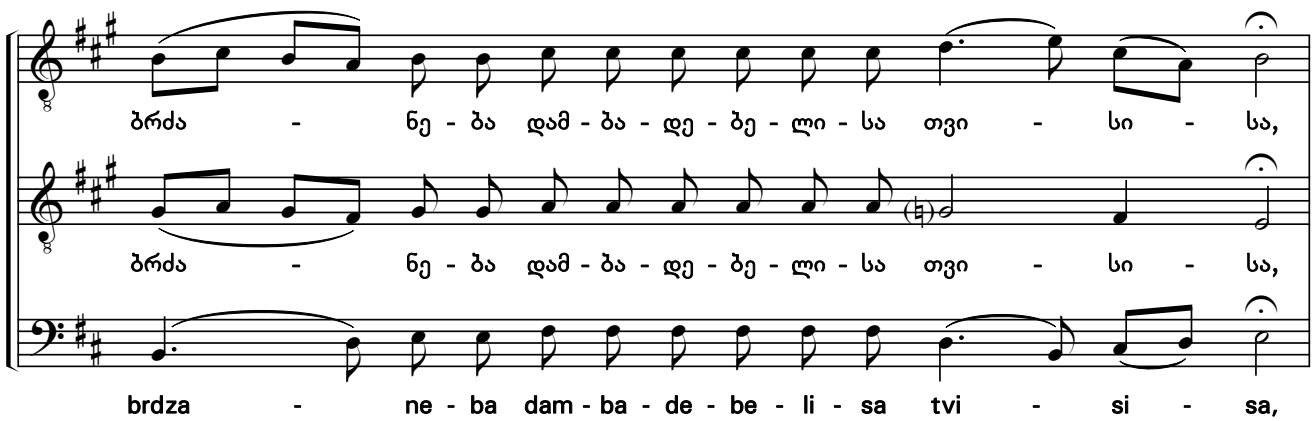
vi - da sa - mot - khed;

რა - მე - თუ მან შე - უ - რაცხ - ჰყო

რა - მე - თუ მან შე - უ - რაცხ - ჰყო

ra - me - tu man she - u - ratskh - hqo

ბრძა - ნე - ბა დამ - ბა - დე - ბე - ლი - სა თვი - სი - სა,

ბრძა - ნე - ბა დამ - ბა - დე - ბე - ლი - სა თვი - სი - სა,

brdza - ne - ba dam - ba - de - be - li - sa tvi - si - sa,

ხო - ლო ე - სე, მის თა - ნა

ხო - ლო ე - სე, მის თა - ნა

kho - lo e - se, mis ta - na

ჯვარ - ცმუ - ლი, ღა - ღა - დებ - და აღ - სა - რე - ბით:

ჯვარ - ცმუ - ლი, ღა - ღა - დებ - და აღ - სა - რე - ბით:

jvar - tsmu - li, gha - gha - deb - da agh - sa - re - bit:

„მო - მიხ - სე - ნე, მხსნე - - - ლო, სა -

„მო - მიხ - სე - ნე, მხსნე - - - ლო, სა -

„mo - mikh - se - ne, mkhsne - - - lo, sa -

სუ - - - ფე - ველ - სა შენ - სა!“

სუ - - - ფე - ველ - სა შენ - სა!“

su - - - pe - vel - sa shen - sa!“

4. ყოველი სასოება მათი

დასდებელი. თვითხმოვანი

All Their Hope

Sticheron. Idiomela

1)

ყო - ვე - ლი სა - სო - ე - ბა მა - თი დას - დვეს
ყო - ვე - ლი სა - სო - ე - ბა მა - თი დას - დვეს
qo - ve - li sa - so - e - ba ma - ti das - dves

ცა - თა ში - ნა; სა - უნ - ჯე
ცა - თა ში - ნა; სა - უნ - ჯე
tsa - ta shi - na; sa - un - je

ხარ უ - ფა - ლი; თავ - თა თვის - თა მო - უ - გეს ღირს - თა
ხარ უ - ფა - ლი; თავ - თა თვის - თა მო - უ - გეს ღირს - თა
khar u - pa - li; tav - ta tvis - ta mo - u - ges ghirs - ta

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ნმი - და - თა, უ - ფა - სოდ მი - ი - ღეს,
 ნმი - და - თა, უ - ფა - სოდ მი - ი - ღეს,
 ts'mi - da - ta, u - pa - sod mi - ghes,

უქრ - თა - მოდ მის - ცე - მენ ლხი - ნე - ბა - სა სალ - მო -
 უქრ - თა - მოდ მის - ცე - მენ ლხი - ნე - ბა - სა სალ - მო -
 ukr - ta - mod mis - tse - men lkhi - ne - ba - sa sal - mo -

ბა - თა - სა, ოქ - რო, გი - ნა ვეცხ - ლი
 ბა - თა - სა, ოქ - რო, გი - ნა ვეცხ - ლი
 ba - ta - sa, ok - ro, gi - na vetskh - li

მცნე - ბი - სა მი - სებრ ა - რა მი - ი - ღეს,
 მცნე - ბი - სა მი - სებრ ა - რა მი - ი - ღეს,
 mtsne - bi - sa mi - sebr a - ra mi - i - ghes,

ხო - ლო, კაც - თა და პირ - უტყვ - თა
ხო - ლო, კაც - თა და პირ - უტყვ - თა
kho - lo, k'ats - ta da p'ir - ut'qv - ta

მსწრაფლ კურ - ნე - ბა - სა მი - ა - ნი - ჭებ - დეს,
მსწრაფლ კურ - ნე - ბა - სა მი - ა - ნი - ჭებ - დეს,
msts'rapl k'ur - ne - ba - sa mi - a - ni - ch'eb - des,

რომ - ლი - თა, ყოვ - ლად - ვე, ვი - თარ - ცა
რომ - ლი - თა, ყოვ - ლად - ვე, ვი - თარ - ცა
rom - li - ta, qov - lad - ve, vi - tar - tsa

მოდ - ვა - ნე - ნი ქრის - ტე -
მოდ - ვა - ნე - ნი ქრის - ტე -
mogh - va - ts'e - ni kris - t'e -

ე - - - - -

ეს - ნი, კად - ნი - ე - რად
es - ni, k'ad - ni - e - rad

მე - ოხ ა - რი - ან ცხოვ - რე - ბი - სა -
me - okh a - ri - an tskhov - re - bi - sa -

თვის სულ - თა ჩვენ - თა - სა!
tvis sul - ta chven - ta - sa!

5. მონებისა მისგან მწარისა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა

From the Harsh Slavery

Heirmos. Canticle I. tone I

1)

მონებისა მისგან მწარისა

mo - ne - bi - sa mis - gan mts'a - ri - sa

ხსნილ - მან ისრა - ილ - მან გან - ვლო ქვე - ყა - ნა

khsnil - man is - ra - il - man gan - vlo kve - qa - na

და - ულ - ტოლ - ვე - ლად, და ი - ხილ - ნა

da - ul - t'ol - ve - lad, da i - khil - na

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

მტერ - ნი თვის - ნი დან - თქმულ - ნი, და
 მტერ - ნი თვის - ნი დან - თქმულ - ნი, და
 mt'er - ni tvis - ni dan - tkmul - ni, da

გა - ლო - ბით უ - გა - ლობ - დეს ღმერთ - სა
 გა - ლო - ბით უ - გა - ლობ - დეს ღმერთ - სა
 ga - lo - bit u - ga - lob - des ghmert - sa

სა - კვირ - ველთ - მოქ - მედ - სა, რა - მე -
 სა - კვირ - ველთ - მოქ - მედ - სა, რა - მე -
 sa - k'vir - velt - mok - med - sa, ra - me -

ე - თუ დი - დე - ბულ არს!
 ე - თუ დი - დე - ბულ არს!
 e - tu di - de - bul ars!

6. უგალობდეთ უფალსა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა

Sing Unto the Lord

Heirmos. Canticle I. tone I

1)

უ - გა - ლობ - დეთ უ - ფალ - სა, —
 უ - გა - ლობ - დეთ უ - ფალ - სა, —
 u - ga - lob - det u - pal - sa, —

რო - მელ - მან მნა - რი - სა - გან
 რო - მელ - მან მნა - რი - სა - გან
 ro - mel - man mts'a - ri - sa - gan

ფა - რა - ოს მო - ნე - ბი - სა იხ - სნა ის - რა - ი - ლი
 ფა - რა - ოს მო - ნე - ბი - სა იხ - სნა ის - რა - ი - ლი
 pa - ra - os mo - ne - bi - sa ikh - sna is - ra - i - li

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

და სიღრ - მე - სა ზღვი - სა - სა და
და სიღრ - მე - სა ზღვი - სა - სა და
da sighr - me - sa zghvi - sa - sa da

ულ - ტოლ - ვე - ლად წი - ალ - ი - ყვან - ნა,
ულ - ტოლ - ვე - ლად წი - ალ - ი - ყვან - ნა,
ul - t'ol - ve - lad ts'i - agh - i - qvan - na, —

გა - ლო - ბი - თა ახ - ლი - თა, რა - მე - თუ დი - დე - ბულ არს!
გა - ლო - ბი - თა ახ - ლი - თა, რა - მე - თუ დი - დე - ბულ არს!
ga - lo - bi - ta akh - li - ta, ra - me - tu di - de - bul ars!

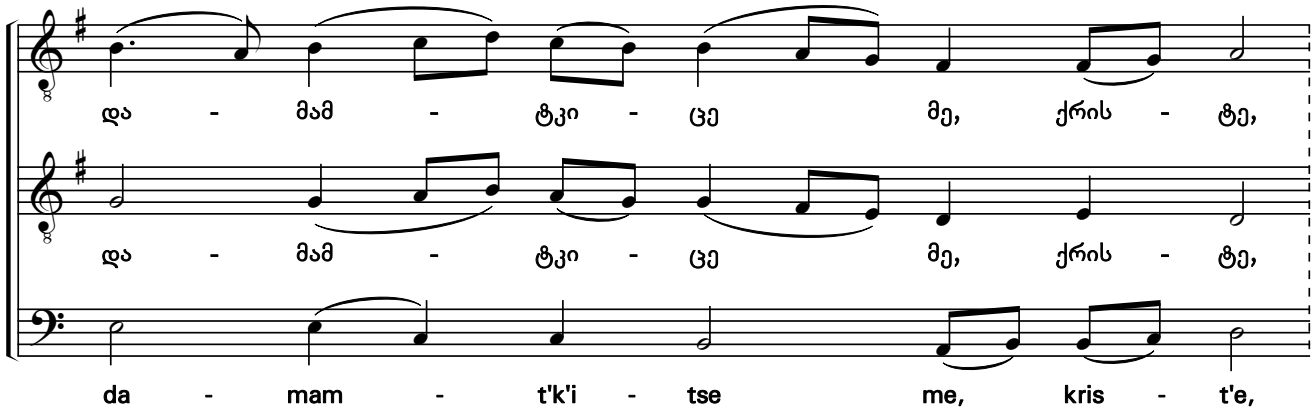
7. დამამტკიცე მე, ქრისტე ¹⁾

ძღისპირი. გალობა გ. ხმა ა

Establish Me, O Christ

Heirmos. Canticle III. tone I

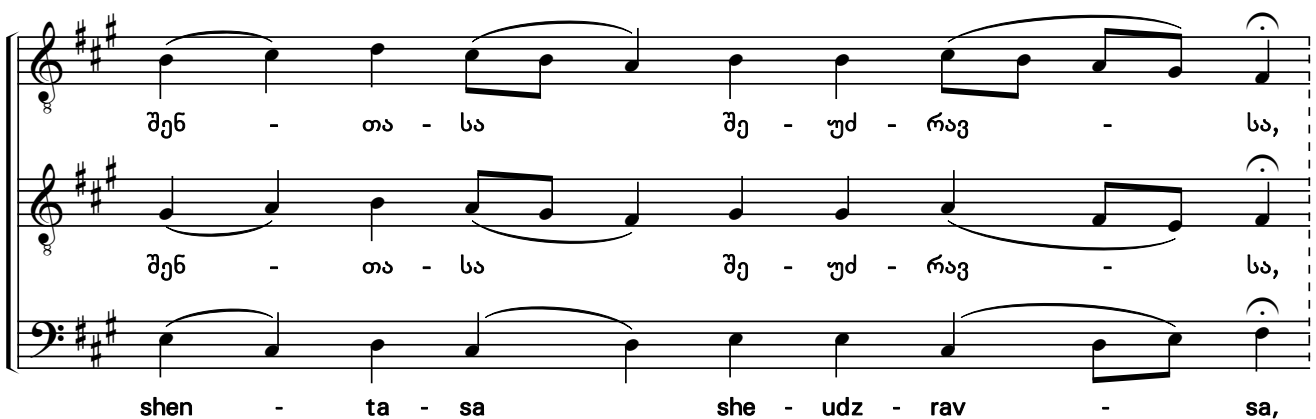
2)

და - მამ - ტკი - ცე მე, ქრის - ტე,
და - მამ - ტკი - ცე მე, ქრის - ტე,
da - mam - t'k'i - tse me, kris - t'e,

კლდე - სა ზე - და მცნე - ბა - თა
კლდე - სა ზე - და მცნე - ბა - თა
k'ide - sa ze - da mtsne - ba - ta

შენ - თა - სა შე - უძ - რავ - სა,
შენ - თა - სა შე - უძ - რავ - სა,
shen - ta - sa she - udz - rav - sa,

1) ე. კ. [ექვთიმე კერესელიძე]: „ესევე გალობა არის მე 14-ე წიგნში, №57. და 61 გვ. იქ შესწორებულია“.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) According to E. K. [Ekvtime Kereselidze]: „this chant is also in the 14th book, #57. It is corrected on page 61“.

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

და გან - მა - ნათ - ლენ ნათ - ლი - თა -
და გან - მა - ნათ - ლენ ნათ - ლი - თა -
da gan - ma - nat - len nat - li - ta -

მით შე - ნი - თა, რა - მე - თუ
მით შე - ნი - თა, რა - მე - თუ
mit she - ni - ta, ra - me - tu

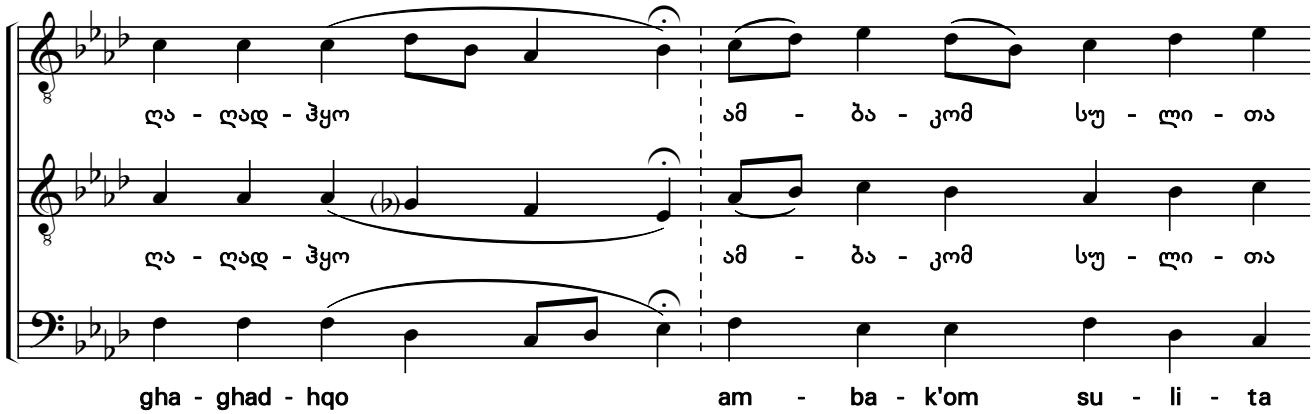
შენ მხო - ლო ხარ წმი - და, კაცთ - მო - ყვა - რე!
შენ მხო - ლო ხარ წმი - და, კაცთ - მო - ყვა - რე!
shen mkho - lo khar ts'mi - da, k'atst - mo - qva - re!

8. ღაღადჰყო ამბაკომ

ძღისპირი. გალობა დ. ხმა ა

Habbakuk Cried Out

Heirmos. Canticle IV. tone I

ღა - ღად - ჰყო ამ - ბა - კომ სუ - ლი - თა

ღა - ღად - ჰყო ამ - ბა - კომ სუ - ლი - თა

gha - ghad - hqo am - ba - k'om su - li - ta

წი - ნას - წარ და სტკვა: „მიხ - ვედ მაც - ხოვ - რად

წი - ნას - წარ და სტკვა: „მიხ - ვედ მაც - ხოვ - რად

ts'i - nas - ts'ar da stkva: „mikh - ved mats - khov - rad

ე - რი - სა რჩე - უ - ლი - სა, სა - ხი - ერ!“

ე - რი - სა რჩე - უ - ლი - სა, სა - ხი - ერ!“

e - ri - sa rche - u - li - sa, sa - khi - er!“

და ან ჩვენ - ცა ვი - ხი - ლეთ
და ან ჩვენ - ცა ვი - ხი - ლეთ
da ats' chven - tsa vi - khi - let

ჭეშ - მა - რი - ტად ალ - სრუ - ლე -
ჭეშ - მა - რი - ტად ალ - სრუ - ლე -
ch'esh - ma - ri - t'ad agh - sru - le -

1)
ბა თქმულ - თა მათ მის - თა და
ბა თქმულ - თა მათ მის - თა და
ba tkmul - ta mat mis - ta da

ვლა - ლა - დებთ: „უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა!“
ვლა - ლა - დებთ: „უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა!“
vgha - gha - debt: „u - pa - lo, di - de - ba dzal - sa shen - sa!“

1) აქედან საგასაღებო ნიშნები ჩვენი შეცვლილია.

1) From here, the change in the key signature was added by the editors.

9. დიდ არს საიდუმლოსა შენისა

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა

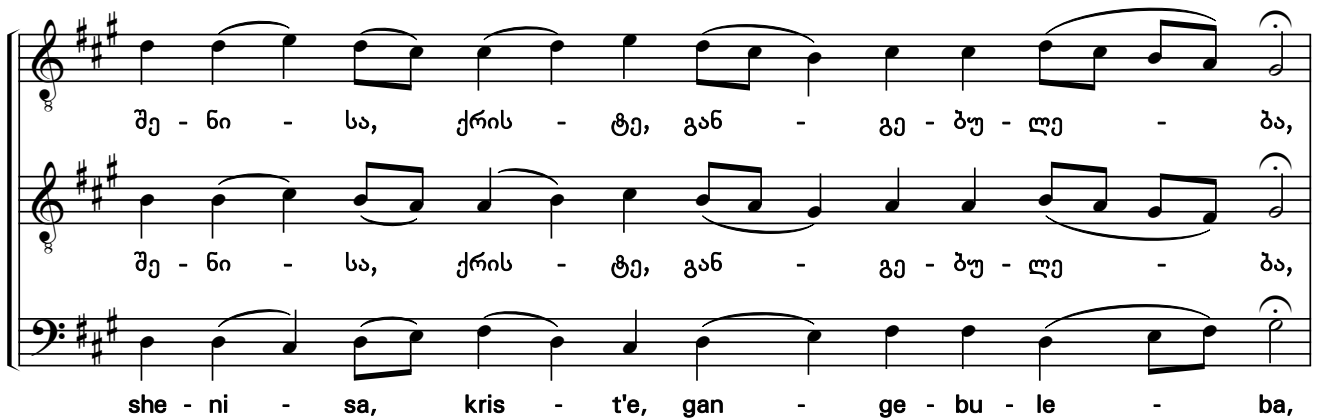
Great is Your Mystery

Heirmos. Canticle IV. tone I

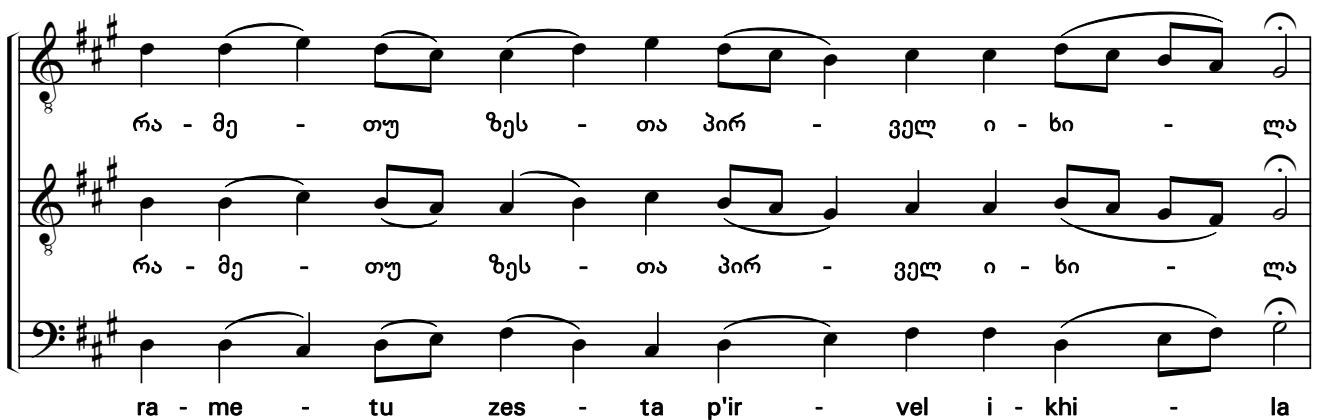
1)

დიდ არს სა - ი - დუმ - ლო - სა
დიდ არს სა - ი - დუმ - ლო - სა
did ars sa - i - dum - lo - sa

შე - ნი - სა, ქრის - ტე, გან - გე - ბუ - ლე - ბა,
შე - ნი - სა, ქრის - ტე, გან - გე - ბუ - ლე - ბა,
she - ni - sa, kris - t'e, gan - ge - bu - le - ba,

რა - მე - თუ ზეს - თა პირ - ველ ი - ხი - ლა
რა - მე - თუ ზეს - თა პირ - ველ ი - ხი - ლა
ra - me - tu zes - ta p'ir - vel i - khi - la

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ღმრთის მხილ - ველ - მან ამ - ბა - კომ, გარ-და-მოს - ვლა გი -
ღმრთის მხილ - ველ - მან ამ - ბა - კომ, გარ-და-მოს - ვლა გი -
ghmrtis mkhil - vel - man am - ba - k'om, gar - da - mos - vla gi -

ღა - ღა - და მაც - ხოვ - რად ე - რი - სა
ღა - ღა - და მაც - ხოვ - რად ე - რი - სა
gha - gha - da mats - khov - rad e - ri - sa

შე - ნი ი - სა, კაცთ - მო - ყვა - რე!
შე - ნი ი - სა, კაცთ - მო - ყვა - რე!
she - ni - i - sa, k'atst - mo - qva - re!

10. ღამითგან აღვიმსობთ ჩვენ

ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ა

We Shall Keep Watch From the Night

Heirmos. Canticle V. tone I

1)

ღამით - გან აღ - ვიმ - სობთ ჩვენ,
ღამით - გან აღ - ვიმ - სობთ ჩვენ,
gha - mit - gan agh - vim - stobt chven,

გი - გა - ლობთ შენ, ქრის - ტე, რო - მე - ლი ხარ
გი - გა - ლობთ შენ, ქრის - ტე, რო - მე - ლი ხარ
gi - ga - lobt shen, kris - t'e, ro - me - li khar

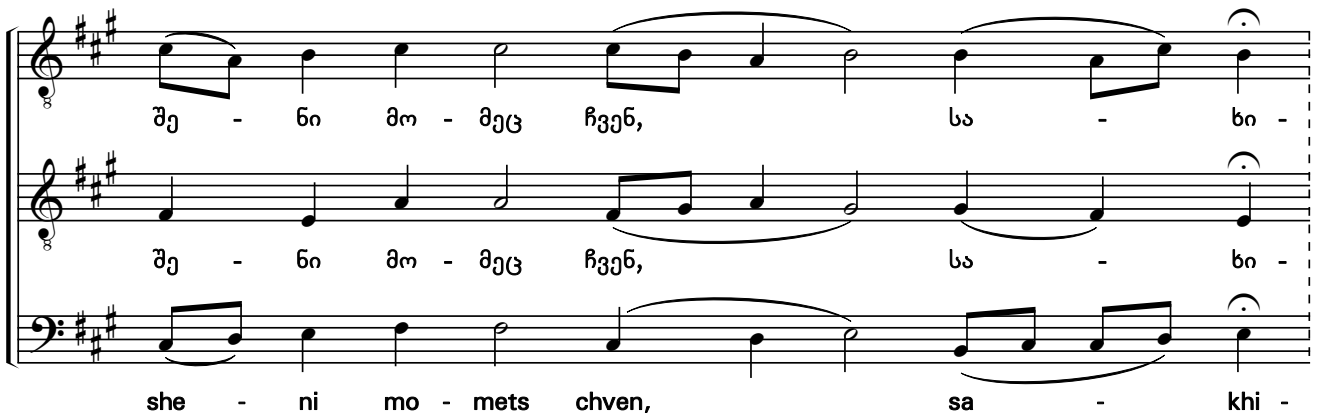
მხსნე - ლი სულ - თა, და - უ - სა - ბა -
მხსნე - ლი სულ - თა, და - უ - სა - ბა -
mkhsne - li sul - ta, da - u - sa - ba -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

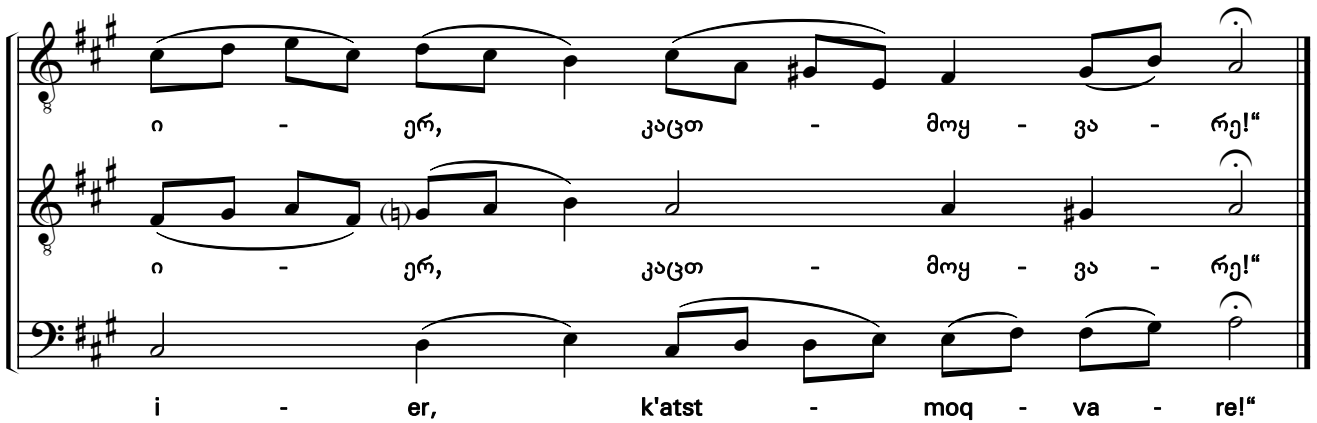
1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature

მო მა - მი - სა თა - ნა: „მშვი - დო - ბა
 mo ma - mi - sa ta - na: „mshvi - do - ba

შე - ნი მო - მეც ჩვენ, სა - ხი -
 she - ni mo - mets chven, sa - khi -

ი - ერ, კატთ - მოყ - ვა - რე!
 i - er, k'atst - moq - va - re!

11. შთახდა იონა სიღრმესა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა

Jonah Descended Into the Depths

Heirmos. Canticle VI. tone I

1)

შთახ - და ი - ო - ნა სიღრ - მე - სა
შთახ - და ი - ო - ნა სიღრ - მე - სა
shtakh - da i - o - na sighr - me - sa

მას ზღვი - სა - სა და ლა - ლა - დებ - და
მას ზღვი - სა - სა და ლა - ლა - დებ - და
mas zghvi - sa - sa da gha - gha - deb - da

ღმრთი - სა მი - მართ ვედ - რე - ბით: „აღ - მო - მი - ყვა -
ღმრთი - სა მი - მართ ვედ - რე - ბით: „აღ - მო - მი - ყვა -
ghmrti - sa mi - mart ved - re - bit: „agh - mo - mi - qva -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ნე დან - თქმი - სა - გან, უ - ფა - ლო!"
 ნე დან - თქმი - სა - გან, უ - ფა - ლო!"
 ne dan - tkmi - sa - gan, u - pa - lo!"

ხო - ლო მე, ქრის - ტე, შენ - და მო - მართ
 ხო - ლო მე, ქრის - ტე, შენ - და მო - მართ
 kho - lo me, kris - t'e, shen - da mo - mart

ვღა - ღა - დებ:
 „უ - გუ - ლე - ბელს - ყავ ბრალ - თა
 ვღა - ღა - დებ:
 „უ - გუ - ლე - ბელს - ყავ ბრალ - თა
 vgha - gha - deb:
 „u - gu - le - bels - qav bral - ta

ჩე - მ - თა სიმ - რავ - ლე!"
 ჩე - მ - თა სიმ - რავ - ლე!"
 che - m - ta sim - rav - le!"

12. ვიხილეთ ჩვენ ქრისტე

ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ბ

We Have Seen Christ

Heirmos. Canticle II. tone II

1)

ვი - ხი - ლეთ ჩვენ ქრის - ტე ხა - ტი - თა ჩვე - ნი - თა,
ვი - ხი - ლეთ ჩვენ ქრის - ტე ხა - ტი - თა ჩვე - ნი - თა,
vi - khi - let chven kris - t'e kha - t'i - ta chve - ni - ta,

რო - მელ არს ხა - ტიღმრთი - სა უ - ხი - ლა - ვი - სა,
რო - მელ არს ხა - ტიღმრთი - სა უ - ხი - ლა - ვი - სა,
ro - mel ars kha - t'i ghmrti - sa u - khi - la - vi - sa,

და აღ - ვი - ა - რებთ ჩვენ ო - რად - ბუ - ნე - ბად — ღმრთად და კა - ცად,
და აღ - ვი - ა - რებთ ჩვენ ო - რად - ბუ - ნე - ბად — ღმრთად და კა - ცად,
da agh - vi - a - rebt chven o - rad - bu - ne - bad — ghmrtad da k'a - tsad,

1) სელნანერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

სა - ხი - ე - რე - ბით სა - კვირ-ველთ - მოქ - მედ - სა
 სა - ხი - ე - რე - ბით სა - კვირ-ველთ - მოქ - მედ - სა
 sa - khi - e - re - bit sa - k'vir - velt - mok - med - sa

ღმერთ - სა ჩვენ - სა, და - მქსველ-სა ცა - თა და
 ღმერთ - სა ჩვენ - სა, და - მქსველ-სა ცა - თა და
 ghmert - sa chven - sa, da - mksvel-sa tsa - ta da

ქვე - ყა - ნი - სა - სა!
 ქვე - ყა - ნი - სა - სა!
 kve - qa - ni - sa - sa!

13. ცხოვრება ხარ დაუსრულებელი

ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ბ

You are Life Unending

Heirmos. Canticle V. tone II

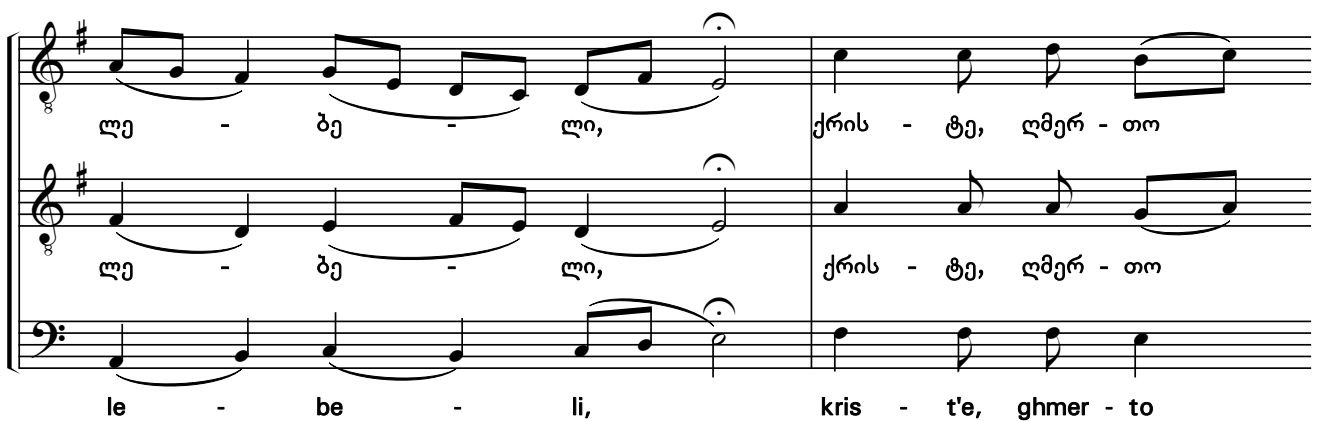
1)

ცხოვ - რე - ბა ხარ და - უს - რუ - ლე - ბე - ლი
ცხოვ - რე - ბა ხარ და - უს - რუ - ლე - ბე - ლი
tskhov - re - ba khar da - us - ru - le - be - li

და ნა - თე - ლი მი - უ - აჩრ - დი -
და ნა - თე - ლი მი - უ - აჩრ - დი -
da na - te - li mi - u - achr - di -

ლე - ბე - ლი, ქრის - ტე, ღმერ - თო
ლე - ბე - ლი, ქრის - ტე, ღმერ - თო
le - be - li, kris - t'e, ghmer - to

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ჩვე - ნო, აჩრ - დი - ლი ბნე - ლი - სა მის უ -
ჩვე - ნო, აჩრ - დი - ლი ბნე - ლი - სა მის უ -
chve - no, achr - di - li bne - li - sa mis u -

გუ - ნუ - რე - ბი - სა
გუ - ნუ - რე - ბი - სა
gu - nu - re - bi - sa

გა - ნა - შო - რე გო - ნე - ბა - თა - გან ჩვენ - თა,
გა - ნა - შო - რე გო - ნე - ბა - თა - გან ჩვენ - თა,
ga - na - sho - re go - ne - ba - ta - gan chven - ta,

და გან-სწმი-დენ საც-ნო - ბელ - ნი სულ-თა და ხორც -
და გან-სწმი-დენ საც - ნო - ბელ - ნი სულ-თა და ხორც -
da gan-sts'mi-den sats - no - bel - ni sul - ta da khorts -

თა ჩვენ - თა - ნი -
თა ჩვენ - თა - ნი
ta chven - ta - ni -

ნათ - ლი - თა მით და - უ - ლა - მე - ბე - ლი - თა
ნათ - ლი - თა მით და - უ - ლა - მე - ბე - ლი - თა
nat - li - ta mit da - u - gha - me - be - li - ta

მეც - ნი - ე - რე - ბი - სა შე - ნი - სა - თა!
მეც - ნი - ე - რე - ბი - სა შე - ნი - სა - თა!
mets - ni - e - re - bi - sa she - ni - sa - ta!

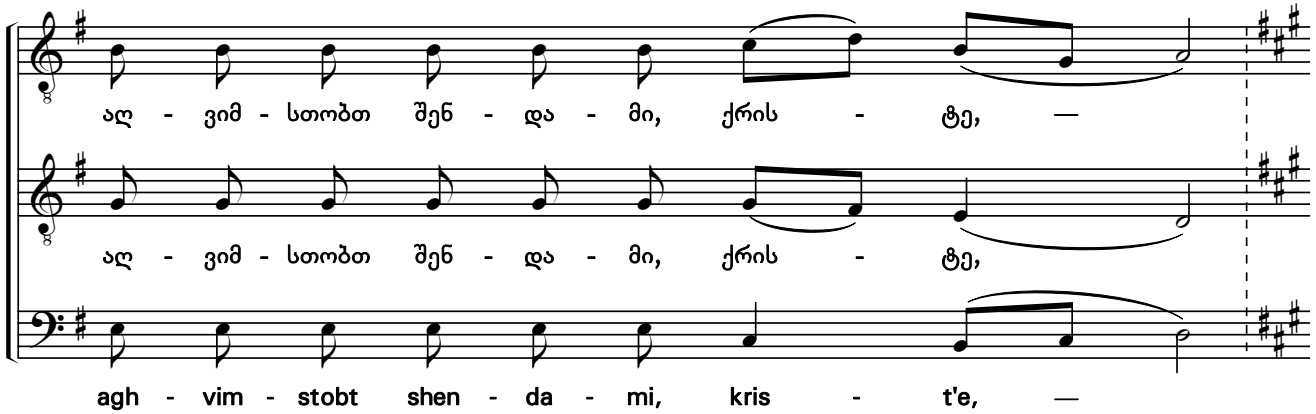
14. აღვიმსთობთ შენდამი, ქრისტე

ძღისპირი. გალობა ე. ხმა გ

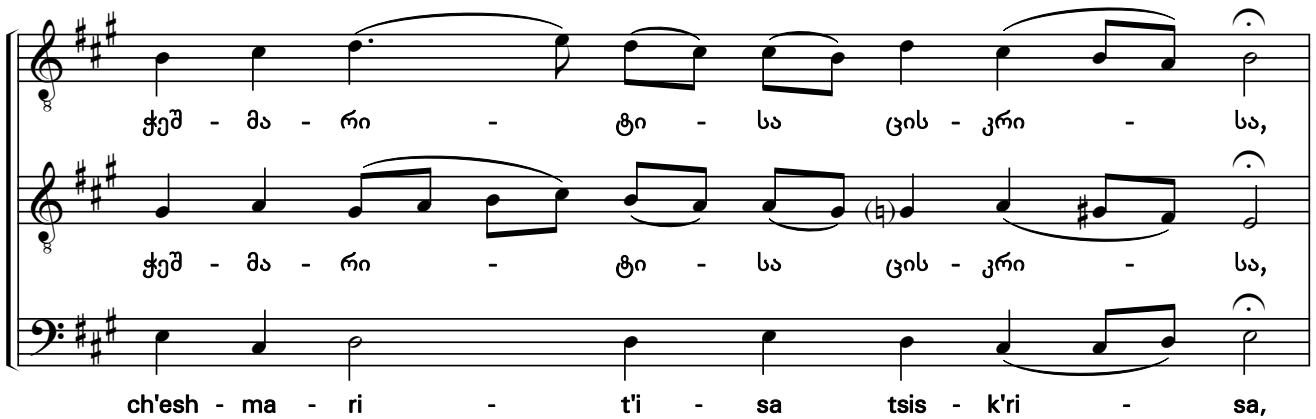
We Shall Watch for You, O Christ

Heirmos. Canticle V. tone III

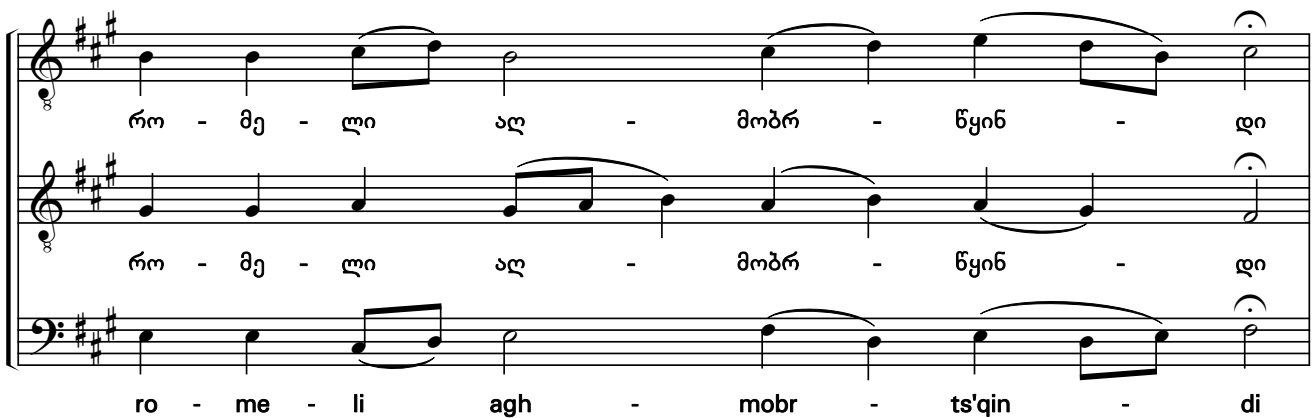
1)

აღ - ვიმ - სთობთ შენ - და - მი, ქრისტე, —
აღ - ვიმ - სთობთ შენ - და - მი, ქრისტე,
agh - vim - stobt shen - da - mi, kris - t'e, —

ჭემ - მა - რი - ტი - სა ცის - კრი - სა,
ჭემ - მა - რი - ტი - სა ცის - კრი - სა,
ch'esh - ma - ri - t'i - sa tsis - k'ri - sa,

რო - მე - ლი აღ - მობრ - წყინ - დი
რო - მე - ლი აღ - მობრ - წყინ - დი
ro - me - li agh - mobr - ts'qin - di

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

მა - მი - სა მი - ერ, გა - ნათ - ლე - ბი - სა - თვის
 მა - მი - სა მი - ერ, გა - ნათ - ლე - ბი - სა - თვის
 ma - mi - sa mi - er, ga - nat - le - bi - sa - tvis

კი - დე - თა სოფ - ლი - სა - თა ბრწყინ - ვა - ლე - ბი - თა!
 კი - დე - თა სოფ - ლი - სა - თა ბრწყინ - ვა - ლე - ბი - თა!
 k'i - de - ta sop - li - sa - ta brts'qin - va - le - bi - ta!

15. მთისაგან უხელოდ ლოდი გამოეკვეთე

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ბ

A Rock Was Hewn Without Hands from the Mountain

Heirmos. Canticle IV. tone II

1)

მთი - სა - გან უ - ხე - ლოდ ლო - დი
მთი - სა - გან უ - ხე - ლოდ ლო - დი
mti - sa - gan u - khe - lod lo - di

გა - მო - ე - კვე - თე, კრის - ტე,
გა - მო - ე - კვე - თე, კრის - ტე,
ga - mo - e - k've - te, kris - t'e,

ქალ - ნუ - ლი - სა - გან დე - დი - სა;
ქალ - ნუ - ლი - სა - გან დე - დი - სა;
kal - ts'u - li - sa - gan de - di - sa;

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ა - მის - თვის - ცა წი - ნას - წარ - მე - ტყველ - მან გი -
ა - მის - თვის - ცა წი - ნას - წარ - მე - ტყველ - მან გი -
a - mis - tvis - tsa ts'i - nas - ts'ar - me - t'qvel - man gi -

ხი - ლა და ლა - ლად - ყო: „ხსნად ე - რი - სა შე - ნი - სა
ხი - ლა და ლა - ლად - ყო: „ხსნად ე - რი - სა შე - ნი - სა
khi - la da gha - ghad - qo: „khsnad e - ri - sa she - ni - sa

მო - ხვედ, დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა!
მო - ხვედ, დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა!
mo - khved, di - de - ba dzal - sa shen - sa!

16. დამკვიდრება იონასი სიღრმესა

ძღისპირი. გალობა ვ. ხმა გ

The Dwelling of Jonah in the Abyss

Heirmos. Canticle III. tone III

1)

დამ - კვიდ - რე - ბა ი - ო - ნა - სი

დამ - კვიდ - რე - ბა ი - ო - ნა - სი

dam - k'vid - re - ba i - o - na - si

სიღრ - მე - სა მას ში - ნა,

სიღრ - მე - სა მას ში - ნა,

sighr - me - sa mas shi - na,

სა - ხედ ბუ - ნე - ბი - სა ჩვე - ნი - სა

სა - ხედ ბუ - ნე - ბი - სა ჩვე - ნი - სა

sa - khed bu - ne - bi - sa chve - ni - sa

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

მო - ეს - ნა - ვე - ბო - და ჯო - ჯო - ხეთს ში -
 მო - ეს - ნა - ვე - ბო - და ჯო - ჯო - ხეთს ში -
 mo - es - ts'a - ve - bo - da jo - jo - khets shi -

ნა, რომ - ლი - სა - გან მიხ - სნენ ჩვენ, მრა - ვალ -
 ნა, რომ - ლი - სა - გან მიხ - სნენ ჩვენ, მრა - ვალ -
 na, rom - li - sa - gan mikh - snen chven, mra - val -

მო - წყა - ლე!
 მო - წყა - ლე!
 mo - ts'qa - le!

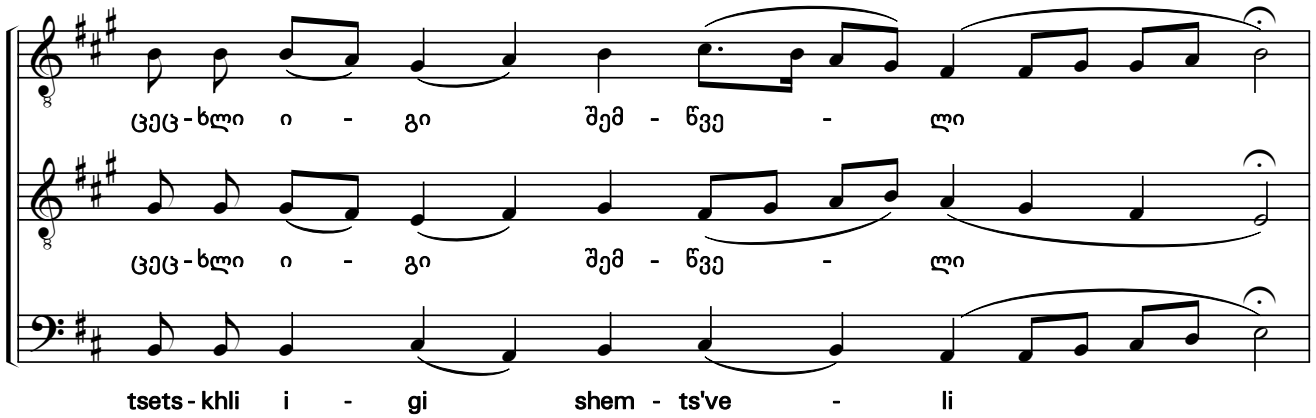
17. ცეცხლი იგი შემწველი

ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა გ

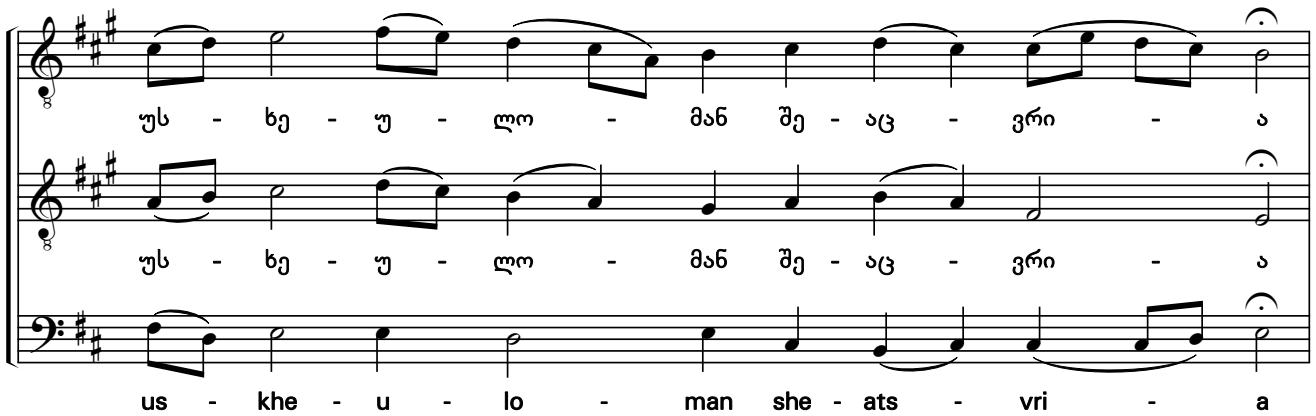
The Burning Fire

Heirmos. Canticle VIII. tone III

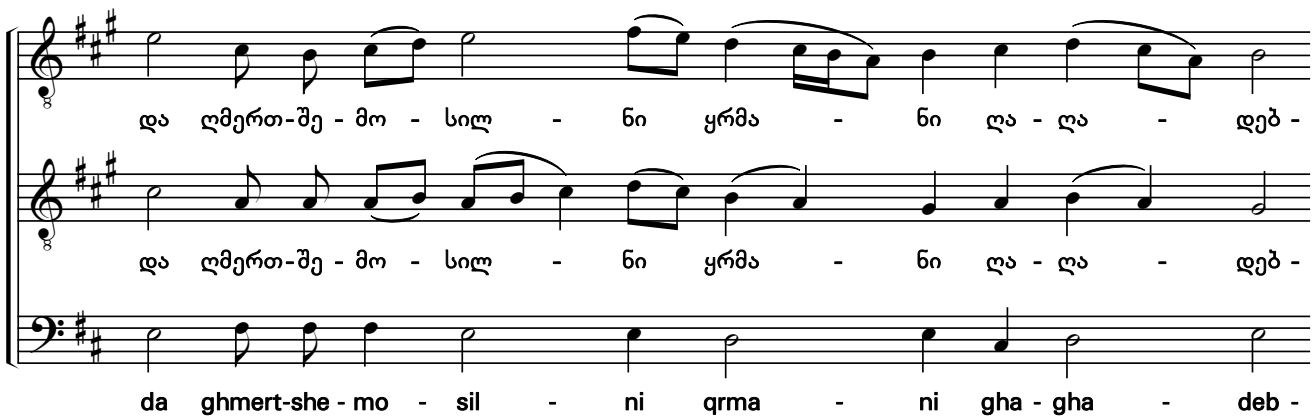
1)

ცეც-ხლი ი - გი შემ - წვე - ლი
ცეც-ხლი ი - გი შემ - წვე - ლი
tsets - khli i - gi shem - ts've - li

უს - ხე - უ - ლო - მან შე - აც - ვრი - ა
უს - ხე - უ - ლო - მან შე - აც - ვრი - ა
us - khe - u - lo - man she - ats - vri - a

და ღმერთ-შე - მო - სილ - ნი ყრმა - ნი ღა - ღა - დებ -
და ღმერთ-შე - მო - სილ - ნი ყრმა - ნი ღა - ღა - დებ -
da ghmert-she - mo - sil - ni qрма - ni gha - gha - deb -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

დეს: „ა - კურ - თხევ - დით ყო - ველ - ნი საქ -
დეს: „ა - კურ - თხევ - დით ყო - ველ - ნი საქ -
des: „a - k'ur - tkhev - dit qo - vel - ni sak -

მე - ნი უ - ფალ - სა, უ - გა - ლობ -
მე - ნი უ - ფალ - სა, უ - გა - ლობ -
me - ni u - pal - sa, u - ga - lob -

დით და უფ - რო - სად ა - მალ - ლებ - დით მას უ -
დით და უფ - რო - სად ა - მალ - ლებ - დით მას უ -
dit da up - dit ro - sad a-magh - leb - dit mas u -

კუ - ნი - სა - მ - დე!“
კუ - ნი - სამ - დე!“
k'u - ni - sa - m - del!“

18. სიტყვა ღმრთისა უხილავი

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა გ

The Unseen Word of God

Heirmos. Canticle IX. tone III

1)

სიტ - ყვა ღმრთი - სა უ - ხი - ლა - ვი
სიტ - ყვა ღმრთი - სა უ - ხი - ლა - ვი
sit' - qva ghmr̄ti - sa u - khi - la - vi

უ - თეს - ლოდ გვი - შევ ჩვენ, ქალ - ნუ - ლო უ - ბი - ნო - ო,
უ - თეს - ლოდ გვი - შევ ჩვენ, ქალ - ნუ - ლო უ - ბი - ნო - ო,
u - tes - lod gvi - shev chven, kal - ts'u - lo u - bi - ts'o - o,

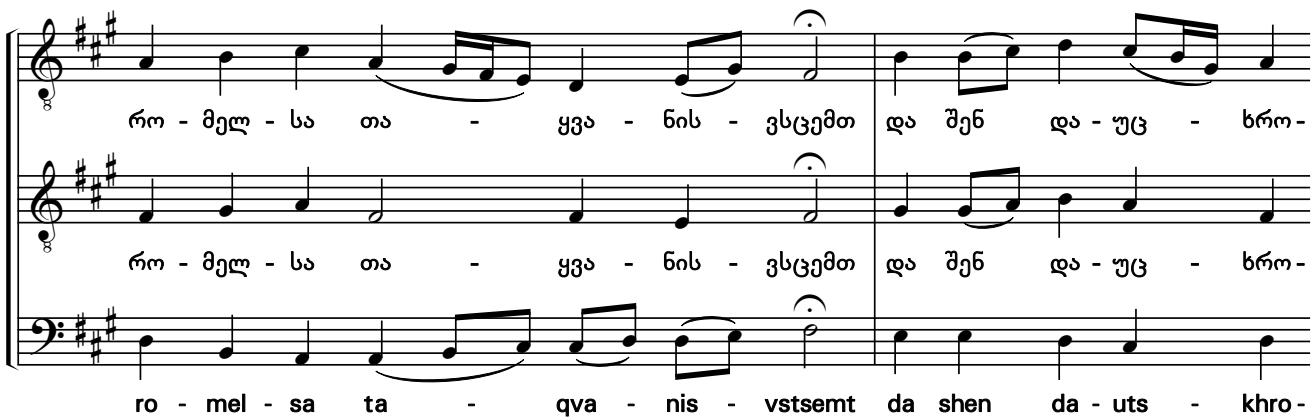
რო - მე - ლი ზე - ცას უ - დე - დოდ
რო - მე - ლი ზე - ცას უ - დე - დოდ
ro - me - li ze - tsas u - de - dod

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

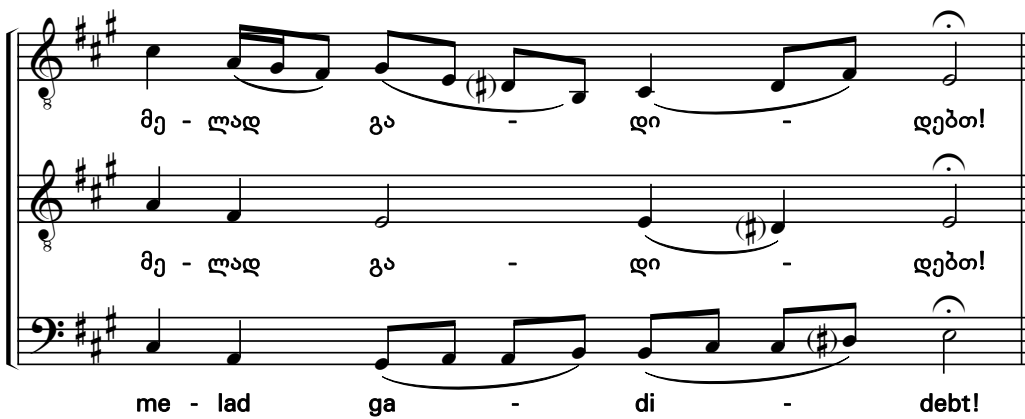
1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

და ქვე - ყა - ნა - სა ზე - და უ - მა - მოდ,
და ქვე - ყა - ნა - სა ზე - და უ - მა - მოდ,
da kve - qa - na - sa ze - da u - ma - mod,

რო - მელ - სა თა - ყვა - ნის - ვსცემთ და შენ და - უც - ხრო -
რო - მელ - სა თა - ყვა - ნის - ვსცემთ და შენ და - უც - ხრო -
ro - mel - sa ta - qva - nis - vstsemt da shen da - uts - khro -

მე - ლად გა - დი - დებთ!
მე - ლად გა - დი - დებთ!
me - lad ga - di - debt!

19. დღესა მას აღდგომისასა 1)

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა

On the Day of Resurrection

Heirmos. Canticle I. tone I

დღე - სა მას აღ - დგო - მი - სა - სა ვი - ხა - რებ -
 დღე - სა მას აღ - დგო - მი - სა - სა ვი - ხა - რებ -
 dghe - sa mas agh - dgo - mi - sa - sa vi - kha - reb -

დეთ, ერ - ნო, პა - სექ - სა უფ - ლი - სა - სა,
 დეთ, ერ - ნო, პა - სექ - სა უფ - ლი - სა - სა,
 det, er - no, p'a - sek - sa up - li - sa - sa,

1) საგალობელი ხელნაწერში III ხმის ძლისპირთა შემდგომ და IV ხმის ძლისპირთა წინაა ჩანერილი, ხმის და ოდის ნომრის დასახელების გარეშე.

წინამდებარე ნიმუში — პასექის კანონის I გალობის ძლისპირის ვარიანტია. იგი უნიკალურია იმით, რომ აქ საგალობლის ეფრემ მცირისეული (XI ს.) თარგმანის — „აღდგომისა დღე არს“-ის I ხმის („სადა“) მუსიკაზე დადებულია პოეტური ტექსტის განსხვავებული, სავარაუდოდ, ძველი ვერსია.

ცნობილია, რომ შუა საუკუნეებში პასექის კანონი ოთხჯერ ითარგმნა ქართულად (ხაჩიძე, 2000:128). ჩვენამდე მოსულია ამ კანონის 2 ძველი თარგმანი („იადგართა“ X-XI საუკუნეების ნუსხებში შემონახული, რომლებიც, მკვლევართა აზრით, წინა საუკუნეების ლიტურგიკულ პრაქტიკას ასახავს) და XI საუკუნეში შესრულებული გიორგი მთაწმიდელისა და ეფრემ მცირის თარგმანები.

ქართულ ლიტურგიაში XI საუკუნიდან დღემდე მიღებულია ეფრემ მცირის თარგმნილი პასექის კანონი.

წინამდებარე ნიმუშის პოეტური ტექსტი განსხვავდება ეფრემ მცირისეული ვარიანტისაგან და XI საუკუნემდელი ტექსტების იდენტური ფრაზებით არის აგებული (ამასთან, გარკვეულწილად განსხვავდება კიდევც მათგან). ამრიგად, ამ ჰიმნის სახით, მაგალობლებმა 8-9 საუკუნის მანძილზე შემოინახეს საგალობლის ვარიანტი ძველი პოეტური ტექსტითაც (მიუხედავად იმისა, რომ ღვთისმსახურებაზე არ იგალობებოდა), რაც, საინტერესო ფაქტია ქართული გალობის სიძველისა და ლიტურგიკული ტრადიციების კვლევისათვის.

ბერძნული ორიგინალისაგან და ყველა სხვა ქართული თარგმანისაგან განსხვავებით, გიორგი მთაწმიდელის თარგმანში კანონი IV ხმის იყო (ხევსურიანი, 2008:265). შესაძლოა, ამიტომაც ეს ჰიმნი IV ხმის ძლისპირებთან ჩანერილი Q684-ში.

1) This chant occurs in the original manuscript between the third and fourth heirmoi. It does not have tone or heirmos rubrics itself.

The present example is a variant of the heirmos of the first ode of the Paschal canon. It is unique because the text - a translated version of the chant "Aghdgomisa dghe ars" by Ephrem Mtsire (11th century) - is different, and is presumably an older version of the poetic text. It is set to the simple style of the heirmoi melodies of tone 1.

It is a known fact that the Paschal canon was translated four times into Georgian in the medieval era (Khachidze, 2000:128). Only two of these translations have reached the modern era: the "Iadgarta" translation, written in the nuskhuri alphabet in the 10th-11th century but according to experts a reflection of earlier liturgical practice; and the 11th century translations of Giorgi Mtatsmindeli and Ephrem Mtsire.

The Paschal canon translated by Ephrem Mtsire has been used in the Georgian liturgy since the 11th century. The poetic text of the present example is different from the variant by Ephrem Mtsire, and is arranged with identical text phrases of the period before 11th century (but at the same time, is somehow different from them). Thus, it seems that chanters preserved the older poetic text of this hymn through 8-9 centuries or oral transmission, even though it is not chanted regularly at liturgy, which is an interesting observation when researching the antiquity of Georgian hymns and liturgical traditions.

Unlike the Greek original and the other Georgian translations, the translation of the canon by Giorgi Mtatsmindeli was assigned to be sung to tone 4 in this canon (Khevsuriani, 2008:265). Possibly, this is why this hymn is recorded with the 4th heirmos in manuscript source Q684.

რომ - ლი - თა ქრის - ტე - მან ღმერთ - მან
რომ - ლი - თა ქრის - ტე - მან ღმერთ - მან
rom - li - ta kris - t'e - man ghmert - man

სიკვ - დი - ლი - სა - გან მიხ - სნა და ქვე - ყა - ნით ცად
სიკვ - დი - ლი - სა - გან მიხ - სნა და ქვე - ყა - ნით ცად
sik'v - di - li - sa - gan mikh - sna da kve - qa - nit tsad

აღ - მი - ყვა - ნა სუ - ფე - ვად ძლე - ვი -
აღ - მი - ყვა - ნა სუ - ფე - ვად ძლე - ვი -
agh - mi - qva - na su - pe - vad dzle - vi -

სა მგა - ლო - ბელ - ნი დღეს!
სა მგა - ლო - ბელ - ნი დღეს!
sa mga - lo - bel - ni dghes!

20. ისმენდით ქვეყანა სიტყვათა

ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა დ

Let The World Hear the Words

Heirmos. Canticle II. tone IV

1)

„ის - მენ - დით ქვე - ყა - ნა სიტ - ყვა - თა

„ის - მენ - დით ქვე - ყა - ნა სიტ - ყვა - თა

„is - men - dit kve - qa - na sit' - qva - ta

პი - რი - სა ჩე - მი - სა - სა!“

პი - რი - სა ჩე - მი - სა - სა!“

p'i - ri - sa che - mi - sa - sa!“

იტ - ყო - და მო - სე წი - ნას - წარ - მეტ - ყვე - ლი,

იტ - ყო - და მო - სე წი - ნას - წარ - მეტ - ყვე - ლი,

it' - qo - da mo - se ts'i - nas - ts'ar - met' - qve - li,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

რა - ჟამს შე - ვი - და ი - გი შე - უ - ვალ - სა მას
 რა - ჟამს შე - ვი - და ი - გი შე - უ - ვალ - სა მას
 ra - zhams she - vi - da i - gi she - u - val - sa mas

და ეს - მა მას უს - მე - ნე - ლი უ - ხი - ლა - ვი - სა - გან;
 და ეს - მა მას უს - მე - ნე - ლი უ - ხი - ლა - ვი - სა - გან;
 da es - ma mas us - me - ne - li u - khi - la - vi - sa - gan;

ხო - ლო პი - რი მი - სი, ხილ - ვი - თა ღმრთი - სა - თა,
 ხო - ლო პი - რი მი - სი, ხილ - ვი - თა ღმრთი - სა - თა,
 kho - lo p'i - ri mi - si, khil - vi - ta ghmrti - sa - ta,

ნათ - ლი - თა მზე - ებრ გან - ბრწყინ - და.
 ნათ - ლი - თა მზე - ებრ გან - ბრწყინ - და.
 nat - li - ta mze - ebr gan - brts'qin - da.

21. შენ, ქრისტე, ღმერთო ჩვენო

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა დ

You, O Christ God

Heirmos. Canticle III. tone IV

1) 2)

შენ, ქრისტე, ღმერთო ჩვე - ნო, გან-მა-ძლი-ე-რე-ბე-ლო მო - სავ -

შენ, ქრისტე, ღმერთო ჩვე - ნო, გან-მა-ძლი-ე-რე-ბე-ლო მო - სავ -

shen, kris - t'e, ghmer-to chve - no, gan-ma-dzli - e - re - be - lo mo - sav -

თა შე - ნ - თა - ო, კლდე-სა ზე - და სარ - წმუ - ნო - ე -

თა შე - ნ - თა - ო, კლდე-სა ზე - და სარ - წმუ - ნო - ე -

ta she - n - ta - o, k'lde - sa ze - da sar - ts'mu - no - e -

ბი - სა - სა და - მამ-ტკი-ცენ ჩვენ, მო - სავ - ნი შენ - ნი!

ბი - სა - სა და - მამ-ტკი-ცენ ჩვენ, მო - სავ - ნი შენ - ნი!

bi - sa - sa da-mam-t'k'i-tsen chven, mo - sav - ni shen - nil

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

2) აღსანიშნავია, რომ წინამდებარე, დ ხმის და გ ხმის რამდენიმე ძლისპირს (VI ტ. №39, VIII ტ. №94, 136, 170) მსგავსი საწყისი მუხლები აქვთ. ამასთან, მელოდიური კონტურით მსგავსი ეს მუხლები ჩვენ მიერ რედაქტირებულ ვარიანტებში კილოურად განსხვავდებიან.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

2) It is notable that a few heirmois in tones 3 and 4 (Vol. 6 #39, Vol. 8 #94, 136, 170) have the same beginning verses. Additionally, these verses with a similar melodic contour differ modally in the variants edited by us.

22. განმანათლებლო ჩვენ, მყოფთა ბნელისათაო

ძლისპირი. გალობა ე. ხმა დ

You Who Enlighten Us in the Darkness

Heirmos. Canticle V. tone IV

1)

გან-მა - ნათ - ლე - ბე-ლო ჩვენ, მყოფ-თა ბნე - ლი - სა - თა - ო,
გან-მა - ნათ - ლე - ბე-ლო ჩვენ, მყოფ-თა ბნე - ლი - სა - თა - ო,
ga-n-ma - nat - le - be - lo chven, mqop-ta bne - li - sa - ta - o,

გან - გვა - ნათ-ლენ და ვი - ტყო - დეთ: „დი - დე - ბა!
გან - გვა - ნათ-ლენ და ვი - ტყო - დეთ: „დი - დე - ბა!
gan - gva - nat - len da vi - t'qo - det: „di - de - ba!

დი - დე - ბა შენ - და, ი - ე - სო, ძე - ო ღმრთი-სა - ო!“
დი - დე - ბა შენ - და, ი - ე - სო, ძე - ო ღმრთი-სა - ო!“
di - de - ba shen - da, i - e - so, dze - o ghmrti-sa - o!“

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

23. რომელმან დაიცვნა ყრმანი

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა დ

He Who Preserved the Youths

Heirmos. Canticle VII. tone IV

1)

რო - მელ - მან და - იცვ - ნა ყრმა - ნი აბ - რა -
 რო - მელ - მან და - იცვ - ნა ყრმა - ნი აბ - რა -
 ro - mel - man da - itsv - na qrma - ni ab - ra -

მი - ან - ნი ცეცხლ - სა ში - ნა და ქალ -
 მი - ან - ნი ცეცხლ - სა ში - ნა და ქალ -
 mi - an - ni tsetskhl - sa shi - na da kal -

დე - ველ - ნი ი - გი მოსრ - ნა სახ - მი - ლი - სა ა - ლი - თა,
 დე - ველ - ნი ი - გი მოსრ - ნა სახ - მი - ლი - სა ა - ლი - თა,
 de - vel - ni i - gi mosr - na sakh - mi - li - sa a - li - ta,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

სო - ლო ყრმა - ნი ღა - ღა - დებ - დეს: „კურ - თხე - ულ ხარ
სო - ლო ყრმა - ნი ღა - ღა - დებ - დეს: „კურ - თხე - ულ ხარ
kho - lo qrma - ni gha - gha - deb - des: „k'ur - tkhe - ul khar

მა - მა - თა ჩვენ - თა ღმერ - თო, კურ - თხე - ულ ხარ შენ!
მა - მა - თა ჩვენ - თა ღმერ - თო, კურ - თხე - ულ ხარ შენ!
ma - ma - ta chven - ta ghmer - to, k'ur - tkhe - ul khar shen!

24. უღმრთოთა ვერ იხილონ დიდება

ძღისპირი. გალობა ე. ხმა დ

The Godless Shall not See the Glory

Heirmos. Cantic V. tone IV

1)

უღ - მრთო - - თა ვერ ი - ხი - ლონ დი - დე - ბა
 უღ - მრთო - - თა ვერ ი - ხი - ლონ დი - დე - ბა
 ugh - mrto - - ta ver i - khi - lon di - de - ba

შე - ნი, ქრის - ტე, ხო - ლო ჩვენ მო -
 შე - ნი, ქრის - ტე, ხო - ლო ჩვენ მო -
 she - ni, kris - t'e, kho - lo chven mo -

სავ - ნი შენ - ნი ვი - ხი - ლავთ დი - დე -
 სავ - ნი შენ - ნი ვი - ხი - ლავთ დი - დე -
 sav - ni shen - ni vi - khi - lavt di - de -

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

ბა - სა შენ - სა და ვლა - ლა - დებთ:
ბა - სა შენ - სა და ვლა - ლა - დებთ:
ba - sa shen - sa da vgha - gha - debt:

„ლა - მით - გან ალ - ვიმ - სთოთ ჩვენ მგა - ლობ - ლად შენ -
„ლა - მით - გან ალ - ვიმ - სთოთ ჩვენ მგა - ლობ - ლად შენ -
„gha - mit - gan agh - vim - stot chven mga - lob - lad shen -

და - - - მი, კაცთ - მო - ყვა - რე!“
და - - - მი, კაცთ - მო - ყვა - რე!“
da - - - mi, k'atst - mo - qva - rel!“

25. მამათა ჩვენთა ღმერთო

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ზ

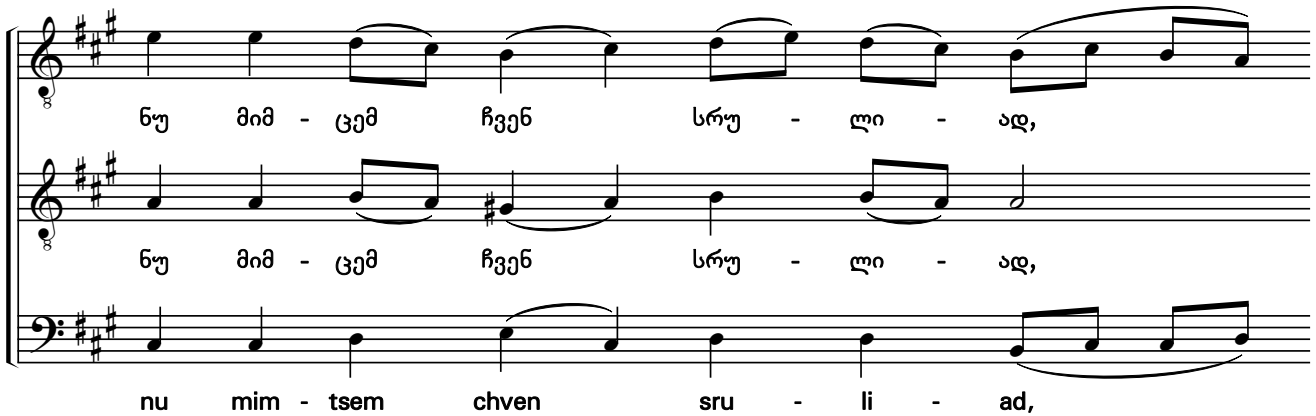
O God of Our Fathers

Heirmos. Canticle IV. tone VII

1)

მა - მა - თა ჩვენ - თა ღმერ - თო,
მა - მა - თა ჩვენ - თა ღმერ - თო,
ma - ma - ta chven - ta ghmer - to,

ნუ მიმ - ცემ ჩვენ სრუ - ლი - ად,
ნუ მიმ - ცემ ჩვენ სრუ - ლი - ად,
nu mim - tsem chven sru - li - ad,

ა - რა - მედ კად - ნი - ერ - გყვენ ღა - ღა -
ა - რა - მედ კად - ნი - ერ - გყვენ ღა - ღა -
a - ra - med k'ad - ni - er - gqven gha - gha -

1) ხელნაწერში გასაღებში სი და მი ბემოლებია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

დე - - - ბად შენ - და მო - მართ:

დე - - - ბად შენ - და მო - მართ:

de - - - bad shen - da mo - mart:

„კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო!“

„კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო!“

„k'ur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lol!“

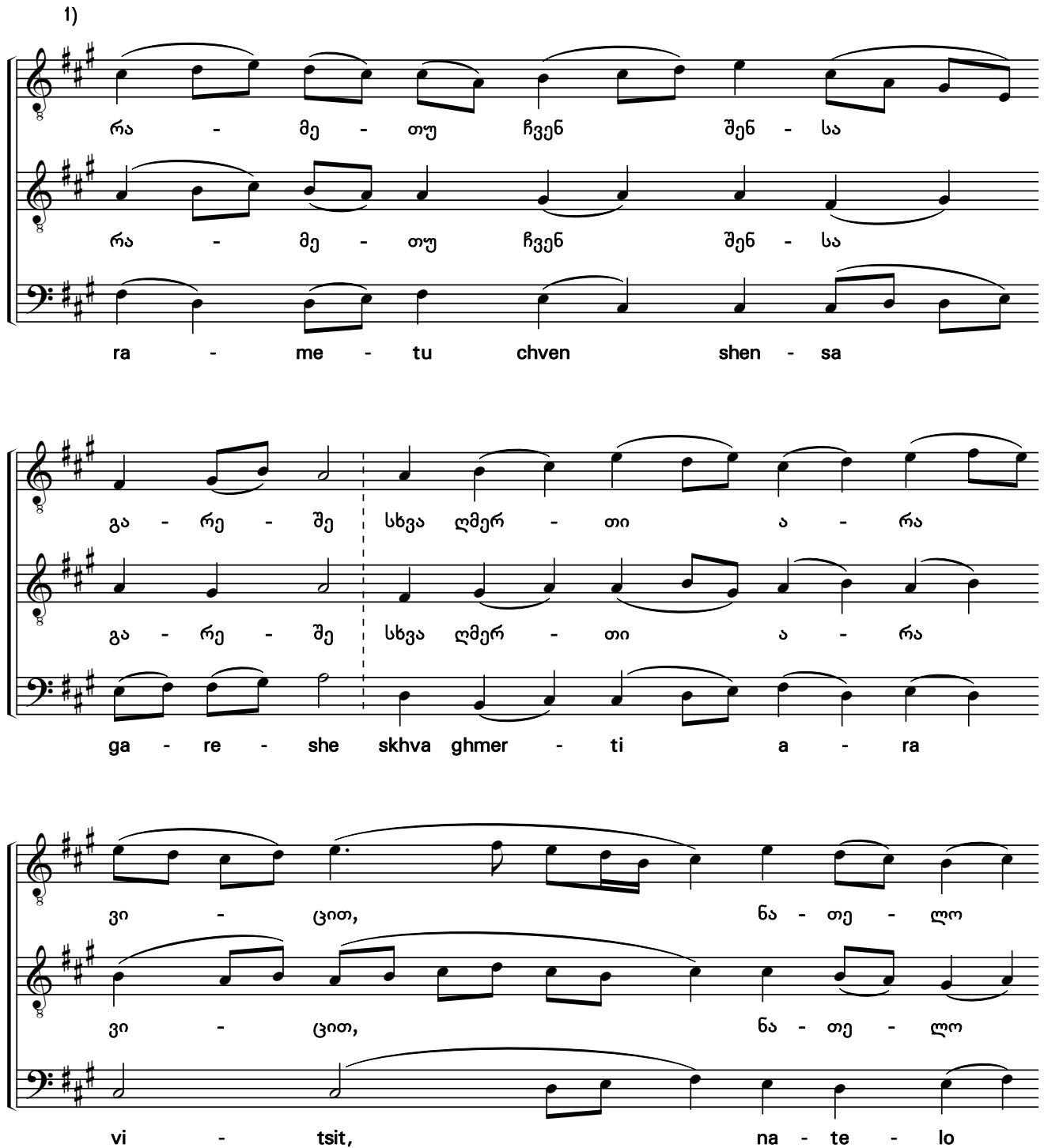
26. რამეთუ ჩვენ შენსა გარეშე

ძღისპირი. გალობა ე. ხმა 3

For We Know of No Other But You

Heirmos. Canticle V. tone VIII

1)

რა - მე - თუ ჩვენ შენ - სა
 რა - მე - თუ ჩვენ შენ - სა
 ra - me - tu chven shen - sa

გა - რე - შე სხვა ღმერ - თი ა - რა
 გა - რე - შე სხვა ღმერ - თი ა - რა
 ga - re - she skhva ghmer - ti a - ra

ვი - ცით, ნა - თე - ლო
 ვი - ცით, ნა - თე - ლო
 vi - tsit, na - te - lo

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

თვალთ - შე - უ - დგა - მო,
თვალთ - შე - უ - დგა - მო,
tvalt - she - u - dga - mo,

ლა - მით - გან ალ - ვიმ - სთობთ და გა - დი - დებთ
ლა - მით - გან ალ - ვიმ - სთობთ და გა - დი - დებთ
gha - mit - gan agh - vim - stobt da ga - di - debt

შენ, კაცთ - მო - ყვა - რე!
შენ, კაცთ - მო - ყვა - რე!
shen, k'atst - mo - qva - re!

27. რომელთა ქალდეველთა

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ღ

Of the Chaldeans

Heirmos. Canticle VII. tone VIII

1)

რო-მელ - თა ქალ - დე - ველ - თა ალ-გზე - ბუ - ლი
 რო-მელ - თა ქალ - დე - ველ - თა ალ-გზე - ბუ - ლი
 ro - mel - ta kal - de - vel - ta agh - gze - bu - li

სახ-მი-ლი ძა-ლი - თურთ შემ - წვე - ლი და - შრი - ტეს
 სახ-მი-ლი ძა-ლი - თურთ შემ - წვე - ლი და - შრი - ტეს
 sakh-mi - li dza - li - turt shem - ts've - li da - shri - t'es

ხილ - ვი - - - თა ან - გე - ლო - ზებ - რი - ვი - თა,
 ხილ - ვი - - - თა ან - გე - ლო - ზებ - რი - ვი - თა,
 khil - vi - - - ta an - ge - lo - zeb - ri - vi - ta,

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

რო-მე-ლი - ცა გარ - და - მოხ - და, მი -
რო-მე-ლი - ცა გარ - და - მოხ - და, მი -
ro-me-li - tsa gar - da - mokh - da, mi -

სა მი - მართ ყრმა - ნი ღა - ღა - დებ - დეს და იტ - ყო - დეს:
სა მი - მართ ყრმა - ნი ღა - ღა - დებ - დეს და იტ - ყო - დეს:
sa mi - mart qrma - ni gha - gha - deb - des da it' - qo - des:

„კურ-თხე - ულ ხარ და დი - დე - ბულ, უ - ფა - ლო,
„კურ-თხე - ულ ხარ და დი - დე - ბულ, უ - ფა - ლო,
„k'ur-tkhe - ul khar da di - de - bul, u - pa - lo,

ღმერ - თო მა - მა - თა ჩვენ - თა - ო!“
ღმერ - თო მა - მა - თა ჩვენ - თა - ო!“
ghmer - to ma - ma - ta chven - ta - o!“

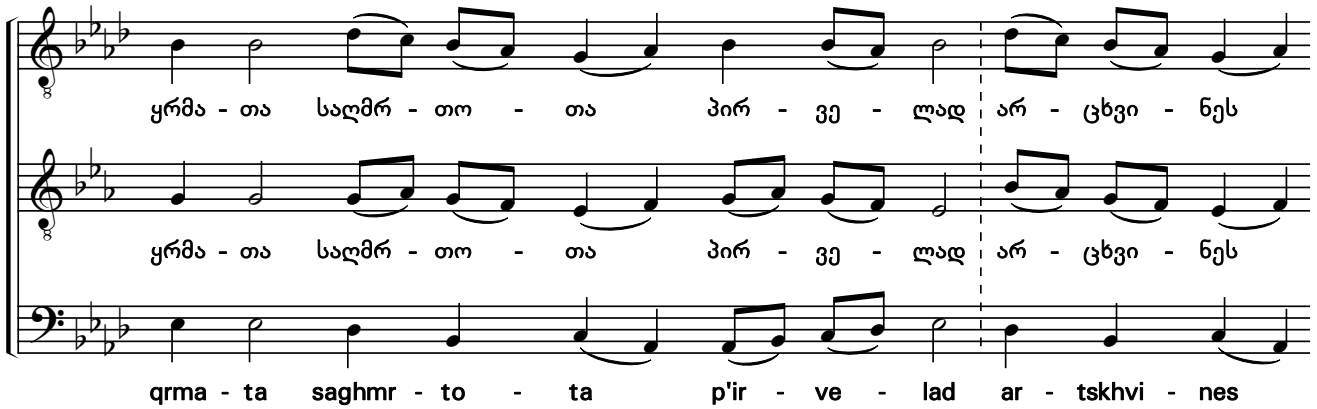
28. ყრმათა საღმრთოთა

ძღისპირი. გალობა წ. ხმა ვ

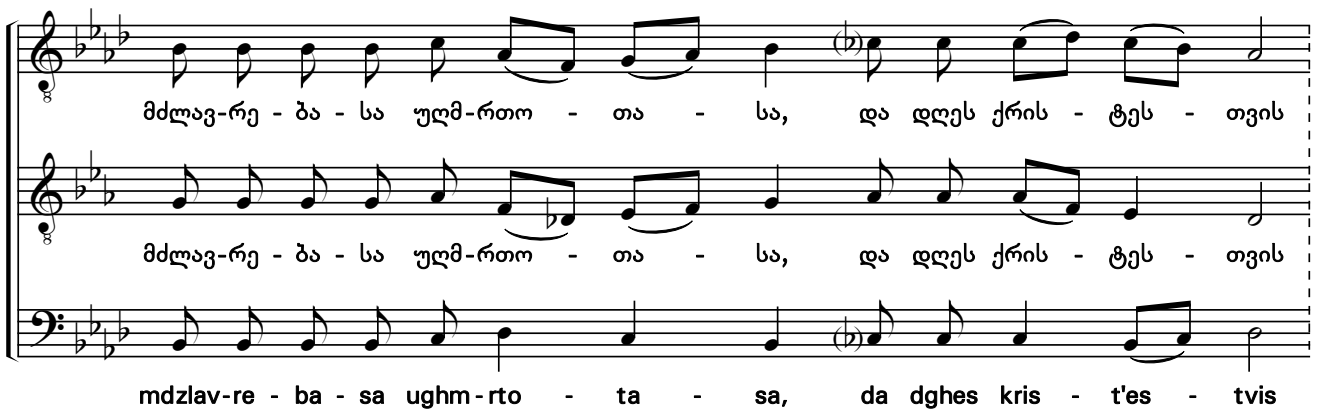
The Divine Youths

Heirmos. Canticle VIII. tone VI

1)

ყრმა - თა საღმრ - თო - თა პირ - ვე - ლად არ - ცხვი - ნეს
ყრმა - თა საღმრ - თო - თა პირ - ვე - ლად არ - ცხვი - ნეს
qрма - ta saghmr - to - ta p'ir - ve - lad ar - tskhvi - nes

მძლავ-რე - ბა - სა უღმ-რთო - თა - სა, და დღეს ქრის - ტეს - თვის
მძლავ-რე - ბა - სა უღმ-რთო - თა - სა, და დღეს ქრის - ტეს - თვის
mdzlav-re - ba - sa ughm-rto - ta - sa, da dghes kris - t'es - tvis

შეკრ - ბა კრე - ბუ - ლი ღვთის - მბრძოლ - თა და იზ - რა -
შეკრ - ბა კრე - ბუ - ლი ღვთის - მბრძოლ - თა და იზ - რა -
shek'r - ba k're - bu - li ghvtis - mbrdzol - ta da iz - ra -

1) ხელნაწერში სამივე ხმაში გასაღებში სი, მი, ლა და რე ბემოლებია აღნიშნული.

1) In the original manuscript, the key signature contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in all voice parts.

ხეს ზრახ - ვა ბო - რო - ტი - სა და სიკვ - დიდ მის - ცეს

ხეს ზრახ - ვა ბო - რო - ტი - სა და სიკვ - დიდ მის - ცეს

khes zraxh - va bo - ro - t'i - sa da sik'v - did mis - tses

გან - მა - ცხო - ვე - ლე - ბე - ლი მკვდარ - თა,

გან - მა - ცხო - ვე - ლე - ბე - ლი მკვდარ - თა,

gan - ma - tskho - ve - le - be - li mk'vdar - ta,

რო - მელ - სა - ცა ერ - ნი უფ - რო - სად ა -

რო - მელ - სა - ცა ერ - ნი უფ - რო - სად ა -

ro - mel - sa - tsa er - ni up - ro - sad a -

მალ - ლე - ბენ მას, უ - კუ - ნი - სამ - დე!

მალ - ლე - ბენ მას, უ - კუ - ნი - სამ - დე!

magh - le - ben mas, u - k'u - ni - sam - de!

29. ღმერთსა, რომელმან დაანთქა

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა ზ¹⁾

To God, Who Engulfed

Heirmos. Canticle I. tone VII

2)

ღმერთ - სა, რო - მელ - მან და - ა - - - - -
 ღმერთ - სა, რო - მელ - მან და - ა - - - - -
 ghmert - sa, ro - mel - man da - a - - - - -

ნთქა მე - ნა - მულ - სა ზღვა -
 ნთქა მე - ნა - მულ - სა ზღვა -
 ntka me - ts'a - mul - sa zghva -

სა მტე - რი ფა - რა - ო, ძლე - ვი - სა
 სა მტე - რი ფა - რა - ო, ძლე - ვი - სა
 sa mt'e - ri pa - ra - o, dzle - vi - sa

1) წინამდებარე ჰიმნი, ტიპიკონის თანახმად, VII ხმისაა. აქ წარმოდგენილი ვარიანტი კი III ხმის მელოდიზაციაა განყოფილი. XIX საუკუნის სამგალობლო სანოტო ჩანაწერებში (მათ შორის წინამდებარე ტომში) III და VII ხმების მსგავსი „აღრევის“ სხვა შემთხვევებიც ფიქსირდება. სავარაუდოდ, ამ მოვლენის მიზეზი არის ამ ხმების ძველი ქართული დასახელებები — III ხმას გ ხმა, ხოლო VII-ს გ გუერდი (ანუ პლაგალური) ხმა ეწოდებოდა. როგორც ჩანს, ზოგჯერ ძველ ხელნაწერებში სიტყვა „გუერდი“ არ ჩანდა. ისიც დასაშვებია, რომ III და VII ხმების საგალობლებში მსგავსი ინტონაციური მოდელების გამოყენება სპეციფიკური ქართული ტრადიცია იყო.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) This hymn is assigned to tone 7, in agreement with the Typikon. The variant presented here, however, is arranged to the melody of tone 3. In the 19th century manuscript record (and also in this volume), there are other instances when the melodies of the 3rd and 7th tones are very similar. The names also show a presumed correspondence: tone 3 is called khma G, while tone 7 is called khma G guerdi (plagal). Apparently in some old manuscripts, the word for plagal (guerdi) does not appear, perhaps leading the melodies in tones 3 and 7 to become similar. Similar intonational models in related tones might be specifically a Georgian tradition.

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

გა - ლო - ბი - თა
გა - ლო - ბი - თა
ga - lo - bi - ta

მას უ - გა - ლობ - დეთ, რა - მე - თუ
მას უ - გა - ლობ - დეთ, რა - მე - თუ
mas u - ga - lob - det, ra - me - tu

დი - დე - ბულ არს!
დი - დე - ბულ არს!
di - de - bul ars!

30. კლდე განაპო ქრისტემან

ძღისპირი. გალობა ბ. ხმა ზ

Christ Has Split the Rock

Heirmos. Cantic II. tone VII

1)

კლდე გა - ნა - პო ქრის - ტე - მან

კლდე გა - ნა - პო ქრის - ტე - მან

k'ldē ga - na - p'ō kris - t'e - man

და გა - ნა - - - - ძღო ე - რი ი - გი

და გა - ნა - - - - ძღო ე - რი ი - გი

da ga - na - - - - dzgho e - ri i - gi

წყუ - რი - ე - ლი და მა - ნა - ნა

წყუ - რი - ე - ლი და მა - ნა - ნა

ts'qu - ri - e - li da ma - na - na

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

უნ - ვი - მა, რა - თამ - ცა გუ - ლის -
უნ - ვი - მა, რა - თამ - ცა გუ - ლის -
uts' - vi - ma, ra - tam - tsa gu - lis -

ხმა - ვყოთ ძლი - ე - რე - ბა
ხმა - ვყოთ ძლი - ე - რე - ბა
khma - vqot dzli - e - re - ba

ი - გი მი - სი!
ი - გი მი - სი!
i - gi mi - sil!

31. წინასწარმეტყველი იხსენ

ძღისპირი. გალობა ვ. ხმა 3¹⁾

You Delivered the Prophet

Heirmos. Canticle VI. tone VIII

2)

წი - ნას - წარ - მე - ტყვე - ლი იხ - სენ

წი - ნას - წარ - მე - ტყვე - ლი იხ - სენ

ts'i - nas - ts'ar - me - t'qve - li ikh - sen

სიღრ - მე - თა - გან და მხე - ცი - სა,

სიღრ - მე - თა - გან და მხე - ცი - სა,

sighr - me - ta - gan da mkhe tsi - sa,

ქრი - ს - ტე ღმერ - თო,

ქრი - ს - ტე ღმერ - თო,

kri - s - t'e ghmer - to,

1) ხელნაწერში საგალობელთან შეცდომითაა აღნიშნული, რომ იგი ა ხმისაა. იხ. კიკნაძე, 1982:755.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the manuscript it is mistakenly noted at the hymn that it is of the I tone. See Kiknadze, 1982:755.

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

მიხ - სენ მე - ცა, დან - თქმუ - ლი სიღრ - მე -
 მიხ - სენ მე - ცა, დან - თქმუ - ლი სიღრ - მე -
 mikh - sen me - tsa, dan - tkmu - li sighr - me -

თა ცოდ - ვა - თა - სა და მა - ცხოვ - ნე მე,
 თა ცოდ - ვა - თა - სა და მა - ცხოვ - ნე მე,
 ta tsod - va - ta - sa da ma - tskhov - ne me,

ვი - თარ - - - - - ცა მონ - ყა - ლე ხარ!
 ვი - თარ - - - - - ცა მონ - ყა - ლე ხარ!
 vi - tar - - - - - tsa mots' - qa - le khar!

32. ვითარცა-რა სიონს შინა

ძღისპირი. გალობა ზ. ხმა ა

As In Zion

Heirmos. Canticle VII. tone I

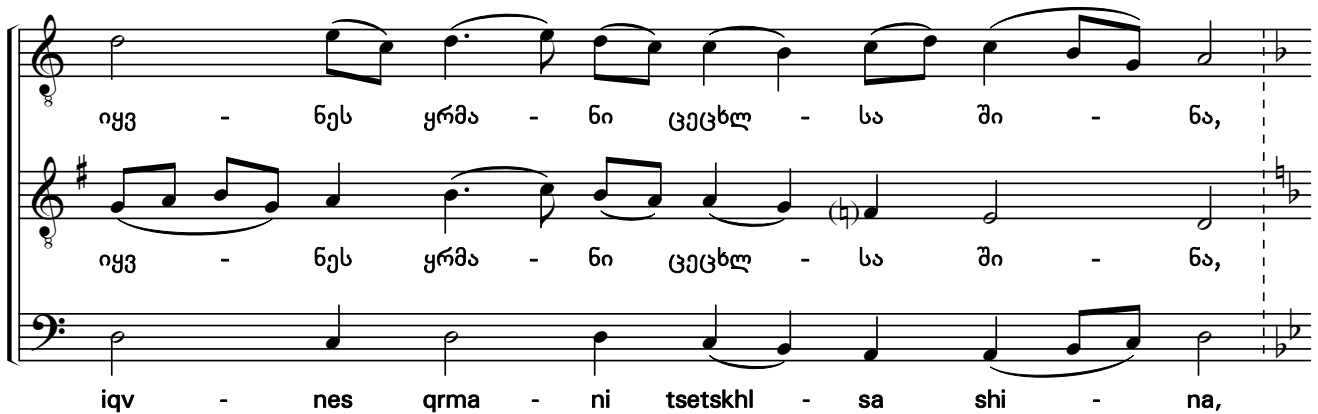
1)

ვი - თარ - ცა - რა სი - ონს ში - ნა, მდგო - მა - რე

ვი - თარ - ცა - რა სი - ონს ში - ნა, მდგო - მა - რე

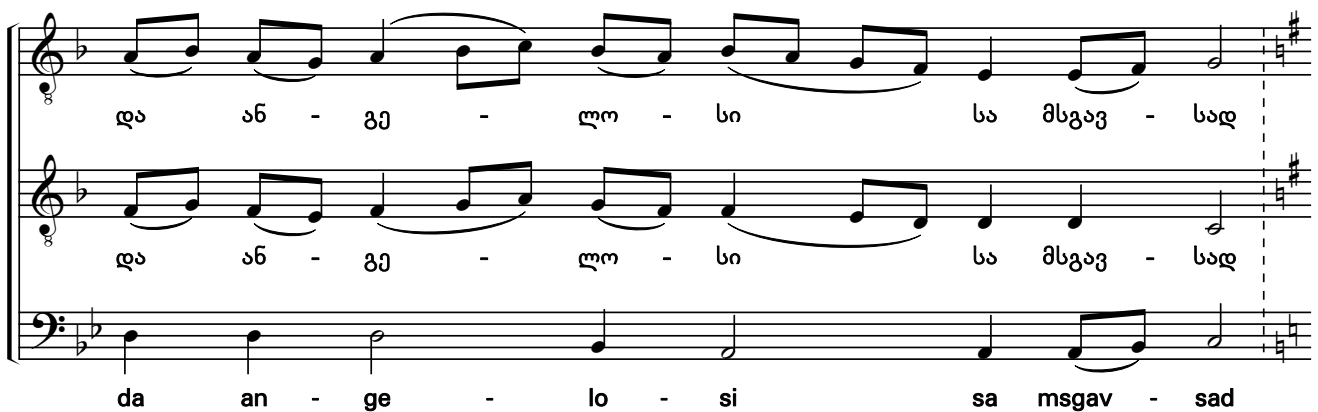
vi - tar - tsa - ra si - ons shi - na, mdgo - ma - re

იყვ - ნეს ყრმა - ნი ცეცხლ - სა ში - ნა,

იყვ - ნეს ყრმა - ნი ცეცხლ - სა ში - ნა,

iqv - nes qрма - ni tsetskhl - sa shi - na,

და ან - გე - ლო - სი სა მსგავ - სად

და ან - გე - ლო - სი სა მსგავ - სად

da an - ge - lo - si sa msgav - sad

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

გა - მო - უჩნ - და უ - ფა - ლი და გა - ნუ - ქარ - ვა ა - ლი
 გა - მო - უჩნ - და უ - ფა - ლი და გა - ნუ - ქარ - ვა ა - ლი
 ga - mo - uchn - da u - pa - li da ga - nu - kar - va a - li

ი - გი სახ - მი - ლი - სა ცვა - რი -
 ი - გი სახ - მი - ლი - სა ცვა - რი -
 i - gi sakh - mi - li - sa tsva - ri -

თა და იტ - ყო - დეს: „კურ - თხე - ულ ხარ შენ,
 თა და იტ - ყო - დეს: „კურ - თხე - ულ ხარ შენ,
 ta da it' - qo - des: „k'ur - tkhe - ul khar shen,

უ - ფა - ლო, ღმერ - თო მა - მა - თა - ჩვენ - თა - ო!“
 უ - ფა - ლო, ღმერ - თო მა - მა - თა - ჩვენ - თა - ო!“
 u - pa - lo, ghmer - to ma - ma - ta - chven - ta - o!“

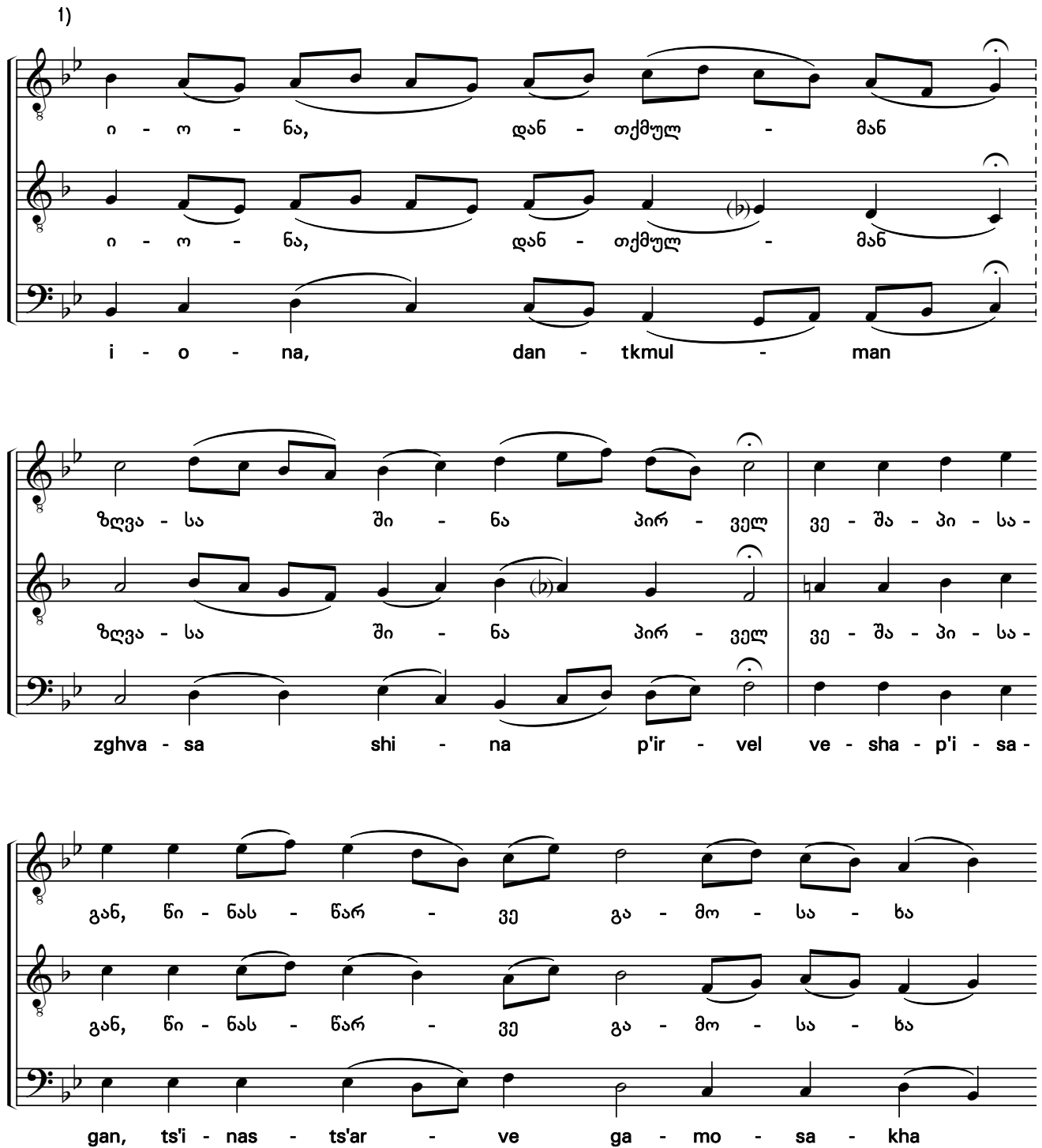
33. იონა, დანთქმულმან ზღვასა შინა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ

Jonah Engulfed in the Sea

Heirmos. Canticle VI. tone II

1)

ი - ო - ნა, დან - თქმულ - მან
 ი - ო - ნა, დან - თქმულ - მან
 i - o - na, dan - tkmul - man

ზღვა - სა ში - ნა პირ - ველ ვე - შა - პი - სა -
 ზღვა - სა ში - ნა პირ - ველ ვე - შა - პი - სა -
 zghva - sa shi - na p'ir - vel ve - sha - pi - sa -

გან, წი - ნას - წარ - ვე გა - მო - სა - ხა
 გან, წი - ნას - წარ - ვე გა - მო - სა - ხა
 gan, ts'i - nas - ts'ar - ve ga - mo - sa - kha

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

დაფლ - ვა მხსნე - ლი - სა სა - - -
დაფლ - ვა მხსნე - ლი - სა სა - - -
dapl - va mkhsne - li - sa sa - - -

მის - სა დღი - სა და ალ - დგო -
მის - სა დღი - სა და ალ - დგო -
mis - sa dghi - sa da agh - dgo -

მა უხრ - - - ნე - ლად
მა უხრ - - - ნე - ლად
ma ukhr - - - ts'ne - lad

და გა - ნუ - ცხა - - - და - - -
და გა - ნუ - ცხა - - - და - - -
da ga - nu - tskha - - - da - - -

ა - - - - -

ა მან სა - ხე დი - დე -
a man sa - khe di - de -

ბუ - ლი - სა ვნე - ბი - სა, ცხოვ - რე - ბის
bu - li - sa vne - bi - sa, tskhov - re - bis

მომ - ცე - მე - ლი ყო - ველ - თა!
mom - tse - me - li qo - vel - ta!

34. ღაღად-ვყავ სულ-თქმით

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ

I Mournfully Cried Out

Heirmos. Canticle VI. tone II

1)

ღა - ღად - ვყავ სულ-თქმით, და - უ - დუ - მე - ბე - ღად,
ღა - ღად - ვყავ სულ-თქმით, და - უ - დუ - მე - ბე - ღად,
gha - ghad - vqav sul - tkmit, da - u - du - me - be - lad,

მონ - ყა - ღი - სა მი - მართ ღმრთი - სა,
მონ - ყა - ღი - სა მი - მართ ღმრთი - სა,
mots' - qa - li - sa mi - mart ghmrty - sa,

და ის - მი - ნა ჩე - მი მთით სინ - მი - დი -
და ის - მი - ნა ჩე - მი მთით სინ - მი - დი -
da is - mi - na che - mi mtit sits' - mi - di -

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

სა მი - სი - სათ, და გან - ხრწნი - სა - გან იხს -

სა მი - სი - სათ, და გან - ხრწნი - სა - გან იხს -

sa mi - si - sat, da gan - khrts'ni - sa - gan ikhs -

ნა ცხოვ - რე - ბა ჩე - მი!

ნა ცხოვ - რე - ბა ჩე - მი!

na tskhov - re - ba che - mi!

35. განამტკიცენ, უფალო, გონებანი

ძღისპირი. გალობა გ. ხმა გ

Strengthen O Lord

Heirmos. Canticle III. tone III

1)

გა - ნამ - ტკი - ცენ, უ - ფა -
გა - ნამ - ტკი - ცენ, უ - ფა -
ga - nam - t'k'i - tsen, u - pa -

ლო, გო - ნე - ბა - ნი ჩვენ - ნი
ლო, გო - ნე - ბა - ნი ჩვენ - ნი
lo, go - ne - ba - ni chven - ni

ნათ - ლი - თა მით და - უ - ლა - მე -
ნათ - ლი - თა მით და - უ - ლა - მე -
nat - li - ta mit da - u - gha - me -

1) ხელნაწერში სამივე ხმაში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) In the original manuscript, the key signature contains a B flat in all voice parts.

ბე - ლი - თა, რა - თა გა - დი - დებ - დეთ შენ,
ბე - ლი - თა, რა - თა გა - დი - დებ - დეთ შენ,
be - li - ta, ra - ta ga - di - deb - det shen,

მხსნელ - სა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!
მხსნელ - სა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!
mkhsnel - sa, u - k'u - ni - sam - de!

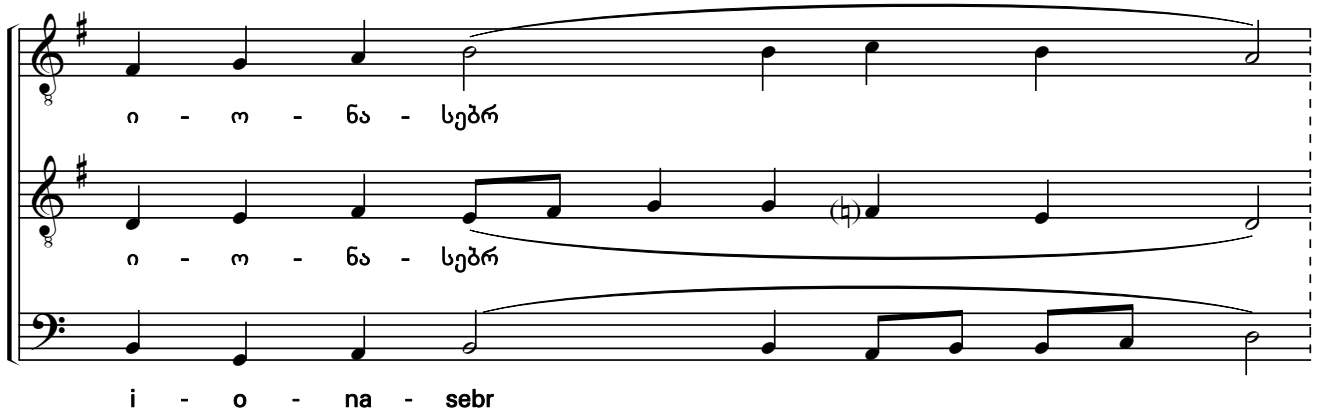
36. იონასებრ ვეშაპისა მისგან

ძღისპირი. გალობა ვ. ხმა ზ

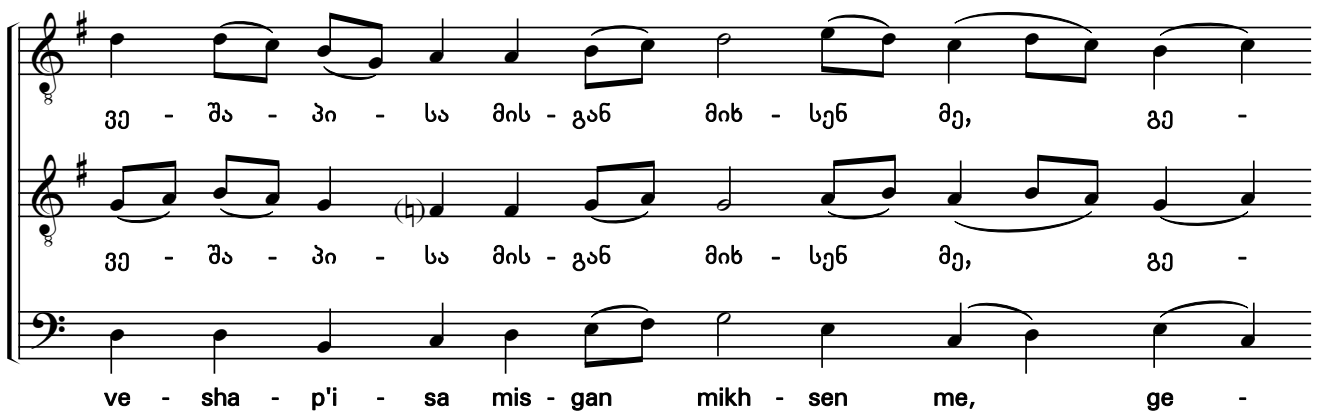
Like Jonah From the Whale

Heirmos. Canticle VI. tone VII

1) რინუარ

ი - ო - ნა - სებრ
 ი - ო - ნა - სებრ
 i - o - na - sebr

ვე - შა - პი - სა მის - გან მიხ - სენ მე, გე -
 ვე - შა - პი - სა მის - გან მიხ - სენ მე, გე -
 ve - sha - p'i - sa mis - gan mikh - sen me, ge -

ვედ - რე - - - ბი, სა - ხი - ე - რო
 ვედ - რე - - - ბი, სა - ხი - ე - რო
 ved - re - - - bi, sa - khi - e - ro

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

უ - ფა - ლო, რო - მელ - სა
 უ - ფა - ლო, რო - მელ - სა
 u - pa - lo, ro - mel - sa

შთან - თქმა ნე - ბავს ჩე - მი უ - წყა - ლო - ე - ბით,
 შთან - თქმა ნე - ბავს ჩე - მი უ - წყა - ლო - ე - ბით,
 shtan - tkma ne - bavs che - mi u - ts'qa - lo - e - bit,

გან - მა - რი - ნე მე!
 გან - მა - რი - ნე მე!
 gan - ma - ri - ne me!

37. სამნი ყრმანი ბაბილონს

ძღისპირი. გალობა ზ. ხმა გ

The Three Youths in Babylon

Heirmos. Cantic VII. tone III

1)

სამ - ნი ყრმა - ნი ბა - ბი - ლონს სა - მე - ბა - სა
 სამ - ნი ყრმა - ნი ბა - ბი - ლონს სა - მე - ბა - სა
 sam - ni qрма - ni ba - bi - lons sa - me - ba - sa

ემს - გავს - ნეს და დაშ - რი - ტეს სიმ - ძაფ - რე
 ემს - გავს - ნეს და დაშ - რი - ტეს სიმ - ძაფ - რე
 ems - gavs - nes da dash - ri - t'es sim - dzap - re

სახ - მი - ლი - სა მის და გა - ლო - ბით იტ - ყო - დეს:
 სახ - მი - ლი - სა მის და გა - ლო - ბით იტ - ყო - დეს:
 sakh - mi - li - sa mis da ga - lo - bit it' - qo - des:

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

„კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო, ღმერ - თო
 „კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო, ღმერ - თო
 „k'ur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lo, ghmer - to

მა - მა - - თა ჩვენ - თა - ო!“
 მა - მა - - თა ჩვენ - თა - ო!“
 ma - ma - - ta chven - ta - ol“

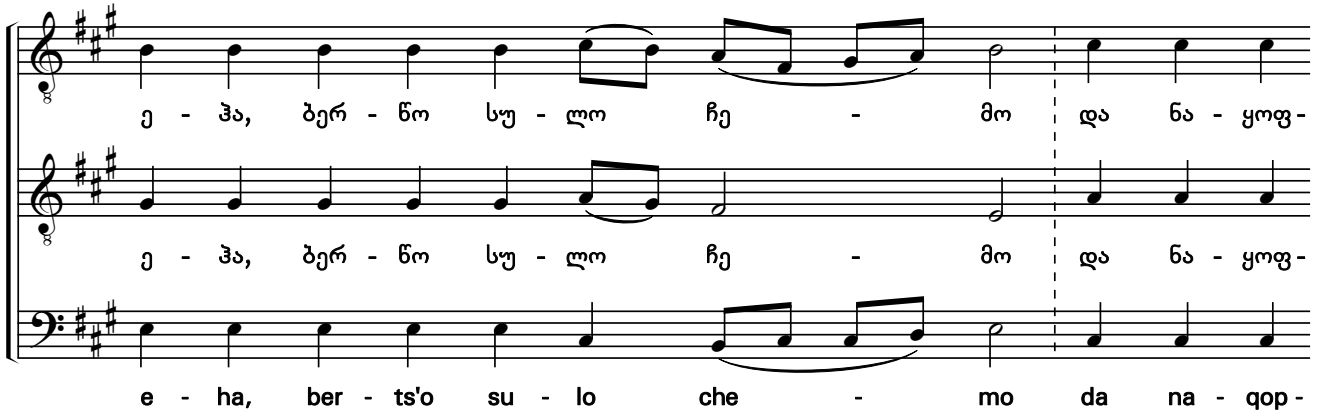
38. ეჭა, ბერწო სულო ჩემო

ძღისპირი. გალობა გ. ხმა გ

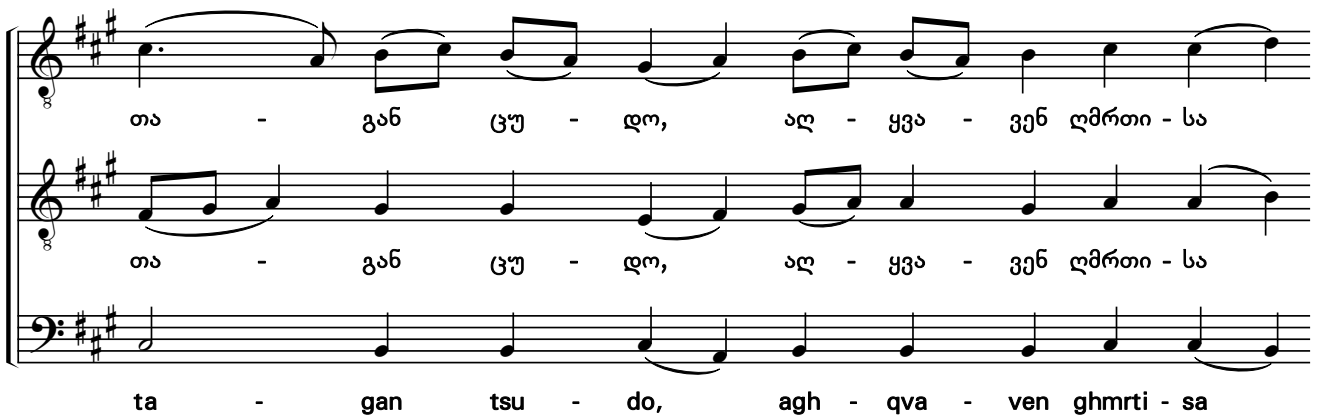
Behold, My Barren Soul

Heirmos. Canticle III. tone III

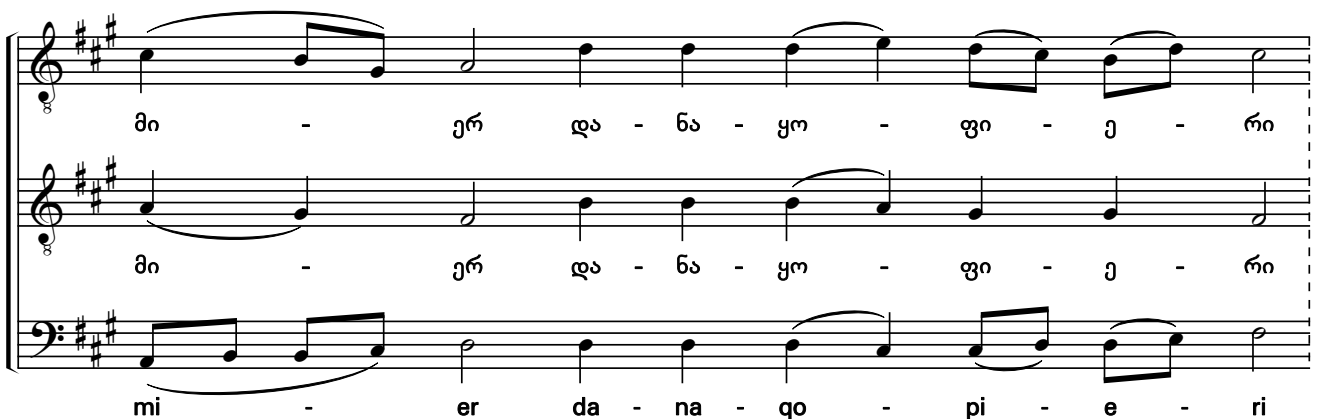
1)

ე - ჰა, ბერ - წო სუ - ლო ჩე - მო და ნა - ყოფ -
ე - ჰა, ბერ - წო სუ - ლო ჩე - მო და ნა - ყოფ -
e - ha, ber - ts'o su - lo che - mo da na - qop -

თა - გან ცუ - დო, აღ - ყვა - ვენ ღმრთი - სა
თა - გან ცუ - დო, აღ - ყვა - ვენ ღმრთი - სა
ta - gan tsu - do, agh - qva - ven ghmrti - sa

მი - ერ და - ნა - ყო - ფი - ე - რი
მი - ერ და - ნა - ყო - ფი - ე - რი
mi - er da - na - qo - pi - e - ri

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

ეს - რეთ ღა - ღა - დებდ: „ა - რა - ვინ არს წმინ - და,
ეს - რეთ ღა - ღა - დებდ: „ა - რა - ვინ არს წმინ - და,
es - ret gha - gha - debd: „a - ra - vin ars ts'min - da,

ა - რა - ვინ არს მარ - თალ შე - ნებრ,
ა - რა - ვინ არს მარ - თალ შე - ნებრ,
a - ra - vin ars mar - tal she - nebr,

უ - - - - - ფა - - - - - ლო!“
უ - - - - - ფა - - - - - ლო!“
u - - - - - pa - - - - - lol!“

39. რომელმან ანგელოზებრივისა ხატისა

ძღისპირი. გალობა წ. სმა გ

Who, of the Angelic Image Protected the Infants

Heirmos. Canticle VIII. tone III

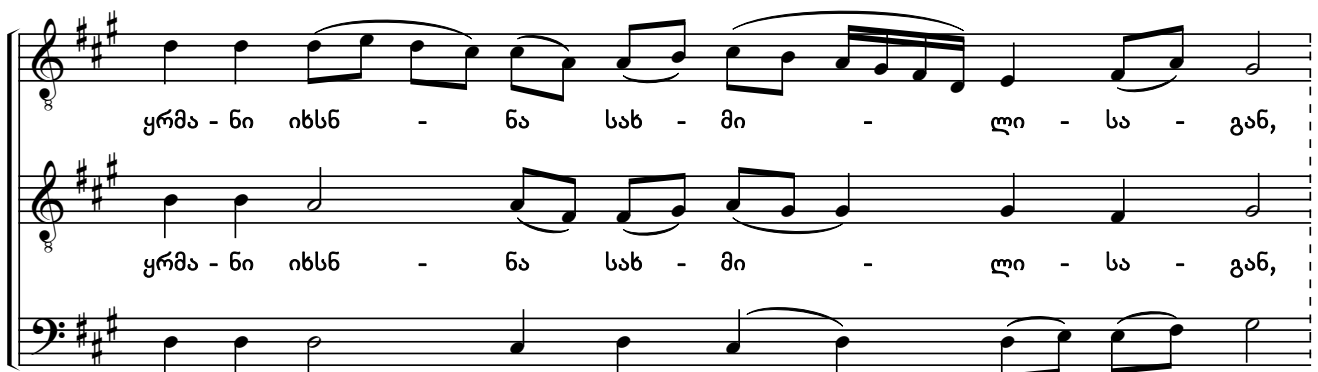
1)

რო - მელ - მან ან - გე - ლო - ზე - ბრი - ვი - სა ხა - ტი - სა მსგავ - სად
 რო - მელ - მან ან - გე - ლო - ზე - ბრი - ვი - სა ხა - ტი - სა მსგავ - სად
 ro - mel - man an - ge - lo - ze - bri - vi - sa kha - t'i - sa msgav - sad

ცეცხლ - სა ში - ნა ხილ - ვი - თა
 ცეცხლ - სა ში - ნა ხილ - ვი - თა
 tsetskhl - sa shi - na khil - vi - ta

ყრმა - ნი იხსნ - ნა სახ - მი - ლი - სა - გან,
 ყრმა - ნი იხსნ - ნა სახ - მი - ლი - სა - გან,
 qрма - ni ikhsn - na sakh - mi - li - sa - gan,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

გა - ლო - ბით ვა - დი - დებ - დეთ,
გა - ლო - ბით ვა - დი - დებ - დეთ,
ga - lo - bit va - di - deb - det,

რო - მელ-მან - ცა აც - ხოვ - - - ნა სულ - ნი ჩვენ - ნი!
რო - მელ-მან - ცა აც - ხოვ - - - ნა სულ - ნი ჩვენ - ნი!
ro - mel-man-tsa ats - khov - - - na sul - ni chven - ni!

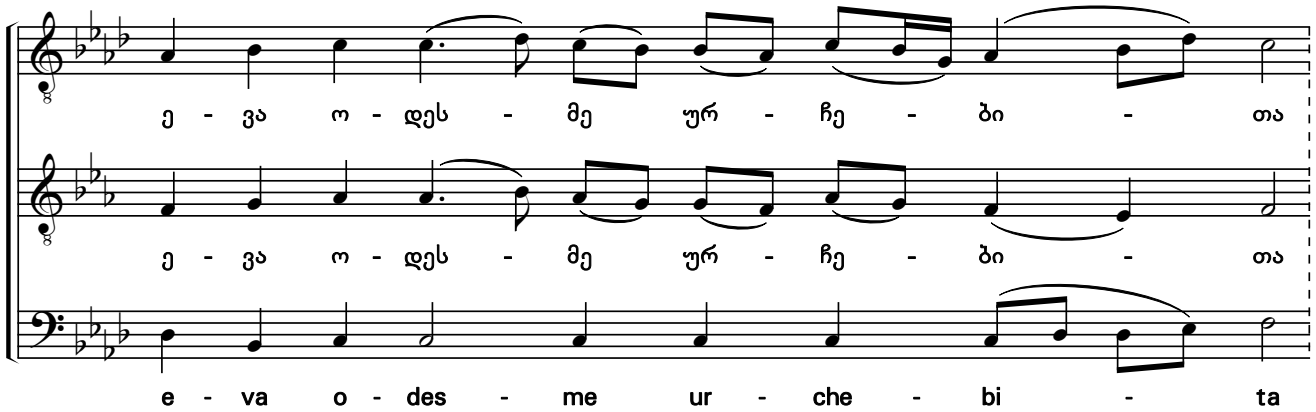
40. ევა ოდესმე ურჩებიტა

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ

When Eve Disobeyed Me

Heirmos. Cantic IX. tone IV

1)

ე - ვა ო - დეს - მე ურ - ჩე - ბი - ტა
ე - ვა ო - დეს - მე ურ - ჩე - ბი - ტა
e - va o - des - me ur - che - bi - ta

წყე - ვა სოფ-ლად შე - მო - ი - ლო, ხო - ლო შენ, ღირ - სო,
წყე - ვა სოფ-ლად შე - მო - ი - ლო, ხო - ლო შენ, ღირ - სო,
ts'qe - va sop - lad she - mo - i - gho, kho - lo shen, ghir - so,

წმი - და - ო, ქალ - წუ - ლო ღმრთის - მშო - ბე - ლო,
წმი - და - ო, ქალ - წუ - ლო ღმრთის - მშო - ბე - ლო,
ts'mi - da - o, kal - ts'u - lo ghmrtis - msho - be - lo,

1) ხელნაწერში სამივე ხმაში გასაღებში სი, მი და ლა ბემოლებია აღნიშნული.

1) In the original manuscript, the key signature contains a B flat, an E flat and A flat in all voice parts.

მორ - ჩი - სა მუც - ლად - ლე - ბი - თა უ - თეს - ლოდ,
 მორ - ჩი - სა მუც - ლად - ლე - ბი - თა უ - თეს - ლოდ,
 mor - chi - sa muts - lad - ghe - bi - ta u - tes - lod,

აღ - მო - უ - ყვა - ვი - ლე სო - ფელ -
 აღ - მო - უ - ყვა - ვი - ლე სო - ფელ -
 agh - mo - u - qva - vi - le so - pel -

სა კურ - თხე - ვა! ა - მის - თვის - ცა
 სა კურ - თხე - ვა! ა - მის - თვის - ცა
 sa k'ur - tkhe - va! a - mis - tvis - tsa

ყო - ველ - ნი გა - დი - დებთ!
 ყო - ველ - ნი გა - დი - დებთ!
 qo - vel - ni ga - di - debt!

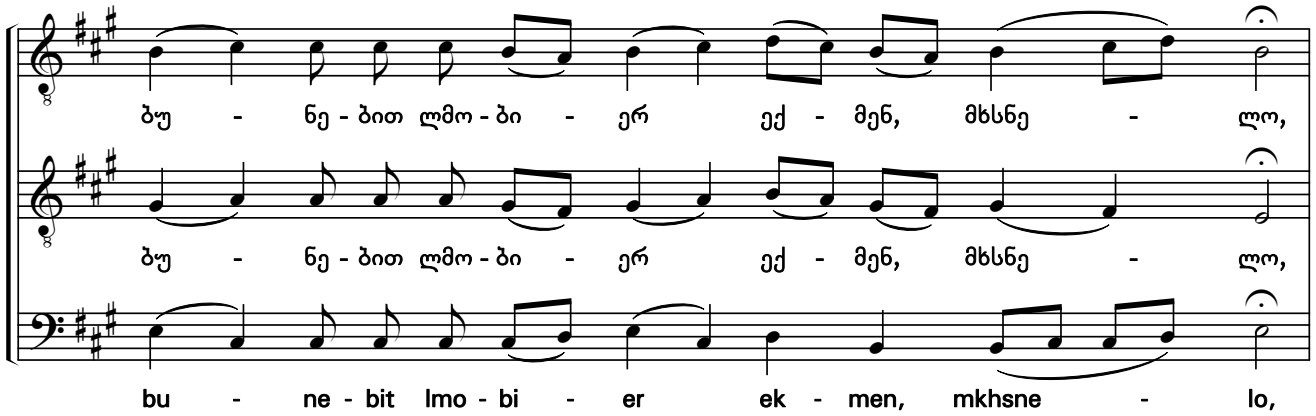
41. ბუნებით ღმობიერ ექმენ

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა დ

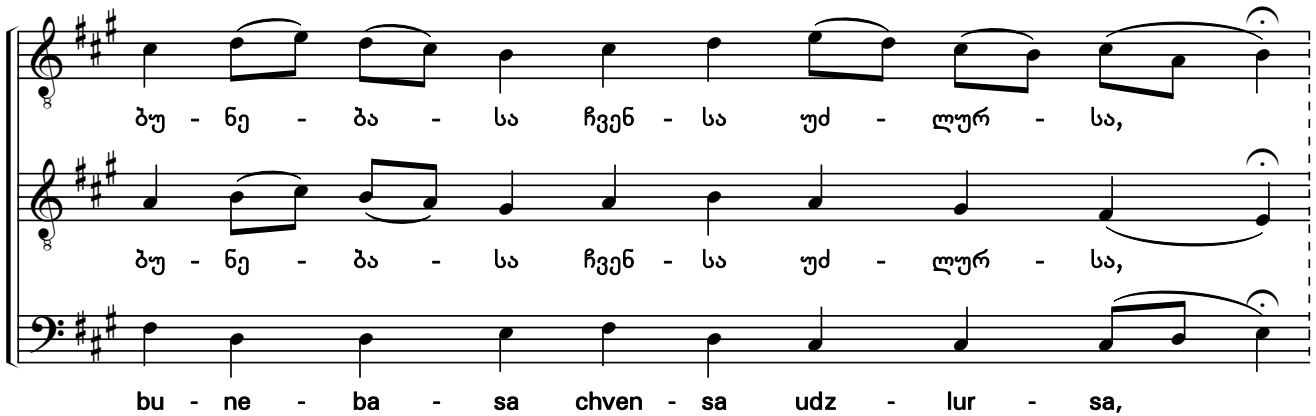
You Were Truly Compassionate

Heirmos. Canticle III. tone IV

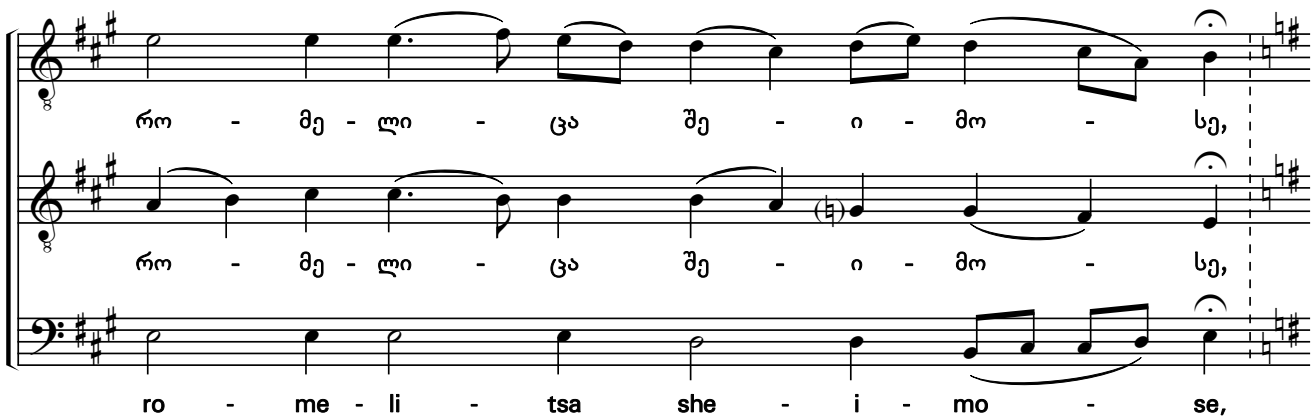
1)

ბუ - ნე - ბით ღმო - ბი - ერ ექ - მენ, მხსნე - ლო,
 ბუ - ნე - ბით ღმო - ბი - ერ ექ - მენ, მხსნე - ლო,
 bu - ne - bit lmo - bi - er ek - men, mkhsne - lo,

ბუ - ნე - ბა - სა ჩვენ - სა უძ - ლურ - სა,
 ბუ - ნე - ბა - სა ჩვენ - სა უძ - ლურ - სა,
 bu - ne - ba - sa chven - sa udz - lur - sa,

რო - მე - ლი - ცა შე - ი - მო - სე,
 რო - მე - ლი - ცა შე - ი - მო - სე,
 ro - me - li - tsa she - i - mo - se,

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

ღმრთე - ე - ბით გა - ნად - ლი - ე - რე
ღმრთე - ე - ბით გა - ნად - ლი - ე - რე
ghmrte - e - bit ga - nadz - li - e - re

და ღა - ღა - დებს: „ა - რა - ვინ არს
და ღა - ღა - დებს: „ა - რა - ვინ არს
da gha - gha - debs: „a - ra - vin ars

წმი - და შე - ნებრ, კაცთ - მო - ყვა - რე!“
წმი - და შე - ნებრ, კაცთ - მო - ყვა - რე!“
ts'mi - da she - nebr, k'atst - mo - qva - re!“

42. წმიდანი შენნი, ყრმანი

ძღისპირი. გალობა წ. სმა ვ

Your Holy Youths

Heirmos. Canticle VIII. tone VI

1)

წმი - და - ნი შენ - ნი ყრმა - ნი, ბა - ბი - ლონს ში - ნა
წმი - და - ნი შენ - ნი ყრმა - ნი, ბა - ბი - ლონს ში - ნა
ts'mi - da - ni shen - ni qрма - ni, ba - bi - lons shi - na

ქე - რუ - ბიმ - თა მიმ - სგავ - სე - ბულ - ნი,
ქე - რუ - ბიმ - თა მიმ - სგავ - სე - ბულ - ნი,
ke - ru - bim - ta mim - sgav - se - bul - ni,

სამ - სა წმი - და - სა
სამ - სა წმი - და - სა
sam - sa ts'mi - da - sa

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

გა - ლო - ბა - სა იტ - ყო - დეს: „გა - კურ - თხევთ შენ,
გა - ლო - ბა - სა იტ - ყო - დეს: „გა - კურ - თხევთ შენ,
ga - lo - ba - sa it' - qo - des: „ga - k'ur - tkhevt shen,

გი - გა - ლობთ და აღ - გა - - -
გი - გა - ლობთ და აღ - გა - - -
gi - ga - lobt da agh - ga - - -

მალ - ლებთ, ყო - ველ - თა ღმერთ - სა!“
მალ - ლებთ, ყო - ველ - თა ღმერთ - სა!“
magh - lebt, qo - vel - ta ghmert - sa!“

43. იყავ შემწედ ჩემდა

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ვ

Be My Help

Heirmos. Canticle III. tone VI

1)

ი - ყავ შემ - წედ ჩემ - და, ქრის - ტე, და
 ი - ყავ შემ - წედ ჩემ - და, ქრის - ტე, და
 i - qav shem - ts'ed chem - da, kris - t'e, da

მო - ეც სულ - სა ჩემ - სა ნა - თე - ლი და გან - მა -
 მო - ეც სულ - სა ჩემ - სა ნა - თე - ლი და გან - მა -
 mo - ets sul - sa chem - sa na - te - li da gan - ma -

ძლი - ე - რე მე, რა - მე - - - თუ
 ძლი - ე - რე მე, რა - მე - - - თუ
 dzli - e - re me, ra - me - - - tu

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

შენ მხო - ლო ხარ ღმერ - თი და ა - რა - ვინ არს
შენ მხო - ლო ხარ ღმერ - თი და ა - რა - ვინ არს
shen mkho - lo khar ghmer - ti da a - ra - vin ars

წმი - და, გა - რე - შე ღმრთი - სა ჩვე - ნი - სა!
წმი - და, გა - რე - შე ღმრთი - სა ჩვე - ნი - სა!
ts'mi - da, ga - re - she ghmrti - sa chve - ni - sa!

44. შენ, რომელმან ისმინე გალობა

ძღისპირი. გალობა ზ. ხმა ვ

You, Who Heard the Chanting

Heirmos. Canticle VII. tone VI

1)

შენ, რო-მელ-მან ის - მი - ნე გა - ლო - ბა სამ -
შენ, რო-მელ-მან ის - მი - ნე გა - ლო - ბა სამ -
shen, ro - mel-man is - mi - ne ga - lo - ba sam -

თა ყრმა - თა და სახ - მი - ლი მოტ - ყი - ნა - რე შე - ა - ცვრი - ე,
თა ყრმა - თა და სახ - მი - ლი მოტ - ყი - ნა - რე შე - ა - ცვრი - ე,
ta qрма - ta da sakh - mi - li mot' - qi - na - re she - a - tsvri - e,

კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო!
კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო!
k'ur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lo!

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

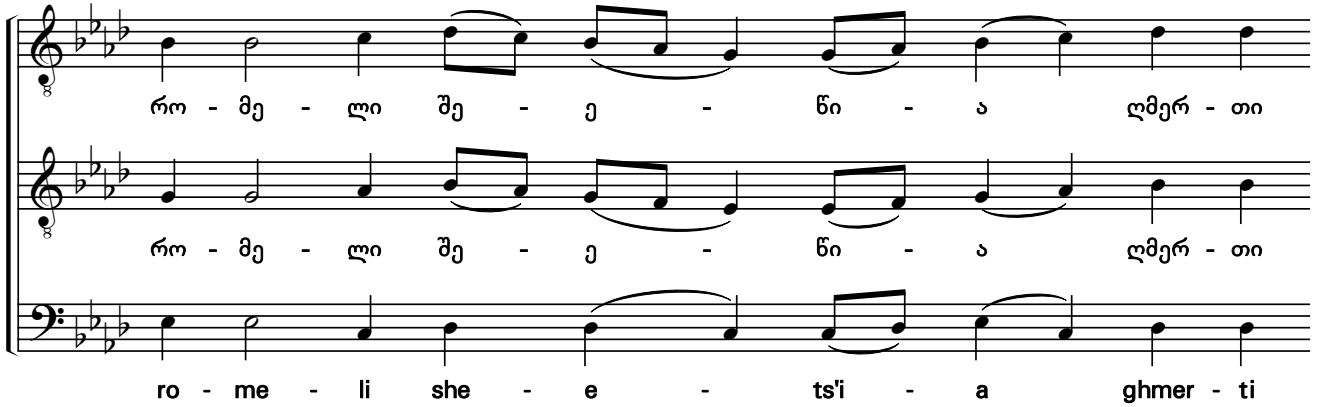
45. რომელი შეეწია ღმერთი მოსეს

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა

The God Who Helped Moses

Heirmos. Canticle I. tone I

1)

რო - მე - ლი შე - ე - ნი - ა ღმერ - თი
 რო - მე - ლი შე - ე - ნი - ა ღმერ - თი
 ro - me - li she - e - ts'i - a ghmer - ti

მო - სეს ე - გვიბ - ტეს ში - ნა და მის
 მო - სეს ე - გვიბ - ტეს ში - ნა და მის
 mo - ses e - gvip' - t'es shi - na da mis

მი - ერ ფა - რა - ო - სი ყო - ვე - ლი
 მი - ერ ფა - რა - ო - სი ყო - ვე - ლი
 mi - er pa - ra - o - si qo - ve - li

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

მხე - დრო - ბა და - ან - თქა, უ - გა - ლობ - დეთ

მხე - დრო - ბა და - ან - თქა, უ - გა - ლობ - დეთ

mkhe - dro - ba da - an - tka, u - ga - lob - det

მას, რა - მე - თუ დი - დე - ბულ არს!

მას, რა - მე - თუ დი - დე - ბულ არს!

mas, ra - me - tu di - de - bul ars!

46. სიღრმენი ცოდვათანი

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ♪

The Depths of Sin

Heirmos. Canticle VI. tone VIII

1) 2)

სიღრ - მე - ნი ცოდ - ვა - თა - ნი და ღელ - ვა მო - ქცე - ვა - თა

სიღრ - მე - ნი ცოდ - ვა - თა - ნი და ღელ - ვა მო - ქცე - ვა - თა

sighr - me - ni tsod - va - ta - ni da ghel - va mo - ktse - va - ta

შე - მაძ - რნუ - ნებს მე, და უფს -

შე - მაძ - რნუ - ნებს მე, და უფს -

she - madz - rts'u - nebs me, da ups -

1) ხელნაწერში გასაღებში ფა დიეზია აღნიშნული.

2) ხელნაწერ Q684-ში აქ არის „მოგცევთა“. X საუკუნის ნეგმირებულ ძლისპირთა ხელნაწერ A603-ის მიხედვით (კიკნაძე, 1982:759), „მოგცევთა“ შევცვალეთ სიტყვით „მოქცევთა“. ეს უკანასკნელი სიტყვა პირველზე ერთი მეტ მარცვალს შეიცავს. ამიტომ, პარტიტურაში ჩავამატეთ მისი გამღერებისათვის აუცილებელი ერთი თანაჟღერადობა ფა-ლა-დო.

აქვე დავძენთ, რომ ხსენებულ ნეგმირებულ ხელნაწერში წინამდებარე ძლისპირის ტექსტი ოდნავ განსხვავებულია: „სიღრმენი ცოდვათანი და ღელვა მოქცევთა შემაძრუნებს მე და უფსკრულთა საშინელებანი დამთქმენ მე უწყალოდ, არამედ შენ, სახიერ, აღმომიყვანე, ღმერთო ჩემო, და მაცხოვნე, ვითარცა მოწყალები ხარ!“. მაგრამ, როგორც სხვა შემთხვევებში, ჩვენ აქაც დავტოვეთ Q684-ში არსებული პოეტური ტექსტი და მხოლოდ აშკარა შეცდომა გავასწორეთ.

1) The original manuscript contains an F sharp in the key signature.

2) In the original (mss. Q684), the word "mogtsevta" appears here. According to the 10th century manuscript, A603, which contains neume notation, the word mogvtseta was replaced by the word "moktsevata" (Kiknadze, 1982:759). The latter contains one more syllable than the first word. Therefore, we necessarily added one chord on pitches F-A-C.

We should note that the text of the present heirmos differs from that preserved in the 10th century manuscript A603. It reads: "sighrmeni tsodvatani da ghelva moktsevata shemadzrts'unebs me da upsk'rulta sashinelebani damtkmen me uts'qalod, aramed shen, sakhier, aghmomiqvane, ghmertო chemo, da matskhovne, vitartsa mots'qale khar!" As an editorial choice, we left the text as found in our main source, manuscript Q684, and only edit for clear mistakes.

კრულ - ნი სა - ში - ნე - ლე - ბა - თა - ნი დამ-თქმენ მე

კრულ - ნი სა - ში - ნე - ლე - ბა - თა - ნი დამ-თქმენ მე

k'rul - ni sa - shi - ne - le - ba - ta - ni dam-tkmen me

უ - წყა - ლოდ, ა - რა - მედ შენ, სა - ხი - ე - რო,

უ - წყა - ლოდ, ა - რა - მედ შენ, სა - ხი - ე - რო,

u - ts'qa - lod, a - ra - med shen, sa - khi - e - ro,

აღ - მო - მი - ყვა - ნე მე, ღმერ - თო ჩე - მო,

აღ - მო - მი - ყვა - ნე მე, ღმერ - თო ჩე - მო,

agh - mo - mi - qva - ne me, ghmer - to che - mo,

და მაც - ხოვ - ნე მე, მრა - ვალ - მოწ - ყა - ლე!

და მაც - ხოვ - ნე მე, მრა - ვალ - მოწ - ყა - ლე!

da mats - khov - ne me, mra - val - mots' - qa - le!

47. სმენა მესმა, უფალო

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ბ

I Heard, O Lord

Heirmos. Canticle VI. tone II

1)

სმენა მესმა, უფალო, შობა შენი
სმენა მესმა, უფალო, შობა შენი
sme - na mes - ma, u - pa - lo, sho - ba she -

ნი ჩვენ, კაცთათვის, და შიშმა შემიპყრა
ნი ჩვენ, კაცთათვის, და შიშმა შემიპყრა
ni chven, k'ats - ta - tvis, da shish - ma she - mip'q - ra

მე, რამეთუ ჯერ გიჩნდა დაუსაბამო
მე, რამეთუ ჯერ გიჩნდა დაუსაბამო
me, ra - me - tu jer - gichn - da da - u - sa - ba - mo

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

1)

ქრის - ტე, ალ - სა - სრულ - სა ჟამ - თა - სა
ქრის - ტე, ალ - სა - სრულ - სა ჟამ - თა - სა
kris - t'e, agh - sa - srul - sa zham - ta - sa

მოს - ვლა კატ - თა ცხოვ - რე - ბი - სა - თვის,
მოს - ვლა კატ - თა ცხოვ - რე - ბი - სა - თვის,
mos - via k'ats - ta tskhov - re - bi - sa - tvis,

ა - მის-თვის - ცა გი - ლა - ლა - დებთ: „ძალ - სა
ა - მის-თვის - ცა გი - ლა - ლა - დებთ: „ძალ - სა
a - mis - tvis - tsa gi - gha - gha - debt: „dzal - sa

შენ - სა დი - დე - ბა, მრა - ვალ - მო - წყა - ლე!
შენ - სა დი - დე - ბა, მრა - ვალ - მო - წყა - ლე!
shen - sa di - de - ba, mra - val - mo - ts'qa - le!

1) ხელნაწერში აქ, II ხმაში (მარცვალი „ქრის“) არის სვლა ფა-სოლ მერვედებით.

1) In the original manuscript, here in the second voice (the syllable "kris") is given with move of F-G crotchets.

48. ქვეყანასა ზედა უხილავო

ძლისპირი. გალობა ე. ხმა გ

O Unseen One Upon the Earth

Heirmos. Canticle V. tone III

ქვე - ყა - ნა - - - - -
 ქვე - ყა - ნა - - - - -
 kve - qa - na - - - - -

სა ზე - და, უ - ხი -
 სა ზე - და, უ - ხი -
 sa ze - da, u - khi -

ლა - ვო, ი - ხილ - ვე, და - კაც - თა შო - რის იქ - ცე - ო - დი
 ლა - ვო, ი - ხილ - ვე, და - კაც - თა შო - რის იქ - ცე - ო - დი
 la - vo, i - khil - ve, da - k'ats - ta sho - ris ik - tse - o - di

1) აქედან საგასაღებო ნიშნები ჩვენი შეცვლილია.

1) From here, the change in the key signature was added by the editors.

ნებ - სით თვი - სით, მხსნე - ლო; შენ - და მო - მართ
ნებ - სით თვი - სით, მხსნე - ლო; შენ - და მო - მართ
neb - sit tvi - sit, mkhsne - lo; shen - da mo - mart

მო - ვილ - ტვით და შენ გი - ლა - ლა - დებთ,
მო - ვილ - ტვით და შენ გი - ლა - ლა - დებთ,
mo - vil - t'vit da shen gi - gha - gha - debt,

კატ - მო - ყვა - რე!
კატ - მო - ყვა - რე!
k'atst - mo - qva - re!

49. გიხაროდენ შენ, ყოვლად წმიდაო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ

Rejoice, O Most Holy

Heirmos. Canticle IX. tone IV

1)

გი - ხა - რო - დენ შენ, ყოვ - ლად წმი - და - ო ღმრთის - მშო -

გი - ხა - რო - დენ შენ, ყოვ - ლად წმი - და - ო ღმრთის - მშო -

gi - kha - ro - den shen, qov - lad ts'mi - da - o ghmrtis - msho -

ბე - ლო, ქალ - წულ - თა სი -

ბე - ლო, ქალ - წულ - თა სი -

be - lo, kal - ts'ul - ta si -

ქა - დუ - ლო, დე - და - თა დი - დე - ბა -

ქა - დუ - ლო, დე - და - თა დი - დე - ბა -

ka - du - lo, de - da - ta di - de - ba -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

შემ - ნე - ო მა - მა - თა - ო, სძა - ლო, მხე - ვა - ლო
შემ - ნე - ო მა - მა - თა - ო, სძა - ლო, მხე - ვა - ლო
shem - ts'e - o ma - ma - ta - o, sdza - lo, mkhe - va - lo

და დე - და - ო მხსნე - ლი - სა - ო!
და დე - და - ო მხსნე - ლი - სა - ო!
da de - da - o mkhsne - li - sa - o!

50. დაუკვირდა საიდუმლო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა

He Was Amazed by the Mystery

Heirmos. Canticle IX. tone I

1)

და - უკ - ვირ - და

და - უკ - ვირ - და

da - uk' - vir - da

სა - ი - დუმ - ლო შე - ნი, ქალ - წუ - ლო,

სა - ი - დუმ - ლო შე - ნი, ქალ - წუ - ლო,

sa - i - dum - lo she - ni, kal - ts'u - lo,

ყო - ველ - სა ბუ - ნე - ბა - სა

ყო - ველ - სა ბუ - ნე - ბა - სა

qo - vel - sa bu - ne - ba - sa

1) ხელნაწერში საგალობლის სამივე ხმა თავიდან ბოლომდე ნოტირებულია გასაღებში სი ბემოლით. საგასაღებო ნიშნები ჩვენი შეცვლილია.

1) In the original manuscript the key signature in all the voices, from beginning to end, contains a B flat. All subsequent changes in the key signature were added by the editors.

და - ბა - დე - ბულ - თა - სა და იტ - ყო - დეს:
და - ბა - დე - ბულ - თა - სა და იტ - ყო - დეს:
da - ba - de - bul - ta - sa da it' - qo - des:

„დი - დე - ბა შო - ბა - სა შენ - სა, მა - რი - ამ,
„დი - დე - ბა შო - ბა - სა შენ - სა, მა - რი - ამ,
„di - de - ba sho - ba - sa shen - sa, ma - ri - am,

უ - ქორ - ნი - ნე - ბე - ლო სძა - ლო! შენ
უ - ქორ - ნი - ნე - ბე - ლო სძა - ლო! შენ
u - kor - ts'i - ne - be - lo sdza - lo! shen

მხო - ლო დე - და - თა შო - რის სა - ნატ - რელ იქ - მენს!
მხო - ლო დე - და - თა შო - რის სა - ნატ - რელ იქ - მენს!
mkho - lo de - da - ta sho - ris sa - nat' - rel ik - men!

51. ზეშთა ბუნებისა ხილვა

ძლისპირი. გალობა ბ. სმა ა

A Supernatural Vision

Heirmos. Canticle II. tone I

1)

ზეშ - თა ბუ - ნე - ბი - სა ხილ - ვა ი - ხი - ლა სჯუ -
 ზეშ - თა ბუ - ნე - ბი - სა ხილ - ვა ი - ხი - ლა სჯუ -
 zesh - ta bu - ne - bi - sa khil - va i - khi - la sju -

2)

ლის - მდე - ბელ - მან: ბუ - ნე - ბი - თი ი - გი
 ლის - მდე - ბელ - მან: ბუ - ნე - ბი - თი ი - გი
 lis - mde - bel - man: bu - ne - bi - ti i - gi

თვით - მგზე - ბა - რე ცეც - ხლი ეგ - ზე - ბო - და მა -
 თვით - მგზე - ბა - რე ცეც - ხლი ეგ - ზე - ბო - და მა -
 tvit - mgze - ba - re tsets - khli eg - ze - bo - da ma -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

2) ხელნაწერ Q684-ში აქ არის „ბუნებით იგი“. „იგი“-ს პირველი მარცვალი „ი“ მღერდება მთელ სვლაზე სი-ლა-სოლ, II სმაში ნახევრიანი გრძლიობის მი-ა, ხოლო ბანში „ი“ მღერდება სვლით სი-სი-დო. X საუკუნის ნევირებულ ძლისპირთა ხელნაწერ A603-ის მიხედვით (კიკნაძე, 1982:141), წინამდებარე პუბლიკაციაში დაბეჭდილია „ბუნებითი იგი“.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

2) In the source manuscript, Q684, the words "bunebiti igi" are written here. The first syllable of "igi", "i" is sung on notes B-A-G (by the first voice), while the second voice holds pitch E, and the bass voice moves from pitch B to pitch C. For this edition, we have used the source text from the 10th century manuscript, A603, to emend the text here to "bunebiti igi" (Kiknadze, 1982:141).

ყვალ - სა და ა - რა შეს - ნვი - და მას!
ყვალ - სა და ა - რა შეს - ნვი - და მას!
qval - sa da a - ra shes - ts'vi - da mas!

და ში-შით ზარ-გან - ხდი - ლი ეს - რეთ იტ - ყო - და:
და ში-შით ზარ-გან - ხდი - ლი ეს - რეთ იტ - ყო - და:
da shi-shit zar-gan - khdi - li es - ret it' - qo - da:

„წმი - და არს და მარ - თალ სა - ხე - ლი შე - ნი, უ - ფა - ლო,
„წმი - და არს და მარ - თალ სა - ხე - ლი შე - ნი, უ - ფა - ლო,
„ts'mi - da ars da mar - tal sa - khe - li she - ni, u - pa - lo,

სას - წა - - ულთ - მოქ - მე - დო!“
სას - წა - - ულთ - მოქ - მე - დო!“
sas - ts'a - - ult - mok - me - do!“

52. გიხაროდენ, ქალწულთა სიქადულო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა

Rejoice, O Boast of Virgins

Heirmos. Canticle IX. tone I

1)

გი - ხა - რო - დენ, ქალ - წულ - თა სი - ქა - დუ - ლო! გი -
 გი - ხა - რო - დენ, ქალ - წულ - თა სი - ქა - დუ - ლო! გი -
 გი - ხა - რო - დენ, ქალ - წულ - თა სი - ქა - დუ - ლო! gi -

ხა - რო - დენ, დე - და - ო უს - ძლო - ო, ღმრთის - მშო - ბე - ლო,
 ხა - რო - დენ, დე - და - ო უს - ძლო - ო, ღმრთის - მშო - ბე - ლო,
 kha - ro - den, de - da - o us - dzlo - o, ghmrtis - msho - be - lo,

რო - მელ - სა ჩვენ ყო - ველ - ნი გა - დი - დებთ!
 რო - მელ - სა ჩვენ ყო - ველ - ნი გა - დი - დებთ!
 ro - mel - sa chven qo - vel - ni ga - di - debt!

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

53. ქალწულება შენი, ღმრთისმშობელო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ

Your Virginity, O Mother of God

Heirmos. Canticle IX. tone II

1)

ქალ - წუ - ლე - ბა შე - ნი, ღმრთის - მშო - ბე - ლო
ქალ - წუ - ლე - ბა შე - ნი, ღმრთის - მშო - ბე - ლო
kal - ts'u - le - ba she - ni, ghmrtis - msho - be - lo

2)

უ - ბი - წო - ო, რო - მე - ლი ა - რა შენ - ვა,
უ - ბი - წო - ო, რო - მე - ლი ა - რა შენ - ვა,
u - bi - ts'o - o, ro - me - li a - ra shets' - va,

მას ვა - დი - დებ - დეტ!
მას ვა - დი - დებ - დეტ!
mas va - di - deb - det!

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

2) სავარაუდოდ, აქ უნდა იყოს არა „რომელი“, არამედ, „რომელმან“.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

2) Possibly, here must be "romelman" instead of "romeli".

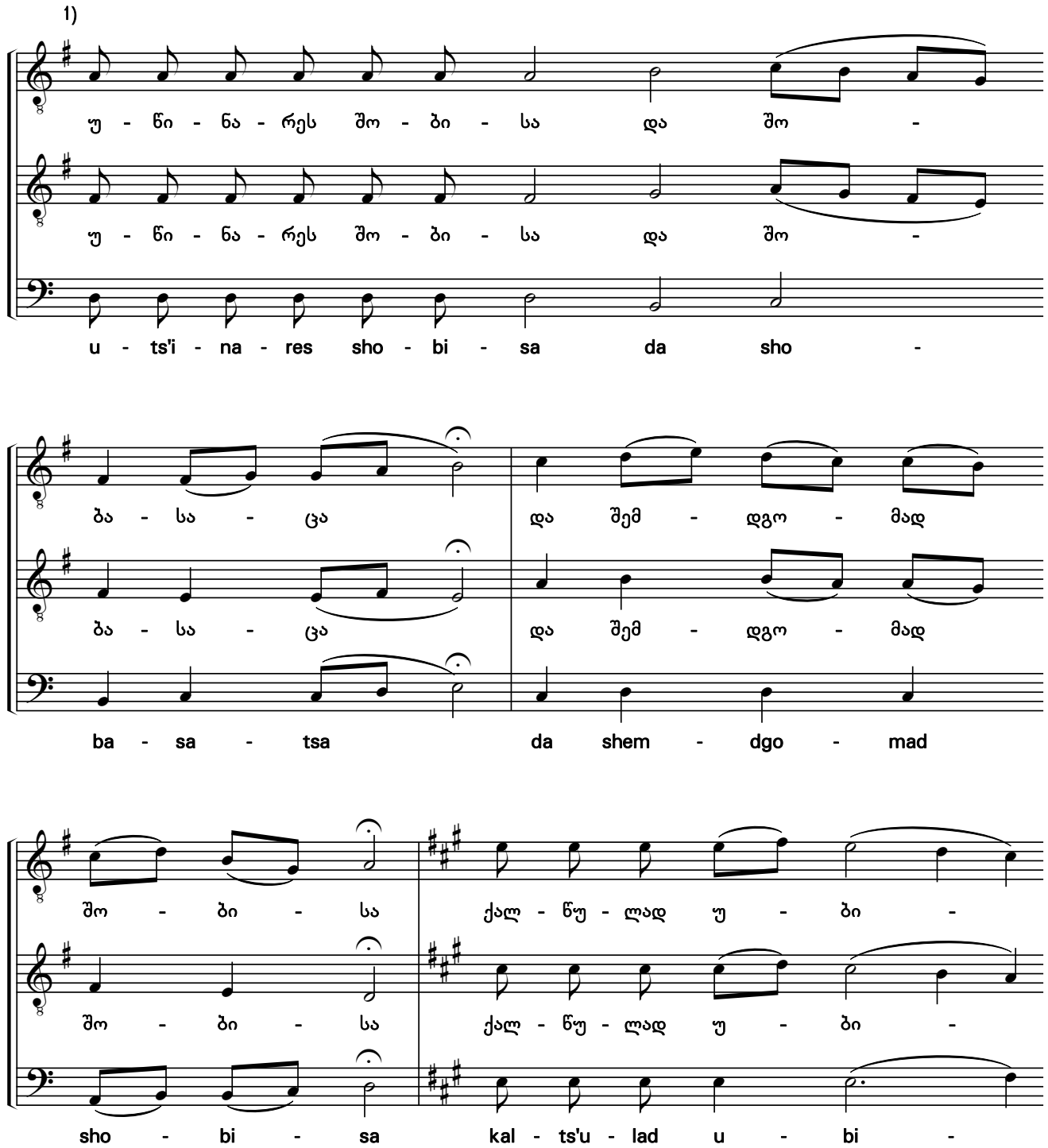
54. უწინარეს შობისა და შობასაცა

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ

Before Birth and at Birth

Heirmos. Canticle IX. tone IV

1)

უ - წი - ნა - რეს შო - ბი - სა და შო -

უ - წი - ნა - რეს შო - ბი - სა და შო -

u - ts'i - na - res sho - bi - sa da sho -

ბა - სა - ცა და შემ - დგო - მად

ბა - სა - ცა და შემ - დგო - მად

ba - sa - tsa da shem - dgo - mad

შო - ბი - სა ქალ - წუ - ლად უ - ბი -

შო - ბი - სა ქალ - წუ - ლად უ - ბი -

sho - bi - sa kal - ts'u - lad u - bi -

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია ფა და დო დიეზები.

1) The original manuscript contains an F sharp and a C sharp in the key signature.

ნოდ, და ალ - გი - ა - რებთ, და ვი - თარ - ცა
 ნოდ, და ალ - გი - ა - რებთ, და ვი - თარ - ცა
 ts'od, da agh - gi - a - rebt, da vi - tar - tsa

ღმრთის - მშო - ბელ ხარ, გა - დი - დებთ!
 ღმრთის - მშო - ბელ ხარ, გა - დი - დებთ!
 ghmrtis - msho - bel khar, ga - di - debt!

55. შენ, რომელმან ყრმანი

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ღ

You, Who Delivered the Youths

Heirmos. Canticle VII. tone VIII

1)

შენ, რო - მელ - მან ყრმა - ნი სახ - მი - ლი - სა - გან
შენ, რო - მელ - მან ყრმა - ნი სახ - მი - ლი - სა - გან
shen, ro - mel - man qрма - ni sakh - mi - li - sa - gan

და ქალ - წუ - ლი შემ - დგო - მად შო - ბი -
და ქალ - წუ - ლი შემ - დგო - მად შო - ბი -
da kal - ts'u - li shem - dgo - mad sho - bi -

სა ვნე - ბა - თა - გან იხ - სენ
სა ვნე - ბა - თა - გან იხ - სენ
sa vne - ba - ta - gan ikh - sen

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო, ღმერ - თო მა -
 კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო, ღმერ - თო მა -
 k'ur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lo, ghmer - to ma -

მა - თა ჩვენ - - - თა - - - ო!
 მა - თა ჩვენ - - - თა - - - ო!
 ma - ta chven - - - ta - - - ol!

56. მომეც ჩვენ, უფალო, მადლი

ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა დ

Give Us Grace, O Lord

Heirmos. Cantic II. tone IV

1)

მო - მეც ჩვენ, უ - ფა - ლო, მად - ლი,
 მო - მეც ჩვენ, უ - ფა - ლო, მად - ლი,
 mo - mets chven, u - pa - lo, mad - li,

რა - თა ვა - ოტ - ნეთ მტერ - ნი ი - გი ჩვენ - ნი
 რა - თა ვა - ოტ - ნეთ მტერ - ნი ი - გი ჩვენ - ნი
 ra - ta va - ot' - net mt'er - ni i - gi chven - ni

ხი - ლულ - ნი და უ - ხი - ლავ - ნი, უც - ხო - ქმნილ - ნი
 ხი - ლულ - ნი და უ - ხი - ლავ - ნი, უც - ხო - ქმნილ - ნი
 khi - lul - ni da u - khi - lav - ni, uts - kho - kmnil - ni

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

ნე - ბი - სა - გან შე - ნი - სა; ხო - ლო ჩვენ, ე -
 ნე - ბი - სა - გან შე - ნი - სა; ხო - ლო ჩვენ, ე -
 ne - bi - sa - gan she - ni - sa; kho - lo chven, e -

რი შე - ნი, ვი - ხა - რებთ ერ - თა თა - ნა ზე -
 რი შე - ნი, ვი - ხა - რებთ ერ - თა თა - ნა ზე -
 ri she - ni, vi - kha - rebt er - ta ta - na ze -

ცი - სა - თა და ვა - დი - დებთ, სა - ხი - ერ,
 ცი - სა - თა და ვა - დი - დებთ, სა - ხი - ერ,
 tsi - sa - ta da va - di - debt, sa - khi - er,

სა - ხელ - სა შენ - სა უ - კუ - ნი - სამ - დე!
 სა - ხელ - სა შენ - სა უ - კუ - ნი - სამ - დე!
 sa - khel - sa shen - sa u - k'u - ni - sam - de!

57. სასწაულად იხილვებოდა ¹⁾

ძღისპირი. გალობა ბ. ხმა ღ

You are Seen as a Miracle

Heirmos. Canticle II. tone VIII

2)

სას - წა - უ - ლად ი - ხილ - ვე - ბო - და
სას - წა - უ - ლად ი - ხილ - ვე - ბო - და
sas - ts'a - u - lad i - khil - ve - bo - da

მო - სე მსა - ხუ - რიღმრთისა, ვი - ნათ - გან
მო - სე მსა - ხუ - რიღმრთისა, ვი - ნათ - გან
mo - se msa - khu - ri ghmrtsisa, vi - nat - gan

ი - ხი - ლა მან ღმერ - თი უ - ხი - ლა - ვი,
ი - ხი - ლა მან ღმერ - თი უ - ხი - ლა - ვი,
i - khi - la man ghmer - ti u - khi - la - vi,

1) ე. კ.: „ეს გალობა არის 12-ე წიგნში, 235 გვ.“.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) E. K.: "this chant is in Book 12, page 235."

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

1)

რო - მელ - სა ერ - ნი ე - ბრა - ელ - თა - ნი
რო - მელ - სა ერ - ნი ე - ბრა - ელ - თა - ნი
ro - mel - sa er - ni e - bra - el - ta - ni

ვერ ი - კად - რე - ბენ თვალ - თა შედ - გმად ხატ - სა
ვერ ი - კად - რე - ბენ თვალ - თა შედ - გმად ხატ - სა
ver i - k'ad - re - ben tval - ta shed - gmad khat' - sa

პი - რი - სა მი - სი - სა - სა, და ვი - თარ - ცა ნა - თელ - სა თვალ -
პი - რი - სა მი - სი - სა - სა, და ვი - თარ - ცა ნა - თელ - სა თვალ -
p'i - ri - sa mi - si - sa - sa, da vi - tar - tsa na - tel - sa tval -

თვა - ლი - სა - სა!
tva - li - sa - sa!
სა მზი - სა - სა!
სა მზი - სა - სა!
sa mzi - sa - sa!

1) Q684-ში აქ არის „რომელსა ერნი ებრაელთანი ვერ იკადრებდეს თვალთა მითგან ხატსა პირისა მისისასა და ვითარცა ნათელსა თვალსა მზისასა“. ხოლო A603-ში (კიკნაძე, 1982:699) აქ არის „რომელსა ერნი ისრაელთანი ვერ შეუძლებდეს თვალთა შედგმად ხატსა პირისა მისისასა, ვითარცა ნათელსა მზისთვალისასა“. როგორც სხვა შემთხვევებში, წინამდებარე პუბლიკაციაშიც მხოლოდ აშკარა შეცდომას ჩასწორებული („მითგან“-ის ნაცვლად დაბეჭდილია „შედგმად“), ხოლო ბოლო მუხლში, სანოტო სისტემის ზემოდან A603-სეული სიტყვებია დაბეჭდილი.

1) In manuscript Q684, the text is as follows: "romelsa erni ebraeltani ver ik'adrebdes tvalta mitgan khat'sa p'irisa misisasa da vitarts natelsa tvalsa mzisasa". Meanwhile, in the 10th century heirmologion, A603, the text is found this way: "romelsa erni israeltani ver sheudzlebdes tvalta shedgmad khat'sa p'irisa misisasa, vitartsa natelsa mzištvalisasa" (Kiknadze, 1982:699). As in other cases, we keep the text from Q684, and only correct obvious mistakes (for example, substituting "shedgmad" for "mitgan"). On the final stanza, we've also included the A603 text, however, printed above the staff.

58. ღამე რა თანა-წარგვხდა

ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ბ

When the Night Passed Us

Heirmos. Canticle V. tone II

1)

ღა - მე რა თა - ნა - წარ - გვხდა, მოგ - ვე -
ღა - მე რა თა - ნა - წარ - გვხდა, მოგ - ვე -
gha - me ra ta - na - ts'ar - gvkhda, mog - ve -

ახ - ლა ჩვე - ნ დღე და ნა - თე - ლი სო - ფელ -
ახ - ლა ჩვე - ნ დღე და ნა - თე - ლი სო - ფელ -
akh - la chve - n dghe da na - te - li so - pel -

სა მო - ე - ფი - ნა,
სა მო - ე - ფი - ნა,
sa mo - e - pi - na,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ა - მის - თვის - ცა გი - - გა - ლო - ბენ
 ა - მის - თვის - ცა გი - - გა - ლო - ბენ
 a - mis - tvis - tsa gi - - ga - lo - ben

ან - გე - ლო - ზ - თა წეს - ნი
 ან - გე - ლო - ზ - თა წეს - ნი
 an - ge - lo - z - ta ts'es - ni

და დი - დე - ბის - მეტ - ყვე - ლებს ყო -
 და დი - დე - ბის - მეტ - ყვე - ლებს ყო -
 da di - de - bis - met' - qve - lebs qo -

ვე - ლი ე - ნა!
 ვე - ლი ე - ნა!
 ve - li e - na!

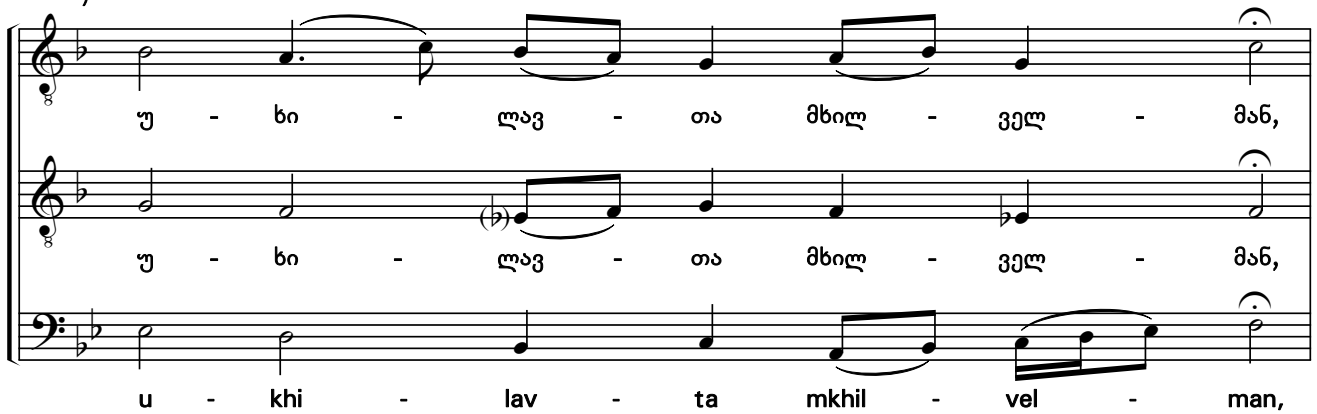
59. უხილავთა მხილველმან

ძღისპირი. გალობა ბ. ხმა გ

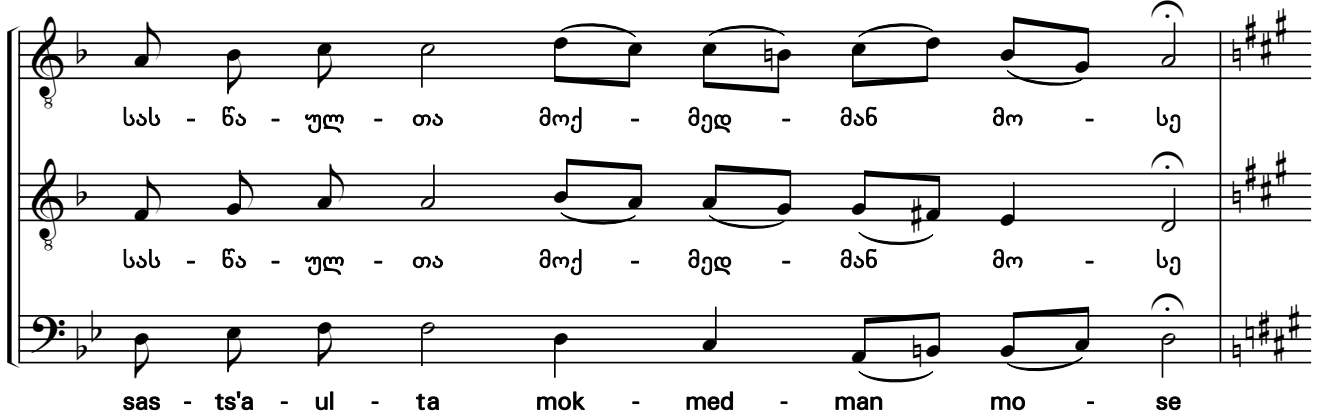
The Seer of the Invisible Ones

Heirmos. Canticle II. tone III

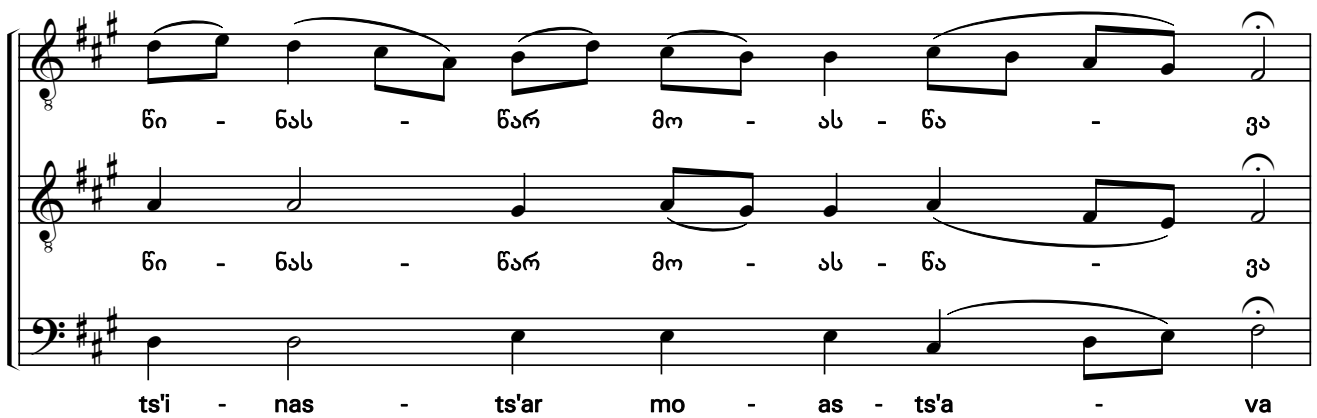
1)

უ - ხი - ლავ - თა მხილ - ველ - მან,
 უ - ხი - ლავ - თა მხილ - ველ - მან,
 u - khi - lav - ta mkhil - vel - man,

სას - წა - ულ - თა მოქ - მედ - მან მო - სე
 სას - წა - ულ - თა მოქ - მედ - მან მო - სე
 sas - ts'a - ul - ta mok - med - man mo - se

წი - წას - წარ მო - ას - წა - ვა
 წი - წას - წარ მო - ას - წა - ვა
 ts'i - nas - ts'ar mo - as - ts'a - va

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

ხსნა წარ - მართ - თა ძე - ლი - სა მი - ერ,

ხსნა წარ - მართ - თა ძე - ლი - სა მი - ერ,

khsna ts'ar - mart - ta dze - li - sa mi - er,

ხელ - ნი რა ჯვა - რის - სა ხედ გა - ნიპყრ - ნა

ხელ - ნი რა ჯვა - რის - სა ხედ გა - ნიპყრ - ნა

khel - ni ra jva - ris - sa khed ga - nip'qr - na

და მით დას - ცა მტე - რი ა - მა -

და მით დას - ცა მტე - რი ა - მა -

da mit das - tsa mt'e - ri a - ma -

ლე - კი!

ლე - კი!

le - k'i!

60. მესმა, უფალო, სმენა

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა

I Understood, O Lord

Heirmos. Canticle IV. tone I

1)

მეს - მა, უ - ფა - ლო, სმე - ნა შენ ღმრთი - სა

მეს - მა, უ - ფა - ლო, სმე - ნა შენ ღმრთი - სა

mes - ma, u - pa - lo, sme - na shen ghvti - sa

და შე - მე - ში - ნა ფრი - ად და გა - დი - დე

და შე - მე - ში - ნა ფრი - ად და გა - დი - დე

da she - me - shi - na pri - ad da ga - di - de

შენ, მხო - ლო კაცთ - მო - ყვა - რე!

შენ, მხო - ლო კაცთ - მო - ყვა - რე!

shen, mkho - lo k'atst - mo - qva - re!

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

61. რომელმანცა გალობისა მეტყველნი

ძღისპირი. გალობა წ. ხმა ა

The Chanters

Heirmos. Canticle VIII. tone I

1)

რო - მელ - მან - ცა გა - ლო - ბი - სა
რო - მელ - მან - ცა გა - ლო - ბი - სა
ro - mel - man - tsa ga - lo - bi - sa

მეტ - ყველ - ნი შენ - ნი ყრმა - ნი იხ -
მეტ - ყველ - ნი შენ - ნი ყრმა - ნი იხ -
met' - qvel - ni shen - ni qрма - ni ikh -

სენ სახ - მი - ლი - სა - გან
სენ სახ - მი - ლი - სა - გან
sen sakh - mi - li - sa - gan

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია ფა და დო დიეზები.

1) The original manuscript contains an F sharp and a C sharp in the key signature.

და მოტ - ყი - ნა - რე ა - ლი ცვა - რად შეს - ცვა - ლე,
და მოტ - ყი - ნა - რე ა - ლი ცვა - რად შეს - ცვა - ლე,
da mot' - qi - na - re a - li tsva - rad shes - tsva - le,

ქრის - ტე, შენ გა - კურ - თხევთ
ქრის - ტე, შენ გა - კურ - თხევთ
kris - t'e, shen ga - k'ur - tkhevt

და ალ - გა - მაღ - ლებთ უ - კუ - ნი - სამ - დე!
და ალ - გა - მაღ - ლებთ უ - კუ - ნი - სამ - დე!
da agh - ga - magh - lebt u - k'u - ni - sam - del!

62. ვითარცა-იგი იონა

ძღისპირი. გალობა ვ. ხმა ზ

As Jonah

Heirmos. Canticle VI. tone VII

1)

ვი - თარ - ცა - ი - გი ი - ო - ნა წი - ნას - წარ - მეტ -
ვი - თარ - ცა - ი - გი ი - ო - ნა წი - ნას - წარ - მეტ -
vi - tar - tsa - i - gi i - o - na tsi - nas - ts'ar - met' -

ყვე - ლი იხ - სენ სიღრ - მე - თა - გან, ეგ - რე - ცა მე
ყვე - ლი იხ - სენ სიღრ - მე - თა - გან, ეგ - რე - ცა მე
qve - li ikh - sen sighr - me - ta - gan, eg - re - tsa me

სიღრ - მე - თა - გან ცოდ - ვა - თა - სა აღ - მო - მი -
სიღრ - მე - თა - გან ცოდ - ვა - თა - სა აღ - მო - მი -
sighr - me - ta - gan tsod - va - ta - sa agh - mo - mi -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ყვა - ნე, ვი - თარ - ცა ხარ
ყვა - ნე, ვი - თარ - ცა ხარ
qva - ne, vi - tar - tsa khar

მრა - ვალ - მო - ნყა - ლე!
მრა - ვალ - მო - ნყა - ლე!
mra - val - mo - ts'qa - le!

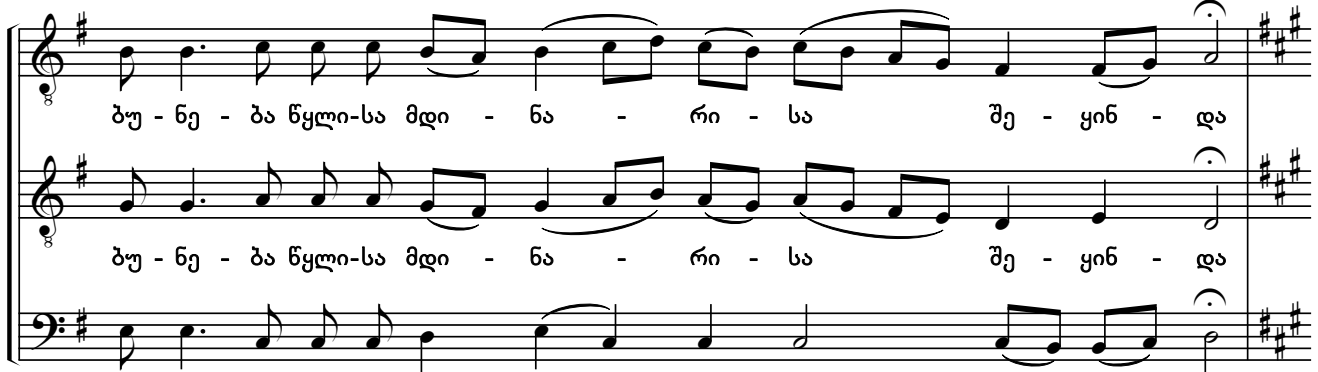
63. ბუნება წყლისა მდინარისა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ბ

The Nature of the River Water

Heirmos. Canticle I. tone II

1)

ბუ - ნე - ბა წყლი-სა მდი - ნა - რი - სა შე - ყინ - და

ბუ - ნე - ბა წყლი-სა მდი - ნა - რი - სა შე - ყინ - და

bu - ne - ba ts'qli-sa mdi - na - ri - sa she - qin - da

და შეკრ - ბა კვა - ლად ქვე - ვი - თა

და შეკრ - ბა კვა - ლად ქვე - ვი - თა

da shek'r - ba k'va - lad ktse - vi - ta

და სიღრ-მე-ზღვი - სა მის მე - ნა - მუ - ლი - სა

და სიღრ-მე-ზღვი - სა მის მე - ნა - მუ - ლი - სა

da sighr-me-zghvi - sa mis me - ts'a - mu - li - sa

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

გან - ვლო ის - რა - ელ - მან ფერ - ხი - თა
გან - ვლო ის - რა - ელ - მან ფერ - ხი - თა
gan - vlo is - ra - el - man per - khi - ta

და - ულ - ტოლ - ვე - ლი - თა და გა - ნუმ -
და - ულ - ტოლ - ვე - ლი - თა და გა - ნუმ -
da - ul - t'ol - ve - li - ta da ga - num -

ზა - და მი - სა - გე - ბე - ლად
ზა - და მი - სა - გე - ბე - ლად
za - da mi - sa - ge - be - lad

უ - ფალ - სა გა - ლო - ბა სუ - ლი - ე - რი!
უ - ფალ - სა გა - ლო - ბა სუ - ლი - ე - რი!
u - pal - sa ga - lo - ba su - li - e - ri!

64. მფარველი ხარ უძლეველი

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ბ

You are a Protector, Invincible

Heirmos. Canticle III. tone II

1)

მფარ - ვე - ლი ხარ უძ - ლე - ვე - ლი შენ, ქრის - ტე,
მფარ - ვე - ლი ხარ უძ - ლე - ვე - ლი შენ, ქრის - ტე,
mpar - ve - li khar udz - le - ve - li shen, kris - t'e,

და სიმ - ტკი - ცე შე - ურ - ყე - ვე - ლი
და სიმ - ტკი - ცე შე - ურ - ყე - ვე - ლი
da sim - t'k'i - tse she - ur - qe - ve - li

მო - სავ - თა შენ - თა! და - უს - ჯე - ლად და - მიც - ვენ ჩვენ
მო - სავ - თა შენ - თა! და - უს - ჯე - ლად და - მიც - ვენ ჩვენ
mo - sav - ta shen - ta! da - us - je - lad da - mits - ven chven

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

და და - მამ - ტკი - ცენ ჩვენ კლდე - სა მას ზე - და
და და - მამ - ტკი - ცენ ჩვენ კლდე - სა მას ზე - და
da da - mam - t'ki - tsen chven k'ide - sa mas ze - da

სარ - წმუ - ნო - ე - ბი - სა - სა, შე - ნი - სა -
სარ - წმუ - ნო - ე - ბი - სა - სა, შე - ნი - სა -
sar - ts'mu - no - e - bi - sa - sa, she - ni - sa -

სა დამ - ყა - რე - ბულ - სა,
სა დამ - ყა - რე - ბულ - სა,
sa dam - qa - re - bul - sa,

შენ, ყოვ - ლად - ძლი - ე - რო უ - ფა - ლო!
შენ, ყოვ - ლად - ძლი - ე - რო უ - ფა - ლო!
shen, qov - lad - dzli - e - ro u - pa - lo!

65. წინასწარ ესმა წინასწარმეტყველსა

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ბ

The Prophet Heard Before

Heirmos. Canticle IV. tone II

1)

წი - ნას - წარ ეს - მა წი - ნას - წარ - მეტ - ყვე - ლ - სა
წი - ნას - წარ ეს - მა წი - ნას - წარ - მეტ - ყვე - ლ - სა
ts'i - nas - ts'ar es - ma ts'i - nas - ts'ar - met' - qve - l - sa

მოსვ - ლა შე - ნი, ქრის - ტე, და და - უ - კვირ - და
მოსვ - ლა შე - ნი, ქრის - ტე, და და - უ - კვირ - და
mosv - la she - ni, kris - t'e, da da - u - k'vir - da

და ქე - ბით მო - ას - წა - ვებ - და და იტ - ყო - და:
და ქე - ბით მო - ას - წა - ვებ - და და იტ - ყო - და:
da ke - bit mo - as - ts'a - veb - da da it' - qo - da:

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

„ა - ლივ - სო ქვე - ყა - ნა დი - დე - ბი - თა შე - ნი - თა
 „ა - ლივ - სო ქვე - ყა - ნა დი - დე - ბი - თა შე - ნი - თა
 „a - ghiv - so kve - qa - na di - de - bi - ta she - ni - ta

და სიმ-დაბ-ლე ჩვე - ნი ა - რა უ - გუ - ლე - ბელს ყავ,
 და სიმ-დაბ-ლე ჩვე - ნი ა - რა უ - გუ - ლე - ბელს ყავ,
 da sim - dab - le chve - ni a - ra u - gu - le - bels qav,

ა - რა-მედ ვი - თა - ცა შვე - ნის ღმრთე - ე - ბა - სა შენ - სა,
 ა - რა-მედ ვი - თა - ცა შვე - ნის ღმრთე - ე - ბა - სა შენ - სა,
 a - ra - med vi - ta - tsa shve - nis ghmrte - e - ba - sa shen - sa,

მობ - ვედ და იხ - სნენ ცხე - ბულ - ნი შენ - ნი!
 მობ - ვედ და იხ - სნენ ცხე - ბულ - ნი შენ - ნი!
 mokh - ved da ikh - snen tskhe - bul - ni shen - ni!

66. ღაღადებასა მონათა შენთასა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ

To The Cry of Your Servants

Heirmos. Canticle VI. tone II

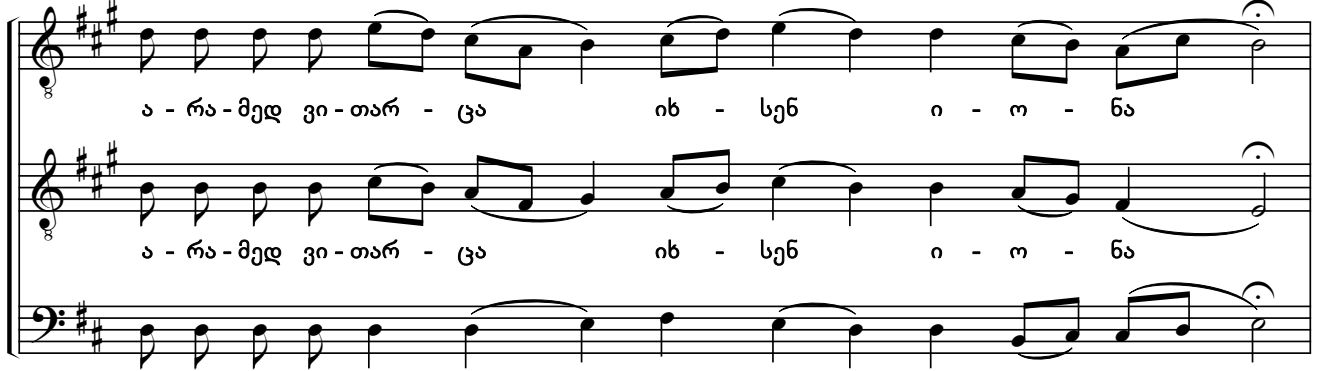
1)

ღა - ღა - დე - ბა - - - - - სა
ღა - ღა - დე - ბა - - - - - სა
gha - gha - de - ba - - - - - sa

მო-ნა-თა შენ-თა-სა ნუ უ-გუ - ლე-ბელს-ყოფ, უ-ფა-ლო,
მო-ნა-თა შენ-თა-სა ნუ უ-გუ - ლე-ბელს-ყოფ, უ-ფა-ლო,
mo-na-ta shen-ta-sa nu u-gu - le-bels-qop, u-pa-lo,

ა-რა-მედ ვი-თარ-ცა იხ-სენ ი-ო-ნა
ა-რა-მედ ვი-თარ-ცა იხ-სენ ი-ო-ნა
a-ra-med vi-tar-tsa ikh-sen i-o-na

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

მუც-ლი - სა - გან ვე - შა - პი - სა, მიხ -
 მუც-ლი - სა - გან ვე - შა - პი - სა, მიხ -
 muts - li - sa - gan ve - sha - p'i - sa, mikh -

სნენ ჩვენ - ცა ვე - შა - პი - სა მის - გან უ - ხი - ლა - ვი - სა
 სნენ ჩვენ - ცა ვე - შა - პი - სა მის - გან უ - ხი - ლა - ვი - სა
 snen chven - tsa ve - sha - p'i - sa mis - gan u - khi - la - vi - sa

და მტე - რი - სა ბო - რო - ტი - სა,
 და მტე - რი - სა ბო - რო - ტი - სა,
 da mt'e - ri - sa bo - ro - t'i - sa,

ვი - თარ - ცა კაცთ-მოყ - ვა - რე - ხარ!
 ვი - თარ - ცა კაცთ-მოყ - ვა - რე - ხარ!
 vi - tar - tsa k'atst-moq - va - re - khar!

67. გიგალობთ შენ, უფალო

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა დ

We Chant Unto Thee, O Lord

Heirmos. Canticle I. tone IV

1)

გი - გა-ლობთ შენ, უ - ფა - ლო, ღმერ - თო ჩვე - ნო, რო - მე - ლი ნა - რუ - ძევ

გი - გა-ლობთ შენ, უ - ფა - ლო, ღმერ - თო ჩვე - ნო, რო - მე - ლი ნა - რუ - ძევ

gi - ga - lobt shen, u - pa - lo, ghmer - to chve - no, ro - me - li ts'a - ru - dzeghv

ერ - სა შენ - სა ზღვა - სა მას ში - ნა და და -

ერ - სა შენ - სა ზღვა - სა მას ში - ნა და და -

er - sa shen - sa zghva - sa mas shi - na da da -

ანთქ სიღრ - მე - სა ფა-რა-ოს ეტ-ლე - ბი და ძა - ლი მი - სი!

ანთქ სიღრ - მე - სა ფა-რა-ოს ეტ-ლე - ბი და ძა - ლი მი - სი!

antk sighr - me - sa pa - ra - os et' - le - bi da dza - li mi - si!

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

68. უზეშთაეს საკვირველებათა

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ბ

The Greatest of Wonders

Heirmos. Canticle VII. tone II

1)

უ - ზეშ - თა - ეს სა - კვირ - ვე - ლე - ბა - თა

u - zesh - ta - es sa - k'vir - ve - le - ba - ta

ი - პოვ - ნეს ყრმა - ნი ბა - ბი - ლონს ში - ნა

i - p'ov - nes qрма - ni ba - bi - lons shi - na

შემ - წედ სჯულ - სა მას მა - მა - თა - სა,

shem - ts'ed sjul - sa mas ma - ma - ta - sa,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

და ცეცხლ-სა ში - ნა ბრწყინ - ვა - ლე - ნი
და ცეცხლ-სა ში - ნა ბრწყინ - ვა - ლე - ნი
da tsetskhl-sa shi - na brts'qin - va - le - ni

ცვა - რი - თა სხუ - რე - ბულ - ნი ერ - თო - ბით
ცვა - რი - თა სხუ - რე - ბულ - ნი ერ - თო - ბით
tsva - ri - ta skhu - re - bul - ni er - to - bit

ღა - ღა - დებ - დეს და იტ - ყო - დეს:
ღა - ღა - დებ - დეს და იტ - ყო - დეს:
gha - gha - deb - des da it' - qo - des:

„ყო - ველ - ნი საქ - მე - ნი ა - კურ - თხევ - დით დღეს
„ყო - ველ - ნი საქ - მე - ნი ა - კურ - თხევ - დით დღეს
„qo - vel - ni sak - me - ni a - k'ur - tkhev - dit dghes

ღმერთ - სა და უ - ფალ - სა უ - გა - ლობ - დით
ღმერთ - სა და უ - ფალ - სა უ - გა - ლობ - დით
ghmert - sa da u - pal - sa u - ga - lob - dit

და ა - მალ - ლებ - დით მას უ - კუ - ნი -
და ა - მალ - ლებ - დით მას უ - კუ - ნი -
da a - magh - leb - dit mas u - k'u - ni -

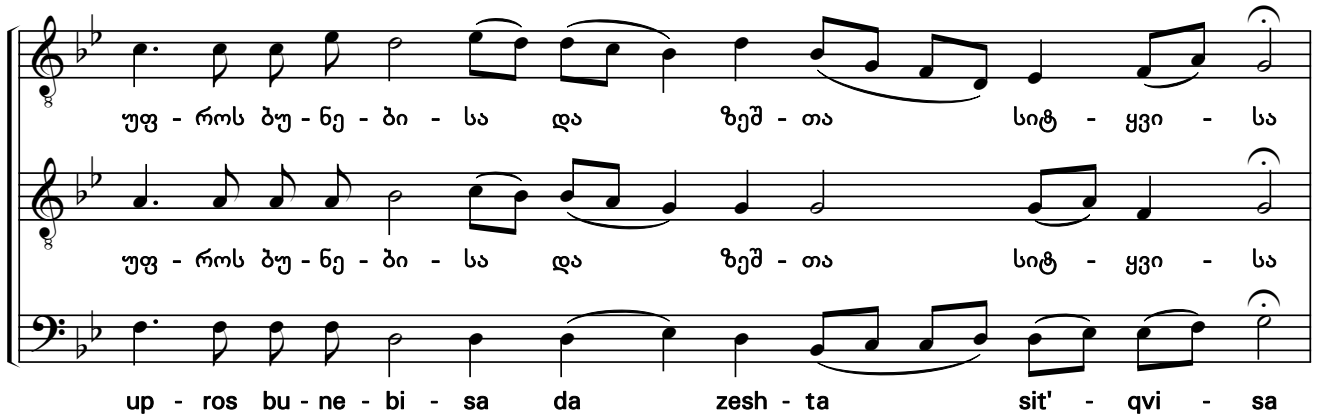
სამ - - - დე!"
სამ - - - დე!"
sam - - - del!"

69. უფროს ბუნებისა

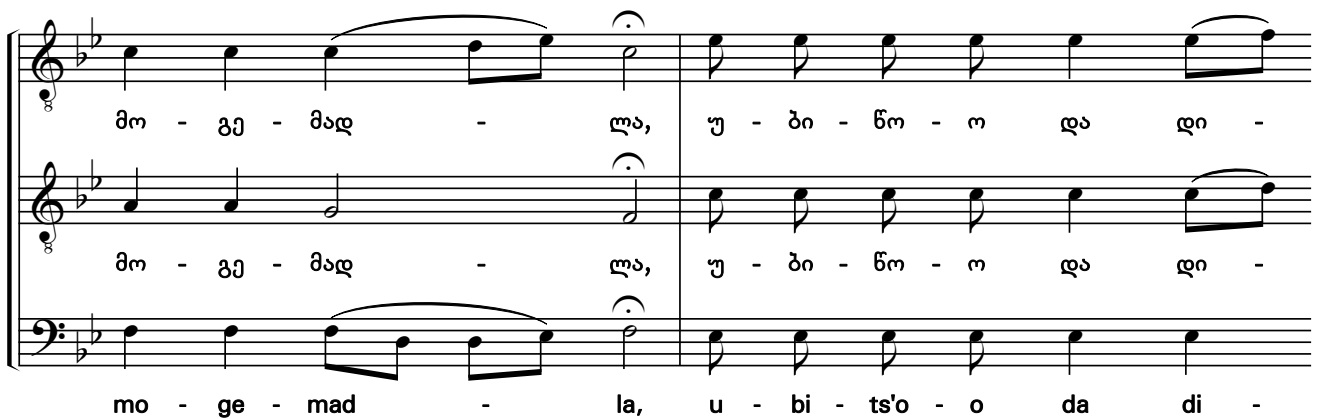
ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ

More Than Nature

Heirmos. Canticle IX. tone II

უფ - როს ბუ - ნე - ბი - სა და ზეშ - თა სიტ - ყვი - სა
 უფ - როს ბუ - ნე - ბი - სა და ზეშ - თა სიტ - ყვი - სა
 up - ros bu - ne - bi - sa da zesh - ta sit' - qvi - sa

მო - გე - მად - ლა, უ - ბი - ნო - ო და დი -
 მო - გე - მად - ლა, უ - ბი - ნო - ო და დი -
 mo - ge - mad - la, u - bi - ts'o - o da di -

დე - ბუ - ლო ქალ - წუ - ლო,
 დე - ბუ - ლო ქალ - წუ - ლო,
 de - bu - lo kal - ts'u - lo,

რა - მე - თუ ღმერ - თი, უ - ფა - ლი,
 რა - მე - თუ ღმერ - თი, უ - ფა - ლი,
 ra - me - tu ghmer - ti, u - pa - li,

მხსნე - ლი და მაც - ხო - ვა - რი მუც - ლი - სა შე - ნი - სა -
 მხსნე - ლი და მაც - ხო - ვა - რი მუც - ლი - სა შე - ნი - სა -
 mkhsne - li da mats - kho - va - ri muts - li - sa she - ni - sa -

გან გან - ხორ - ცი - ელ - და -
 გან გან - ხორ - ცი - ელ - და
 gan gan - khor tsi - el - da -

გან - კა - ცე - ბუ - ლი და ა - რა შე - ცვა - ლე - ბუ - ლი,
 გან - კა - ცე - ბუ - ლი და ა - რა შე - ცვა - ლე - ბუ - ლი,
 gan - k'a - tse - bu - li da a - ra she - tsva - le - bu - li,

ა - მის-თვის ყო - ველ - ნი მორ - ნმუ - ნე - ნი
ა - მის-თვის ყო - ველ - ნი მორ - ნმუ - ნე - ნი
a - mis- tvis qo - vel - ni mor - ts'mu - ne - ni

ღირ-სად, გა - ლო - ბით, ვი - თარ - ცა სტკუ,
ღირ-სად, გა - ლო - ბით, ვი - თარ - ცა სტკუ,
ghir-sad, ga - lo - bit, vi - tar - tsa stku,

1) 2)
გნატ - რი - ან და გა - დი - დე - ბენ შენ!
გნატ - რი - ან და გა - დი - დე - ბენ შენ!
gnat' - ri - an da ga - di - de - ben shen!

1) აქედან საგასაღებო ნიშნები ჩვენი შეცვლილია.
2) ხელნაწერში ამ ლა-ს წინ ბემოლია აღნიშნული.

1) From here, the change in the key signature was added by the editors.
2) There is a flat sign noted before this A in the original manuscript.

70. უსხეულოთა თანა სდგა ამბაკომ

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა

Habbakuk Stood With the Bodiless Ones

Heirmos. Canticle IV. tone I

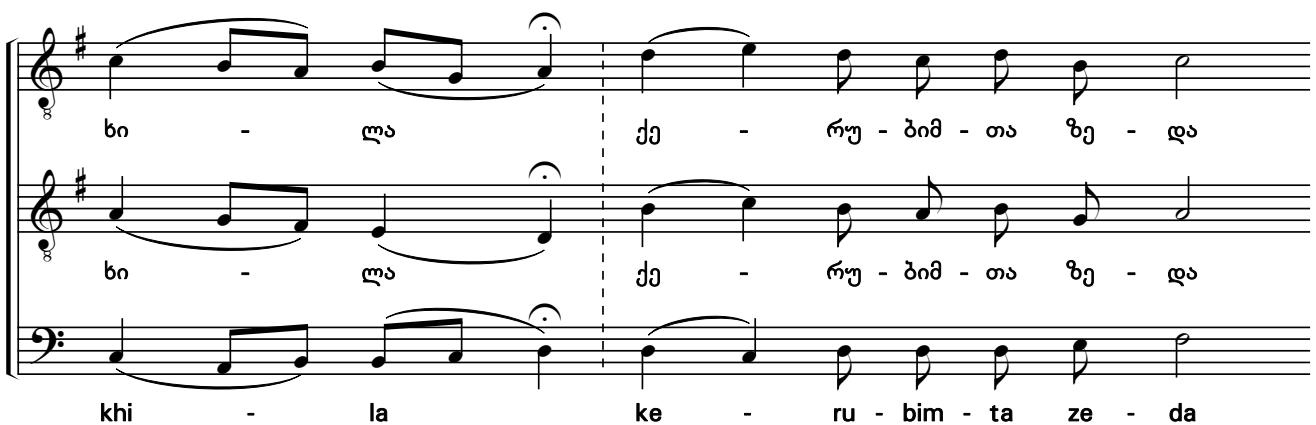
1)

უს - ხე - უ - ლო - თა თა - ნა სდგა ამ - ბა - კომ
 us - khe - u - lo - ta ta - na sdga am - ba - k'om

სახ - მი - ლავ - სა მას სუ - ლი - ერ - სა და ი -
 sakh - mi - lav - sa mas su - li - er - sa da i -

ხი - ლა ქე - რუ - ბიმ - თა ზე - და
 khi - la ke - ru - bim - ta ze - da

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

მჯდო - მა - რე, ქა - და - გა
 მჯდო - მა - რე, ქა - და - გა
 mjdo - ma - re, ka - da - ga

მოსვ - ლა მაც - ხოვ - რად ე - რი - სა
 მოსვ - ლა მაც - ხოვ - რად ე - რი - სა
 mosv - la mats - khov - rad e - ri - sa

და ხსნად ცხე - ბულ - თა თვის - თა და ვლა - ლა - დებთ:
 და ხსნად ცხე - ბულ - თა თვის - თა და ვლა - ლა - დებთ:
 da khsnad ts khe - bul - ta tvis - ta da vgha - gha - debt:

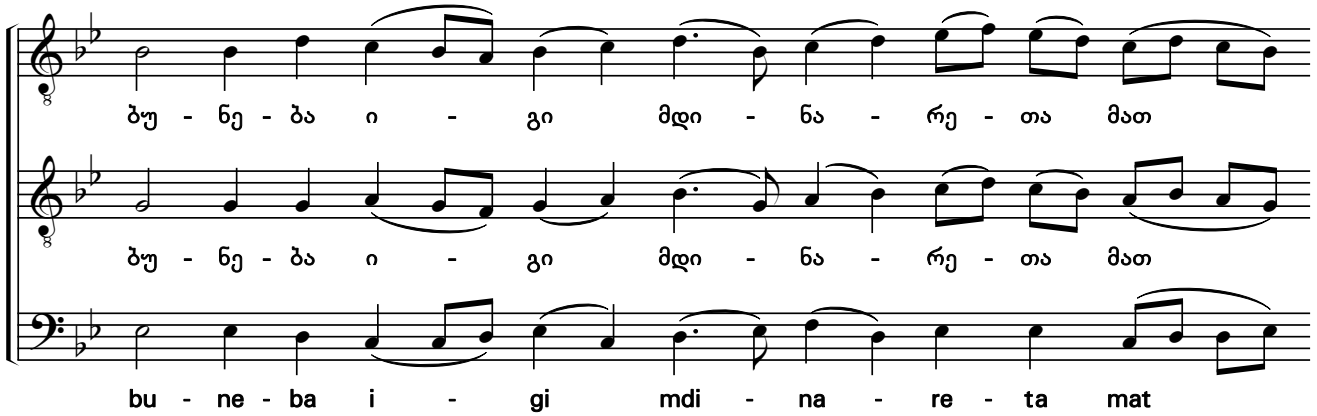
„უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა!“
 „უ - ფა - ლო, დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა!“
 „u - pa - lo, di - de - ba dzal - sa shen - sa!“

71. ბუნება იგი მდინარეთა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა

The Nature of Rivers

Heirmos. Canticle I. tone I

ბუ - ნე - ბა ი - გი მდი - ნა - რე - თა მათ

ბუ - ნე - ბა ი - გი მდი - ნა - რე - თა მათ

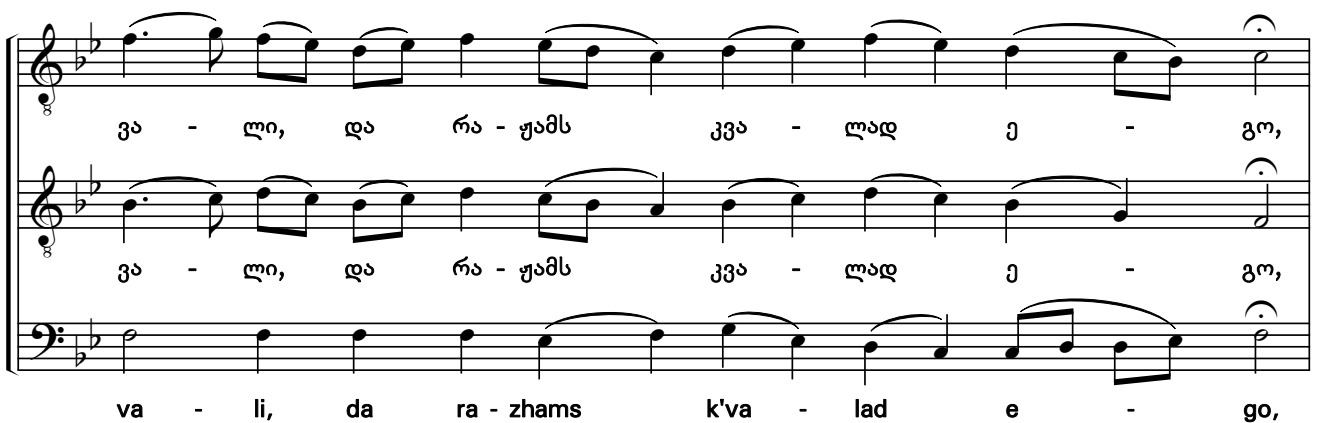
bu - ne - ba i - gi mdi - na - re - ta mat

შე - ყინ - და და იხ - სნა ე - რი ზღვა - სა გან - მა -

შე - ყინ - და და იხ - სნა ე - რი ზღვა - სა გან - მა -

she - qin - da da ikh - sna e - ri zghva - sa gan - ma -

ვა - ლი, და რა - ჟამს კვა - ლად ე - გო,

ვა - ლი, და რა - ჟამს კვა - ლად ე - გო,

va - li, da ra - zhams k'va - lad e - go,

საღმრ-თო - თა მით ბრძა - ნე - ბი - თა და - ან - თქა სიღრ - მე - სა
საღმრ-თო - თა მით ბრძა - ნე - ბი - თა და - ან - თქა სიღრ - მე - სა
saghmr-to - ta mit brdza - ne - bi - ta da - an - tka sighr - me - sa

მძლავ-რი მდე - ვა - რი ე - რი-თურთ! ა - მის - თვის
მძლავ-რი მდე - ვა - რი ე - რი-თურთ! ა - მის - თვის
mdzlav-ri mde - va - ri e - ri - turt! a - mis - tvis

უ - გა - ლობთ ღმერთ - სა ჩვენ - სა მხო - ლო - სა,
უ - გა - ლობთ ღმერთ - სა ჩვენ - სა მხო - ლო - სა,
u - ga - lobt ghmert - sa chven - sa mkho - lo - sa,

რა - მე - ე - თუ დი - დე - ბულ - არს!
რა - მე - ე - თუ დი - დე - ბულ - არს!
ra - me - e - tu di - de - bul - ars!

72. რომელმან თავს იღვა ჭირი

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა

He Who Took On Sorrow

Heirmos. Canticle VI. tone I

1)

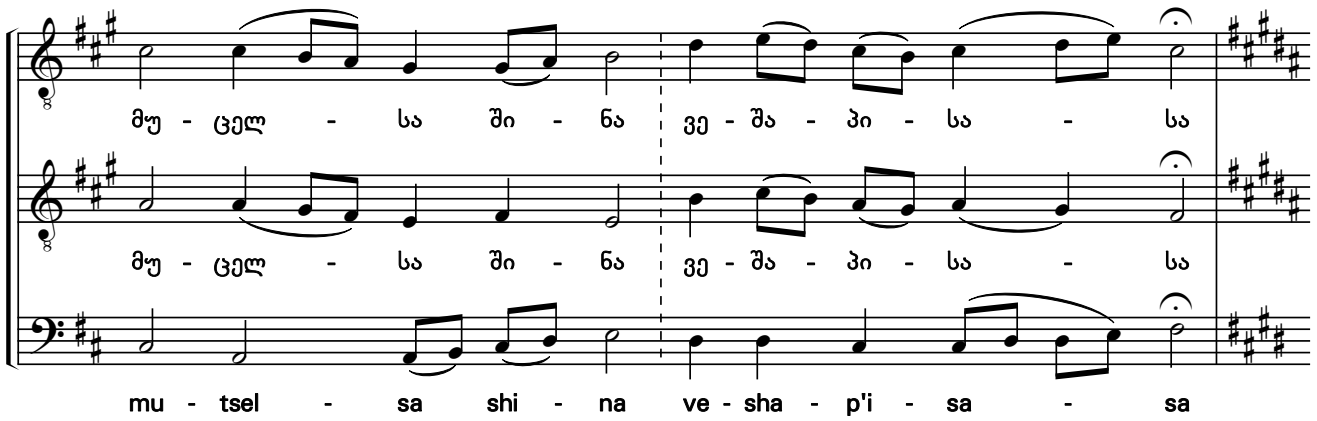
რო - მელ - მან თავს იდ - ვა ჭი - რი ი - გი
 რო - მელ - მან თავს იდ - ვა ჭი - რი ი - გი
 ro - mel - man tavs id - va ch'i - ri i - gi

ზღვი - სა მის, სივლ - ტოლ - ვა - სა მის - სა
 ზღვი - სა მის, სივლ - ტოლ - ვა - სა მის - სა
 zghvi - sa mis, sivi - t'ol - va - sa mis - sa

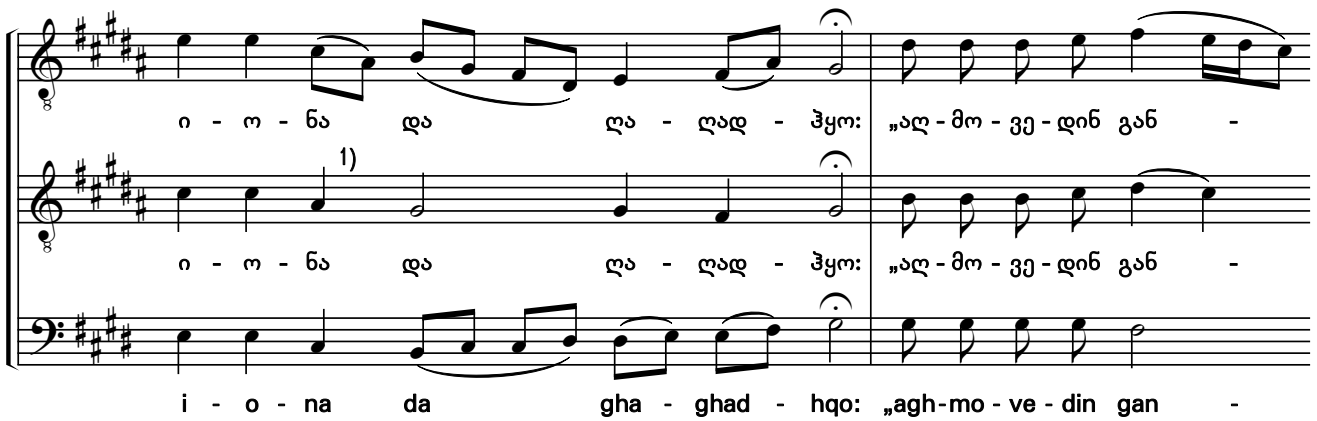
ურ - ჩე - ბით, შეპ - ყრო - ბილ იქმ - ნა ი - გი
 ურ - ჩე - ბით, შეპ - ყრო - ბილ იქმ - ნა ი - გი
 ur - che - bit, shep' - qro - bil ikm - na i - gi

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

მუ - ცელ - სა ში - ნა ვე - შა - პი - სა - სა
 მუ - ცელ - სა ში - ნა ვე - შა - პი - სა - სა
 mu - tsel - sa shi - na ve - sha - p'i - sa - sa

ი - ო - ნა და ლა - ლად - ჰყო: „აღ - მო - ვე - დინ გან -
 ი - ო - ნა და ლა - ლად - ჰყო: „აღ - მო - ვე - დინ გან -
 i - o - na da gha - ghad - hqo: „agh - mo - ve - din gan -

ხრწნი - სა - გან ცხოვ - რე - ბა ჩე - მი!
 ხრწნი - სა - გან ცხოვ - რე - ბა ჩე - მი!
 khrts'ni - sa - gan tskhov - re - ba che - mi!

1) ხელნაწერში აქ, II ხმაში (მარცვალზე „ნა“) არის სი.

1) In the original manuscript here is B in the second voice (on the syllable "na").

73. იონას სახედ გილაღადებ

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა

I Cry to You Like Jonah

Heirmos. Canticle VI. tone I

1)

ი - ო - ნას სა - ხედ გი - ლა - ლა - დებ, უ - ფა - ლო, ხმი - თა

ი - ო - ნას სა - ხედ გი - ლა - ლა - დებ, უ - ფა - ლო, ხმი - თა

i - o - nas sa - khed gi - gha - gha - deb, u - pa - lo, khmi - ta

ქე - ბი - სა - თა, ვედ - რე - ბით: „აღ - მო - ი - ყვა - ნე

ქე - ბი - სა - თა, ვედ - რე - ბით: „აღ - მო - ი - ყვა - ნე

ke - bi - sa - ta, ved - re - bit: „agh - mo - i - qva - ne

გან - ხრწნი - სა - გან ცხოვ - რე - ბა ე - სე ჩე - მი!

გან - ხრწნი - სა - გან ცხოვ - რე - ბა ე - სე ჩე - მი!

gan - khrts'ni - sa - gan tskhov - re - ba e - se che - mi!

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

74. სიღრმით გამო ღაღად-ყო

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა

He Cried Out From the Depths

Heirmos. Canticle VI. tone I

1)

სიღრ-მით გა - მო ღა - ღად - ყო მწუ - ხა - რე - ბით ი - ო - ნა:
სიღრ-მით გა - მო ღა - ღად - ყო მწუ - ხა - რე - ბით ი - ო - ნა:
sighr - mit ga - mo gha - ghad - qo mts'u - kha - re - bit i - o - na:

„იხ - სენ ცხოვ - რე - ბა ჩე - მი
„იხ - სენ ცხოვ - რე - ბა ჩე - მი
„ikh - sen tskhov - re - ba che - mi

გან-ხრწნი-სა-გან, უ - ფა-ლო, ვი - თარ - ცა მონ - ყა - ლე ხარ!“
გან-ხრწნი-სა-გან, უ - ფა-ლო, ვი - თარ - ცა მონ - ყა - ლე ხარ!“
gan-khrts'ni-sa-gan, u - pa - lo, vi - tar - tsa mots'-qa - le khar!“

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

75. ისაკის მიერ ვნება გამოსახე ¹⁾

ძღისპირი. გალობა ვ. ხმა 3

You Expressed the Passion From Esau

Heirmos. Canticle VI. tone VIII

2)

ი - სა - კის მი - ერ ვნე - ბა გა - მო - სა - ხე
ი - სა - კის მი - ერ ვნე - ბა გა - მო - სა - ხე
i - sa - k'is mi - er vne - ba ga - mo - sa - khe

და ი - ო - ნას - გან დაფლ - ვა მო - ას - წა - ვე
და ი - ო - ნას - გან დაფლ - ვა მო - ას - წა - ვე
da i - o - nas - gan dapl - va mo - as - ts'a - ve

და ალ - დგო - მა ყო - ველ - თა მოგვ - მად - ლე,
და ალ - დგო - მა ყო - ველ - თა მოგვ - მად - ლე,
da agh - dgo - ma qo - vel - ta mogv - mad - le,

1) Q684-ში საგალობელი იწყება სიტყვებით „ისაკის მიერ ვნება გამოსახე“, ხოლო A603-ში (კიკნაძე, 1982:759) — „ისაკის მიერ“. აქ ეს უკანასკნელი, X საუკუნის ტექსტია დაბეჭდილი.

2) ხელნაწერში გასაღებში სი და მი ბემოლებია აღნიშნული.

1) In the Q684 the hymn begins with the words "isavis mier vneba gamosakhe", and in the A603 (Kiknadze, 1982:759) - the hymn begins with "isakis mier". The latter printed here is the tenth century text.

2) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

შენ გა - დი - დებთ, ჩვენ ყო - ველ - ნი:
შენ გა - დი - დებთ, ჩვენ ყო - ველ - ნი:
shen ga - di - debt, chven qo - vel - ni:

„ხრწნი - ლე - ბი - სა - გან ალ -
„ხრწნი - ლე - ბი - სა - გან ალ -
„khrts'ni - le - bi - sa - gan agh -

მო - მი - ყვა - ნენ, მრა - ვალ - მო - წყა - ლე!“
მო - მი - ყვა - ნენ, მრა - ვალ - მო - წყა - ლე!“
mo - mi - qva - nen, mra - val - mo - ts'qa - le!“

76. სიბრძნით სიმხნე აჩვენეს

ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ა

They Showed Courage Through Wisdom

Heirmos. Cantic VIII. tone I

1)

სიბრ - ძნით სიმ - ხნე ა - ჩვე - ნეს ყრმა - თა
 სიბრ - ძნით სიმ - ხნე ა - ჩვე - ნეს ყრმა - თა
 sibr - dznit sim - khne a - chve - nes qрма - ta

მძლავრ - სა მას და ა - რა შე - შინ - დეს
 მძლავრ - სა მას და ა - რა შე - შინ - დეს
 mdzavr - sa mas da a - ra she - shin - des

ზა - რი - სა მის - გან თვალ - თა მათ მცველ - თა მძვინ - ვა - რე - თა,
 ზა - რი - სა მის - გან თვალ - თა მათ მცველ - თა მძვინ - ვა - რე - თა,
 za - ri - sa mis - gan tval - ta mat mtsvel - ta mdzvin - va - re - ta,

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

რა - მე - თუ შე - ი - ჭურ - ნეს დი - დე - ბით
 რა - მე - თუ შე - ი - ჭურ - ნეს დი - დე - ბით
 ra - me - tu she - i - ch'ur - nes di - de - bit

მხო - ლო - სა ღმრთი - სა თა - ნა, დას-თრგუ - ნეს
 მხო - ლო - სა ღმრთი - სა თა - ნა, დას-თრგუ - ნეს
 mkho - lo - sa ghmrti - sa ta - na, das - trgu - nes

ა - ლი ცეც - ხლი - სა სარ - წმუ - ნო - ე - ბით
 ა - ლი ცეც - ხლი - სა სარ - წმუ - ნო - ე - ბით
 a - li tsets - khli - sa sar - ts'mu - no - e - bit

და გა - ლო - ბით იტ - ყო - დეს:
 და გა - ლო - ბით იტ - ყო - დეს:
 da ga - lo - bit it' - qo - des:

„ყო - ველ - ნი უ - ფალ - სა უ - გა - ლობ - დით
„ყო - ველ - ნი უ - ფალ - სა უ - გა - ლობ - დით
„qo - vel - ni u - pal - sa u - ga - lob - dit

და უფ - რო - სად ა - მალ - ლებ -
და უფ - რო - სად ა - მალ - ლებ -
da up - ro - sad a - magh - leb -

დით მას, უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
დით მას, უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
dit mas, u - k'u - ni - sam - de!“

77. შენ, რომელმან ღმერთი

ძღისპირი. გალობა თ. ხმა ა

You Theotokos, Who gave Birth to the Lord

Heirmos. Canticle IX. tone I

1)

შენ, რო - მელ - - - მან ღმერ -
შენ, რო - მელ - - - მან ღმერ
shen, ro - mel - - - man ghmer -

თი - - - მი - ზე - ზი
თი - - - მი - ზე - ზი
ti - - - mi - ze - zi

ყო - ველ - თა არს - თა შევ, ქალ - ნუ - ლო
ყო - ველ - თა არს - თა შევ, ქალ - ნუ - ლო
qo - vel - ta ars - ta shev, kal - ts'u - lo

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

ც - - - ბი - წო - მ,
 ც - - - ბი - წო - მ,
 u - - - bi - ts'o - o,

უფ - რის ბუ - ნე - ბა - თა ცნო - - -
 უფ - რის ბუ - ნე - ბა - თა ცნო - - -
 up - ros bu - ne - ba - ta tsno - - -

ბი - - - ი - - -
 ბი - - - ი - - -
 bi - - - i - - -

- - - სა და
 - - - სა და
 - - - i - sa da

ზეშ - - - თა სიტ - ყვი - სა,
ზეშ - - - თა სიტ - ყვი - სა,
zesh - - - ta sit' - qvi - sa,

და მი - წად მიქ - ცე - ულ - ნი
და მი - წად მიქ - ცე - ულ - ნი
da mi - ts'ad mik - tse - ul - ni

შე - - - ნ მი - ერ გავ - - -
შე - - - ნ მი - ერ გავ - - -
she - - - n mi - er gav - - -

ნათლ - დით, ღმრთის - მშო - ბე - ლო მა -
ნათლ - დით, ღმრთის - მშო - ბე - ლო მა -
natl - dit, ghmrtis - msho - be - lo ma -

რი - - - რი - - -
ri - - - i - - -

ამ, გა - - -
am, ga - - -

ლო - - ბით გა - - დი - - დებთ!
lo - - bit ga - - di - - debt!

78. ბრძანებასა უსჯულოსა მის

ძლისპირი. გალობა წ. სმა ბ

At The Command of the Godless One

Heirmos. Canticle VIII. tone II

1)

The musical score is presented in three systems, each with three staves (treble, alto, and bass clefs). The key signature is one sharp (F#). The lyrics are written in Georgian and Latin script below the notes.

ბრძა - ნე - ბა - სა უს - ჯუ - ლო - სა მის მძლავ - რი - სა - სა
 ბრძა - ნე - ბა - სა უს - ჯუ - ლო - სა მის მძლავ - რი - სა - სა
 brdza - ne - ba - sa us - ju - lo - sa mis mdzlav - ri - sa - sa

ა - რა და - - - ე - მორ - ჩილ - ნეს
 ა - რა და - - - ე - მორ - ჩილ - ნეს
 a - ra da - - - e - mor - chil - nes

სამ - ნი - ყრმა - ნი და შე - ით - ხივ - ნეს
 სამ - ნი - ყრმა - ნი და შე - ით - ხივ - ნეს
 sam - ni - qрма - ni da she - it - khiv - nes

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

სახ-მილ - სა მას ში - ნა და ეს - რე - თ იტ - ყო - დეს:
სახ-მილ - სა მას ში - ნა და ეს - რე - თ იტ - ყო - დეს:
sakh - mil - sa mas shi - na da es - re - t it' - qo - des:

„ა - კურ - თხევ - დით ყო - ველ - ნი საქ - მე - ნი
„ა - კურ - თხევ - დით ყო - ველ - ნი საქ - მე - ნი
„a - k'ur - tkhev - dit qo - vel - ni sak - me - ni

უ - ფლი - - - სა - ნი უ - ფალ - სა!
უ - ფლი - - - სა - ნი უ - ფალ - სა!
u - pli - - - sa - ni u - pal - sa!

79. რომელ მუცელსა დაიტიე
ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ
You Who Carried God in Your Womb
Heirmos. Canticle IX. tone II

1)

რო-მელ მუ-ცელ - სა და - ი - ტი - ე ღმერ-თი და - უ -
რო-მელ მუ-ცელ - სა და - ი - ტი - ე ღმერ-თი და - უ -
ro - mel mu - tsel - sa da - i - t'i - e ghmer-ti da - u -

ტევ - ნე - ლი და უ - შევ სო - ფელ - სა სი - ხა - რუ - ლი,
ტევ - ნე - ლი და უ - შევ სო - ფელ - სა სი - ხა - რუ - ლი,
t'ev - ne - li da u - shev so - pel - sa si - kha - ru - li,

შენ გა - დი - დებ, ღმრთის-მშო - ბე - ლო ქალ - წუ - ლო!
შენ გა - დი - დებ, ღმრთის-მშო - ბე - ლო ქალ - წუ - ლო!
shen ga - di - deb, ghmr-tis-msho - be - lo kal - ts'u - lo!

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

80. ადიდე შენ, მაცხოვარ

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ

Glorify, O Christ

Heirmos. Canticle IX. tone II

1)

ა - დი - დე შენ, მაც - ხო - ვარ,
 ა - დი - დე შენ, მაც - ხო - ვარ,
 a - di - de shen, mats - kho - var,

ღმრთის - მშო - ბე - ლი, რო - მელ -
 ღმრთის - მშო - ბე - ლი, რო - მელ -
 ghmrtis - msho - be - li, ro - mel -

მან გშვა შენ, რომ - ლი -
 მან გშვა შენ, რომ - ლი -
 man gshva shen, rom - li -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

სა მი - ერ მხსნელ - მან ხორც - ნი შე -
სა მი - ერ მხსნელ - მან ხორც - ნი შე -
sa mi - er mkhsnel - man khorts - ni she -

ის - ხენ, რომ - ლი - თა მიხ - სენ ჩვენ
ის - ხენ, რომ - ლი - თა მიხ - სენ ჩვენ
is - khen, rom - li - ta mikh - sen chven

ცოდ - ვა - თა ჩვენ - თა - გან, ვი - თარ - ცა სა -
ცოდ - ვა - თა ჩვენ - თა - გან, ვი - თარ - ცა სა -
tsod - va - ta chven - ta - gan, vi - tar - tsa sa -

ხი - ერ - მან ღმერთ - მანი! ჩვენ ყო -
ხი - ერ - მან ღმერთ - მანი! ჩვენ ყო -
khi - er - man ghmert - man! chven qo -

ველ - ნი ვნატ - რით
ველ - ნი ვნატ - რით
vel - ni vnat' - rit

მას და შენ მხო - ლო - სა გა -
მას და შენ მხო - ლო - სა გა -
mas da shen mkho - lo - sa ga -

ლო - ბით გა - დი - დებთ!
ლო - ბით გა - დი - დებთ!
lo - bit ga - di - debt!

81. უგალობდეთ უფალსა, მორწმუნენო

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა გ

Sing to the Lord, O Believers

Heirmos. Cantic I. tone III

1)

უ - გა - ლობ - დეთ უ - ფალ - სა, მორ - წმუ - ნე - ნო,
 უ - გა - ლობ - დეთ უ - ფალ - სა, მორ - წმუ - ნე - ნო,
 u - ga - lob - det u - pal - sa, mor - ts'mu - ne - no,

სას - წა - ულ - თა მოქ - მედ - - - სა, დი - დე - ბულ - სა!
 სას - წა - ულ - თა მოქ - მედ - - - სა, დი - დე - ბულ - სა!
 sas - ts'a - ul - ta mok - med - - - sa, di - de - bul - sa!

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

82. მოიხილე დღეს, ცაო

ძღისპირი. გალობა ბ. ხმა გ

Today You Have Seen, O Heavens

Heirmos. Cantic II. tone III

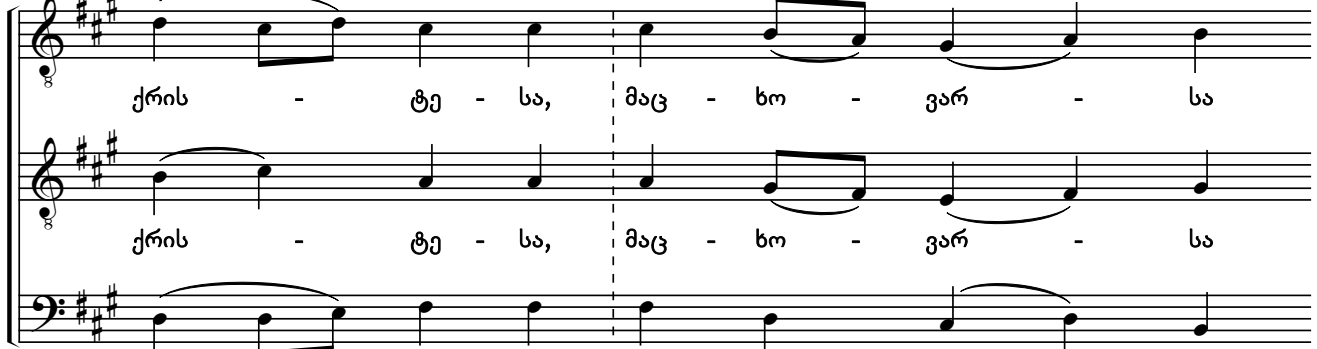
1)

მო - ი - ხი - ლე დღეს, ცა - ო,
 მო - ი - ხი - ლე დღეს, ცა - ო,
 mo - i - khi - le dghes, tsa - o,

ვით - ყო - დეთ და უ - გა - ლობ - დეთ
 ვით - ყო - დეთ და უ - გა - ლობ - დეთ
 vit' - qo - det da u - ga - lob - det

ქრის - ტე - სა, მაც - ხო - ვარ - სა
 ქრის - ტე - სა, მაც - ხო - ვარ - სა
 kris - t'e - sa, mats - kho - var - sa

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

ჩვენ - სა, მხო - ლო - სა მრა - ვალ - მო -
ჩვენ - სა, მხო - ლო - სა მრა - ვალ - მო -
chven - sa, mkho - lo - sa mra - val - mo -

წყა - - - ლე - - - სა!
წყა - - - ლე - - - სა!
ts'qa - - - le - - - sa!

83. რომელმან სიტყვით არარასაგან

ძღისპირი. გალობა გ. ხმა გ

You Who Created From Nothing With a Word

Heirmos. Canticle III. tone III

1)

რო - მელ - მან სიტ - ყვით ა - რა - რა - სა - გან

რო - მელ - მან სიტ - ყვით ა - რა - რა - სა - გან

ro - mel - man sit' - qvit a - ra - ra - sa - gan

არ - სად შექმ - ნენ და - ბა - დე - ბულ - ნი

არ - სად შექმ - ნენ და - ბა - დე - ბულ - ნი

ar - sad shekm - nen da - ba - de - bul - ni

და და - ამ - ტკი - ცე სუ - ლი - თა, მპყრო - ბე - ლო

და და - ამ - ტკი - ცე სუ - ლი - თა, მპყრო - ბე - ლო

da da - am - t'k'i - tse su - li - ta, mp'qro - be - lo

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

ყო - ველ - თა - ო, გან - მა - ძლი - ე - რენ
ყო - ველ - თა - ო, გან - მა - ძლი - ე - რენ
qo - vel - ta - o, gan - ma - dzli - e - ren

შენ - და - - - - - მი მორ - წმუ - ნე - ნი!
შენ - და - - - - - მი მორ - წმუ - ნე - ნი!
shen - da - - - - - mi mor - ts'mu - ne - ni!

84. მესმა სმენა შენი

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა გ

I Heard of Your Tidings

Heirmos. Canticle IV. tone III

1)

მეს - მა სმე - ნა შე - ნი და შე - მე - ში - ნა! გან - ვი - ცა - დენ

მეს - მა სმე - ნა შე - ნი და შე - მე - ში - ნა! გან - ვი - ცა - დენ

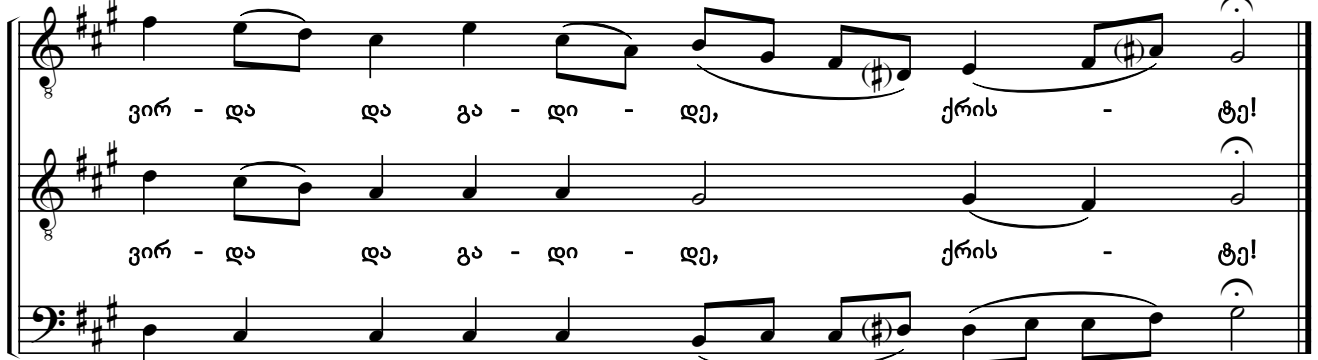
mes - ma sme - na she - ni da she - me - shi - na! gan - vi - tsa - den

საქ - მე - ნი შენ - ნი და და - მიკ -

საქ - მე - ნი შენ - ნი და და - მიკ -

sak - me - ni shen - ni da da - mik' -

ვირ - და და გა - დი - დე, ქრის - ტე!

ვირ - და და გა - დი - დე, ქრის - ტე!

vir - da da ga - di - de, kris - t'e!

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

85. ღმრთისმშობელსა და ქალწულად დადგრომილსა

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა გ

To The Mother of God and Ever-virgin

Heirmos. Canticle IX. tone III

1)

The musical score is presented in three systems, each with three staves (Soprano, Alto, and Bass). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The lyrics are written below the notes in Georgian, Latin, and English.

System 1:

ღმრთის - მშო - ბელ - სა და ქალ - - - წუ - ლად
ღმრთის - მშო - ბელ - სა და ქალ - - - წუ - ლად
ghmrtis - msho - bel - sa da kal - - - ts'u - lad

System 2:

დად - გრო - მილ - სა, დე - და - სა ნათ - ლი - სა -
დად - გრო - მილ - სა, დე - და - სა ნათ - ლი - სა -
dad - gro - mil - sa, de - da - sa nat - li - sa -

System 3:

სა აწ ვა - დი - დებ - დეთ!
სა აწ ვა - დი - დებ - დეთ!
sa ats' va - di - deb - det!

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

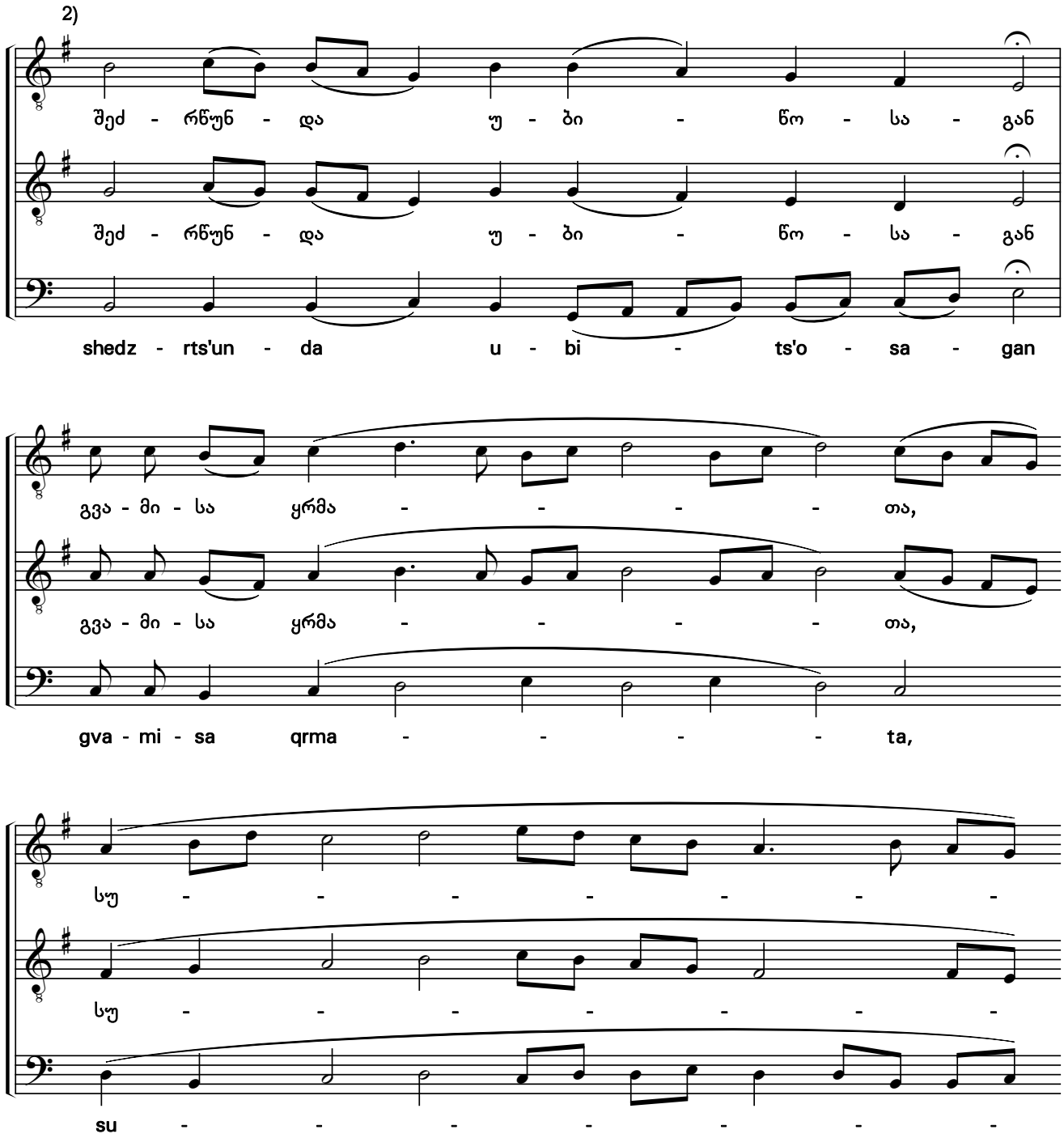
86. შედრწუნდა უბინოსაგან ¹⁾

ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ბ

He Was Frightened by the Immaculate One

Heirmos. Canticle VIII. tone II

2)

შედ - რწუნ - და უ - ბი - ნო - სა - გან
შედ - რწუნ - და უ - ბი - ნო - სა - გან
shedz - rts'un - da u - bi - ts'o - sa - gan

გვა - მი - სა ყრმა - - - - - თა,
გვა - მი - სა ყრმა - - - - - თა,
gva - mi - sa qрма - - - - - ta,

სუ - - - - -
სუ - - - - -
su - - - - -

1) ე. კ.: „ჭრელი - ეს გალობა არის 14-ე წიგნში, 213 გვ.“.

2) ხელნაწერში საგალობლის I ხმაში, გასაღებში ფა დიეზი წერია. აქ წარმოდგენილი ალტერაციის ნიმუხები ჩვენი აღნიშნულია.

1) E. K.: "Chreli - this hymn is in the 14th book, p. 213".

2) In the original manuscript, F sharp is written in the first voice of the hymn. The accidentals were added by the editors..

ლი - - - ი - - - თა
ლი - - - ი - - - თა
li - - - i - - - ta

შე - - - მო - - - სილ - - - თა,
შე - - - მო - - - სილ - - - თა,
she - - - mo - - - sil - - - ta,

და და - ე - - - მორ - - - ჩი - - - ლა მათ
და და - ე - - - მორ - - - ჩი - - - ლა მათ
da da - e - - - mor - - - chi - - - la mat

ცეც - ხლი ძლი - - - ე - - -
ცეც - ხლი ძლი - - - ე - - -
tsets - khli dzli - - - e - - -

რად, შვიდ - - -
რად, შვიდ - - -
rad, shvid - - -

წი - - - ილ მო -
წი - - - ილ მო -
ts'i - - - il mo -

ტყი - - - ნა - - -
ტყი - - - ნა - - -
t'qi - - - na - - -

- - - რე შენ - ვად უძ - ლუ - რი, უკვ -
- - - რე შენ - ვად უძ - ლუ - რი, უკვ -
- - - re shets' - vad udz - lu - ri, uk'v -

დავ - სა თა - ნა სახ-მი-ლი-სა გან-მა - ქარ -
დავ - სა თა - ნა სახ-მი-ლი-სა გან-მა - ქარ -
dav - sa ta - na sakh-mi - li - sa gan-ma - kar -

- - - - ვე - ბე - - -
- - - - ვე - ბე - - -
- - - - ve - be - - -

- - - - რ - სა - - - -
- - - - რ - სა - - - -
- - - - sa - - - -

ა და იტ' - - - -
ა და იტ' - - - -
a da it' - - - -

ყო - - - - - დეს:
ყო - - - - - დეს:
qo - - - - - des:

„საქ - მე - ნი უფ - ლი - სა - ნი უ - ფალ - სა
„საქ - მე - ნი უფ - ლი - სა - ნი უ - ფალ - სა
„sak - me - ni up - li - sa - ni u - pal - sa

უ - გა - - - ლობ - დით და ა - მა - ლ -
უ - გა - - - ლობ - დით და ა - მა - ლ -
u - ga - - - lob - dit da a - ma - gh -

ლებ - დით მას უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
ლებ - დით მას უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
leb - dit mas u - k'u - ni - sam - de!“

87. იხილა ხმელად სიღრმე

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა დ

He Saw the Depths Dried Up

Heirmos. Canticle I. tone IV

1)

ი - ხილ - ვა ხმე - ლად სიღრ - მე - ღელ - ვა -
 ი - ხილ - ვა ხმე - ლად სიღრ - მე - ღელ - ვა -
 i - khil - va khme - lad sighr - me - ghel - va -

თა ალ - მა - დუ - ღე - ბე - ლი
 თა ალ - მა - დუ - ღე - ბე - ლი
 ta agh - ma - du - ghe - be - li

და გან - შიმ - ვლე - ბუ - ლი იქ - მნა ძი - რი
 და გან - შიმ - ვლე - ბუ - ლი იქ - მნა ძი - რი
 da gan - shish - vle - bu - li ik - mna dzi - ri

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ზღვი - სა მის სას - ტი - კად მღელ - ვა - რი - სა შე - რის - ხვი - თა
ზღვი - სა მის სას - ტი - კად მღელ - ვა - რი - სა შე - რის - ხვი - თა
zghvi - sa mis sas - t'i - k'ad mghel - va - ri - sa she - ris - khvi - ta

უ - ხი - ლა - ვად წა-მის მყო-ფე - ლი - სა - თა, და ე - რი რჩე - უ -
უ - ხი - ლა - ვად წა-მის მყო-ფე - ლი - სა - თა, და ე - რი რჩე - უ -
u - khi - la - vad ts'a-mis mqo-pe - li - sa - ta, da e - ri rche-u -

ლი გა - ნი - ყვა - ნე შენ ხმე - ლად, მგა - ლობ - ლად
ლი გა - ნი - ყვა - ნე შენ ხმე - ლად, მგა - ლობ - ლად
li ga - ni - qva - ne shen khme - lad, mga - lob - lad

შენ - და ძლე - ვი - სა გა - ლო - ბა - სა, უ - ფა - ლო!
შენ - და ძლე - ვი - სა გა - ლო - ბა - სა, უ - ფა - ლო!
shen - da dzle - vi - sa ga - lo - ba - sa, u - pa - lo!

1) Q684-ში საგალობლის ბოლო სიტყვაა „უგალობთ“, ხოლო A603-ში (კიკნაძე, 1982:325) — „უფალო“. აქ ეს უკანასკნელი, X საუკუნის ტექსტია დაბეჭდილი.

1) The last word of the hymn in the Q684 is "ugalobt", and in A603 (Kiknadze, 1982:325) - "upalo". The latter printed here is the tenth century text.

88. ფარაოს ეტლები

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ

The Chariots of Pharaoh

Heirmos. Canticle I. tone IV

1)

ფა - რა - ოს ეტ - ლე - ბი და ძლი - ე - რე -
ფა - რა - ოს ეტ - ლე - ბი და ძლი - ე - რე -
pa - ra - os et' - le - bi da dzli - e - re -

ბა მი - სი და - ან - თქა ზღვა - სა ში - ნა ძლი - ერ - მან
ბა მი - სი და - ან - თქა ზღვა - სა ში - ნა ძლი - ერ - მან
ba mi - si da - an - tka zghva - sa shi - na dzli - er - man

და - - - ლი - თა ბრძო - ლა - სა!
და - - - ლი - თა ბრძო - ლა - სა!
dza - - - li - ta brdzo - la - sa!

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

მას უ - გა - ლობ - დეთ გა - ლო - ბი - თა,
 მას უ - გა - ლობ - დეთ გა - ლო - ბი - თა,
 mas u - ga - lob - det ga - lo - bi - ta,

რა - მე - თუ დი - დე - ბულ არს უ - კუ - ნი - სამ - დე!
 რა - მე - თუ დი - დე - ბულ არს უ - კუ - ნი - სამ - დე!
 ra - me - tu di - de - bul ars u - k'u - ni - sam - del!

89. ზღვა უვალი

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ

The Impassable Sea

Heirmos. Canticle I. tone IV

1)

ზღვა უ - ვა - ლი, რო - მე - - - ლი

ზღვა უ - ვა - ლი, რო - მე - - - ლი

zghva u - va - li, ro - me - - - li

მყარ ქვე - ყა - ნა იქ - მნა პირ - ვე - ლად

მყარ ქვე - ყა - ნა იქ - მნა პირ - ვე - ლად

mqar kve - qa - na ik - mna p'ir - ve - lad

ბრძა - ნე - ბი - თა შე - ნი - - თა,

ბრძა - ნე - ბი - თა შე - ნი - - თა,

brdza - ne - bi - ta she - ni - ta,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

გა - მო - უთ - ქმე - ლო ღმერ - თო,
გა - მო - უთ - ქმე - ლო ღმერ - თო,
ga - mo - ut - kme - lo ghmer - to,

შე - იწ - ყნა - რა მან
შე - იწ - ყნა - რა მან
she - its' - qna - ra man

ე - რი ის - რა - ე - ლი - სა, და რო - მელ - თა შე -
ე - რი ის - რა - ე - ლი - სა, და რო - მელ - თა შე -
e - ri is - ra - e - li - sa, da ro - mel - ta she -

გიმ - ზა - დეს ძლე - ვი - სა გა - ლო - ბა!
გიმ - ზა - დეს ძლე - ვი - სა გა - ლო - ბა!
gim - za - des dzle - vi - sa ga - lo - ba!

90. კლდე იგი ფიცხელი

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა დ

The Strong Rock

Heirmos. Canticle III. tone IV

1)

კლდე ი - გი ფიც-ხე - ლი ბრძა - ნე - ბი - თა გა - ნი - პო
 კლდე ი - გი ფიც-ხე - ლი ბრძა - ნე - ბი - თა გა - ნი - პო
 k'Idē i - gi pits-khe - li brdza - ne - bi - ta ga - ni - p'o

და წოვ - დეს ის - რა - ელ - ნი მის - გან წყალ - სა და
 და წოვ - დეს ის - რა - ელ - ნი მის - გან წყალ - სა და
 da ts'ov - des is - ra - el - ni mis - gan ts'qal - sa da

ი - ხა - რებ - დეს, ხო - ლო კლდე ი - გი ი - ყო
 ი - ხა - რებ - დეს, ხო - ლო კლდე ი - გი ი - ყო
 i - kha - reb - des, kho - lo k'Idē i - gi i - qo

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

სა - ხე - - - დ შე - ნ - და, ქრის - ტე,
სა - ხე - - - დ შე - ნ - და, ქრის - ტე,
sa - khe - - - d she - n - da, kris - t'e,

და - ე - ფუძ - ნა უძ - რა - ვად
და - ე - ფუძ - ნა უძ - რა - ვად
da - e - pudz - na udz - ra - vad

ეკ - ლე - სი - ა და ღა - ღა - დებს: „ო - სან - ნა!
ეკ - ლე - სი - ა და ღა - ღა - დებს: „ო - სან - ნა!
ek' - le - si - a da gha - gha - debs: „o - san - na!

კურ - თხე - - ულ ხარ შენ, რო - მე - ლი მოხ - ვედ!
კურ - თხე - - ულ ხარ შენ, რო - მე - ლი მოხ - ვედ!
k'ur - tkhe - - ul khar shen, ro - me - li mokh - ved!

91. რომელი მოსვლად არს

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა დ

The One Who Is To Come

Heirmos. Canticle IV. tone IV

1)

რო - მე - ლი მოს - ვლად არს მყის - უ - ფა -

რო - მე - ლი მოს - ვლად არს მყის - უ - ფა -

ro - me - li mos - vlad ars mqis - u - pa -

ლი ღმერ - თი ჩვე - ნი, მო - ვი - დეს, ა - რა ყოვ - ნოს

ლი ღმერ - თი ჩვე - ნი, მო - ვი - დეს, ა - რა ყოვ - ნოს

li ghmer - ti chve - ni, mo - vi - des, a - ra qov - nos

მთით ჩრდი - ლოთ მაღ - ნარ - თად! ქალ - ნულ - მან გვი - შვა ჩვენ,

მთით ჩრდი - ლოთ მაღ - ნარ - თად! ქალ - ნულ - მან გვი - შვა ჩვენ,

mtit chrdi - lot magh - nar - tad! kal - ts'ul - man gvi - shva chven,

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

ვი-თარ - ცა თქვეს პირ - ვე - ლად ნი - ნას - ნარ - მეტ - ყველ - თა,
ვი-თარ - ცა თქვეს პირ - ვე - ლად ნი - ნას - ნარ - მეტ - ყველ - თა,
vi - tar - tsa tkves p'ir - ve - lad tsi - nas - ts'ar - met' - qvel - ta,

და ჩვენ მათ თა - ნა ვლა - ლა - დებთ:
და ჩვენ მათ თა - ნა ვლა - ლა - დებთ:
da chven mat ta - na vgha - gha - debt:

„დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა, უ - ფა - ლო!“
„დი - დე - ბა ძალ - სა შენ - სა, უ - ფა - ლო!“
„di - de - ba dzal - sa shen - sa, u - pa - lo!“

92. სიმდაბლით გამოჩინებასა

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა დ

At The Humble Revelation

Heirmos. Cantic IV. tone IV

1)

სიმ - დაბ - ლით გა - მო - ჩი - ნე - ბა - სა ღმრთი -
სიმ - დაბ - ლით გა - მო - ჩი - ნე - ბა - სა ღმრთი -
sim - dab - lit ga - mo - chi - ne - ba - sa ghmrti -

სა სიტ - ყვი - სა - სა წი - ნას - წარ ხედ - ვი - და ამ - ბა - კომ
სა სიტ - ყვი - სა - სა წი - ნას - წარ ხედ - ვი - და ამ - ბა - კომ
sa sit' - qvi - sa - sa ts'i - nas - ts'ar khed - vi - da am - ba - k'om

სუ - ლი - თა და იტ - ყო - და:
სუ - ლი - თა და იტ - ყო - და:
su - li - ta da it' - qo - da:

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

„ღმერ - თი სამ - ხრით მო - ვი - დეს
„ღმერ - თი სამ - ხრით მო - ვი - დეს
„ghmer - ti sam - khrit mo - vi - des

და წმინ-და ი - გი მთით ჩრდი-ლოთ მაღ - ნარ - თად!“
და წმინ-და ი - გი მთით ჩრდი-ლოთ მაღ - ნარ - თად!“
da ts'min-da i - gi mtit chrdi - lot magh - nar - tad!“

93. ღამითგან შევსწიროთ გალობა

ძღისპირი. გალობა ე. ხმა დ

We Shall Offer Up Song At Night

Heirmos. Canticle V. tone IV

1)

ღა - მით - გან შევ - სნი - როთ გა - ლო - ბა შენ ღმრთი - სა,
ღა - მით - გან შევ - სნი - როთ გა - ლო - ბა შენ ღმრთი - სა,
gha - mit - gan shev - sts'i - rot ga - lo - ba shen ghmrti - sa,

რა - მე - თუ მცნე - ბა - ნი შენ - ნი სი - მარ - თლით ა - რი - ან!
რა - მე - თუ მცნე - ბა - ნი შენ - ნი სი - მარ - თლით ა - რი - ან!
ra - me - tu mtsne - ba - ni shen - ni si - mar - tlit a - ri - an!

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

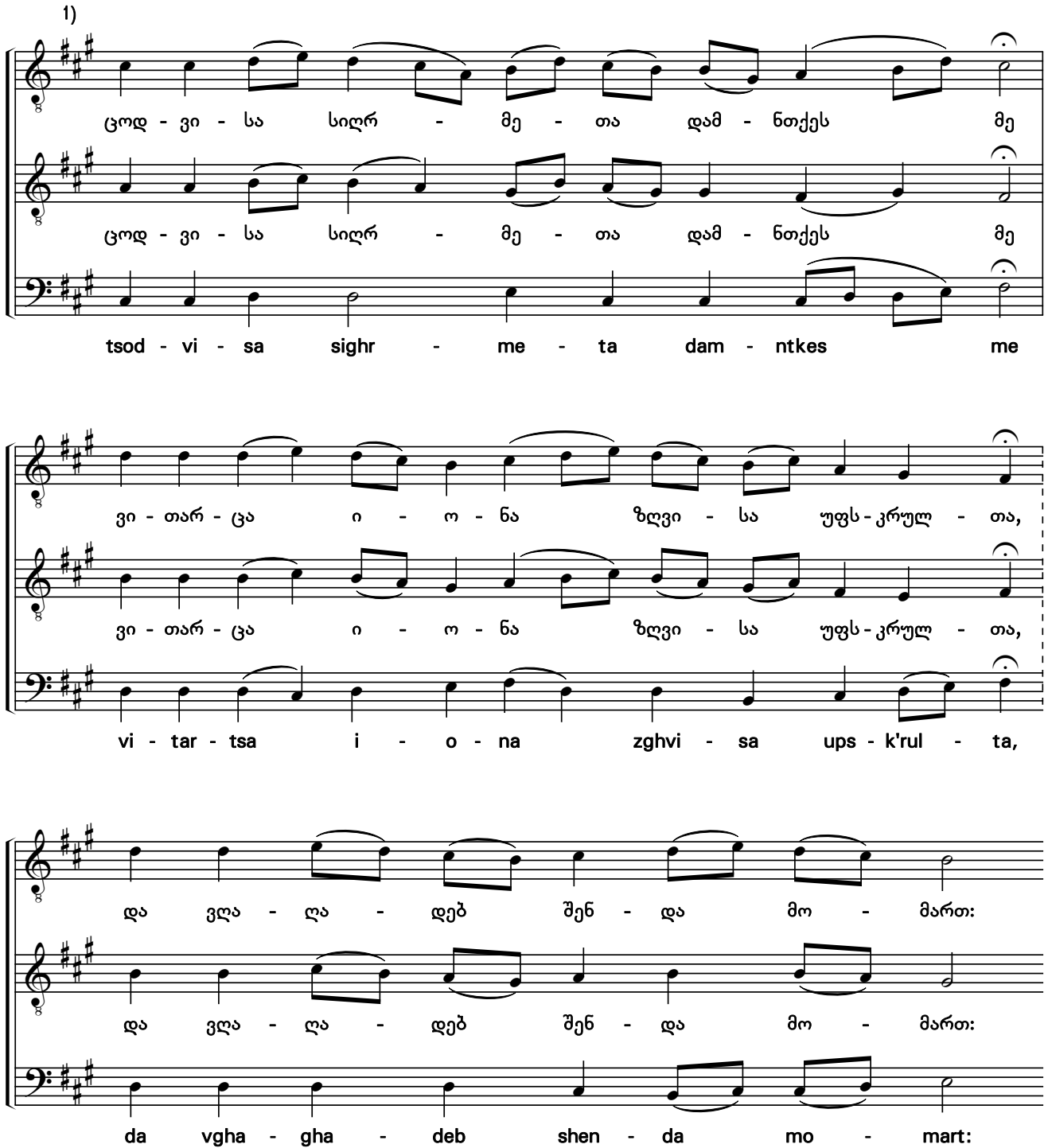
94. ცოდვისა სიღრმეთა დამნთქეს მე

ძღისპირი. გალობა ვ. ხმა დ

I Was Swallowed Up in the Abyss of Sin

Heirmos. Cantic VI. tone IV

1)

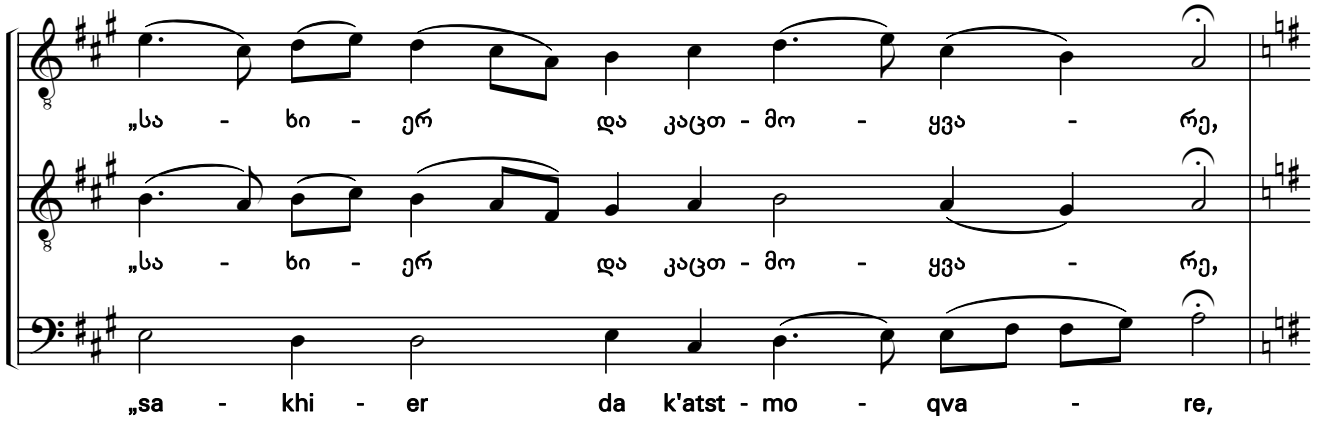
ცოდ - ვი - სა სიღრ - მე - თა დამ - ნთქეს მე
ცოდ - ვი - სა სიღრ - მე - თა დამ - ნთქეს მე
tsod - vi - sa sighr - me - ta dam - ntkes me

ვი - თარ - ცა ი - ო - ნა ზღვი - სა უფს - კრულ - თა,
ვი - თარ - ცა ი - ო - ნა ზღვი - სა უფს - კრულ - თა,
vi - tar - tsa i - o - na zghvi - sa ups - k'rul - ta,

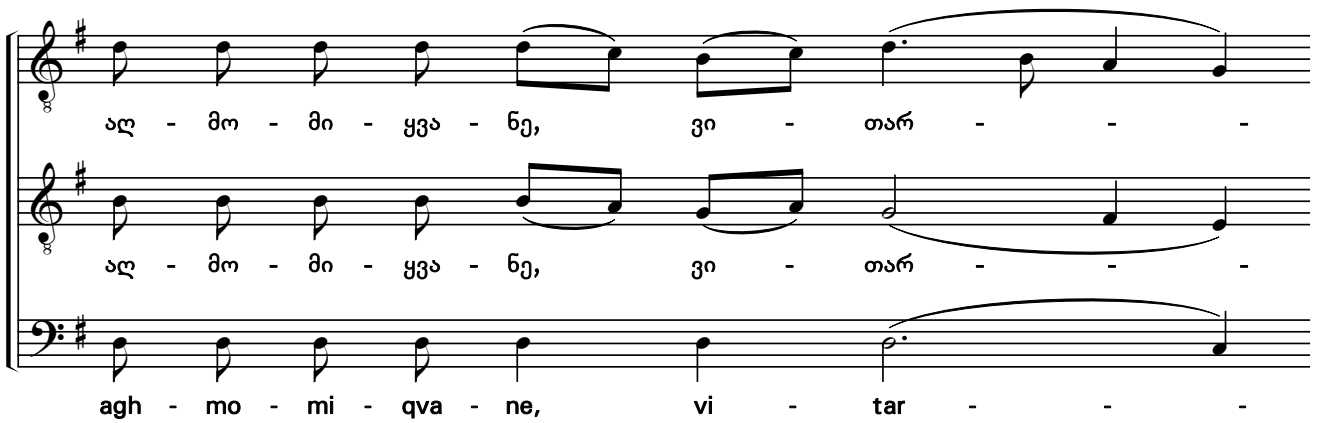
და ვღა - ღა - დებ შენ - და მო - მართ:
და ვღა - ღა - დებ შენ - და მო - მართ:
da vgha - gha - deb shen - da mo - mart:

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

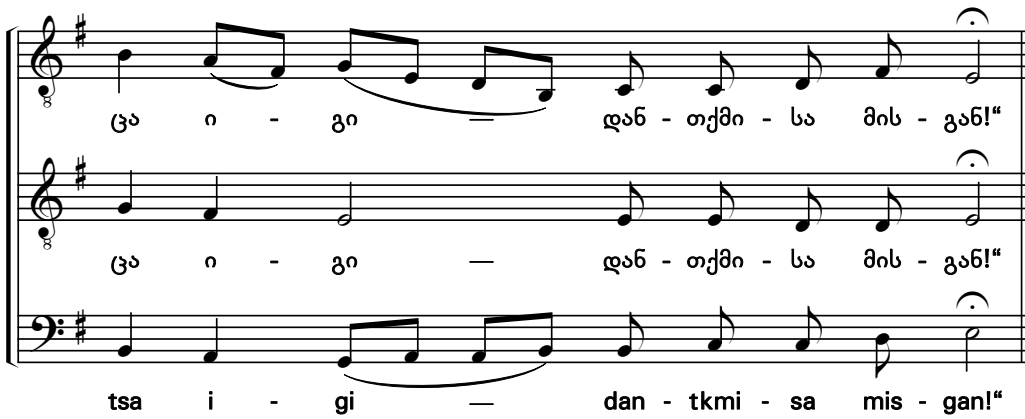
1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

„სა - ხი - ერ და კაცთ - მო - ყვა - რე,
„სა - ხი - ერ და კაცთ - მო - ყვა - რე,
„sa - khi - er da k'atst - mo - qva - re,

აღ - მო - მი - ყვა - ნე, ვი - თარ - - -
აღ - მო - მი - ყვა - ნე, ვი - თარ - - -
agh - mo - mi - qva - ne, vi - tar - - -

ცა ი - გი და ნ - თქმი - სა მის - გან!“
ცა ი - გი — და ნ - თქმი - სა მის - გან!“
tsa i - gi — dan - tkmi - sa mis - gan!“

95. რომელი ზეცას მამისა თანა

ძლისპირი. გალობა 3. ხმა დ

He Who is With the Father in Heaven

Heirmos. Canticle VIII. tone IV

1)

რო - მე - ლი ზე - ცას მა - მი - სა თა - ნა მო -
 რო - მე - ლი ზე - ცას მა - მი - სა თა - ნა მო -
 ro - me - li ze - tsas ma - mi - sa ta - na mo -

უკ - ლე - ბე - ლად
 უკ - ლე - ბე - ლად
 uk' - le - be - lad

ი - ქე - ბის ან - გე - ლოზ - თა - გან, ყრმა - ნი
 ი - ქე - ბის ან - გე - ლოზ - თა - გან, ყრმა - ნი
 i - ke - bis an - ge - loz - ta - gan, qрма - ni

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

ა - კურ - თხევ - დით ქრის - ტე - სა,
ა - კურ - თხევ - დით ქრის - ტე - სა,
a - k'ur - tkhev - dit kris - t'e - sa,

ღმერთ-სა და მხსნელ - სა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!
ღმერთ-სა და მხსნელ - სა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!
ghmert - sa da mkhsnel - sa, u - k'u - ni - sam - de!

96. რომელი მოსეს მთასა ზედა

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა დ

You Who With Moses on the Mountain

Heirmos. Canticle VII. tone IV

1)

რო - მე - ლი მო - სეს მთა - სა ზე - და ზრა - ხევ - დი
 ro - me - li mo - ses mta - sa ze - da zra - khv - di

და სა - ხე ქალ - წუ - ლი - სა მო - ეც მაყვ - ლო - ვა - ნით, კურ - თხე - ულ
 da sa - khe kal - ts'u - li - sa mo - ets maqv - lo - va - nit, k'ur - tkhe - ul

2)

ხარ შენ, უ - ფა - ლო და ღმერ - თო მა - მა - თა ჩვენ - თა - ო!
 khar shen, u - pa - lo da ghmer - to ma - ma - ta chven - ta - o!

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

2) Q684-ში საგანგებოლის ბოლო სიტყვიერი ფრაზაა „კურთხეულ ხარ შენ, და ღმერთო მამათა ჩვენთაო“. აზრი გაუგებარია და ცხადია, რომ აქ შეცდომასთან გვაქვს საქმე. პარტიტურაში დაბეჭდილია ტექსტი A603-დან (კიკნაძე, 1982:421) — „კურთხეულ ხარ შენ, უფალო და ღმერთო მამათა ჩვენთაო“. ჩამატებული მარცვლების გასამღერებლად, ბოლო მუხლის დასაწყისში ჩვენი ჩამატებულია მერვედი გრძლიობის 3 თანაჟღერადობა დო-ფა-დო.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

2) The last text phrase in the manuscript Q684 reads: "k'urtkheul khar shen, da ghmertო mamata chventao". The meaning is unclear and it seems there is a mistake. In the 10th century heirmologion, manuscript A603, the text reads: "k'urtkheul khar shen, upalo da ghmertო mamata chventao" (Kiknadze, 1982:421). In order to fit the extra syllables of this slightly longer text into this phrase, we added the chord C-F-C at the beginning of the last stanza.

97. ყოველნი დაბადებულნი ძალითურთ

ძლისპირი. გალობა ც. ხმა დ

All of Creation With Strength

Heirmos. Canticle VIII. tone IV

1)

ყოველნი დაბადებულნი ძალითურთ თვისით ვა -
ყოველნი დაბადებულნი ძალითურთ თვისით ვა -
qo - vel - ni da - ba - de - bul - ni dza - li - turt tvi - sit va -

კურ - თხევ - დეთ ღმერთ - სა
კურ - თხევ - დეთ ღმერთ - სა
k'ur - tkhev - det ghmert - sa

ჩვენ - სა, ღირს - ნი და უ - ბი - წო - ნი
ჩვენ - სა, ღირს - ნი და უ - ბი - წო - ნი
chven - sa, ghirs - ni da u - bi - ts'o - ni

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

გუ - ლი - თა უ - გა - ლობ - დით
გუ - ლი - თა უ - გა - ლობ - დით
gu - li - ta u - ga - lob - dit

და ა - მაღ - ლებ - დით მას უ - კუ - ნი - სამ - დე!
და ა - მაღ - ლებ - დით მას უ - კუ - ნი - სამ - დე!
da a - magh - leb - dit mas u - k'u - ni - sam - de!

98. გიხაროდენ, იერუსალიმ

ძლისპირი. გალობა შ. ხმა დ

Rejoice, O Jerusalem

Heirmos. Canticle VIII. tone IV

1)

გი - ხა - რო - დენ, ი - ე - რუ - სა - ლიმ!

გი - ხა - რო - დენ, ი - ე - რუ - სა - ლიმ!

gi - kha - ro - den, i - e - ru - sa - lim!

და გან - სცხრე - ბო - დეთ თქვენ, სი - ო - ნის მოყ -

და გან - სცხრე - ბო - დეთ თქვენ, სი - ო - ნის მოყ -

da gan - stskhre - bo - det tkven, si - o - nis moq -

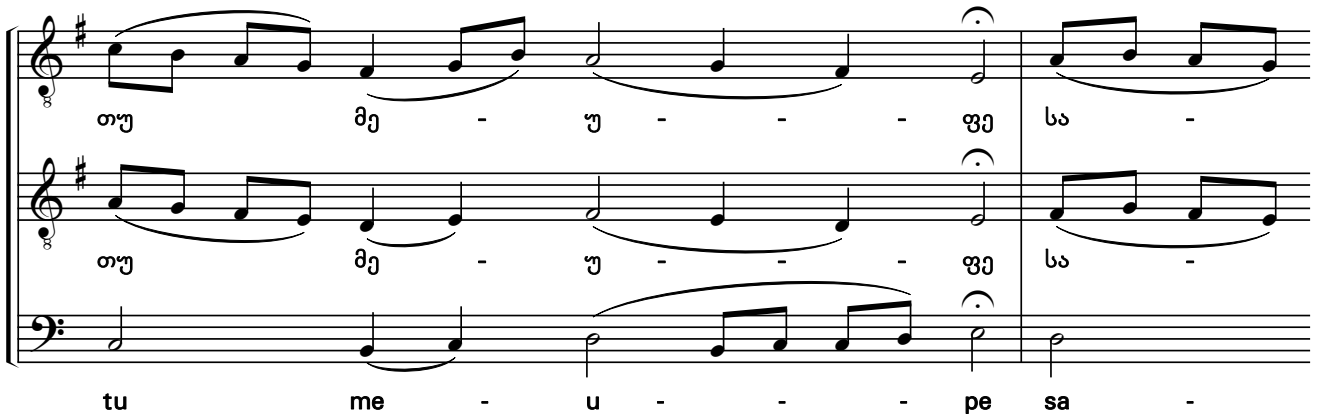
ვა - რე - ნო, რა - მე -

ვა - რე - ნო, რა - მე -

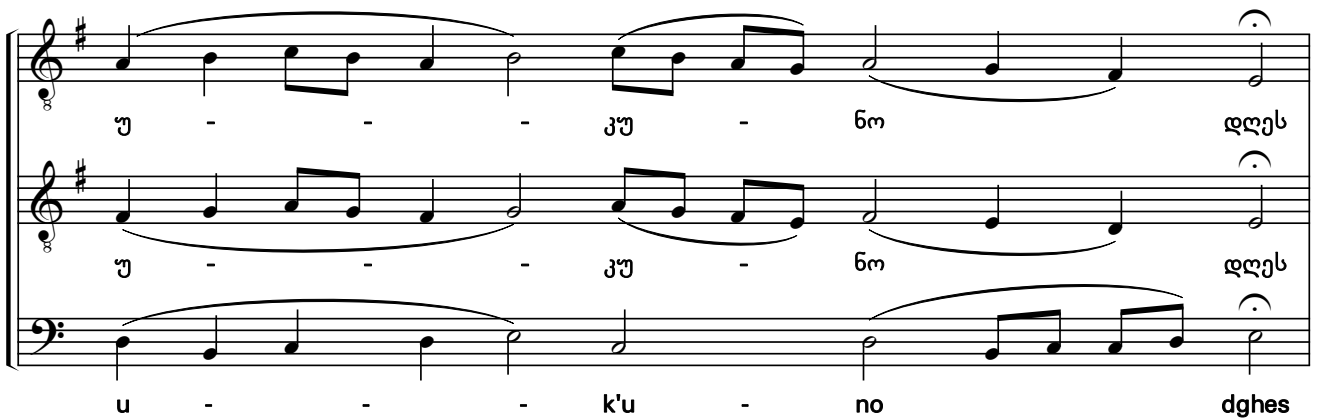
va - re - no, ra - me -

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

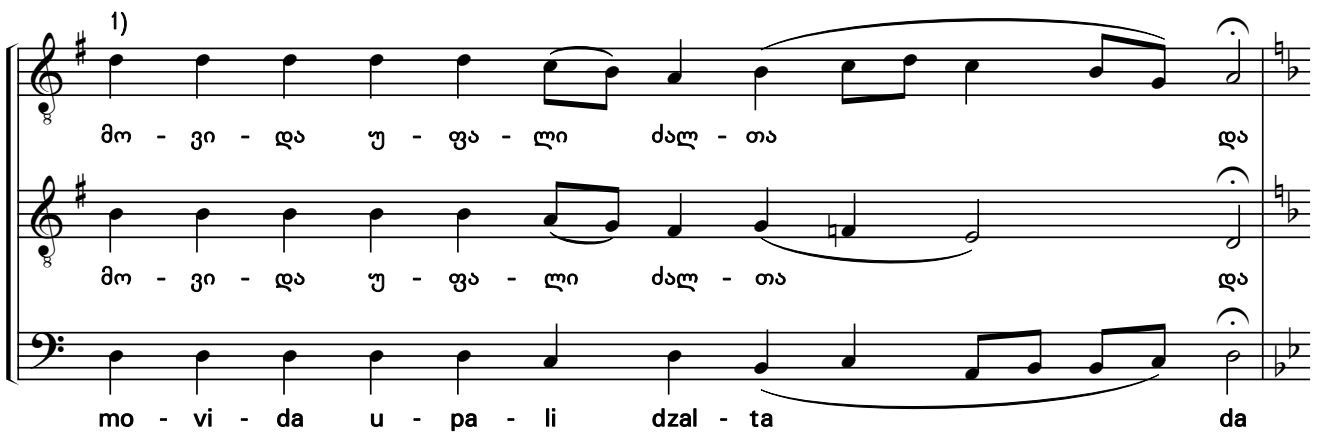
1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

თუ მე - უ - - - ფე სა -
 თუ მე - უ - - - ფე სა -
 tu me - u - - - pe sa -

უ - - - კუ - ნო დღეს
 უ - - - კუ - ნო დღეს
 u - - - k'u - no dghes

1)
 მო - ვი - და უ - ფა - ლი ძალ - თა და
 მო - ვი - და უ - ფა - ლი ძალ - თა და
 mo - vi - da u - pa - li dzal - ta da

1) Q684-ში აქ არაა სიტყვა „მოვიდა“, რის გამოც ტექსტის აზრი გაუგებარი ხდება. პარტიტურაში დაბეჭდილია ტექსტი A603-დან (კიკნაძე, 1982:439) — ჩამატებული „მოვიდა“-ს გასამღერებელი რეჩიტატიული ნაგებობაც ჩვენი ჩამატებულია მუხლის დასაწყისში.

1) In manuscript Q684, the word "movida" does not appear here, hence the meaning of the text is unclear. Substituting the text from manuscript A603 (Kiknadze, 1982:439), we have added the recitative construction for the extra syllables at the beginning of the phrase.

შედრ - წუნ - დინ ქვე - ყა - ნა პი - რი - სა - გან
შედრ - წუნ - დინ ქვე - ყა - ნა პი - რი - სა - გან
shedzr - ts'un - din kve - qa - na p'i - ri - sa - gan

მი - სი - სა და ეს - რეთ ღა - ღა - დებ - დეს:
მი - სი - სა და ეს - რეთ ღა - ღა - დებ - დეს:
mi - si - sa da es - ret gha - gha - deb - des:

„საქ - მე - ნი უფ - ლი - სა - ნი ა - კურ - თხევ - დით უ -
„საქ - მე - ნი უფ - ლი - სა - ნი ა - კურ - თხევ - დით უ -
„sak - me - ni up - li - sa - ni a - k'ur - tkhev - dit u -

ფალ - სა ღმერთ - სა ჩვენ - სა უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
ფალ - სა ღმერთ - სა ჩვენ - სა უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
pal - sa ghmert - sa chven - sa u - k'u - ni - sam - de!“

99. სჯული დედათა დახსენ
 ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ
 You Freed from the Punishment of Women
 Heirmos. Canticle IX. tone IV

1)

სჯუ - ლი დე - და - - - - - თა
 სჯუ - ლი დე - და - - - - - თა
 sju - li de - da - - - - - ta

დახ - სენ შენ
 დახ - სენ შენ
 dakh - sen shen

მიდ - გო - მი - ლე - ბი - - - - - თა უ - თე - - - - - ს - ლოდ,
 მიდ - გო - მი - ლე - ბი - - - - - თა უ - თე - - - - - ს - ლოდ,
 mid - go - mi - le - bi - - - - - ta u - te - - - - - s - lod,

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.
 1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

დე - და - ო სიტ - ყვი - სა ღმრთი - სა - ო,
 დე - და - ო სიტ - ყვი - სა ღმრთი - სა - ო,
 de - da - o sit' - qvi - sa ghmrti - sa - o,

და გა - ნა ქარ - ვე შენ საც - დუ - რი
 და გა - ნა ქარ - ვე შენ საც - დუ - რი
 da ga - na kar - ve shen sats - du - ri

ე - ვა - სი, პირ - ველ - კმნუ - ლი - სა!
 ე - ვა - სი, პირ - ველ - კმნუ - ლი - სა!
 e - va - si, p'ir - vel - kmnu - li - sa!

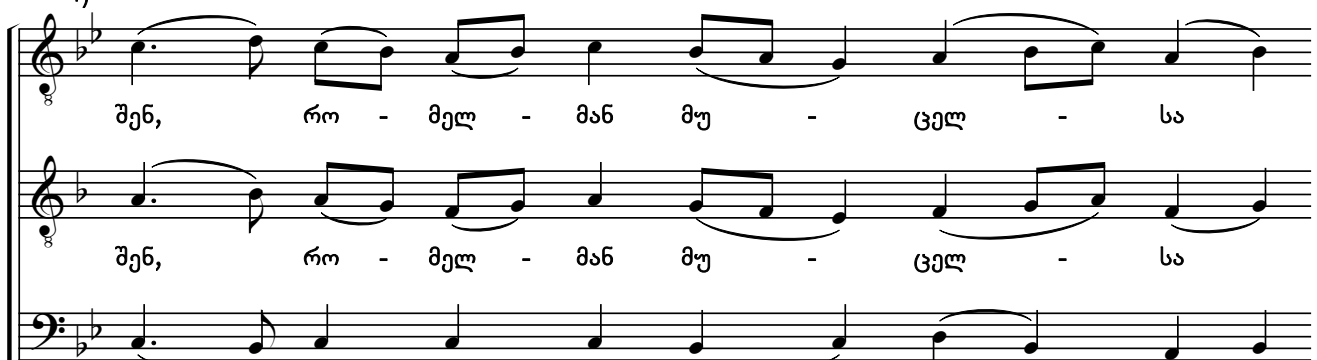
100. შენ, რომელმან მუცელსა შენსა

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ

Thou, Who in Thy Womb

Heirmos. Canticle IX. tone IV

1)

შენ, რო - მელ - მან მუ - ცელ - სა
შენ, რო - მელ - მან მუ - ცელ - სა
shen, ro - mel - man mu - tsel - sa

შენ - სა ი - ტვირ - თე სიტ - ყვა ღმრთი - სა,
შენ - სა ი - ტვირ - თე სიტ - ყვა ღმრთი - სა,
shen - sa i - t'vir - te sit' - qva ghmrti - sa,

ღმრთის - მშო - ბე - ლო უ - ბი - წო - ო, რო - მე - ლი -
ღმრთის - მშო - ბე - ლო უ - ბი - წო - ო, რო - მე - ლი -
ghmrtis - msho - be - lo u - bi - ts'o - o, ro - me - li -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

1)

ცა - თა უვრ - ცე - ლეს ხარ და ქე - რუ -
ცა - თა უვრ - ცე - ლეს ხარ და ქე - რუ -
tsa - ta uvr - tse - les khar da ke - ru -

ბიმ - თა უ - ზეშ - - - - - თა -
ბიმ - თა უ - ზეშ - - - - - თა -
bim - ta u - zesh - - - - - ta -

ეს ხარ, ა - მის - თვის მორ - წმუ - ნე - ნი
ეს ხარ, ა - მის - თვის მორ - წმუ - ნე - ნი
es khar, a - mis - tvis mor - ts'mu - ne - ni

გა - ლო - ბი - - - - - თა გა - დი - დებთ შენ!
გა - ლო - ბი - - - - - თა გა - დი - დებთ შენ!
ga - lo - bi - - - - - ta ga - di - debt shen!

1) Q684-ში აქ არაა მარცვალნი „თა“, რის გამოც ტექსტის აზრი გაუგებარი ხდება. პარტიტურაში დაბეჭდილია სიტყვა „ცათა“ A603-დან (კიკნაძე, 1982:459).

1) In manuscript Q684, the syllable "ta" is not found here, hence the text becomes unclear. The word "tsata" is taken from the 10th century source, A603, and printed here (Kiknadze, 1982:459).

101. ღმერთი უფალი გამოჩნდა ¹⁾

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ

God the Lord Has Appeared

Heirmos. Canticle IX. tone IV

2)

ღმერ - თი უ - ფა - ლი გა - მოჩნ - და
ღმერ - თი უ - ფა - ლი გა - მოჩნ - და
ghmer - ti u - pa - li ga - mochn - da

შენ - გან, სძა - ლო უ - ბი - ნო - ო, ხორ - ცი - თა,
შენ - გან, სძა - ლო უ - ბი - ნო - ო, ხორ - ცი - თა,
shen - gan, sdza - lo u - bi - ts'o - o, khor - tsi - ta,

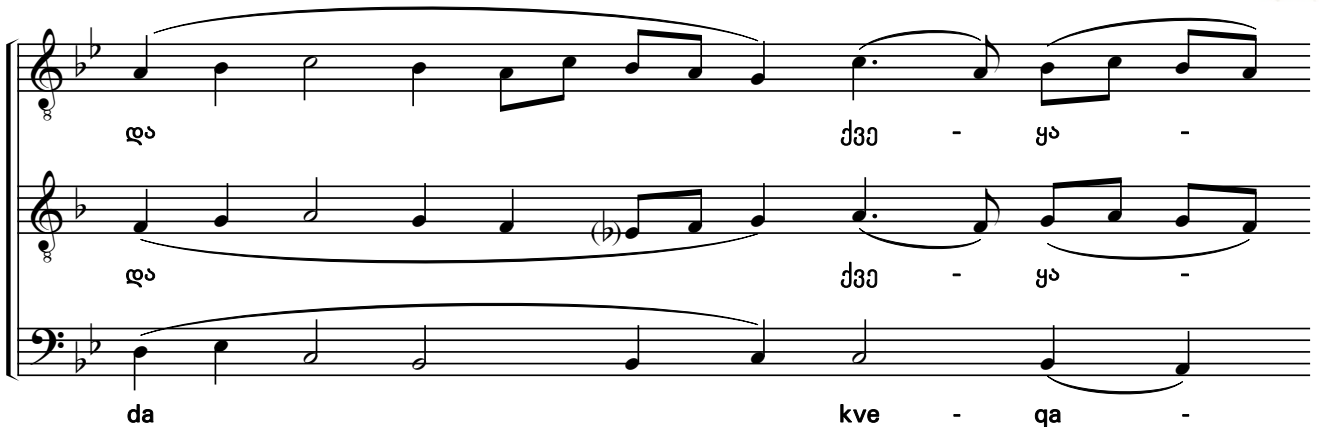
და ვი - თარ - ცა კაც, იქ - ცე - ო -
და ვი - თარ - ცა კაც, იქ - ცე - ო -
da vi - tar - tsa k'ats, ik - tse - o -

1) ე. კ.: „ჭრელი“.

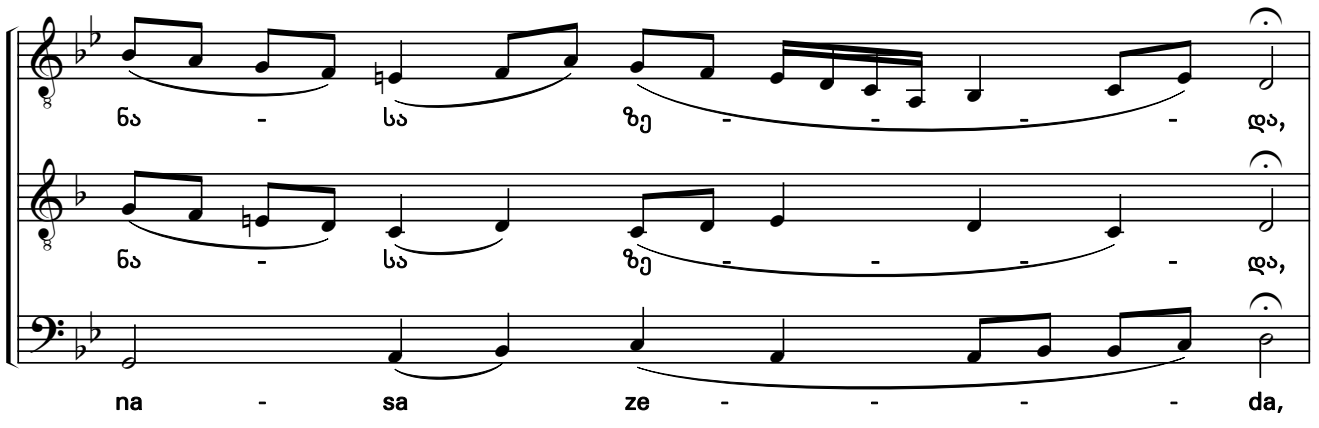
2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) E. K.: "chreli" [ornamental melody].

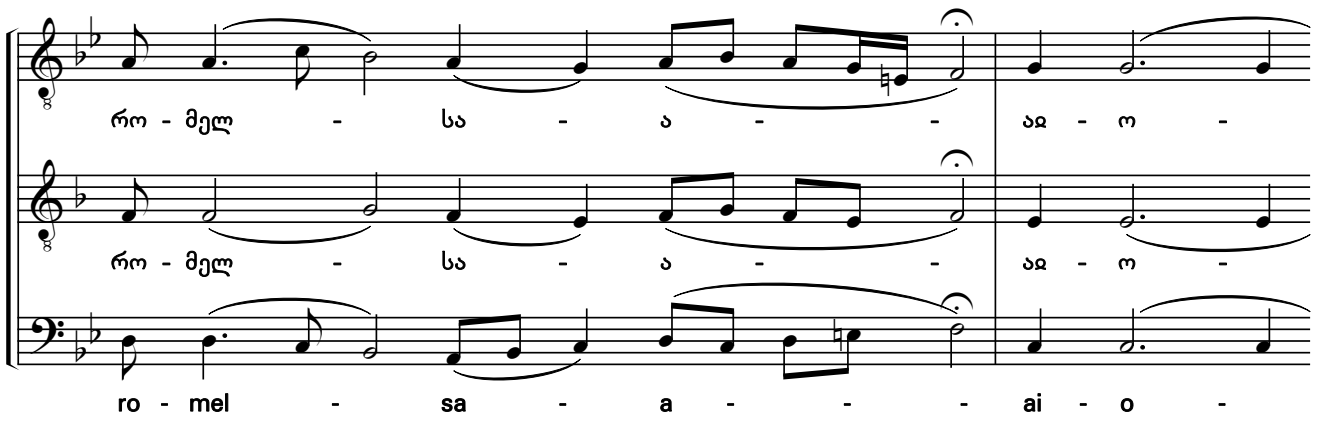
2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

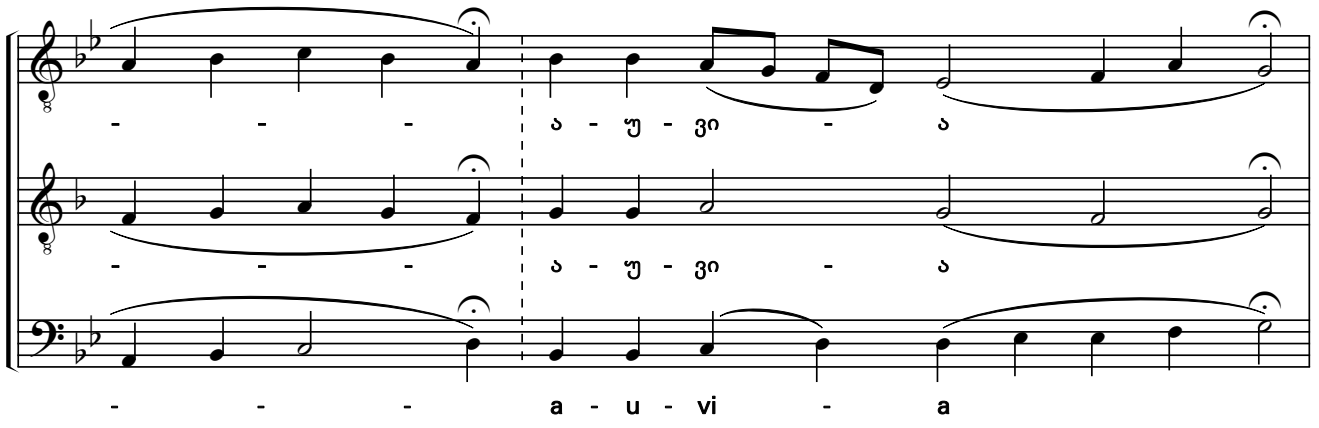
და ძვე - ყა -
და ძვე - ყა -
და kve - qa -

ნა - სა ზე - და,
ნა - სა ზე - და,
na - sa ze - da,

რო - მელ - სა - ა - აი - ო
რო - მელ - სა - ა - აი - ო
ro - mel - sa - a - ai - o -

ა - უ - ვი - ა
ა - უ - ვი - ა
a - u - vi - a

რო - მელ - - - - - სა

რო - მელ - - - - - სა

ro - mel - - - - - sa

ერ - ნი გა -

ერ - ნი გა -

er - ni ga -

ლო - ბით ქე - - - - - ბა -

ლო - ბით ქე - - - - - ბა -

lo - bit ke - - - - - ba -

სა - - - - - - - - - -

სა - - - - - - - - - -

sa - - - - - - - - - -

a

ქე - ბა - სა შე - - - - -
ke - ba - sa she - - - - -

- - - - - ქე - ბა - სა შე -
- - - - - ქე - ბა - სა შე -
- - - - - ke - ba - sa she -

- - - - - გა - - - - -
- - - - - გა - - - - -
- - - - - ga - - - - -

სსმენ: „კურ - თხე - ულ
სსმენ: „კურ - თხე - ულ
khsmen: „k'ur - tkhe - ul

არს მო - მა - ვა - ლი
არს მო - მა - ვა - ლი
ars mo - ma - va - li

ჩვენ - და სა - ხე - ლი - თა უფ - - -
ჩვენ - და სა - ხე - ლი - თა უფ - - -
chven - da sa - khe - li - ta up - - -

ლი - სა - თა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
ლი - სა - თა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
li - sa - ta, u - k'u - ni - sam - del!“

102. მიუძღვანეს უფსკრულსა იონა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ე

When Jonah Was Given to the Depths

Heirmos. Cantic VI. tone V

1)

მი - უძ - ღვა - ნეს უფ - სკრულ - სა ი -
მი - უძ - ღვა - ნეს უფ - სკრულ - სა ი -
mi - udz - ghva - nes up - sk'rul - sa i -

ო - ნა მე - ნა - ვე - თა, ხო - ლო უფ - სკრულ -
ო - ნა მე - ნა - ვე - თა, ხო - ლო უფ - სკრულ -
o - na me - na - ve - ta, kho - lo up - sk'rul -

მან - ვე - შაპ - სა, და ვე - შაპ - მან
მან - ვე - შაპ - სა, და ვე - შაპ - მან
man - ve - shap' - sa, da ve - shap' - man

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

უვ - ნე - ბე - ლად - ხმელ - სა, და ხმელ - მან - ქა -
 უვ - ნე - ბე - ლად - ხმელ - სა, და ხმელ - მან - ქა -
 uv - ne - be - lad khmel - sa, da khmel - man ka -

ლაქ - სა ნი - ნევ - სა, ე - სე ი - ყო გან - გე - ბი - თა
 ლაქ - სა ნი - ნევ - სა, ე - სე ი - ყო გან - გე - ბი - თა
 lak - sa ni - nev - sa, e - se i - qo gan - ge - bi - ta

ღმრთი-სა - თა, მოქ - ცე - ვი - სა - თვის ურ - წმუ -
 ღმრთი-სა - თა, მოქ - ცე - ვი - სა - თვის ურ - წმუ -
 ghmrti-sa - ta, mok - tse - vi - sa - tvis ur - ts'mu -

ნო - თა მათ ნი - ნე - ველ - თა!
 ნო - თა მათ ნი - ნე - ველ - თა!
 no - ta mat ni - ne - vel - ta!

103. მოიხილე, ცაო

ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ვ ¹⁾

Behold, O Heavens

Heirmos. Cantic II. tone VI

2)

მო - ი - ხი - ლე, ცა - ო,
 მო - ი - ხი - ლე, ცა - ო,
 mo - i - khi - le, tsa - o,

და ვიტ - ყო - დე ან,
 და ვიტ - ყო - დე ან,
 da vit' - qo - de ats',

და ვა - კებ - დე
 და ვა - კებ - დე
 da va - keb - de

1) ხელნაწერში საგალობელთან შეცდომითაა აღნიშნული, რომ იგი III ხმისაა. ძლისპირი ანდრია კრეტელის დიდი კანონიდანაა, რომელიც ვ ხმისაა.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) There is mistakenly noted at the hymn that it is of the third tone. The Irmos is from the Great Canon of St. Andrew of Crete, which is of the VI tone.

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ქრის - ტე - სა, ქალ - ნუ - ლი
ქრის - ტე - სა, ქალ - ნუ - ლი
kris - t'e - sa, kal - ts'u - li

სა - გან მოს - რულ - სა ჩვენ - თვის!
სა - გან მოს - რულ - სა ჩვენ - თვის!
sa - gan mos - rul - sa chven - tvis!

104. გიხაროდენ, ქალწულო უბინოო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ვ

Rejoice, O Pure Virgin

Heirmos. Canticle IX. tone VI

1)

გი - ხა - რო - დენ,

გი - ხა - რო - დენ,

gi - kha - ro - den,

ქალ - წუ - ლო უ - ბი - ნო - ო, რა -

ქალ - წუ - ლო უ - ბი - ნო - ო, რა -

kal - ts'u - lo u - bi - ts'o - o, ra -

მე - თუ შენ მხო - ლო - სა

მე - თუ შენ მხო - ლო - სა

me - tu shen mkho - lo - sa

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ყო - ვე - ლი და - ბა - დე - ბუ - ლი გა -
ყო - ვე - ლი და - ბა - დე - ბუ - ლი გა -
qo - ve - li da - ba - de - bu - li ga -

ლო - ბით გა - - - დი - დებთ!
ლო - ბით გა - - - დი - დებთ!
lo - bit ga - - - di - debt!

105. მოსავთა შენთა დამამტკიცებელი

ძღისპირი. გალობა გ. ხმა გ

Strengthenener of Those Who Enshrouded You

Heirmos. Canticle III. tone III

1)

მო - სავ - - - თა შენ - - - - - თა

მო - სავ - - - თა შენ - - - - - თა

mo - sav - - - ta shen - - - - - ta

და - მამ - - ტკი - ცე - ბე - - ლო ქრის - ტე

და - მამ - - ტკი - ცე - ბე - - ლო ქრის - ტე

da - mam - t'k'i - tse - be - - lo kris - t'e

ღმერ - თო, და - ამ - ტკი - ცე ეკ - ლე - სი - ა

ღმერ - თო, და - ამ - ტკი - ცე ეკ - ლე - სი - ა

ghmer - to, da - am - t'k'i - tse ek' - le - si - a

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

შე - ნი, რო - მე - ლი მო - ი - ყი - დე
შე - ნი, რო - მე - ლი მო - ი - ყი - დე
she - ni, ro - me - li mo - i - qi - de

სის - ხლი - თა შე - ნი - თა წმი - - -
სის - ხლი - თა შე - ნი - თა წმი - - -
sis - khli - ta she - ni - ta ts'mi - - -

დი - - - თა!
დი - - - თა!
di - - - ta!

106. რომელმან განავლო ზღვა

ძღისპირი. გალობა ბ. ხმა ვ

You Who Crossed the Sea

Heirmos. Cantic II. tone IV

1) 2)

რო - მელ - მან გა - ნავ - ლო ზღვა მე - ნა - მუ - ლი მო -

რო - მელ - მან გა - ნავ - ლო ზღვა მე - ნა - მუ - ლი მო -

ro - mel - man ga - nav - lo zghva me - ts'a - mu - li mo -

სეს და ძე - თა ის - რა - ე - ლი - სა - თა, უ - დაბ - ნო - სა მას

სეს და ძე - თა ის - რა - ე - ლი - სა - თა, უ - დაბ - ნო - სა მას

ses da dze - ta is - ra - e - li - sa - ta, u - dab - no - sa mas

სიც - ხი - სა - სა ღრუბ - ლი - თა ნათ - ლი - სა -

სიც - ხი - სა - სა ღრუბ - ლი - თა ნათ - ლი - სა -

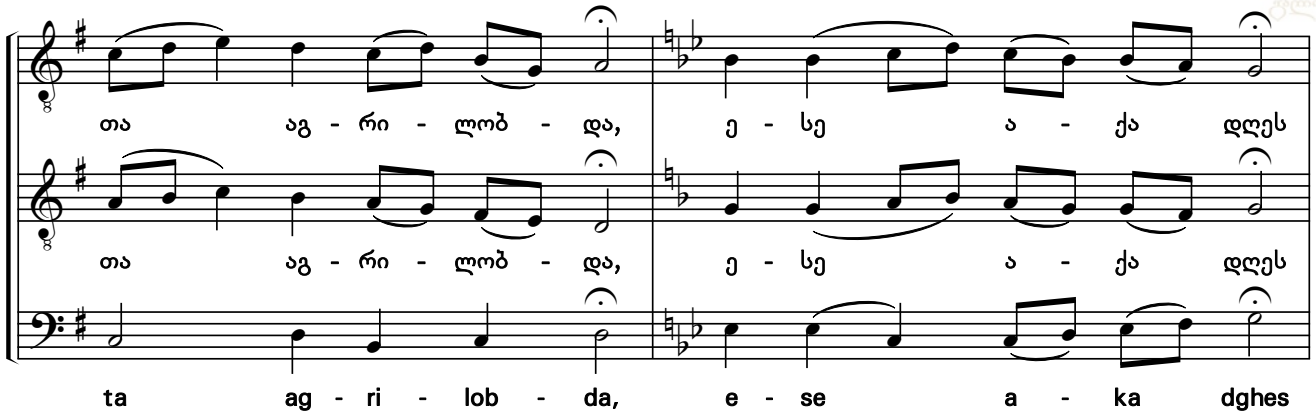
sits - khi - sa - sa ghrub - li - ta nat - li - sa -

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

2) აღსანიშნავია, რომ ვ ხმის - წინამდებარე და VIII ტომის №134 ძღისპირებში, ბ ხმის ძღისპირების (იხ. VI ტ. №113, VIII ტ. №190, 200) მელოდიაა გამოყენებული.

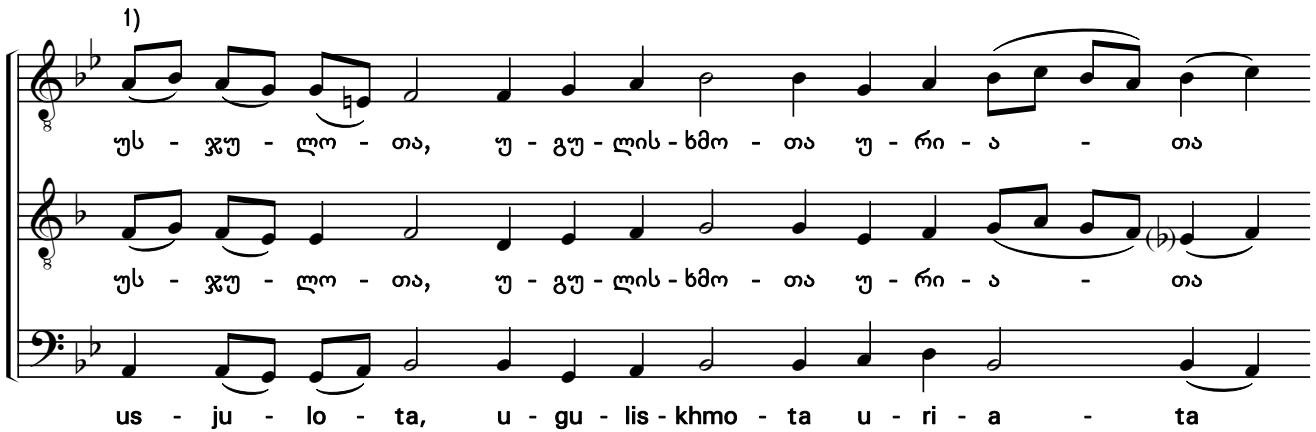
1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

2) It must be noted that the melody for tone 5 was used in the heirmoi of the present volume and in #134 of Volume 8, and the heirmoi in tone 2 (see Vol. 6 #113, Vol. 8 #190, 200).

თა აგ - რი - ლობ - და, ე - სე ა - ქა დღეს
თა აგ - რი - ლობ - და, ე - სე ა - ქა დღეს
ta ag - ri - lob - da, e - se a - ka dghes

1)

უს - ჯუ - ლო - თა, უ - გუ - ლის - ხმო - თა უ - რი - ა - თა
უს - ჯუ - ლო - თა, უ - გუ - ლის - ხმო - თა უ - რი - ა - თა
us - ju - lo - ta, u - gu - lis - khmo - ta u - ri - a - ta

საფ - ლავ - სა დაგ - დვეს და და - ფა - რეს! და ფარ - ვი - თა
საფ - ლავ - სა დაგ - დვეს და და - ფა - რეს! და ფარ - ვი - თა
sap - lav - sa dag - dves da da - pa - res! da par - vi - ta

ცა - ნი და - ქვე - ყა - ნა მხი - ა - რულ იქმ - ნეს!
ცა - ნი და - ქვე - ყა - ნა მხი - ა - რულ იქმ - ნეს!
tsa - ni da - kve - qa - na mkhi - a - rul ikm - nes!

1) A603-ში (კიკნაძე, 1982:547) საგანგებოლის ბოლო 3 მუხლში შინაარსობრივად სრულიად განსხვავებული ტექსტია: „ესე აქა ხორცითა გამობრწყინდა ქალწულისაგან და შეუწველად დაიცვა მშობელი თვისი, ვითარცა მაცვალნი მთასა სინასა“.

1) In the 10th century heirmologion, A603, the final three phrases contain a different text. It reads as follows: "ese aka khortsita gamobrts'qinda kalts'ulisagan da sheuts'velad daitsva mshobeli tvisi, vitartsa maqvali mtasa sinasa" (Kiknadze, 1982:547).

107. განძლიერდა დღეს სარწმუნოებითა

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ზ

Today He Was Strengthened In Faith

Heirmos. Canticle III. tone VII

1)

გან - ძლი - ერ - და დღეს
გან - ძლი - ერ - და დღეს
gan - dzli - er - da dghes

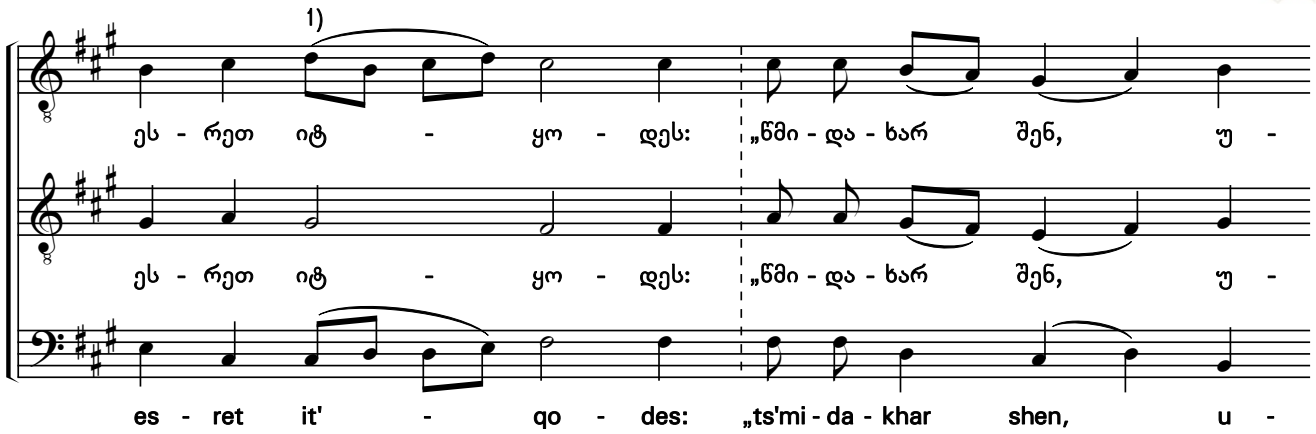
სარ - წმუ - ნო - ე - ბი - თა ეკ - ლე - სი - ა
სარ - წმუ - ნო - ე - ბი - თა ეკ - ლე - სი - ა
sar - ts'mu - no - e - bi - ta ek' - le - si - a

ქრის - ტეს მი - ერ და გა - ლო - ბი - თა
ქრის - ტეს მი - ერ და გა - ლო - ბი - თა
kris - t'es mi - er da ga - lo - bi - ta

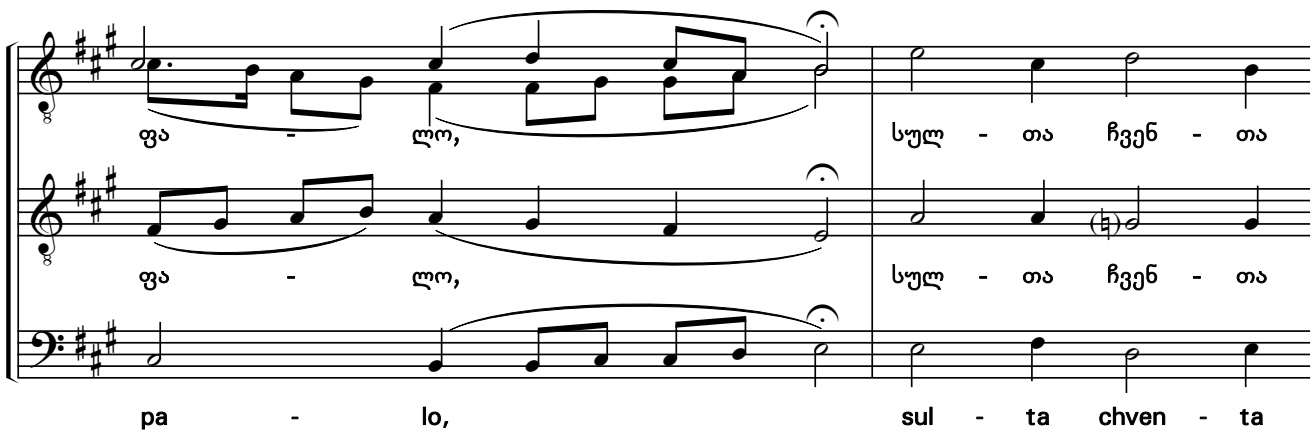
1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

2) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

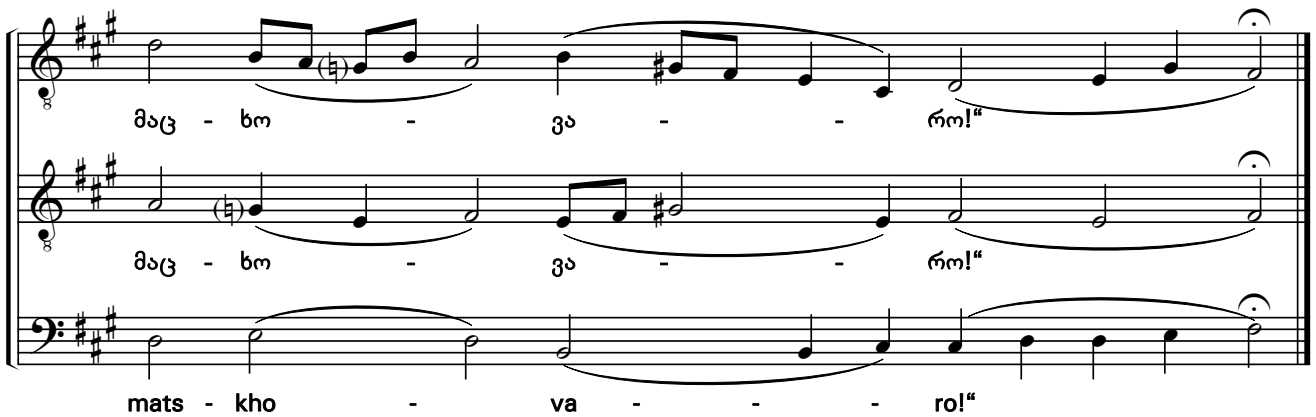
1)

ეს - რეთ იტ - ყო - დეს: „წმი - და - ხარ შენ, უ -
ეს - რეთ იტ - ყო - დეს: „წმი - და - ხარ შენ, უ -
es - ret it' - qo - des: „ts'mi - da - khar shen, u -

ფა - ლო, სულ - თა ჩვენ - თა
ფა - ლო, სულ - თა ჩვენ - თა
pa - lo, sul - ta chven - ta

მაც - ხო - ვა - ხო - რო!
მაც - ხო - ვა - ხო - რო!
mats - kho - va - kho - ro!

1) A603-ში (კიკნაძე, 1982:619) აქ ნაცვლად „იტყოდეს“, არის „ლაღადებს“.

1) In the 10th century manuscript A603, the word "ghaghadebs" appears in place of the word "itkodes" (Kiknadze, 1982:619).

108. სმენა მესმა მე ღმრთისა

ძლისპირი. გალობა დ. სმა ზ

I Heard the Word of God

Heirmos. Canticle IV. tone VII

1)

სმე - ნა მეს - მა მე ღმრთი - სა გა - მო -

სმე - ნა მეს - მა მე ღმრთი - სა გა - მო -

sme - na mes - ma me ghmrti - sa ga - mo -

ჩი - ნე - ბი - სა ქვე - ყა - ნა - სა ზე - და მაც - ხოვ - რად

ჩი - ნე - ბი - სა ქვე - ყა - ნა - სა ზე - და მაც - ხოვ - რად

chi - ne - bi - sa kve - qa - na - sa ze - da mats-khov - rad

ჩვენ მორ - წმუ - ნე - თა მის - თა,

ჩვენ მორ - წმუ - ნე - თა მის - თა,

chven mor - ts'mu - ne - ta mis - ta,

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

და ვღა - ჲა - დებთ: „დი - დე - ბა ძალ -
და ვღა - ჲა - დებთ: „დი - დე - ბა ძალ -
da vgha - gha - debt: „di - de - ba dzal -

სა შენ - - - სა!“
სა შენ - - - სა!“
sa shen - - - sa!“

109. სიტყვითა მით საღმრთოთა

ძღისპირი. გალობა თ. ხმა ზ

With a Word

Heirmos. Canticle IX. tone VII

1)

სიტ - ყვი - თა მით საღ - მრთო - თა, გო - ნე - ბი -

სიტ - ყვი - თა მით საღ - მრთო - თა, გო - ნე - ბი -

sit' - qvi - ta mit sagh - mrto - ta, go - ne - bi -

თა წმი - დი - თა, ერ - ნო, რო - მელ - მან

თა წმი - დი - თა, ერ - ნო, რო - მელ - მან

ta ts'mi - di - ta, er - no, ro - mel - man

უ - თეს - ლოდ გვიშ - ვა ერ - - -

უ - თეს - ლოდ გვიშ - ვა ერ - - -

u - tes - lod gvish - va er - - -

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

თი სა - მე - ბი - სა - გა - ნი — ქრის - ტე უ - ფა - ლი
 თი სა - მე - ბი - სა - გა - ნი — ქრის - ტე უ - ფა - ლი
 ti sa - me - bi - sa - ga - ni — kris - t'e u - pa - li

ღმრთისმშო - ბელ - სა მა - რი - ამს გა - ლო - ბით ვა -
 ღმრთისმშო - ბელ - სა მა - რი - ამს გა - ლო - ბით ვა -
 ghmrtismsho - bel - sa ma - ri - ams ga - lo - bit va -

დი - დებ - დეთ!
 დი - დებ - დეთ!
 di - deb - det!

110. სიღრმე მეწამულისა

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა ღ

The Depths of the Red Sea

Heirmos. Canticle I. tone VIII

1)

სიღრ - მე მე - წა - მუ - ლი - სა
სიღრ - მე მე - წა - მუ - ლი - სა
sighr - me me - ts'a - mu - li - sa

პირ - ვე გა - ნუ - პო
პირ - ვე გა - ნუ - პო
p'ir - ve ga - nu - p'o

2)

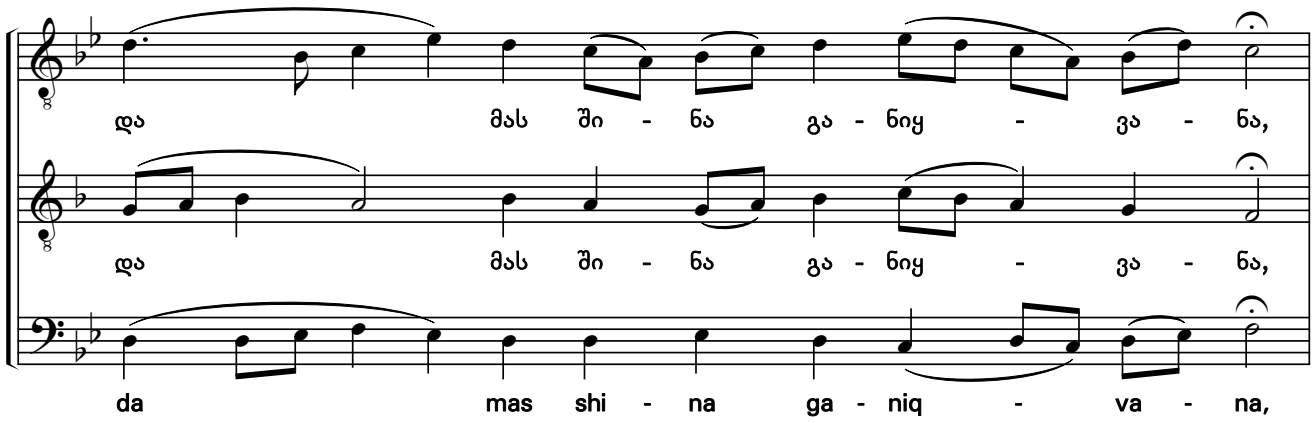
ის - რა - ელ - თა ერ - სა ქრის - ტე - მან
ის - რა - ელ - თა ერ - სა ქრის - ტე - მან
is - ra - el - ta er - sa kris - t'e - man

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

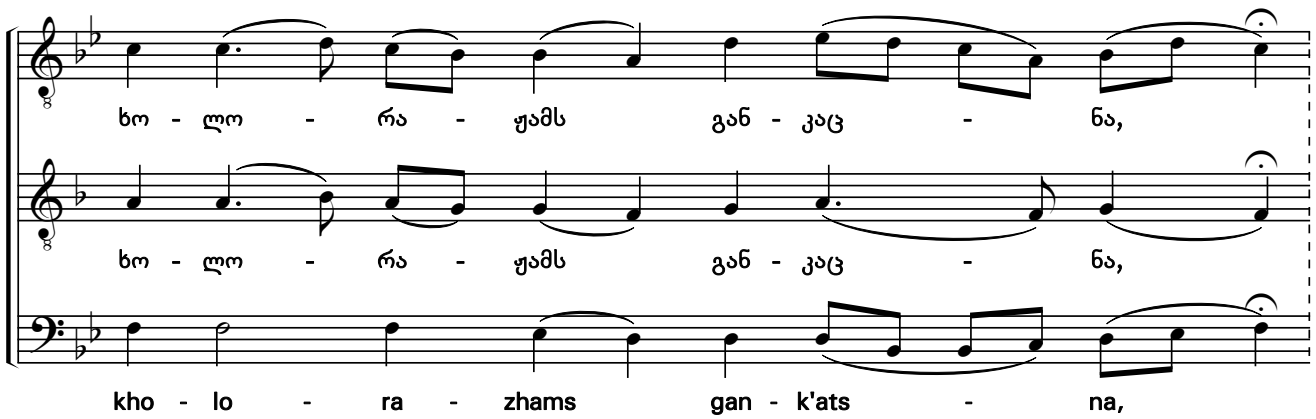
2) ხელნაწერში აქ, II ხმაში (მარცვალნი „ერ“) არის სვლა ლა-სი მერვედებით.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

2) In the original manuscript, here in the second voice (the syllable "er") is given with move of A-B crotchets.

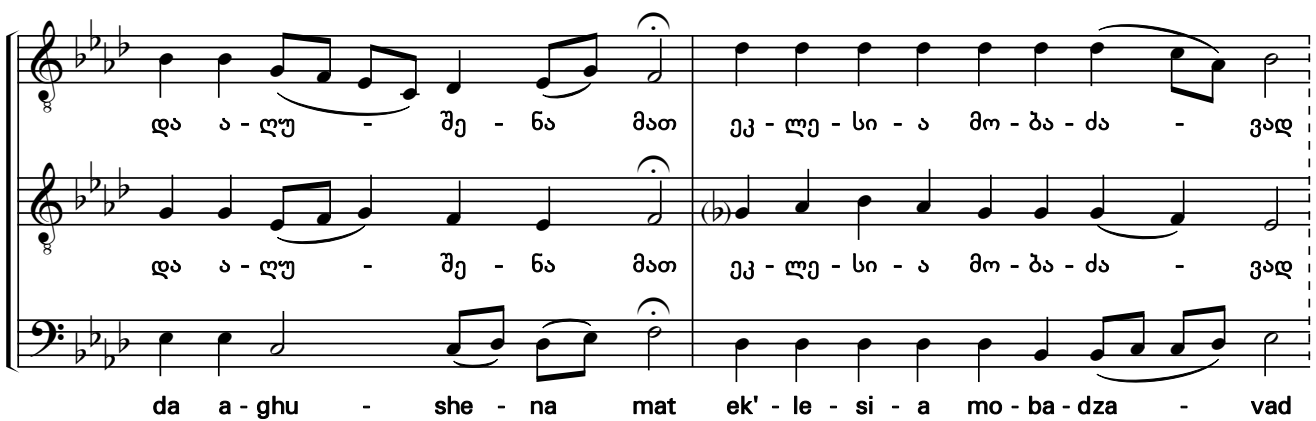
და მას ში - ნა გა - ნიყ - ვა - ნა,
და მას ში - ნა გა - ნიყ - ვა - ნა,
da mas shi - na ga - niq - va - na,

ხო - ლო - რა - ჟამს გან - კაც - ნა,
ხო - ლო - რა - ჟამს გან - კაც - ნა,
kho - lo - ra - zhams gan - k'ats - na,

ყო - ველ - თა მო - უ - ნო - და
ყო - ველ - თა მო - უ - ნო - და
qo - vel - ta mo - u - ts'o - da

და ა - ლუ - შე - ნა მათ ეკ - ლე - სი - ა მო - ბა - ძა - ვად
და ა - ლუ - შე - ნა მათ ეკ - ლე - სი - ა მო - ბა - ძა - ვად
da a - ghu - she - na mat ek' - le - si - a mo - ba - dza - vad

ზე - ცი - სა ძალ - თა თა - ნა;
ზე - ცი - სა ძალ - თა თა - ნა;
ze - tsi - sa dzal - ta ta - na;

ა - მის - თვის - ცა უ - გა - ლობთ და - უცხ -
ა - მის - თვის - ცა უ - გა - ლობთ და - უცხ -
a - mis - tvis - tsa u - ga - lobt da - utskh -

რო - მე - ლად, რა - მე -
რო - მე - ლად, რა - მე -
ro - me - lad, ra - me -

თუ დი - დე - ბულ არს!
თუ დი - დე - ბულ არს!
tu di - de - bul ars!

111. უცებმან ერმან, ცოფმან

ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ღ

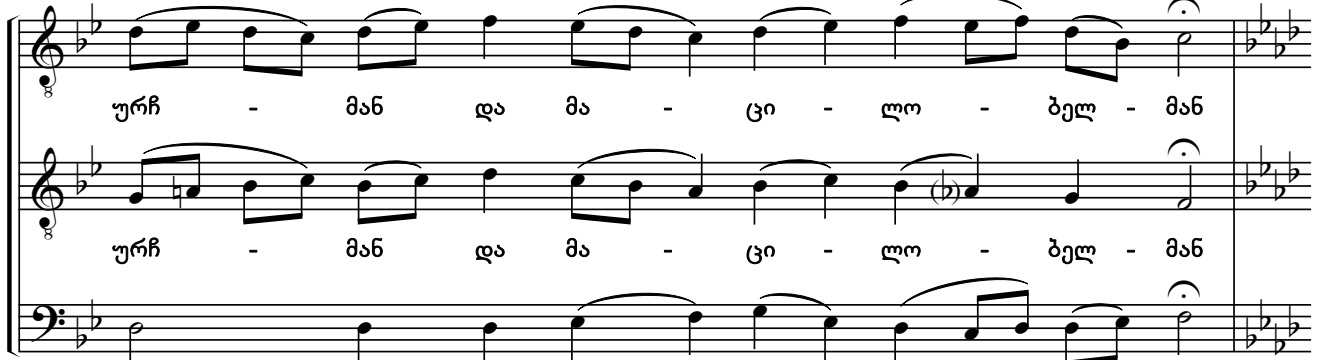
The Senseless People

Heirmos. Cantic II. tone VIII

1)

უ - ცებ - მან ერ - მან, ცოფ - მან,
 უ - ცებ - მან ერ - მან, ცოფ - მან,
 u - tseb - man er - man, tsop - man,

ურჩ - მან და მა - ცი - ლო - ბელ - მან
 ურჩ - მან და მა - ცი - ლო - ბელ - მან
 urch - man da ma - tsi - lo - bel - man

ით - ხო - ვა მო - სეს - გან
 ით - ხო - ვა მო - სეს - გან
 it - kho - va mo - ses - gan

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ღმრთად ხე - ლით ქმნულ - ნი კერპ - ნი,
ღმრთად ხე - ლით ქმნულ - ნი კერპ - ნი,
ghmrtad khe - lit kmnul - ni k'erp' - ni,

ხო - ლო მო - სემ ით - ხო - ვა
ხო - ლო მო - სემ ით - ხო - ვა
kho - lo mo - sem it - kho - va

სას - ნა - უ - ლი ღმრთი - სა
სას - ნა - უ - ლი ღმრთი - სა
sas - ts'a - u - li ghmrti - sa

მალ - ლი - სა და გან - ბრწყინ-და პი - რი მი - სი ვი -
მალ - ლი - სა და გან - ბრწყინ-და პი - რი მი - სი ვი -
magh - li - sa da gan - brts'qin - da p'i - ri mi - si vi -

თარ - ცა მზე, და კრე - ბულ - სა მას
თარ - ცა მზე, და კრე - ბულ - სა მას
tar - tsa mze, da k're - bul - sa mas

უ - გუ - ლის - ხმო - სა ზარ - სცემ - და - ა სას - წა -
უ - გუ - ლის - ხმო - სა ზარ - სცემ - და - ა სას - წა -
u - gu - lis - khmo - sa zar - stsem - da - a sas - ts'a -

უ - ლად ხილ - ვა მი - სი!
უ - ლად ხილ - ვა მი - სი!
u - lad khil - va mi - si!

112. ძლიერებითა შენითა დაამტკიცე

ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ♪

Strengthen Me With Your Power

Heirmos. Canticle III. tone VIII

1)

ძლი - ე - რე - ბი - თა
ძლი - ე - რე - ბი - თა
dzli - e - re - bi - ta

შე - ნი - თა და -
შე - ნი - თა და -
she - ni - ta da -

ამ - ტკი - ცე გუ - ლი ჩე - მი,
ამ - ტკი - ცე გუ - ლი ჩე - მი,
am - t'ki - tse gu - li che - mi,

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

რა - თა
რა - თა
ra - ta

გი - გა - ლობ - დე
გი - გა - ლობ - დე
gi - ga - lob - de

შენ, მაც - ხო - ვარ - სა:
შენ, მაც - ხო - ვარ - სა:
shen, mats - kho - var - sa:

„ა - რა - ვინ არს წმი - და შე - ნებრ, კაცთ - მოყ - ყვა - რე,
„ა - რა - ვინ არს წმი - და შე - ნებრ, კაცთ - მოყ - ყვა - რე,
„a - ra - vin ars ts'mi - da she - nebr, k'atst - moq - qva - re,

რა - მე - თუ შენ ხარ და -
რა - მე - თუ შენ ხარ და -
ra - me - tu shen khar dza -

ლი ჩე - მი და სიმ - ტკი - ცე
ლი ჩე - მი და სიმ - ტკი - ცე
li che - mi da sim - t'ki - tse

და სი - ქა - დუ - ლი!
და სი - ქა - დუ - ლი!
da si - ka - du - li!

113. რომელმან განახმო ზღვა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ბ

He Who Dried Up the Sea

Heirmos. Canticle I. tone II

1)

რო - მელ - მან გა - ნახ - მო ზღვა მღელ - ვა - რე,
 რო - მელ - მან გა - ნახ - მო ზღვა მღელ - ვა - რე,
 ro - mel - man ga - nakh - mo zghva mghel - va - re,

უ - ვა - ლი, წა - მის - ყო - ფი - თა თვი - სი - თა
 უ - ვა - ლი, წა - მის - ყო - ფი - თა თვი - სი - თა
 u - va - li, ts'a - mis - qo - pi - ta tvi - si - ta

შე - მად - რწუ - ნე - ბე - ლი - სა - თა,
 შე - მად - რწუ - ნე - ბე - ლი - სა - თა,
 she - madz - rts'u - ne - be - li - sa - ta,

1) ხელნაწერში საგალობლის I ხმაში, გასაღებში სი და მი ბემოლებია დასმული. აქ წარმოდგენილი ალტერაციის ნიშნები ჩვენი აღნიშვნულია.

1) The original manuscript contains a key signature with B and E flat. The alteration signs given here have been added by the editors.

და ღირს ჰყო ე - რი - თვი - სი ის - რა - ე - ლი
და ღირს ჰყო ე - რი - თვი - სი ის - რა - ე - ლი
da ghirs hqo e - ri - tvi - si is - ra - e - li

მა - ვა - ლად მას, ვი - თარ - ცა ე - ნე - ბა, ღმერთ-სა დი - დე - ბულ -
მა - ვა - ლად მას, ვი - თარ - ცა ე - ნე - ბა, ღმერთ-სა დი - დე - ბულ -
ma - va - lad mas, vi - tar - tsa e - ne - ba, ghmert-sa di - de - bul -

სა გა - ლო - ბით უ - გა - ლობ - დეთ!
სა გა - ლო - ბით უ - გა - ლობ - დეთ!
sa ga - lo - bit u - ga - lob - det!

114. მეუფესა ქრისტესა, ღმერთსა ჩვენსა

ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა დ

To The King, Christ God

Heirmos. Canticle VIII. tone IV

1)

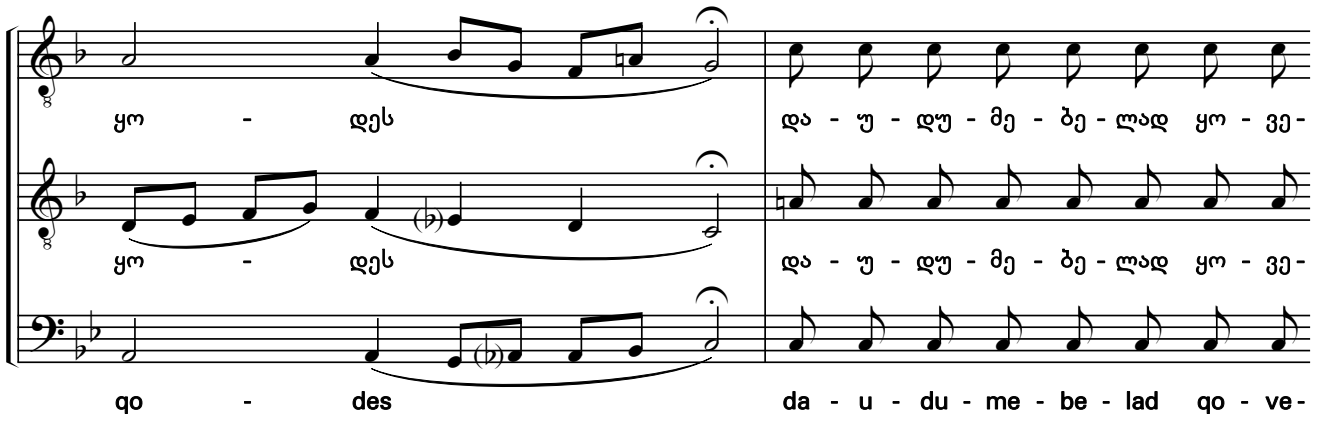
მე - უ - ფე - სა ქრის - ტე - სა, ღმერთ - სა
 მე - უ - ფე - სა ქრის - ტე - სა, ღმერთ - სა
 me - u - pe - sa kris - t'e - sa, ghmert - sa

ჩვენ - სა, რო - მელ - სა ღირს იქ - მნეს
 ჩვენ - სა, რო - მელ - სა ღირს იქ - მნეს
 chven - sa, ro - mel - sa ghirs ik - mnes

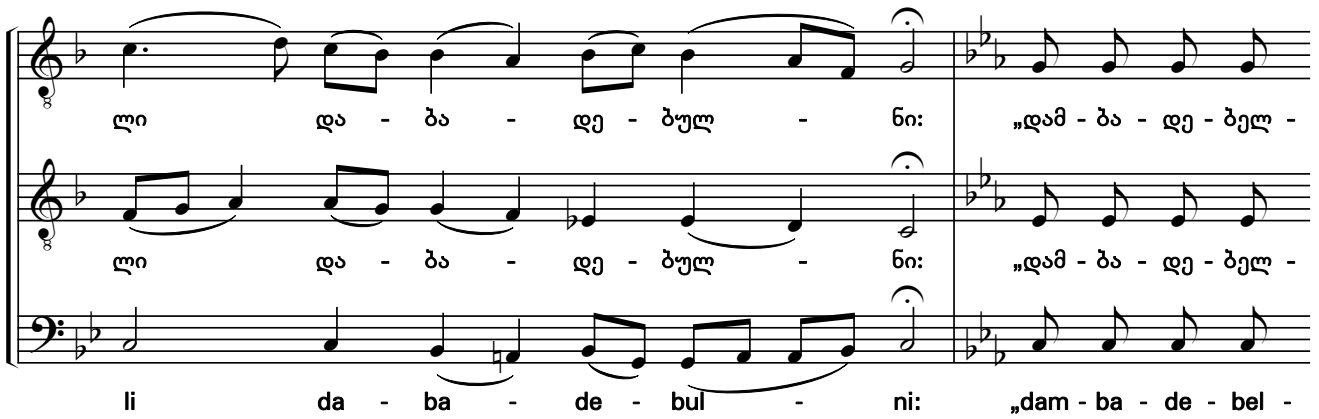
აღ - სა - რე - ბად ყრმა - ნი სახ - მილ - სა ში - ნა და იტ -
 აღ - სა - რე - ბად ყრმა - ნი სახ - მილ - სა ში - ნა და იტ -
 agh - sa - re - bad qrma - ni sakh - mil - sa shi - na da it' -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

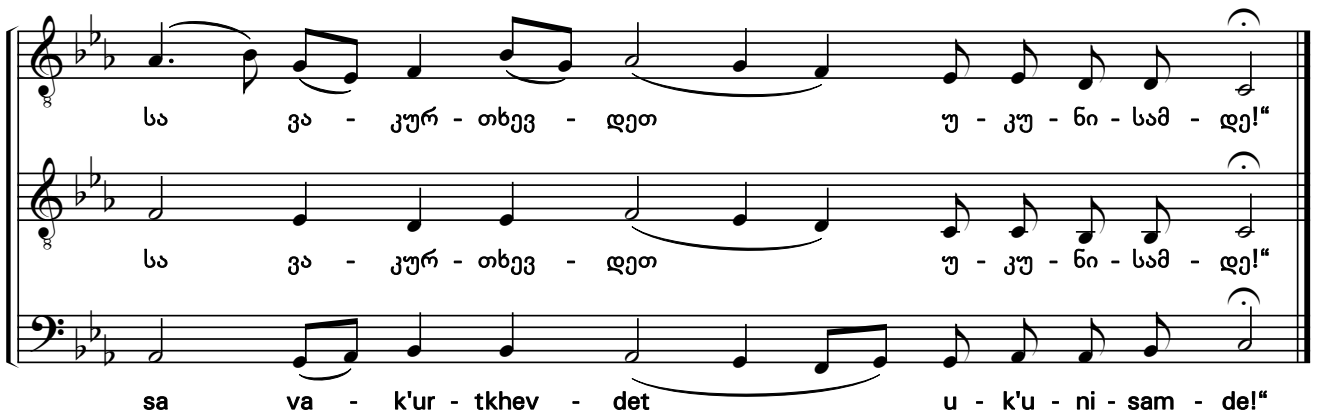
1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ყო - დეს და - უ - დუ - მე - ბე - ლად ყო - ვე -
ყო - დეს და - უ - დუ - მე - ბე - ლად ყო - ვე -
qo - des da - u - du - me - be - lad qo - ve -

ლი და - ბა - დე - ბულ - ნი: „დამ - ბა - დე - ბელ -
ლი და - ბა - დე - ბულ - ნი: „დამ - ბა - დე - ბელ -
li da - ba - de - bul - ni: „dam - ba - de - bel -

სა ვა - კურ - თხევ - დეთ უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
სა ვა - კურ - თხევ - დეთ უ - კუ - ნი - სამ - დე!“
sa va - k'ur - tkhev - det u - k'u - ni - sam - de!“

115. აბრამიანთა ყრმათა სახმილსა

ძღისპირი. გალობა ზ. ხმა ა

The Jewish Youths in the Furnace

Heirmos. Canticle VII. tone I

1)

აბ - რა - მი - ან - თა ყრმა - თა

აბ - რა - მი - ან - თა ყრმა - თა

ab - ra - mi - an - ta qрма - ta

სახ - მილ - სა მას ში - ნა სა - მე - - -

სახ - მილ - სა მას ში - ნა სა - მე - - -

sakh - mil - sa mas shi - na sa - me - - -

ბა გა - მო - სა - ხეს,

ბა გა - მო - სა - ხეს,

ba ga - mo - sa - khes,

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

და ა - ლი - ცეც - ხლი - სა ცვა - რად და გარ -
და ა - ლი - ცეც - ხლი - სა ცვა - რად და გარ -
da a - li - tsets - khli - sa tsva - rad da gar -

და - აქ - ცი - - - - - ეს, და გა - ლო -
და - აქ - ცი - - - - - ეს, და გა - ლო -
da - ak - tsi - - - - - es, da ga - lo -

ბით იტ - ყო - დეს: „კურ - თხე - ულ ხარ შენ,
ბით იტ - ყო - დეს: „კურ - თხე - ულ ხარ შენ,
bit it' - qo - des: „k'ur - tkhe - ul khar shen,

უ - ფა - ლო, ღმერ - თო მა - მა - - - - - თა ჩვენ - თა - ო!“
უ - ფა - ლო, ღმერ - თო მა - მა - - - - - თა ჩვენ - თა - ო!“
u - pa - lo, ghmer - to ma - ma - - - - - ta chven - ta - o!“

116. შენ, ყოვლად ქებულო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა

You, O Most Praised One

Heirmos. Canticle IX. tone I

1)

შენ, ყოვ - ლად ქე - ბუ - ლო
შენ, ყოვ - ლად ქე - ბუ - ლო
shen, qov - lad ke - bu - lo

და დი - დე - ბუ - ლო ღმრთის -
და დი - დე - ბუ - ლო ღმრთის -
da di - de - bu - lo ghmrtis -

მშო - ბე - ლო, რო - მე - ლი შემ - დგო - მად
მშო - ბე - ლო, რო - მე - ლი შემ - დგო - მად
msho - be - lo, ro - me - li shem - dgo - mad

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

მე - ო - რედ ე - ზო ტად - რი - სა ხარ, რო - მელ - სა რქვი - ან
 მე - ო - რედ ე - ზო ტად - რი - სა ხარ, რო - მელ - სა რქვი - ან
 me - o - red e - zo t'adz - ri - sa khar, ro - mel - sa rkvi - an

წმი - და წმი - და - თა, გა - ლო -
 წმი - და წმი - და - თა, გა - ლო -
 ts'mi - da ts'mi - da - ta, ga - lo -

ბით გა - დი - დებთ!
 ბით გა - დი - დებთ!
 bit ga - di - debt!

117. გალობასა შევნირავთ შენდა

ძღისპირი. გალობა წ. ხმა ა

We Shall Offer Chant Unto You

Heirmos. Canticle VIII. tone I

1)

გა - ლო - ბა - სა შევ - ნი - რავთ
გა - ლო - ბა - სა შევ - ნი - რავთ
ga - lo - ba - sa shev - tsi - ravt

შენ - და, უ - ფა - ლო, ვი - თარ - ცა ყრმა - ნი
შენ - და, უ - ფა - ლო, ვი - თარ - ცა ყრმა - ნი
shen - da, u - pa - lo, vi - tar - tsa qрма - ni

სახ - მილ - სა ში - ნა, აღ - გა - მაღ - ლებ
სახ - მილ - სა ში - ნა, აღ - გა - მაღ - ლებ
sakh - mil - sa shi - na, agh - ga - magh - leb

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

და ვიტ - ყვით: „ა - კურ-თხევ-დით საქ - მე - ნი
და ვიტ - ყვით: „ა - კურ-თხევ-დით საქ - მე - ნი
da vit' - qvit: „a - k'ur-tkhev - dit sak - me - ni

უფ - ლი - - - - - სა - ნი უ - ფალ - სა!“
უფ - ლი - - - - - სა - ნი უ - ფალ - სა!“
up - li - - - - - sa - ni u - pal - sa!“

118. ღაღად-ვყავ ჭირსა ჩემსა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ

I Cried Out in My Sorrow

Heirmos. Canticle VI. tone II

1)

ღა - ღად - ვყავ ჭირ - სა ჩემ - სა
ღა - ღად - ვყავ ჭირ - სა ჩემ - სა
gha - ghad - vqav ch'ir - sa chem - sa

უფ - ლი - სა მი - მართ ჩე -
უფ - ლი - სა მი - მართ ჩე -
up - li - sa mi - mart che -

2)

მი - სა და მო - ივ - ლი - ნა სო - ფლი - სა
მი - სა და მო - ივ - ლი - ნა სო - ფლი - სა
mi - sa da mo - iv - li - na so - pli - sa

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

2) A603-ში (კიკნაძე, 1982:209) საგალობლის ტექსტი მცირედ განსხვავებულია: „ვღაღად-ვყავ დღეს ჭირსა ჩემსა უფლისა მიმართ ჩემისა და მოავლინა სოფლისა მაცხოვარმან და განხრწნისაგან იხსნა ცხოვრება ჩემი!“.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

2) In the 10th century heirmologion, A603, the text of the hymn is little bit different. It reads as: "*vghaghat'-vqav dghes ch'irsa chemsa uplisa mimart chemisa da moavlina soplisa matskhovarman da gankhrts'nisagan ikhsna tskhoreba chemi!*" (Kiknadze, 1982:209).

მა - ცხო - ვარ - მან
მა - ცხო - ვარ - მან
ma - tskho - var - man

და გან - ხრწნი - სა - გან იხ - სნა ცხოვ - რე -
და გან - ხრწნი - სა - გან იხ - სნა ცხოვ - რე -
da gan - khrts'ni - sa - gan ikh - sna tskhov - re -

ბა ჩე - - - მი!
ბა ჩე - - - მი!
ba che - - - mi!

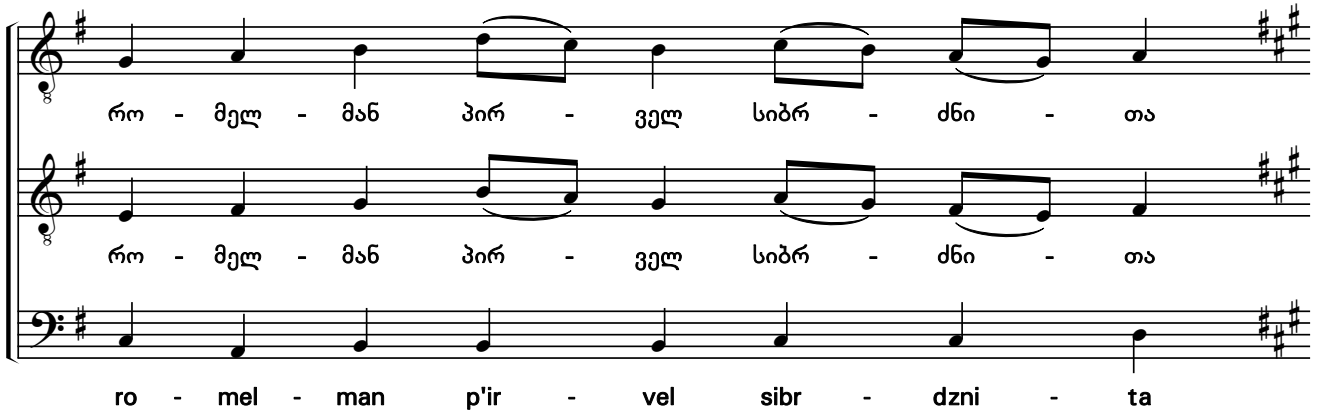
119. პირველმან პირველ სიბრძნითა

ძღისპირი. გალობა წ. ხმა ბ

You, Who Before With Wisdom

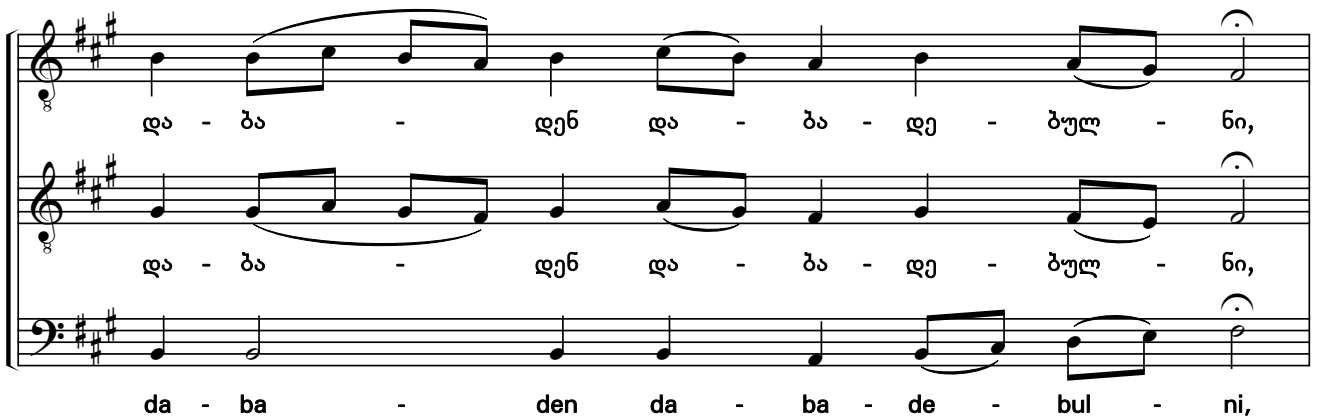
Heirmos. Canticle VIII. tone II

1)

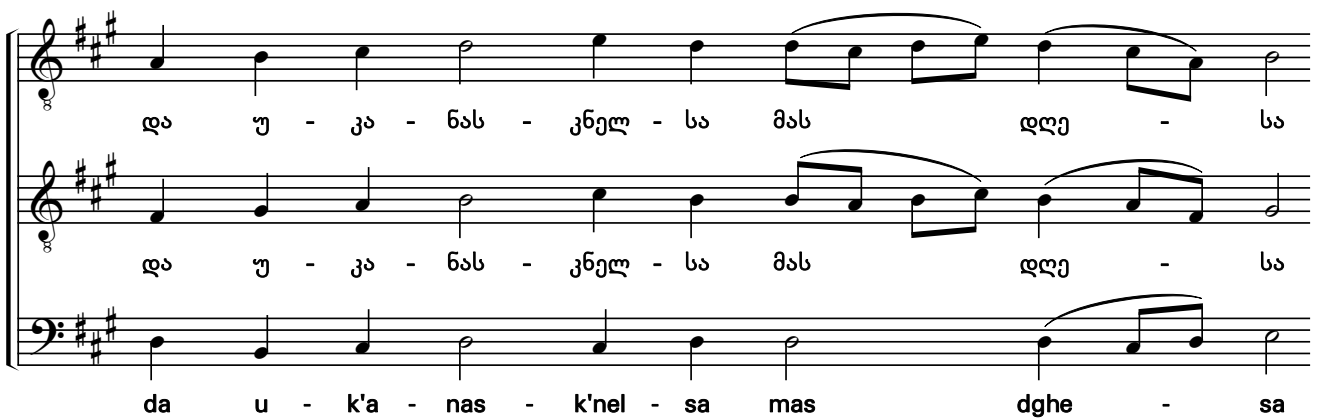
რო - მელ - მან პირ - ველ სიბრ - ძნი - თა

ro - mel - man p'ir - vel sibr - dzni - ta

და - ბა - დენ და - ბა - დე - ბულ - ნი,

da - ba - den da - ba - de - bul - ni,

და უ - კა - ნას - კნელ - სა მას დღე - სა

da u - k'a - nas - k'nel - sa mas dghe - sa

1) ხელნაწერში გასაღებში ფა დიეზია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains an F sharp in the key signature.

1)

გა - ნა - ახ - ლენ გა - მო - უთ - ქმე - ლად ბუ - ნე - ბა - თა
გა - ნა - ახ - ლენ გა - მო - უთ - ქმე - ლად ბუ - ნე - ბა - თა
ga - na - akh - len ga - mo - ut - kme - lad bu - ne - ba - ta

შე - მო - სი - თა კა - ცო - ბრივ - თა სა - ი - დუმ -
შე - მო - სი - თა კა - ცო - ბრივ - თა სა - ი - დუმ -
she - mo - si - ta k'a - tso - briv - ta sa - i - dum -

ლო - თა ჩვენ-თვის, ა - მის-თვის გა - კურ-თხევთ შენ, ა - მალ - ლე - ბულ -
ლო - თა ჩვენ-თვის, ა - მის-თვის გა - კურ-თხევთ შენ, ა - მალ - ლე - ბულ -
lo - ta chven-tvis, a - mis - tvis ga - k'ur - tkhevt shen, a - magh - le - bul -

სა ღმერთ - სა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!
სა ღმერთ - სა, უ - კუ - ნი - სამ - დე!
sa ghmert - sa, u - k'u - ni - sam - de!

1) A603-ში (კიკნაძე, 1982:227) აქ არის: „განაახლენ გამოუთქმელად ბუნებისა შემოსითა კაცობრივისა, საიდუმლოდ ჩვენთვის“.

1) In the 10th century heirmologion, A603, the text of the first two stanzas of the hymn is different. It reads as: "*ganaakhlen gamoutkmelad bunebisa shemosita k'atsobrivisa, saidumlod chventvis*" (Kiknadze, 1982:227).

120. სამნი ყრმანი ბაბილონს

ძლისპირი. გალობა წ. ხმა გ

The Three Youths in the Furnace

Heirmos. Canticle VIII. tone III

1)

სამ - ნი ყრმა - ნი ბა - ბი - ლონს
სამ - ნი ყრმა - ნი ბა - ბი - ლონს
sam - ni qрма - ni ba - bi - lons

ღმრთისა მი - ერ გან - ძლი - ერ - დეს და შე - უ - რაცხ - ყვეს
ღმრთისა მი - ერ გან - ძლი - ერ - დეს და შე - უ - რაცხ - ყვეს
ghmrti-sa mi - er gan - dzli - er - des da she - u - ratskh - qves

გან - ცხრო-მა და სა - ხი - ო - ბა უს - ჯუ - ლო - თა მათ
გან - ცხრო-მა და სა - ხი - ო - ბა უს - ჯუ - ლო - თა მათ
gan - tskhro-ma da sa - khi - o - ba us - ju - lo - ta mat

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

და სახ-მილ - სა შე - ი - თხივ - ნეს
და სახ-მილ - სა შე - ი - თხივ - ნეს
da sakh - mil - sa she - i - tkhiv - nes

და საღ-მრთო-თა გა - ლო - ბი - თა ეს - რეთ ღა - ღა - დებ -
და საღ-მრთო-თა გა - ლო - ბი - თა ეს - რეთ ღა - ღა - დებ -
da sagh-mrto - ta ga - lo - bi - ta es - ret gha - gha - deb -

დეს: „ა - კურ - თხევ - დით ყო - ველ - ნი საქ - მე -
დეს: „ა - კურ - თხევ - დით ყო - ველ - ნი საქ - მე -
des: „a - k'ur - tkhev - dit qo - vel - ni sak - me -

ნი უფ - ლი - სა - ნი უ - ფალ - სა!
ნი უფ - ლი - სა - ნი უ - ფალ - სა!
ni up - li - sa - ni u - pal - sa!

121. რომელმან გამომიხსნა ჩვენ

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ

He Who Delivered Us

Heirmos. Canticle I. tone IV

რო-მელ-მან გა - მო - მიხსნ - ნა ჩვენ ბჭე - თა - გან სიკვ - დი -

რო-მელ-მან გა - მო - მიხსნ - ნა ჩვენ ბჭე - თა - გან სიკვ - დი -

ro - mel - man ga - mo - mikhsn - na chven bch'e - ta - gan sik'v - di -

ლი - სა - თა, უ - გა - ლობ-დეთ ქრის-ტე - სა,

ლი - სა - თა, უ - გა - ლობ-დეთ ქრის-ტე - სა,

li - sa - ta, u - ga - lob - det kris - t'e - sa,

რა - მე - თუ დი - დე-ბულ არს უ - კუ - ნი - სამ - დე!

რა - მე - თუ დი - დე-ბულ არს უ - კუ - ნი - სამ - დე!

ra - me - tu di - de - bul ars u - k'u - ni - sam - de!

1) აქედან საგასაღებო ნიშნები ჩვენი შეცვლილია.

1) From here, the change in the key signature was added by the editors.

122. ამაღლდეს ბრძანებითა ღმრთისათა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ

They Shall Rise at God's Command

Heirmos. Canticle I. tone IV

1)

ა - მაღლ-დეს ბრძა - ნე - ბი - თა ღმრთი - სა - თა

ა - მაღლ-დეს ბრძა - ნე - ბი - თა ღმრთი - სა - თა

a - maghl - des brdza - ne - bi - ta ghmrti - sa - ta

სიღრ - მე - ნი ზღვი - სა მე - წა - მუ - ლი -

სიღრ - მე - ნი ზღვი - სა მე - წა - მუ - ლი -

sighr - me - ni zghvi - sa me - ts'a - mu - li -

სა - ნი, გა - ნიპ - ნეს და აღ - ზღუდ - ნეს

სა - ნი, გა - ნიპ - ნეს და აღ - ზღუდ - ნეს

sa - ni, ga - nip' - nes da agh - zghud - nes

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

და შე - ყინ - დეს შე - უ - ყი - ნავ - ნი ი - გი
და შე - ყინ - დეს შე - უ - ყი - ნავ - ნი ი - გი
da she - qin - des she - u - qi - nav - ni i - gi

ღელ - ვა - - - ნი, განვ - ლეს რა
ღელ - ვა - - - ნი, განვ - ლეს რა
ghel - va - - - ni, ganv - les ra

ის - რა - ელ - თა, დამ - დაბლ - დეს და შე - ირ - წყვნეს
ის - რა - ელ - თა, დამ - დაბლ - დეს და შე - ირ - წყვნეს
is - ra - el - ta, dam - dabl - des da she - ir - ts'qvnes

მდე - ვარ - თა მათ ზე - და მე - გვიპ - ტელ - თა!
მდე - ვარ - თა მათ ზე - და მე - გვიპ - ტელ - თა!
mde - var - ta mat ze - da me - gvip' - t'el - ta!

123. სმენა მესმა მე

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა დ

I Heard of the Tidings

Heirmos. Canticle IV. tone IV

1)

სმე - ნა მეს - მა მე მოს-ვლი - სა შე - ნი - სა, უ - ფა - ლო,
 sme - na mes - ma me mos - vli - sa she - ni - sa, u - pa - lo,

რა - მე - თუ შე - მოქ - მე - დი
 ra - me - tu she - mok - me - di

2)

ცა - თა და ქვე - ყა - ნად სიმ - დაბ - ლით მოხ - ვედ.
 tsa - ta da kve - qa - nad sim - dab - lit mokh - ved.

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

2) A603-ში (კიკნაძე, 1982:383) აქ ეს „და“ არ არის. ვფიქრობთ, დასაშვებია გალობისას ამ სიტყვის და მისი გასამღერებელი თანაფერადობის გამოტოვება, რადგანაც, მას აზრობრივ-შინაარსობრივი ბუნდოვანება შემოაქვს ტექსტში.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

2) In the 10th century heirmologion, A603 (Kiknadze, 1982:383), the word "da" (and) does not appear here. In our opinion, skipping this word is acceptable, as it does not clarify the textual meaning in any way.

124. ზღვა წიაღ-ვლო ისრაელმან

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ე

Israel Crossed Over the Sea

Heirmos. Canticle I. tone V

1)

ზღვა წი - აღ - ვლო ის - რა - ელ - მან
ზღვა წი - აღ - ვლო ის - რა - ელ - მან
zghva ts'i - agh - vlo is - ra - el - man

და ულ - ტოლ - ვე - ლად პირ - ველ
და ულ - ტოლ - ვე - ლად პირ - ველ
da ul - t'ol - ve - lad p'ir - vel

ბრძა - ნე - ბი - თა სა - უფ - ლო - თა,
ბრძა - ნე - ბი - თა სა - უფ - ლო - თა,
brdza - ne - bi - ta sa - up - lo - ta,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

უ - ჯა - ჯა - დებ - და ღმერთ - სა
 u - gha - gha - deb - da ghmert - sa

და სთქვა: „გი - გა - ლობთ, რო - მე - ლი -
 da stkva: „gi - ga - lobt, ro - me - li -

ცა დი - დე - ბულ ხარ!“
 tsa di - de - bul khar!“

125. შენ, ნათლისა შემოსელო

ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ე

You, Who Arrays in Light

Heirmos. Canticle V. tone V

1)

შენ, ნათ - ლი - სა შემ - მო - სე - ლო სა - ხედ
შენ, ნათ - ლი - სა შემ - მო - სე - ლო სა - ხედ
shen, nat - li - sa shem - mo - se - lo sa - khed

სა - მოს - ლი - სა - ო, ბნელ - სა ში - ნა გა - მოჩნ - დი
სა - მოს - ლი - სა - ო, ბნელ - სა ში - ნა გა - მოჩნ - დი
sa - mos - li - sa - o, bnel - sa shi - na ga - mochn - di

ხორ - ცი - თა და კაც - თა შო - რის, რა - თა ჰზრა - ხო
ხორ - ცი - თა და კაც - თა შო - რის, რა - თა ჰზრა - ხო
khor - tsi - ta da k'ats - ta sho - ris, ra - ta hzra - kho

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

ცხოვ - რე - ბა მორ - ნმუ - ნე - თა
ცხოვ - რე - ბა მორ - ნმუ - ნე - თა
tskhov - re - ba mor - ts'mu - ne - ta

და გვა - ცხოვ - ნე ჩვენ, უ - ფა - ლო.
და გვა - ცხოვ - ნე ჩვენ, უ - ფა - ლო.
da gva - tskhov - ne chven, u - pa - lo.

126. უფალო, სმენა მესმა

ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ვ

O Lord, I Heard

Heirmos. Canticle IV. tone VI

1)

უ - ფა - ლო, სმე - ნა მეს - მა მე მოს - ვლი - სა
 u - pa - lo, sme - na mes - ma me mos - vli - sa

შე - ნი - სა და შევ - ძრწუნ - დი!
 she - ni - sa da shev - dzrts'un - di!

უ - ფა - ლო, გან - - ვი - ცა - დენ საქ - მე -
 u - pa - lo, gan - - vi - tsa - den sak - me -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ნი შენ - ნი საკ - ვირ - ველ - ნი,
ნი შენ - ნი საკ - ვირ - ველ - ნი,
ni shen - ni sak' - vir - vel - ni,

რა - მე - თუ ღმერ - თი მხო - ლო კაც -
რა - მე - თუ ღმერ - თი მხო - ლო კაც -
ra - me - tu ghmer - ti mkho - lo k'ats -

თა მი - ემ - სგავ - სე!
თა მი - ემ - სგავ - სე!
ta mi - em - sgav - se!

127. ღაღად-ყვავ მწუხარებით

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ვ

I Have Cried Out in Sorrow

Heirmos. Cantic VI. tone VI

1) 2)

ღა - ღად - ყვავ მწუ - ხა - რე - ბით
ღა - ღად - ყვავ მწუ - ხა - რე - ბით
gha - ghad - vqav mts'u - kha - re - bit

მონ - ყა - ლი - - სა მი - მართ
მონ - ყა - ლი - - სა მი - მართ
mots' - qa - li - - sa mi - mart

და - კაცთ - მო - ყვა - რი - - სა ღმრთი - სა:
და - კაცთ - მო - ყვა - რი - - სა ღმრთი - სა:
da - k'atst - mo - qva - ri - - sa ghmrti - sa:

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

2) აღსანიშნავია, რომ წინამდებარე, ვ ხმის და №133, ზ ხმის ძლისპირებს იდენტური ჰანგი აქვთ. ასევე, მათი მსგავსია ვ ხმის №126 და ჭ ხმის ძლისპირების დასაწყისი ნაწილებიც.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

2) It must be pointed out that the heirmoi in the present volume in tone 6 and in tone 7 #133, have the same melody. The beginning parts of heirmois #126 in tone 6 and #131 in tone 8 are also similar to them.

„აღ - მო - მიყ - ვა - ნე ღელ - ვა - თა - გან
 „აღ - მო - მიყ - ვა - ნე ღელ - ვა - თა - გან
 „agh - mo - miq - va - ne ghel - va - ta - gan

ცოდ - ვა - თა ჩემ - თა - სა, სა - - -
 ცოდ - ვა - თა ჩემ - თა - სა, სა - - -
 tsod - va - ta chem - ta - sa, sa - - -

ხი - ე - რო!“
 ხი - ე - რო!“
 khi - e - ro!“

128. არავინ შეიგინნეს ყრმანი

ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ა

No One Harmed the Youths

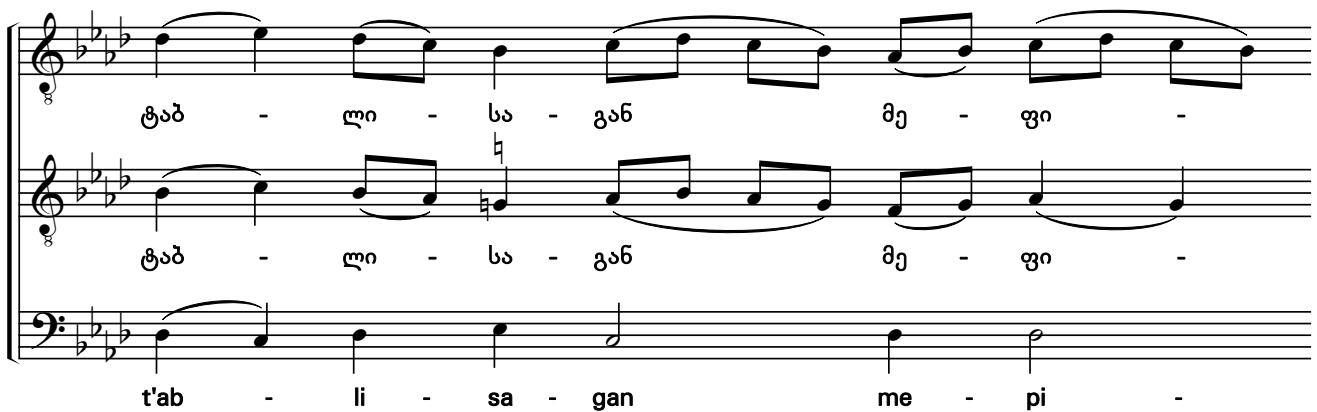
Heirmos. Cantic VIII. tone I

ა - რა - ვინ შე - ი - გინ - ნეს ყრმა - ნი

ა - რა - ვინ შე - ი - გინ - ნეს ყრმა - ნი

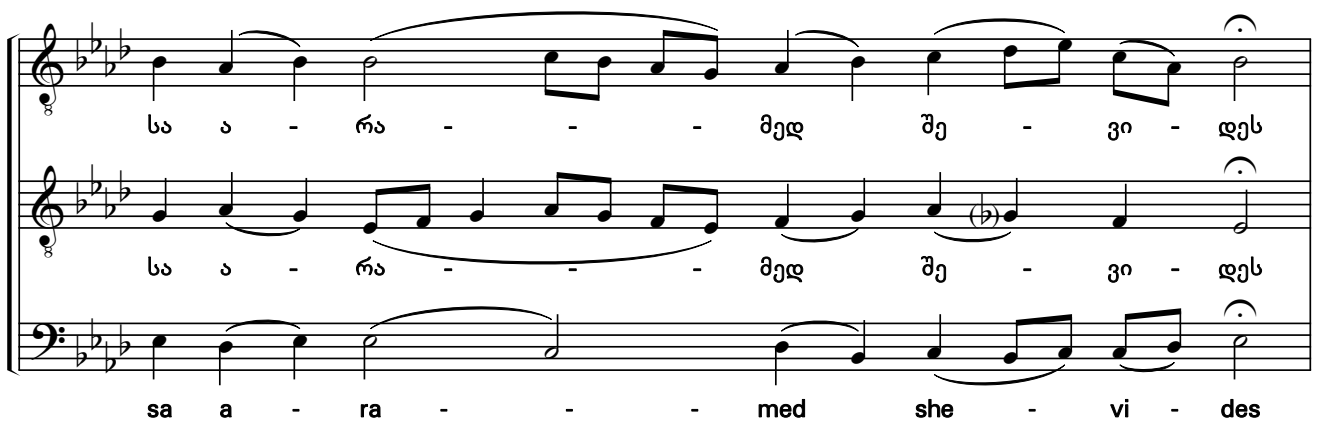
a - ra - vin she - i - gin - nes qrma - ni

ტაბ - ლი - სა - გან მე - ფი -

ტაბ - ლი - სა - გან მე - ფი -

t'ab - li - sa - gan me - pi -

სა ა - რა - - მედ შე - ვი - დეს

სა ა - რა - - მედ შე - ვი - დეს

sa a - ra - - med she - vi - des

სი - ხა - რუ - ლით ცეც-ხლსა ში - ნა და შეც - ვრე - ულ - ნი
სი - ხა - რუ - ლით ცეც-ხლსა ში - ნა და შეც - ვრე - ულ - ნი
si - kha - ru - lit tsets-khlsa shi - na da shets - vre - ul - ni

გა - ლო - ბით იტ - ყო - დეს: „ა - კურ-თხევ - დით
გა - ლო - ბით იტ - ყო - დეს: „ა - კურ-თხევ - დით
ga - lo - bit it' - qo - des: „a - k'ur-tkhev - dit

საქ - მე - ნი უფ - ლი - - - - - სა - ნი უ-ფალ-სა!
საქ - მე - ნი უფ - ლი - - - - - სა - ნი უ-ფალ-სა!
sak - me - ni up - li - - - - - sa - ni u - pal - sa!

1) აქედან საგასაღებო ნიშნები ჩვენი შეცვლილია.
2) ხელნაწერში ამ სოლ-ის წინ ბემოლია აღნიშნული.

1) From here, the change in the key signature was added by the editors.
2) At this point in the manuscript, an alteration sign (a flat) is written in front of the G.

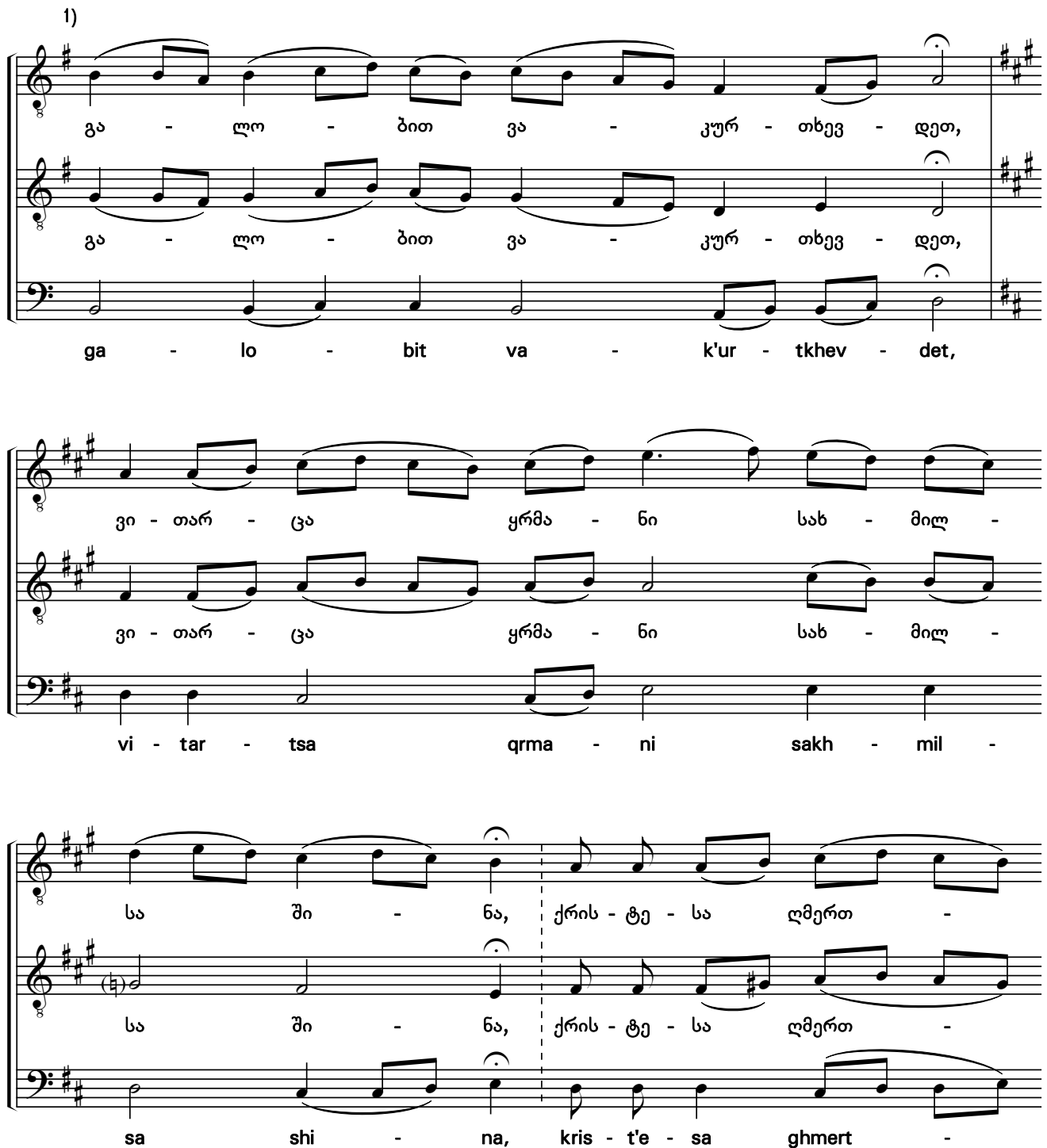
129. გალობით ვაკურთხევდეთ

ძღისპირი. გალობა წ. ხმა ა

Let's Bless With Singing

Heirmos. Canticle VIII. tone I

1)

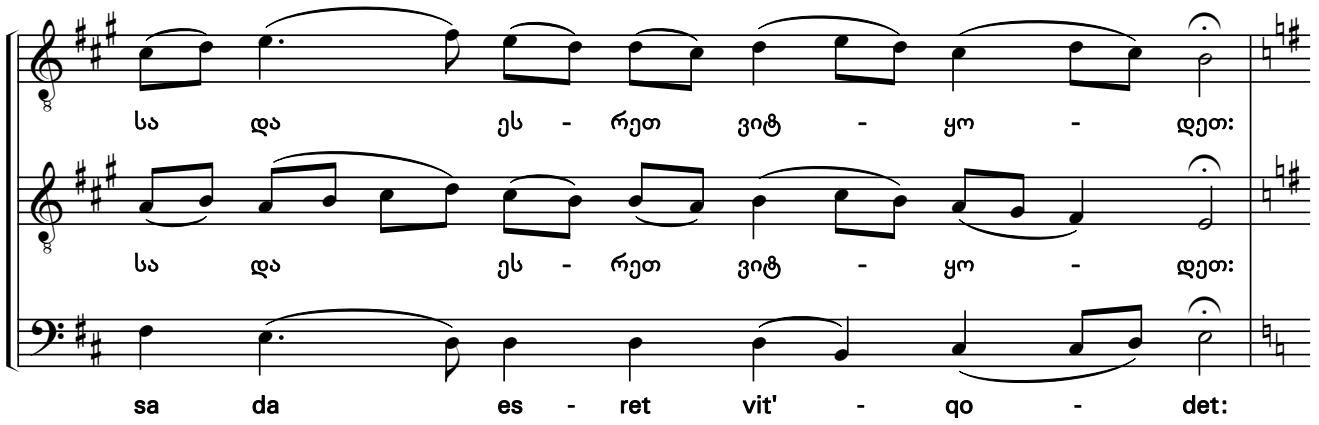
გა - ლო - ბით ვა - კურ - თხევ - დეთ,
გა - ლო - ბით ვა - კურ - თხევ - დეთ,
ga - lo - bit va - k'ur - tkhev - det,

ვი - თარ - ცა ყრმა - ნი სახ - მილ -
ვი - თარ - ცა ყრმა - ნი სახ - მილ -
vi - tar - tsa qрма - ni sakh - mil -

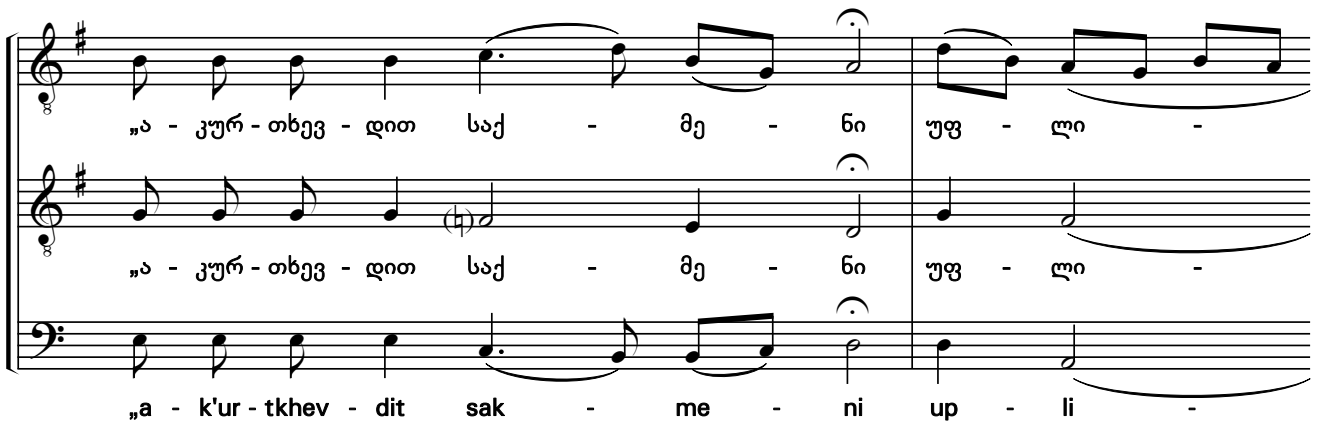
სა ში - ნა, ქრის - ტე - სა ღმერთ -
სა ში - ნა, ქრის - ტე - სა ღმერთ -
sa shi - na, kris - t'e - sa ghmert -

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი და ლა ბემოლები.

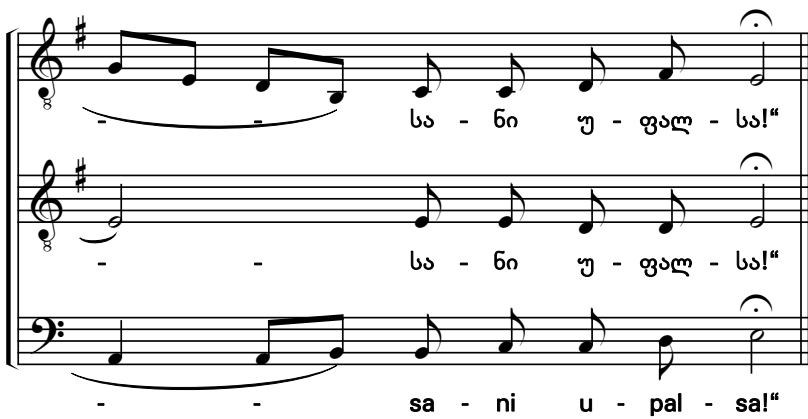
1) The original manuscript contains a B flat, an E flat and an A flat in the key signature.

სა და ეს - რეთ ვიტ - ყო - დეთ:
სა და ეს - რეთ ვიტ - ყო - დეთ:
sa da es - ret vit' - qo - det:

„ა - კურ - თხევ - დით საქ - მე - ნი უფ - ლი -
„ა - კურ - თხევ - დით საქ - მე - ნი უფ - ლი -
„a - k'ur - tkhev - dit sak - me - ni up - li -

სა - ნი უ - ფალ - სა!“
სა - ნი უ - ფალ - სა!“
sa - ni u - pal - sa!“

130. ვითარცა იხსენ იონა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა დ

As You Delivered Jonah

Heirmos. Cantic VI. tone IV

1)

ვი - თარ - ცა იხ - სენ ი - ო - ნა
ვი - თარ - ცა იხ - სენ ი - ო - ნა
vi - tar - tsa ikh - sen i - o - na

მუც - ლი - სა - გან ვე - შა - პი - სა,
მუც - ლი - სა - გან ვე - შა - პი - სა,
muts - li - sa - gan ve - sha - p'i - sa,

ქრის - ტე ღმერ - თო, მე - ცა ცოდ - ვა -
ქრის - ტე ღმერ - თო, მე - ცა ცოდ - ვა -
kris - t'e ghmer - to, me - tsa tsod - va -

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი, მი, ლა და რე ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat, an E flat, an A flat and a D flat in the key signature.

თა სიღ - რმი - სა - გან მიხ - სენ და მაც - ხოვ - ნე,
 თა სიღ - რმი - სა - გან მიხ - სენ და მაც - ხოვ - ნე,
 ta sigh - rmi - sa - gan mikh - sen da mats - khov - ne,

მხო - ლო კატთ მოყ - ვა - რე!
 მხო - ლო კატთ მოყ - ვა - რე!
 mkho - lo k'atst moq - va - re!

131. უფალო, ღმერთო ჩვენო

ძღისპირი. გალობა ე. ხმა 3

O Lord, Our God

Heirmos. Canticle V. tone VIII

1)

უ - ფა - ლო, ღმერ - თო ჩვე - ნო, ღა - მით - გან ალ - ვიმ-სთობთ
 უ - ფა - ლო, ღმერ - თო ჩვე - ნო, ღა - მით - გან ალ - ვიმ-სთობთ
 u - pa - lo, ghmer - to chve - no, gha - mit - gan agh - vim - stobt

ღა გე - - - ვედ - რე - ბით:
 ღა გე - - - ვედ - რე - ბით:
 da ge - - - ved - re - bit:

„მოგვ-მად - ლე მო - ტე - ვე - ბა
 „მოგვ-მად - ლე მო - ტე - ვე - ბა
 „mogv-mad - le mo - t'e - ve - ba

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ყო - ველ - თა ცოდ - ვა - - თა ჩვენ - თა,
ყო - ველ - თა ცოდ - ვა - - თა ჩვენ - თა,
qo - vel - ta tsod - va - - ta chven - ta,

და ნა - თელ - სა ნე - ბი - სა შე - ნი - სა - სა
და ნა - თელ - სა ნე - ბი - სა შე - ნი - სა - სა
da na - tel - sa ne - bi - sa she - ni - sa - sa

ნარ - მარ - თე სლვა ჩვე - ნი, გე - ვე -
ნარ - მარ - თე სლვა ჩვე - ნი, გე - ვე -
ts'ar - mar - te slva chve - ni, ge - ve -

დრე - ბით!
დრე - ბით!
dre - bit!

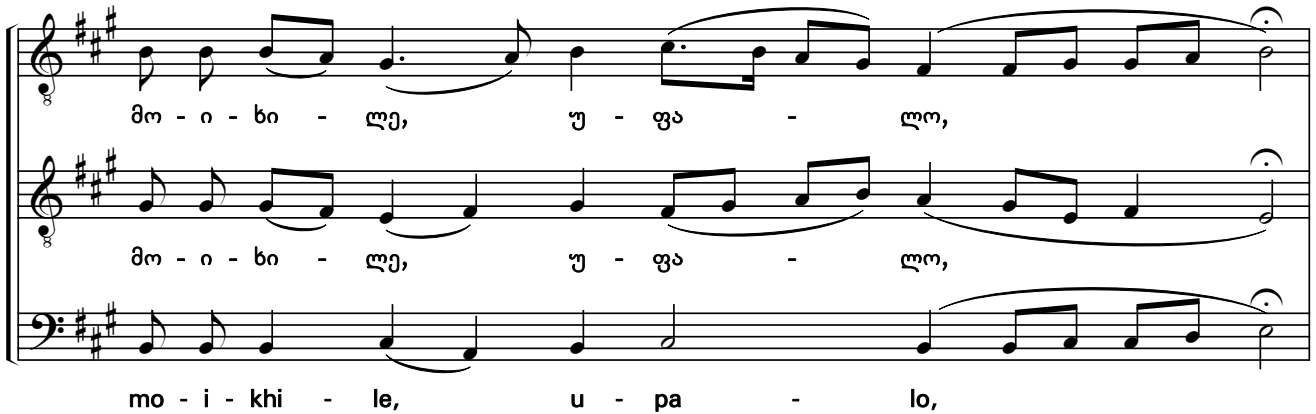
132. მოიხილე, უფალო, მალლით

ძღისპირი. გალობა ბ. ხმა ზ

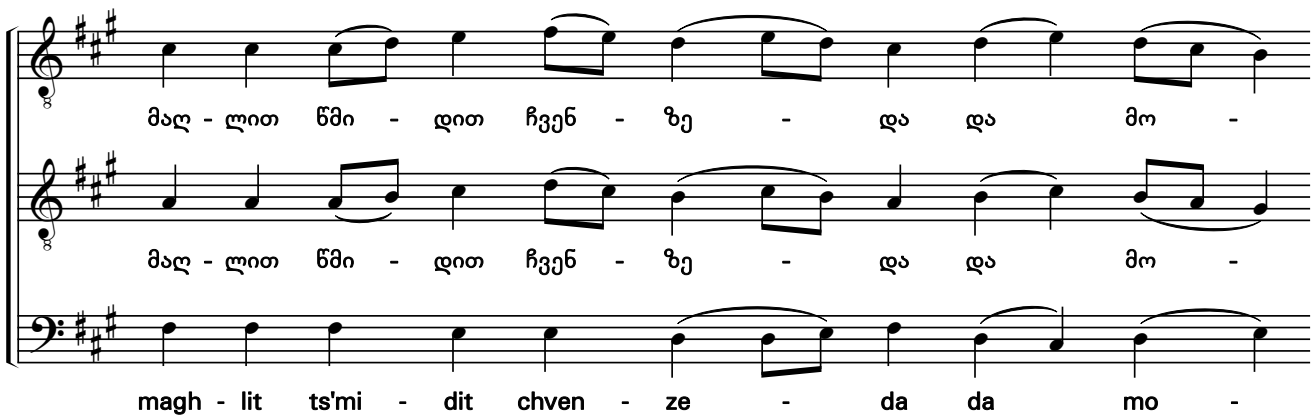
Look Down, O Lord

Heirmos. Canticle II. tone VII

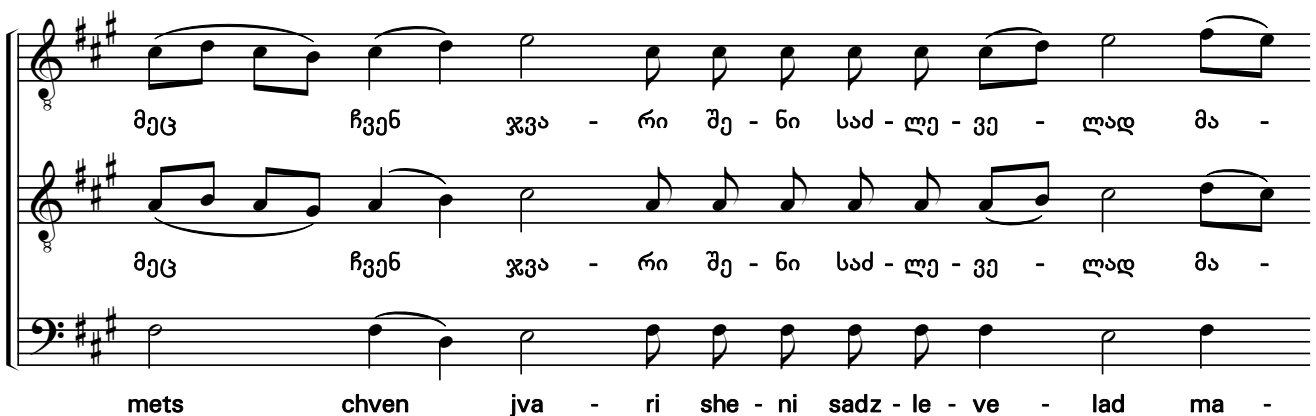
1)

მო - ი - ხი - ლე, უ - ფა - ლო,
 მო - ი - ხი - ლე, უ - ფა - ლო,
 mo - i - khi - le, u - pa - lo,

მალ - ლით წმი - დით ჩვენ - ზე - და და მო -
 მალ - ლით წმი - დით ჩვენ - ზე - და და მო -
 magh - lit ts'mi - dit chven - ze - da da mo -

მეც ჩვენ ჯვა - რი შე - ნი საძ - ლე - ვე - ლად მა -
 მეც ჩვენ ჯვა - რი შე - ნი საძ - ლე - ვე - ლად მა -
 mets chven jva - ri she - ni sadz - le - ve - lad ma -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

რა - დის მბრძოლ - თა ჩვენ - თა,
რა - დის მბრძოლ - თა ჩვენ - თა,
ra - dis mbrdzol - ta chven - ta,

მტერ - თა მათ უ - ხი - ლავ - თა, რა - თა
მტერ - თა მათ უ - ხი - ლავ - თა, რა - თა
mt'er - ta mat u - khi - lav - ta, ra - ta

დავსცეთ ძა - ლი მა - თი, ვი - თარ - ცა
დავსცეთ ძა - ლი მა - თი, ვი - თარ - ცა
dav-stset dza - li ma - ti, vi - tar - tsa

ი - გი მო - სე ა - მა - ლე - კი - სა!
ი - გი მო - სე ა - მა - ლე - კი - სა!
i - gi mo - se a - ma - le - k'i - sa!

133. ღაღად-ვყავ ჭირსა ჩემსა

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ზ

I Have Cried Out in My Troubles

Heirmos. Canticle VI. tone VII

1)

ღა - ღად - ვყავ ჭირ - სა ჩემ - სა შე - ნ - და

ღა - ღად - ვყავ ჭირ - სა ჩემ - სა შე - ნ - და

gha - ghad - vqav ch'ir - sa chem - sa she - n - da

მო - - - მართ, ღმერ - თო

მო - - - მართ, ღმერ - თო

mo - - - mart, ghmer - to

გან - ხრწნი - სა - გან მიხ - სენ მე, კაცთ - მოყ -

გან - ხრწნი - სა - გან მიხ - სენ მე, კაცთ - მოყ -

gan - khrt'sni - sa - gan mikh - sen me, k'atst - moq -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ვა - რე, ვი - თარ - ცა ხარ
ვა - რე, ვი - თარ - ცა ხარ
va - re, vi - tar - tsa khar

მრა - ვალ - მო - წყა - ლე!
მრა - ვალ - მო - წყა - ლე!
mra - val - mo - ts'qa - le!

1)

1) Q684-ში საგანგებო ცენტრის ფინალისზე მღერდება სიტყვა „ხარ“, ბოლო მუხლში გამოდის „ვითარცა ხარ მრავალ-მონყალე ხარ“, რაც ცხადია, შეცდომაა. ტექსტი გასწორებულია A603-ის (კიკნაძე, 1982:643) მიხედვით.

1) In manuscript Q684, the word "khar" is sung on the the final chord of the stanza with text, "vitartsa khar mra-val-mots'qale khar". This is clearly a mistake. We have emended the text according to manuscript A603 (Kiknadze, 1982:643).

134. ქერუბიმთა ზედა მჯდომარეო

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ზ

You Who Sits Upon the Cherubim

Heirmos. Canticle VII. tone VII

1)

The musical score is presented in three systems, each with three staves (treble, alto, and bass clefs). The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 4/4. The lyrics are written in Georgian and Latin below the staves. The first system covers the first two measures of the piece. The second system covers the next two measures. The third system covers the final two measures, which are enclosed in a dashed box. The Latin transcription is: ke - ru - bim - ta ze - da mjdo - ma - re - o mats - kho - va - ro, ro - mel - man qrma - ni ikh - sen sakh - mi - li - sa - gan,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

კურ - თხე - ულ ხარ შენ უ - ფა - ლო, მა -
 კურ - თხე - ულ ხარ შენ უ - ფა - ლო, მა -
 k'ur - tkhe - ul khar shen u - pa - lo, ma -

მა - თა ჩვენ - თა ღმერ - თო, უ -
 მა - თა ჩვენ - თა ღმერ - თო, უ -
 ma - ta chven - ta ghmer - to, u -

კუ - ნი - სამ - დე!
 კუ - ნი - სამ - დე!
 k'u - ni - sam - de!

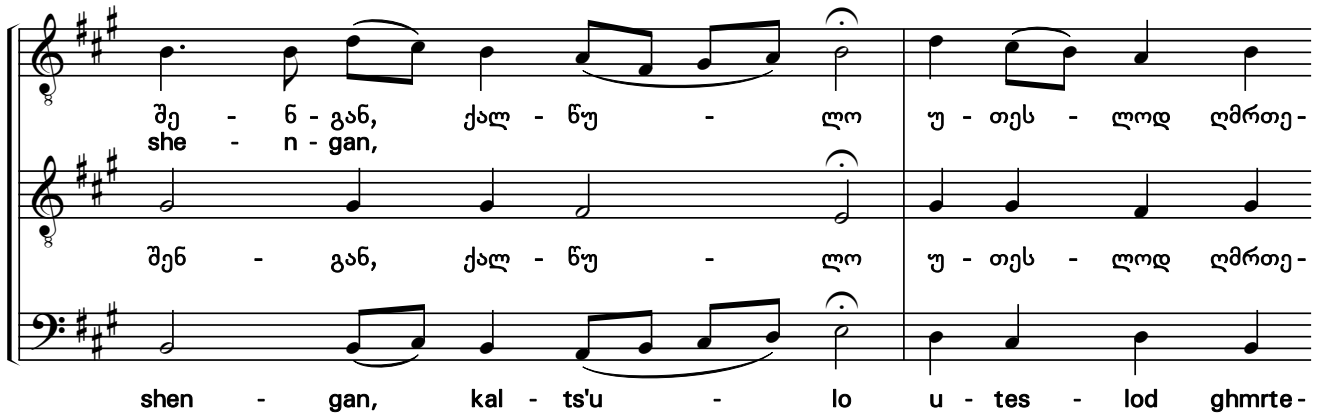
135. შენგან, ქალწულო

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ზ

From You, O Virgin

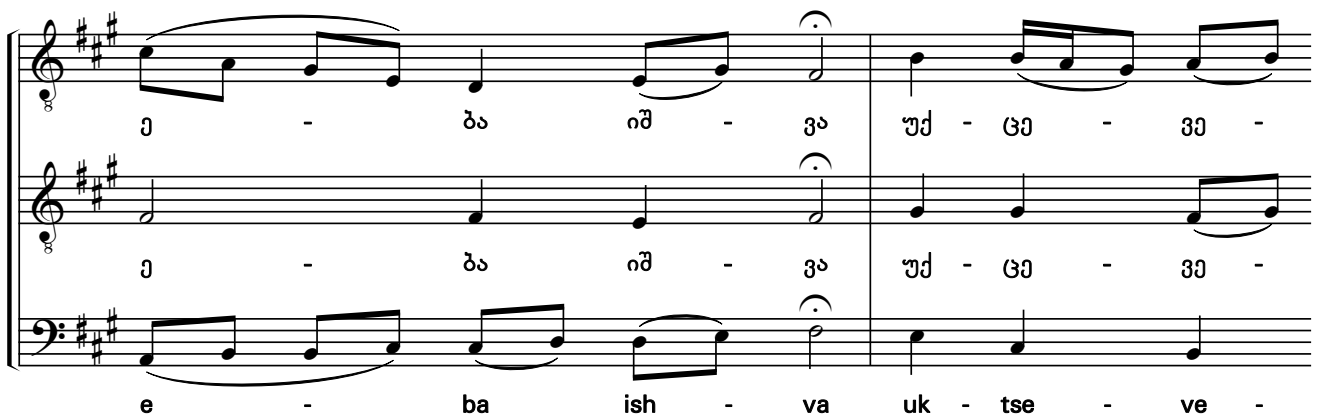
Heirmos. Canticle IX. tone VII

1)

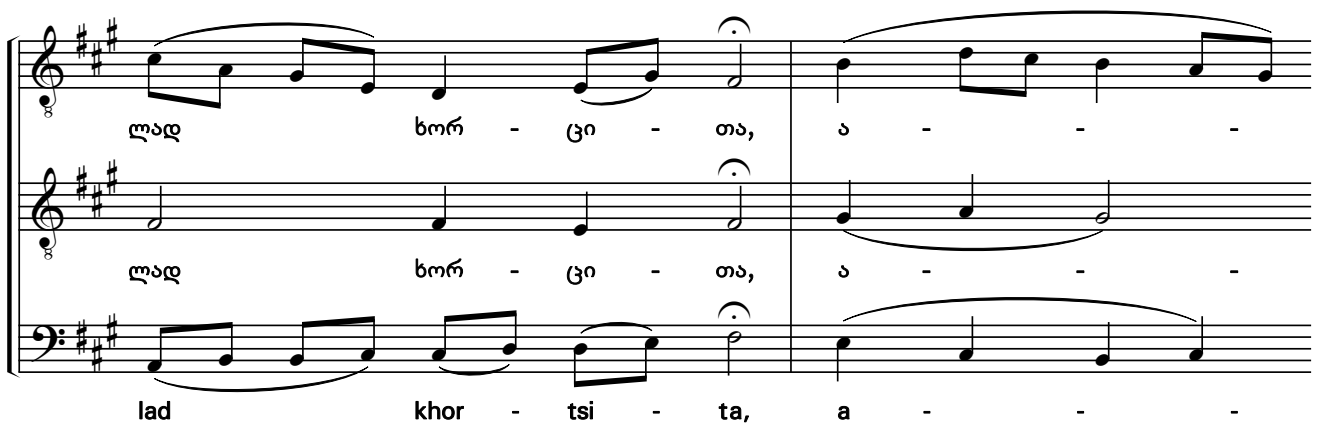

შე - ნ - გან, ქალ - წუ - ლო უ - თეს - ლოდ ღმრთე -
she - n - gan, kal - ts'u - lo u - tes - lod ghmrte -

შენ - გან, ქალ - წუ - ლო უ - თეს - ლოდ ღმრთე -
shen - gan, kal - ts'u - lo u - tes - lod ghmrte -

ე - ბა იშ - ვა უქ - ცე - ვე -
e - ba ish - va uk - tse - ve -

ლად ხორ - ცი - თა, ა - - -
lad khor - tsi - ta, a - - -

1) ხელნაწერში გასაღებში სი ბემოლია აღნიშნული.

1) The original manuscript contains a B flat in the key signature.

მის - თვის ღმრთის-მშო - ბე - ლო, ჩვენ ყო - ველ - ნი და უც - ხრო -

მის - თვის ღმრთის-მშო - ბე - ლო, ჩვენ ყო - ველ - ნი და უც - ხრო -

mis - tvis ghmrtis-msho - be - lo, chven qo - vel - ni da uts - khro -

მე - ლად გა - დი - დებთ!

მე - ლად გა - დი - დებთ!

me - lad ga - di - debt!

136. უგალობდეთ უფალსა

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა ჴ

Sing Unto the Lord

Heirmos. Canticle I. tone VIII

1)

უ - გა - ლობ - დეთ უ - ფალ სა, მორ - ნმუ - ნე - ნო,
 უ - გა - ლობ - დეთ უ - ფალ სა, მორ - ნმუ - ნე - ნო,
 u - ga - lob - det u - pal sa, mor - ts'mu - ne - no,

რო - მელ - მან და - ან - თქა პირ - ველ ფა - რა - ო
 რო - მელ - მან და - ან - თქა პირ - ველ ფა - რა - ო
 ro - mel - man da - an - tka p'ir - vel pa - ra - o

ზღვა - სა მე - ნა - მულ - სა, ძღე -
 ზღვა - სა მე - ნა - მულ - სა, ძღე -
 zghva - sa me - ts'a - mul - sa, dzle -

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ვი - სა - გა - ლო - ბი - თა,
ვი - სა - გა - ლო - ბი - თა,
vi - sa ga - lo - bi - ta,

რა - მე - თუ დი - დე-ბულ არს უ - კუ - ნი - სამ - დე!
რა - მე - თუ დი - დე-ბულ არს უ - კუ - ნი - სამ - დე!
ra - me - tu di - de - bul ars u - k'u - ni - sam - de!

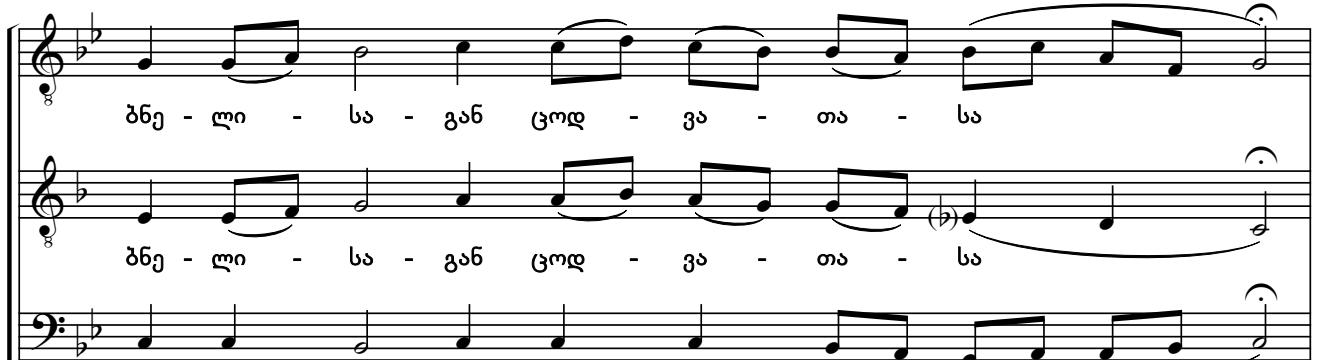
137. ბნელისაგან ცოდვათა სა აღმომიყვანენ

ძღისპირი. გალობა ე. ხმა ღ

From the Darkness of Sins

Heirmos. Canticle V. tone VIII

1)

ბნე - ლი - სა - გან ცოდ - ვა - თა - სა
ბნე - ლი - სა - გან ცოდ - ვა - თა - სა
bne - li - sa - gan tsod - va - ta - sa

აღ - მო - მიყ - ვა - ნენ მორ - ნმუ -
აღ - მო - მიყ - ვა - ნენ მორ - ნმუ -
agh - mo - miq - va - nen mor - ts'mu -

ნე - ნი შენ - ნი, სა - ხი - ე - რო,
ნე - ნი შენ - ნი, სა - ხი - ე - რო,
ne - ni shen - ni, sa - khi - e - ro,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

და გან - გვა - - - - -
და გან - გვა - - - - -
da gan - gva - - - - -

- - - - -
- - - - -
- - - - -

ნათ - ლენ მცნე - ბა - თა
ნათ - ლენ მცნე - ბა - თა
nat - len mtsne - ba - ta

შენ - თა ნათ - ლი - თა სულ - ნი, რო - მელ -
შენ - თა ნათ - ლი - თა სულ - ნი, რო - მელ -
shen - ta nat - li - ta sul - ni, ro - mel -

თა ა - ღიმ - სთვეს შენ - და სი - ხა - რუ - ლით,
თა ა - ღიმ - სთვეს შენ - და სი - ხა - რუ - ლით,
ta a - ghim - stves shen - da si - kha - ru - lit,

რა - თა ვა - დი - დოთ წყა - ლო - - - ბა შე -
რა - თა ვა - დი - დოთ წყა - ლო - - - ბა შე -
ra - ta va - di - dot ts'qa - lo - - - ba she -

ნი, სა - ხი - ე - რო!
ნი, სა - ხი - ე - რო!
ni, sa - khi - e - ro!

1) A603-ში (კიკნაძე, 1982:739) საგალობლოს ბოლო სიტყვა, „სახიერო“-ს ნაცვლად არის „კაცთ-მოყვარე“.

1) In manuscript A603 (Kiknadze, 1982:739), the last word of the hymn is "k'atst-moqvare", instead of "sakhiero".

138. ღაღად-ვყავ დანთქმულმან

ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა 3

Having Been Swallowed Up, I Cried Out

Heirmos. Canticle VI. tone VIII

1)

ღა - ღად - ვყავ დან - თქმულ - მან ცოდ - ვი - თა შენ - და - მი:
ღა - ღად - ვყავ დან - თქმულ - მან ცოდ - ვი - თა შენ - და - მი:
gha - ghad-vqav dan - tkmul - man tsod - vi - ta shen - da - mi:

„უ - ფა - ლო, მაც - ხო - ვა - რო ყო - ველ - თა - - - - - ო,
„უ - ფა - ლო, მაც - ხო - ვა - რო ყო - ველ - თა - - - - - ო,
„u - pa - lo, mats - kho - va - ro qo - vel - ta - - - - - o,

მის - სენ მე ხრწნი - ლე - ბი - სა - გან, მრა - ვალ - მონ - ყა - ლე!“
მის - სენ მე ხრწნი - ლე - ბი - სა - გან, მრა - ვალ - მონ - ყა - ლე!“
mikh - sen me khrts'ni - le - bi - sa - gan, mra - val - mots' - qa - le!“

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

139. შემზადება სახიობათა

ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ბ

The Preparation of Singing

Heirmos. Canticle VIII. tone II

1)

შე - მ - ზა - დე - ბა სა - ხი - ო - ბა - თა
შე - მ - ზა - დე - ბა სა - ხი - ო - ბა - თა
she - m - za - de - ba sa - khi - o - ba - ta

და გან-ცხრო - მა მე - ფი - სა უს - ჯუ - ლო - სა
და გან-ცხრო - მა მე - ფი - სა უს - ჯუ - ლო - სა
da gan-tskhro - ma me - pi - sa us - ju - lo - sa

გა - ნა - ქარ - ვა ბა - ბი - ლონს
გა - ნა - ქარ - ვა ბა - ბი - ლონს
ga - na - kar - va ba - bi - lons

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

შე - ერ - თე - ბა - მან ყრმა - თა - მან, რა -
შე - ერ - თე - ბა - მან ყრმა - თა - მან, რა -
she - er - te - ba - man qрма - ta - man, ra -

ჟამს ღა - ღად - ყვეს ერ - თი - თა პი - რი - თა,
ჟამს ღა - ღად - ყვეს ერ - თი - თა პი - რი - თა,
zhams gha - ghad - qves er - ti - ta p'i - ri - ta,

რა - მე - თუ იყვ - ნეს სახ - მილ - სა მას ში - ნა ნი - ა - ვი -
რა - მე - თუ იყვ - ნეს სახ - მილ - სა მას ში - ნა ნი - ა - ვი -
ra - me - tu iqv - nes sakh - mil - sa mas shi - na ni - a - vi -

სა - გან შეც - ვრე - ულ და გა - ლო - ბა - სა
სა - გან შეც - ვრე - ულ და გა - ლო - ბა - სა
sa - gan shets - vre - ul da ga - lo - ba - sa

ყოვ - ლი - სა სოფ - ლი - სა - სა
ყოვ - ლი - სა სოფ - ლი - სა - სა
qov - li - sa sop - li - sa - sa

დამ - ბა - დე - ბე - ლი - სა მი - მართ იტ - ყო - დეს:
დამ - ბა - დე - ბე - ლი - სა მი - მართ იტ - ყო - დეს:
dam - ba - de - be - li - sa mi - mart it' - qo - des:

„ა - კურ - - - თხევ - დით საქ - მე -
„ა - კურ - - - თხევ - დით საქ - მე -
„a - k'ur - - - tkhev - dit sak - me -

ნი უფ - ლი - სა - ნი უ - ფალ - სა!“
ნი უფ - ლი - სა - ნი უ - ფალ - სა!“
ni up - li - sa - ni u - pal - sa!“

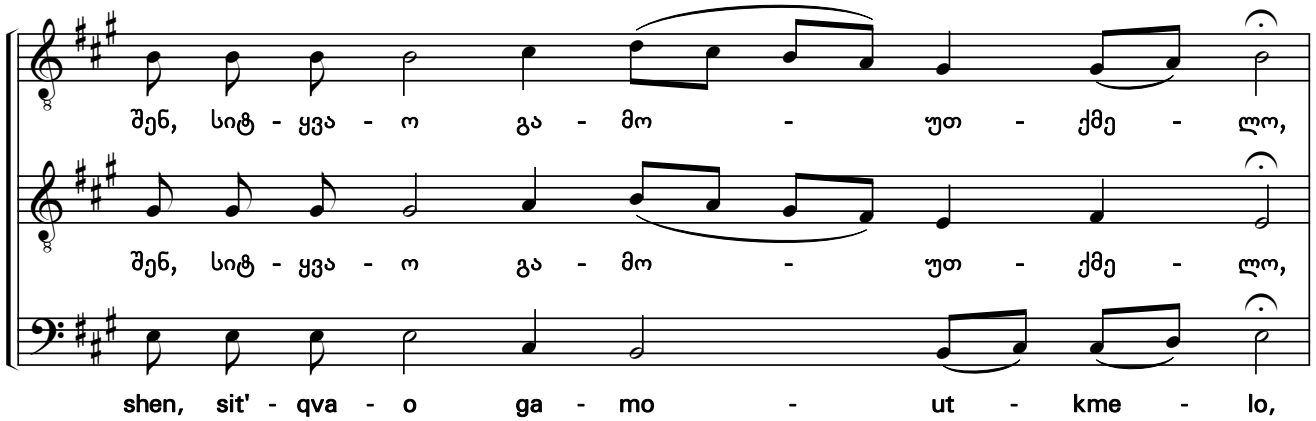
140. შენ, სიტყვაო გამოუთქმელო

ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა დ

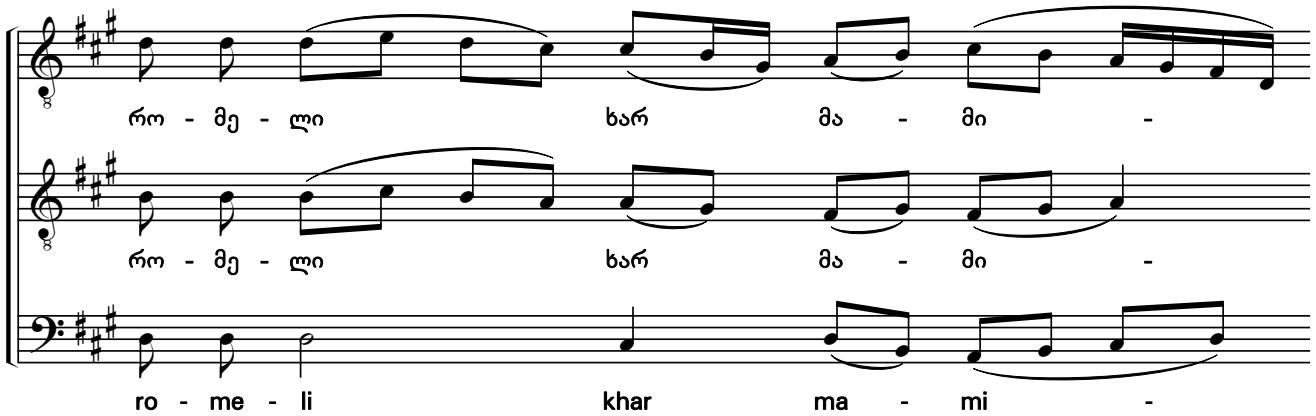
You The Ineffable Word

Heirmos. Canticle VII. tone IV

1)

შენ, სიტ - ყვა - ო გა - მო - უთ - ქმე - ლო,
შენ, სიტ - ყვა - ო გა - მო - უთ - ქმე - ლო,
shen, sit' - qva - o ga - mo - ut - kme - lo,

რო - მე - ლი ხარ მა - მი -
რო - მე - ლი ხარ მა - მი -
ro - me - li khar ma - mi -

სა თა - ნა და სუ - ლი - სა, მხო - ლო
სა თა - ნა და სუ - ლი - სა, მხო - ლო
sa ta - na da su - li - sa, mkho - lo

1) ხელნაწერში გასაღებში აღნიშნულია სი და მი ბემოლები.

1) The original manuscript contains a B flat and an E flat in the key signature.

კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო
კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო
k'ur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lo

და ღმერ - თო მა - - - მა - თა ჩვენ - თა - ო!
და ღმერ - თო მა - - - მა - თა ჩვენ - თა - ო!
da ghmer - to ma - - - ma - ta chven - ta - ol!

141. ქრისტე ღმერთი, რომელი

ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა დ

Christ God

Heirmos. Canticle VIII. tone IV

1)

ქრისტე ღმერთი, რომელი გა - მო - უჩნ - და მგა - ლო - ბელ -

ქრისტე ღმერთი, რომელი გა - მო - უჩნ - და მგა - ლო - ბელ -

kris - t'e ghmer-ti, ro - me - li ga - mo - uchn - da mga - lo - bel -

თა სა - ხედ ან - გე - ლო - ზი - სა სახ - მილ - სა ში - ნა,

თა სა - ხედ ან - გე - ლო - ზი - სა სახ - მილ - სა ში - ნა,

ta sa - khed an - ge - lo - zi - sa sakh - mil - sa shi - na,

ყრმა - ნი უფ - რო - სად ა - მალ - ლებ - დით მას უ - კუ - ნი - სამ - დე!

ყრმა - ნი უფ - რო - სად ა - მალ - ლებ - დით მას უ - კუ - ნი - სამ - დე!

qrma - ni up - ro - sad a - magh-leb - dit mas u - k'u - ni - sam - de!

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

142. თესლისაგან დავითისა გამოხვედ

ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ

You Came From the Seed of David

Heirmos. Cantic IX. tone IV

1)

თეს - ლი - სა - გან და - ვი - თი - სა გა - მოხ - ვედ,
 თეს - ლი - სა - გან და - ვი - თი - სა გა - მოხ - ვედ,
 tes - li - sa - gan da - vi - ti - sa ga - mokh - ved,

უ - ბი - წო - ო, და დამ - ბა - დე - ბე - ლი
 უ - ბი - წო - ო, და დამ - ბა - დე - ბე - ლი
 u - bi - ts'o - o, da dam - ba - de - be - li

ი - ტვირ - თე წი - ა - ლი - თა,
 ი - ტვირ - თე წი - ა - ლი - თა,
 i - t'vir - te ts'i - a - ghi - ta,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

შენ, სი - ქა - დუ - ლო ჩვე - ნო,
შენ, სი - ქა - დუ - ლო ჩვე - ნო,
shen, si - ka - du - lo chve - no,

ღმრთის-მშო - ბე - ლო სა - ნატ - რე - ლო,
ღმრთის-მშო - ბე - ლო სა - ნატ - რე - ლო,
ghmrtis-msho - be - lo sa - nat' - re - lo,

შენ, ვი - თარ - ცა დე - დო - ფალ - სა
შენ, ვი - თარ - ცა დე - დო - ფალ - სა
shen, vi - tar - tsa de - do - pal - sa

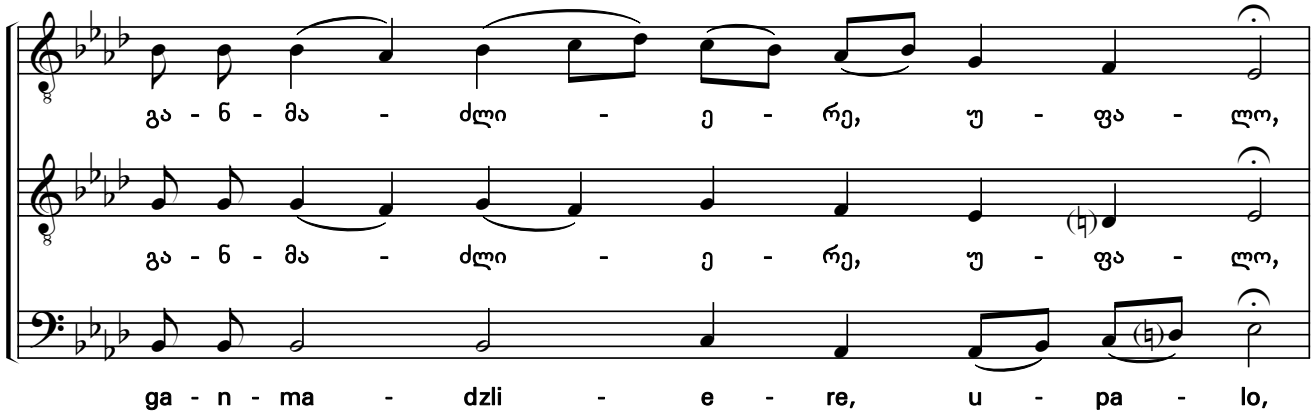
და - ბა - დე - ბულ - თა - სა, ყო - ველ - ნი გა - დი - დებთ!
და - ბა - დე - ბულ - თა - სა, ყო - ველ - ნი გა - დი - დებთ!
da - ba - de - bul - ta - sa, qo - vel - ni ga - di - debt!

143. განმადლიერე, უფალო

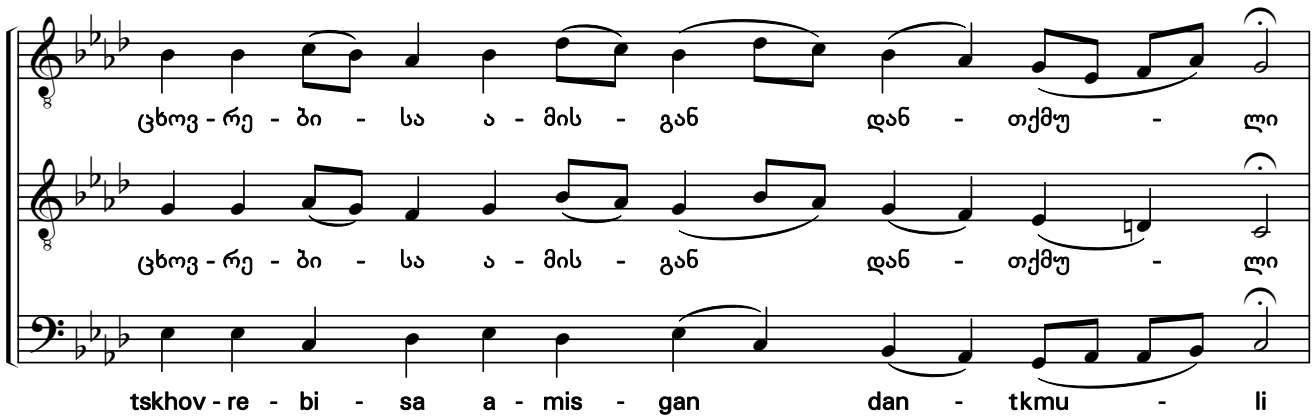
ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ე

Strengthen Me, O Lord

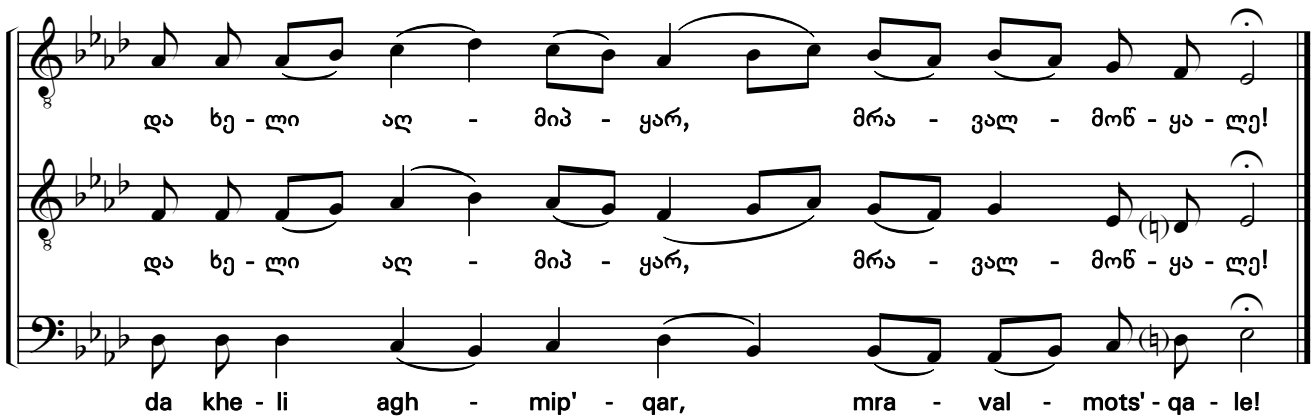
Heirmos. Cantic III. tone V

გა - ნ - მა - ძლი - ე - რე, უ - ფა - ლო,
გა - ნ - მა - ძლი - ე - რე, უ - ფა - ლო,
ga - n - ma - dzli - e - re, u - pa - lo,

ცხოვ - რე - ბი - სა ა - მის - გან დან - თქმუ - ლი
ცხოვ - რე - ბი - სა ა - მის - გან დან - თქმუ - ლი
tskhov - re - bi - sa a - mis - gan dan - tkmu - li

და ხე - ლი აღ - მიპ - ყარ, მრა - ვალ - მონ - ყა - ლე!
და ხე - ლი აღ - მიპ - ყარ, მრა - ვალ - მონ - ყა - ლე!
da khe - li agh - mip' - qar, mra - val - mots' - qa - le!

144. რომელმან ზღვასა მენამულსა

ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ვ

He Who Dried Up the Red Sea

Heirmos. Canticle I. tone VI

1)

რო - მელ - მან ზღვა - სა მე - ნა - მულ - სა,
 რო - მელ - მან ზღვა - სა მე - ნა - მულ - სა,
 ro - mel - man zghva - sa me - ts'a - mul - sa,

ვი - თარ - ცა ხმელ - სა ქვე - ყა - ნა - - -
 ვი - თარ - ცა ხმელ - სა ქვე - ყა - ნა - - -
 vi - tar - tsa khmel - sa kve - qa - na - - -

სა გა - ნი - ყვა - ნა ე - რი
 სა გა - ნი - ყვა - ნა ე - რი
 sa ga - ni - qva - na e - ri

1) ხელნაწერში საგალობლის I ხმაში, გასაღებში ფა დიეზი წერია. აქ წარმოდგენილი ალტერაციის ნიშნები ჩვენი აღნიშნულია.

1) In the first voice of the manuscript, there is an F sharp in the key signature. The accidentals presented here were added by the editors.

ის - - - რა - ელ - თა, ქრის - ტე - სა, ღმერთ -
 ის - - - რა - ელ - თა, ქრის - ტე - სა, ღმერთ -
 is - - - ra - el - ta, kris - t'e - sa, ghmert -

სა ჩვენ - სა, ყო - ველ - ნი უ - გა - ლობ - - -
 სა ჩვენ - სა, ყო - ველ - ნი უ - გა - ლობ - - -
 sa chven - sa, qo - vel - ni u - ga - lob - - -

დეთ გა - ლო - ბი - თა ახ - ლი - თა!
 დეთ გა - ლო - ბი - თა ახ - ლი - თა!
 det ga - lo - bi - ta akh - li - ta!

145. შენ, ღმერთი, ეჩვენე

ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ვ

You Revealed God

Heirmos. Cantic II. tone VI

1)

შენ, ღმერ - თი, ე - ჩვე - ნე ღრუბ - ლით გა - მო
შენ, ღმერ - თი, ე - ჩვე - ნე ღრუბ - ლით გა - მო
shen, ghmer - ti, e - chve - ne ghrub - lit ga - mo

ჰა - ე - რო - ვა - ნით მთა - სა ზე - და
ჰა - ე - რო - ვა - ნით მთა - სა ზე - და
ha - e - ro - va - nit mta - sa ze - da

სას - ნა - უ - ლი - თა შე - ნი - თა
სას - ნა - უ - ლი - თა შე - ნი - თა
sas - ts'a - u - li - ta she - ni - ta

1) ხელნაწერში საგალობლის დასაწყისში არაა ალტერაციის საგასაღებო ნიშნები, ხოლო მუხლიდან „მთასა ზედა“ საგასაღებო სი ბემოლია ჩანერილი. აქ წარმოდგენილი ალტერაციის ნიშნები ჩვენი აღნიშნულია.

1) The original manuscript does not include any key signature alteration signs at the beginning of this chant, but from the stanza, "mtasa zeda", a B flat is indicated. The other accidentals have been added by the editors.

მო - სეს, მსა - ხურ - სა შენ - სა,
 მო - სეს, მსა - ხურ - სა შენ - სა,
 mo - ses, msa - khur - sa shen - sa,

და მძლე ექ - მნა ი - გი ბილწ - თა
 და მძლე ექ - მნა ი - გი ბილწ - თა
 da mdzle ek - mna i - gi bilts' - ta

მე - გვიპ - ტელ - თა!
 მე - გვიპ - ტელ - თა!
 me - gvip' - t'el - ta!

146. არა შეშინდეს ბაბილონს ყრმანი

ძღისპირი. გალობა ზ. ხმა ვ

They Were Not Afraid in Babylon

Heirmos. Canticle VII. tone VI

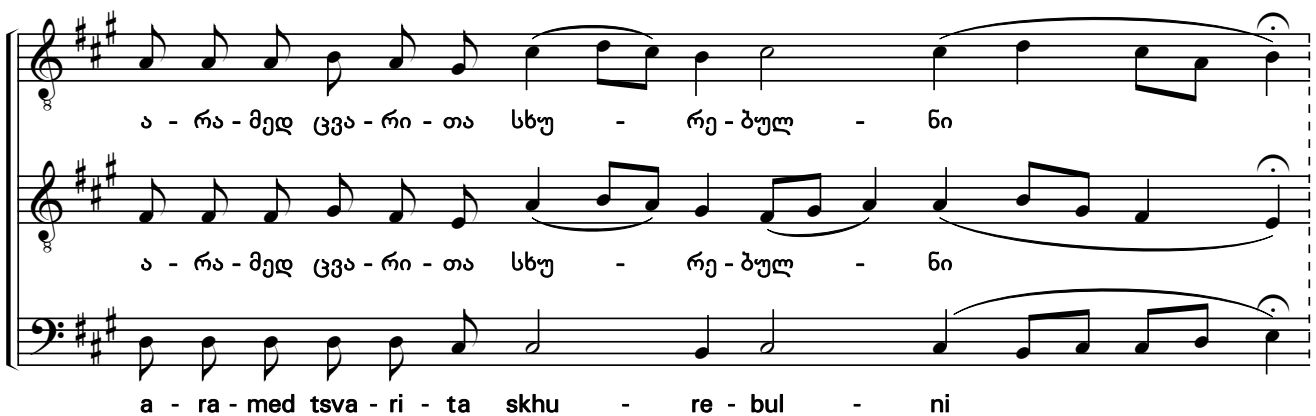
1)

ა - რა შე - შინ - დეს ბა - ბი - ლონს
ა - რა შე - შინ - დეს ბა - ბი - ლონს
a - ra she - shin - des ba - bi - lons

ყრმა - ნი სახ - მილ - სა შე - თხე - ულ - ნი,
ყრმა - ნი სახ - მილ - სა შე - თხე - ულ - ნი,
qrma - ni sakh - mil - sa she - tkhe - ul - ni,

ა - რა - მედ ცვა - რი - თა სხუ - რე - ბულ - ნი
ა - რა - მედ ცვა - რი - თა სხუ - რე - ბულ - ნი
a - ra - med tsva - ri - ta skhu - re - bul - ni

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

1) 2)

შო - რის ცეცხლ - სა და ლა - ლა - დებ - დეს:
შო - რის ცეცხლ - სა და ლა - ლა - დებ - დეს:
sho - ris tsetskhl - sa da gha - gha - deb - des:

„კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო,
„კურ - თხე - ულ ხარ შენ, უ - ფა - ლო,
„k'ur - tkhe - ul khar shen, u - pa - lo,

ღმერ - თო მა - მა - თა ჩვენ - თა - ო!
ღმერ - თო მა - მა - თა ჩვენ - თა - ო!
ghmer - to ma - ma - ta chven - ta - oi!

1) როგორც ვხედავთ, ეს ფრაზა, რომელიც III და VII ხმების ძლისპირებში გვხვდება, VI ხმის ძლისპირშიცაა წარმოდგენილი.

2) A603-ში (კიკნაძე, 1982:573) ეს „და“ არ არის. ვფიქრობთ, დასაშვებია გალობისას ამ სიტყვის გამოტოვება და მის ნაცვლად წინა („ცხლსა“), ან შემდეგი მარცვლის („ლა“) გამღერება. აქ კავშირ „და“-ს აზრობრივ-შინაარსობრივი ბუნდოვანება შემოაქვს ტექსტში.

1) As we can see, this phrase encountered in the heirmoi of tones 3 and 7 has even been presented in the heirmoi of tone 6.

2) In manuscript A603 (Kiknadze, 1982:573), the word "da" does not appear here. Skipping this word while singing the previous word, "tskhlsa", or the following syllable, "gha", can be sung. The word "da" (and) injects unnecessary confusion in the text.

147. ისრაელი მონა-ქმნილი

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა ღ

Having Become a Servant in Israel

Heirmos. Canticle I. tone VIII

1)

ის - რა - ე - ლი მო - ნა - ქმნი - ლი

ის - რა - ე - ლი მო - ნა - ქმნი - ლი

is - ra - e - li mo - na - kmni - li

გა - მო - იხ - სენ, უ - ფა - ლო, მკლა -

გა - მო - იხ - სენ, უ - ფა - ლო, მკლა -

ga - mo - ikh - sen, u - pa - lo, mk'la -

ვი - თა შე - ნი - თა მტკი - ცი - თა,

ვი - თა შე - ნი - თა მტკი - ცი - თა,

vi - ta she - ni - ta mt'k'i - tsi - ta,

1) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

ა - მის - თვის - ცა გი - გა - ლობთ,
 ა - მის - თვის - ცა გი - გა - ლობთ,
 a - mis - tvis - tsa gi - ga - lobt,

1)

რო - მე - ლი - ცა დი - დე - ბულ ხარ!
 რო - მე - ლი - - - - - ცა დი - დე - ბულ ხარ!
 ro - me - li - - - - - tsa di - de - bul khar!

1) წინამდებარე, დამაბოლოვებელი მუხლი ხელნაწერში 2 ტონით დაბლაა ნოტირებული. მუხლთან ე. კერესელიძის მიერ მინერილია „2 ტონით მაღლა“. მინაწერის შესაბამისად, აქ ეს მუხლი 2 ტონით მაღლაა დაბეჭდილი.

1) The final stanza is notated two tones lower in the original manuscript. There is a note from Ekvtime Kereselidze here which states, "two tones higher." According to these directions, we have notated this stanza two tones higher.

148. ვითარცა ღმერთსა, უგალობდეთ, ერნო

ძღისპირი. გალობა ა. ხმა ღ 1)

Sing to Him as God

Heirmos. Canticle I. tone VIII

2)

ვი - თარ - ცა ღმერთ - სა, უ - გა - ლობ - დეთ, ერ - ნო,
ვი - თარ - ცა ღმერთ - სა, უ - გა - ლობ - დეთ, ერ - ნო,
vi - tar - tsa ghmert - sa, u - ga - lob - det, er - no,

შე - მოქ - მედ - სა სა - კვირ - ვე - ლე - ბა - თა - სა
შე - მოქ - მედ - სა სა - კვირ - ვე - ლე - ბა - თა - სა
she - mok - med - sa sa - k'vir - ve - le - ba - ta - sa

ზღვა - სა მას მე - წა - მულ - სა!
ზღვა - სა მას მე - წა - მულ - სა!
zghva - sa mas me - ts'a - mul - sa!

1) ხელნაწერში Q684 საგალობლის ხმა და ოდის ნომერი მითითებული არაა. ისინი აღნიშნულია A603 ხელნაწერის მიხედვით (კიკნაძე, 1982:685) რომელშიც ჰიმნის ტექსტი ოდნავ განსხვავებულია: „უფალსა ღმერთსა უგალობდეთ, ერნო, მოქმედსა საკვირველებათასა ზღვასა მას მენამულსა, რამეთუ დიდებულ არს!“.

2) ხელნაწერში საგალობელი ნოტირებულია ალტერაციის საგასაღებო ნიშნების გარეშე.

1) The tone of the chant and the number of the ode have not been indicated in manuscript Q684. They have been denoted according to manuscript A603 (Kiknadze, 1982:685) where the hymn text is slightly different: "Upalsა ghmertsა ugalobdet, erno, mokmedsa sakvirvelebatasa zghvasa mas metsamulsa, rametu didebul ars!".

2) In the original manuscript, the chant is notated without accidentals in the key signature.

149. მერცხალო მშვენიერო

ძლისპირის გადასათქმელი. ხმა ვ

O Beautiful Swallow

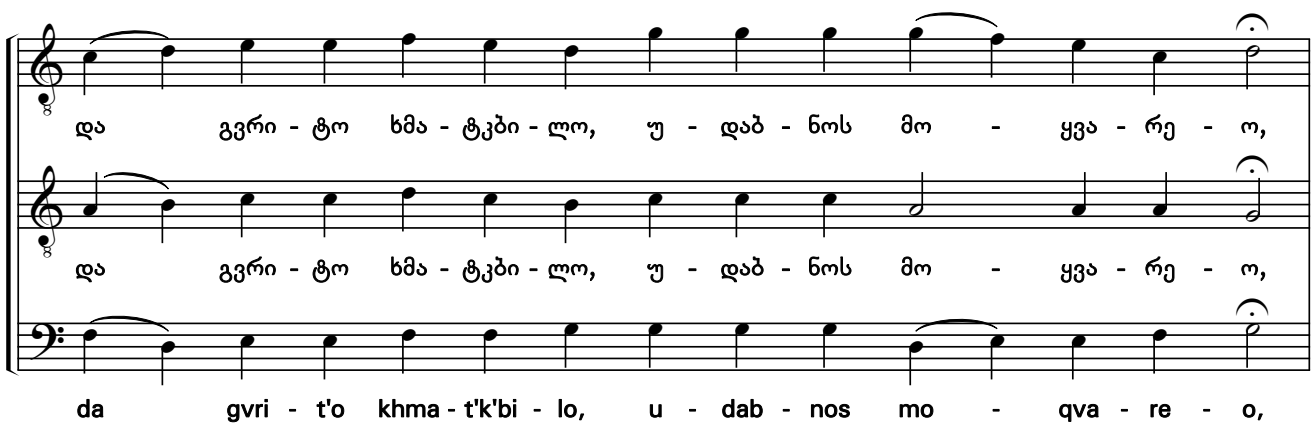
Hymn of the heirmos. tone VI

მერ - ცხა - ლო შვე - ნი - ე - რო, ი - ა - დო - ნო
 მერ - ცხა - ლო შვე - ნი - ე - რო, ი - ა - დო - ნო
 mer - tskha - lo shve - ni - e - ro, i - a - do - no

პა - ტი - ო - სა - ნო, მტრე - დო ფე - რით ოქ - რო - ვა - ნო
 პა - ტი - ო - სა - ნო, მტრე - დო ფე - რით ოქ - რო - ვა - ნო
 p'a - t'i - o - sa - no, mt're - do pe - rit ok - ro - va - no

და გვრი - ტო ხმა - ტკბი - ლო, უ - დაბ - ნოს მო - ყვა - რე - ო,
 და გვრი - ტო ხმა - ტკბი - ლო, უ - დაბ - ნოს მო - ყვა - რე - ო,
 da gvri - t'o khma - t'k'bi - lo, u - dab - nos mo - qva - re - o,

უ - და - ბნო - სა მორ - ჩო ქრის - ტეს წი - ნა - მორ - ბე - დო,
 უ - და - ბნო - სა მორ - ჩო ქრის - ტეს წი - ნა - მორ - ბე - დო,
 u - da - bno - sa mor - cho kris - t'es ts'i - na - mor - be - do,

უ - დაბ - ნო კმნი - ლი ე - სე კე - - -
 უ - დაბ - ნო კმნი - ლი ე - სე კე - - -
 u - dab - no kmni - li e - se k'e - - -

თილ - თა - გან ნა - ყო - ფი - ერ მყავ მე!
 თილ - თა - გან ნა - ყო - ფი - ერ მყავ მე!
 til - ta - gan na - qo - pi - er mqav mel!

*რიქა შენა, ჭისე ¹⁾
 ღმერთ ზენო,
 რიქა შენა!!!*

მღვდელმონაზ. ევთიმე.

1) ექვთიმე კერესელიძის მინაწერი.

1) A note by Ekvtime Kereselidze: „Glory to You, Christ God, Glory to You!!! Priestmonk Evtimé.“.

სარჩევი

შესავალი — ს. ჯანგულაშვილი 3

სტატია: ქართული პირველწყაროები: საგალობელთა ხელნაწერ Q684-ის ანალიზი - ჯონ ა. გრემი .. 11

ქართული ანბანის საერთაშორისო ტრანსკრიფცია 36

წიგნი მეცხრე - IX Q:684

ოზურგეთში დანერილი სძლისპირთა საგალობელნი ანტონ დუმბაძის გადაცემული

1. აღდგომა და ცხოვრება კაცთა — იკოსი. ხმა ვ 39
2. ნათელი ნათლისაგან გამოუჩნდა — დასდებელი. თვითხმოვანი 41
3. ხმისა მიერ ადამ — დასდებელი. თვითხმოვანი 43
4. ყოველი სასოება მათი — დასდებელი. თვითხმოვანი 46
5. მონებისა მისგან მწარისა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა 50
6. უგალობდეთ უფალსა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა 52
7. დამამტკიცე მე ქრისტე — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ა 54
8. ლაღადჰყო ამბაკომ — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა 56
9. დიდ არს საიდუმლოსა შენისა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა 58
10. ლამითგან აღვიმსთობთ ჩვენ — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ა 60
11. შთახდა იონა სიღრმესა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა 62
12. ვიხილეთ ჩვენ ქრისტე — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ბ 64
13. ცხოვრება ხარ დაუსრულებელი — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ბ 66
14. აღვიმსთობთ შენდამი, ქრისტე — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა გ 69
15. მთისაგან უხელოდ ლოდი გამოეკვეთა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ბ 71
16. დამკვიდრება იონასი სიღრმესა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა გ 73
17. ცეცხლი იგი შემწველი — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა გ 75
18. სიტყვა ღმრთისა უხილავი — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა გ 77
19. დღესა მას აღდგომისასა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა 79
20. ისმენდით ქვეყანა სიტყვათა — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა დ 81
21. შენ, ქრისტე, ღმერთო ჩვენო — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა დ 83
22. განმანათლებელო ჩვენ, მყოფთა ბნელისათაო — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა დ 84
23. რომელმან დაიცვნა ყრმანი — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა დ 85
24. უღმრთოთა ვერ იხილონ დიდება — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა დ 87
25. მამათა ჩვენთა ღმერთო — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ზ 89
26. რამეთუ ჩვენ შენსა გარეშე — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა დ 91
27. რომელთა ქალდეველთა — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ლ 93
28. ყრმათა საღმრთოთა — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა ვ 95
29. ღმერთსა, რომელმან დაანთქა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ზ 97
30. კლდე განაპო ქრისტემან — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ზ 99
31. წინასწარმეტყველი იხსენ — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ლ 101
32. ვითრცა-რა სიონს შინა — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ა 103
33. იონა, დანთქმულმან ზღვასა შინა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ 105
34. ლაღად-ვყავ სულ-თქმით — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ 108
35. განამტკიცენ, უფალო, გონებანი — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა გ 110
36. იონასებრ ვეშაპისა მისგან — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ზ 112
37. სამნი ყრმანი ბაბილონს — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა გ 114
38. ეჰა, ბერწო სულო ჩემო — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა გ 116
39. რომელმან ანგელოზებრივისა ხატისა — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა გ 118
40. ევა ოდეს მეურჩებითა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ 120
41. ბუნებით ღმობიერ ექმენ — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა დ 122
42. წმიდანი შენნი, ყრმანი — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა ვ 124

43. იყავ შემწედ ჩემდა — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ვ	126
44. შენ, რომელმან ისმინე გალობა — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ვ	128
45. რომელი შეენია ღმერთი მოსეს — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა	129
46. სიღრმენი ცოდვათანი — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ლ	131
47. სმენა მესმა, უფალო — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ბ	133
48. ქვეყანასა ზედა უხილავო — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა გ	135
49. გიხაროდენ შენ, ყოვლად წმიდაო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ	137
50. დაუკვირდა საიდუმლო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა	139
51. ზეშთა ბუნებისა ხილვა — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ა	141
52. გიხაროდენ, ქალწულთა სიქადულო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა	143
53. ქალწულება შენი, ღმრთისმშობელო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ	144
54. უწინარეს შობისა და შობასაცა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ	145
55. შენ, რომელმან ყრმანი — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ლ	147
56. მომეც ჩვენ, უფალო, მადლი — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა დ	149
57. სასწაულად იხილვებოდა — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ლ	151
58. ლამე რა თანა-წარგვხდა — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ბ	153
59. უხილავთა მხილველმან — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა გ	155
60. მესმა, უფალო, სმენა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა	157
61. რომელმანცა გალობისა მეტყველნი — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა ა	158
62. ვითარცა იგი, იონა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ზ	160
63. ბუნება წყლისა მდინარისა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ბ	162
64. მფარველი ხარ, უძლეველი — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ბ	164
65. წინასწარ ესმა წინასწარმეტყველსა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ბ	166
66. ლაღადებასა მონათა შენთასა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ	168
67. გიგალობთ შენ, უფალო — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ	170
68. უზეშთაეს საკვირველებათა — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ბ	171
69. უფროს ბუნებისა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ	174
70. უსხეულოთა თანა სდგა ამბაკომ — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ა	177
71. ბუნება იგი მდინარეთა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ა	179
72. რომელმან თავს იდვა ჭირი — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა	181
73. იონას სახედ გიღალადებ — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა	183
74. სიღრმით გამო ღალად-ყო — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ა	184
75. ისაკის მიერ ვნება გამოსახე — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ლ	185
76. სიბრძინთ სიმხნე აჩვენეს — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა ა	187
77. შენ, რომელმან ღმერთი — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა	190
78. ბრძანებასა უსჯულოსა მის — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა ბ	194
79. რომელ მუცელსა დაიტიე ღმერთი — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ	196
80. ადიდე შენ, მაცხოვარ — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ბ	197
81. უგალობდეთ უფალსა, მორწმუნენო — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა გ	200
82. მოიხილე დღეს, ცაო — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა გ	201
83. რომელმან სიტყვით არარასაგან — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა გ	203
84. მესმა სმენა შენი — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა გ	205
85. ღვთისმშობელსა და ქალწულად დადგრომილსა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა გ	206
86. შეძრწუნდა უბინოსაგან — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა ბ (ჭრელი)	207
87. იხილა ხმელად სიღრმე — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ	212
88. ფარაოს ეტლები — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ	214
89. ზღვა უვალი — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ	216
90. კლდე იგი, ფიცხელი — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა დ	218
91. რომელი მოსვლად არს — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა დ	220
92. სიმდაბლით გამოჩინებასა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა დ	222
93. ღამითგან შევსწიროთ გალობა — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა დ	224
94. ცოდვისა სიღრმეთა დამნთქეს მე — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა დ	225
95. რომელი ზეცას მამისა თანა — ძლისპირი. გალობა ლ. ხმა დ	227
96. რომელი მოსეს მთასა ზედა — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა დ	229

97. ყოველნი დაბადებულნი ძალითურთ — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა დ	230
98. გიხაროდენ, იერუსალიმ — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა დ	232
99. სჯული დედათა დახსენ — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ	235
100. შენ, რომელმან მუცელსა შენსა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ	237
101. ღმერთი უფალი გამოჩნდა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ (ჭრელი)	239
102. მიუძღვანეს უფსკრულსა იონა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ე	244
103. მოიხილე, ცაო — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა გ	246
104. გიხაროდენ, ქალწულო უბინოო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ვ	248
105. მოსავთა შენთა დამამტკიცებელო — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა გ	250
106. რომელმან განავლო ზღვა — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ვ	252
107. განძლიერდა დღეს სარწუნოებითა — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ზ	254
108. სმენა მესმა მე ღმრთისა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ზ	256
109. სიტყვითა მით, საღმრთოთა — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ზ	258
110. სიღრმე მენამულისა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა წ	260
111. უცებმან ერმან, ცოფმან — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა წ	263
112. ძლიერებითა შენითა დამამტკიცე — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა წ	266
113. რომელმან განახმო ზღვა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ბ	269
114. მეუფესა, ქრისტესა ღმერთსა ჩვენსა — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა დ	271
115. აბრამიანთა ყრმათა სახმილსა — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ა	273
116. შენ, ყოვლად ქებულო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ა	275
117. გალობასა შევნირავთ შენდა — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ა	277
118. ღალად-ვყავ ჭირსა ჩემსა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ბ	279
119. რომელმან პირველ სიბრძნითა — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ბ	281
120. სამნი ყრმანი ბაბილონს — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა გ	283
121. რომელმან გამომიხსნა ჩვენ — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ	285
122. ამაღლდეს ბრძანებითა ღვთისათა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა დ	286
123. სმენა მესმა მე — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა დ	288
124. ზღვა წიაღ-ვლო ისრაელმან — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ე	289
125. შენ, ნათლისა შემმოსელო — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა ე	291
126. უფალო, სმენა მესმა — ძლისპირი. გალობა დ. ხმა ვ	293
127. ღალად-ვყავ მწუხარებით — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ვ	295
128. არავინ შეიგინნეს ყრმანი — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ა	297
129. გალობით ვაკურთხევდეთ — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ა	299
130. ვითარცა იხსენ იონა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა დ	301
131. უფალო, ღმერთო ჩვენო — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა წ	303
132. მოიხილე, უფალო, მაღლით — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ზ	305
133. ღალად-ვყავ ჭირსა ჩემსა — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა ზ	307
134. ქერუბიმთა ზედა მჯდომარეო — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ზ	309
135. შენგან, ქალწულო — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა ზ	311
136. უგალობდეთ უფალსა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა წ	313
137. ბნელისაგან ცოდვათასა აღმოიყვანენ — ძლისპირი. გალობა ე. ხმა წ	315
138. ღალად-ვყავ დანთქმულმან — ძლისპირი. გალობა ვ. ხმა წ	318
139. შემზადება სახიობათა — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა ბ	319
140. შენ, სიტყვაო გამოუთქმელო — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა დ	322
141. ქრისტე ღმერთი, რომელი — ძლისპირი. გალობა წ. ხმა დ	324
142. თესლისაგან დავითისა გამოხვედ — ძლისპირი. გალობა თ. ხმა დ	325
143. განმადლიერე, უფალო — ძლისპირი. გალობა გ. ხმა ე	327
144. რომელმან ზღვასა მენამულისა — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა ვ	328
145. შენ, ღმერთი, ეჩვენე — ძლისპირი. გალობა ბ. ხმა ვ	330
146. არა შეშინდეს ბაბილონს — ძლისპირი. გალობა ზ. ხმა ვ	332
147. ისრაელი მონა-ქმნილი — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა წ	334
148. ვითარცა ღმერთსა, უგალობდეთ, ერნო — ძლისპირი. გალობა ა. ხმა წ	336
149. მერცხალო მშვენიერო — ძლისპირის გადასათქმელი. ხმა ვ	337

Contents

Introduction – S. Jangulashvili	7
Essay: <i>Georgian Primary Sources: An Analysis of Chant Manuscript Q684</i> – John A. Graham	25
International transcription of the Georgian alphabet	36

Book 9

IX - Q:684

Heirmoi Chants

Transcribed in Ozurgeti

Transmitted by Anton Dumbadze

1. The Resurrection and Life of Men - Ikos. tone VI	39
2. The Light Came From the Light - Sticheron. Idiomela	41
3. Through the Voice of Adam - Sticheron Idiomela	43
4. All Their Hope - Sticheron. Idiomela	46
5. From the Harsh Slavery - Heirmos. Canticle I. tone I	50
6. Sing Unto the Lord - Heirmos. Canticle III. tone I	52
7. Establish Me, O Christ - Heirmos. Canticle I. tone IV	54
8. Habbakuk Cried Out - Heirmos. Canticle IV. tone I	56
9. Great is Your Mystery - Heirmos. Canticle IV. tone I	58
10. We Shall Keep Watch From the Night - Heirmos. Canticle V. tone I	60
11. Jonah Descended Into the Depths - Heirmos. Canticle VI. tone I	62
12. We Have Seen Christ - Heirmos. Canticle II. tone II	64
13. You are Life Unending - Heirmos. Canticle V. tone II	66
14. We Shall Watch for You, O Christ - Heirmos. Canticle V. tone III	69
15. A Rock Was Hewn Without Hands from the Mountain - Heirmos. Canticle IV. tone II	71
16. The Dwelling of Jonah in the Abyss - Heirmos. Canticle III. tone III	73
17. The Burning Fire - Heirmos. Canticle VIII. tone III	75
18. The Unseen Word of God - Heirmos. Canticle IX. tone III	77
19. On the Day of Resurrection - Heirmos. Canticle I. tone I	79
20. Let The World Hear the Words - Heirmos. Canticle II. tone IV	81
21. You, O Christ God - Heirmos. Canticle III. tone IV	83
22. You Who Enlighten Us in the Darkness - Heirmos. Canticle V. tone IV	84
23. He Who Preserved the Youths - Heirmos. Canticle VII. tone IV	85
24. The Godless Shall not See the Glory - Heirmos. Canticle V. tone IV	87
25. O God of Our Fathers - Heirmos. Canticle IV. tone VII	89
26. For We Know of No Other But You - Heirmos. Canticle V. tone VIII	91
27. Of the Chaldeans - Heirmos. Canticle VII. tone VIII	93
28. The Divine Youths - Heirmos. Canticle VIII. tone VI	95
29. To God, Who Engulfed - Heirmos. Canticle I. tone VII	97
30. Christ Has Split the Rock - Heirmos. Canticle II. tone VII	99
31. You Delivered the Prophet - Heirmos. Canticle VI. tone VIII	101
32. As In Zion - Heirmos. Canticle VII. tone I	103
33. Jonah Engulfed in the Sea - Heirmos. Canticle VI. tone II	105
34. I Mournfully Cried Out - Heirmos. Canticle VI. tone II	108
35. Strengthen O Lord - Heirmos. Canticle III. tone III	110
36. Like Jonah From the Whale - Heirmos. Canticle III. tone VII	112
37. The Three Youths in Babylon - Heirmos. Canticle VII. tone III	114
38. Behold, My Barren Soul - Heirmos. Canticle III. tone III	116
39. Who, of the Angelic Image Protected the Infants - Heirmos. Canticle VIII. tone III	118
40. When Eve Disobeyed Me - Heirmos. Canticle IX. tone IV	120
41. You Were Truly Compassionate - Heirmos. Canticle III. tone IV	122

42. Your Holy Youths - Heirmos. Canticle VIII. tone VI	124
43. Be My Help - Heirmos. Canticle III. tone VI	126
44. You, Who Heard the Chanting - Heirmos. Canticle VII. tone VI	128
45. The God Who Helped Moses - Heirmos. Canticle I. tone I	129
46. The Depths of Sin - Heirmos. Canticle VI. tone VIII	131
47. I Heard, O Lord - Heirmos. Canticle VI. tone II	133
48. O Unseen One Upon the Earth - Heirmos. Canticle V. tone III	135
49. Rejoice, O Most Holy - Heirmos. Canticle IX. tone IV	137
50. He Was Amazed by the Mystery - Heirmos. Canticle IX. tone I	139
51. A Supernatural Vision - Heirmos. Canticle II. tone I	141
52. Rejoice, O Boast of Virgins - Heirmos. Canticle IX. tone I	143
53. Your Virginity, O Mother of God - Heirmos. Canticle IX. tone II	144
54. Before Birth and at Birth - Heirmos. Canticle IX. tone IV	145
55. You, Who Delivered the Youths - Heirmos. Canticle VII. tone VIII	147
56. Give Us Grace, O Lord - Heirmos. Canticle II. tone IV	149
57. You are Seen as a Miracle - Heirmos. Canticle II. tone VIII	151
58. When the Night Passed Us - Heirmos. Canticle V. tone II	153
59. The Seer of the Invisible Ones - Heirmos. Canticle II. tone III	155
60. I Understood, O Lord - Heirmos. Canticle IV. tone I	157
61. The Chanters - Heirmos. Canticle VIII. tone I	158
62. As Jonah - Heirmos. Canticle VI. tone VII	160
63. The Nature of the River Water - Heirmos. Canticle I. tone II	162
64. You are a Protector, Invincible - Heirmos. Canticle III. tone II	164
65. The Prophet Heard Before - Heirmos. Canticle IV. tone II	166
66. To The Cry of Your Servants - Heirmos. Canticle VI. tone II	168
67. We Chant Unto Thee, O Lord - Heirmos. Canticle I. tone IV	170
68. The Greatest of Wonders - Heirmos. Canticle VII. tone II	171
69. More Than Nature - Heirmos. Canticle IX. tone II	174
70. Habbakuk Stood With the Bodiless Ones - Heirmos. Canticle IV. tone I	177
71. The Nature of Rivers - Heirmos. Canticle I. tone I	179
72. He Who Took On Sorrow - Heirmos. Canticle VI. tone I	181
73. I Cry to You Like Jonah - Heirmos. Canticle VI. tone I	183
74. He Cried Out From the Depths - Heirmos. Canticle VI. tone I	184
75. You Expressed the Passion From Esau - Heirmos. Canticle VI. tone VIII	185
76. They Showed Courage Through Wisdom - Heirmos. Canticle VIII. tone I	187
77. You Theotokos, Who gave Birth to the Lord - Heirmos. Canticle IX. tone I	190
78. At The Command of the Godless One - Heirmos. Canticle VIII. tone II	194
79. You Who Carried God in Your Womb - Heirmos. Canticle IX. tone II	196
80. Glorify, O Christ - Heirmos. Canticle IX. tone II	197
81. Sing to the Lord, O Believers - Heirmos. Canticle I. tone III	200
82. Today You Have Seen, O Heavens - Heirmos. Canticle II. tone III	201
83. You Who Created From Nothing With a Word - Heirmos. Canticle III. tone III	203
84. I Heard of Your Tidings - Heirmos. Canticle IV. tone III	205
85. To The Mother of God and Ever-virgin - Heirmos. Canticle IX. tone III	206
86. He Was Frightened by the Immaculate One - Heirmos. Canticle VIII. tone II	207
87. He Saw the Depths Dried Up - Heirmos. Canticle I. tone IV	212
88. The Chariots of Pharaoh - Heirmos. Canticle I. tone IV	214
89. The Impassable Sea - Heirmos. Canticle I. tone IV	216
90. The Strong Rock - Heirmos. Canticle III. tone IV	218
91. The One Who Is To Come - Heirmos. Canticle IV. tone IV	220
92. At The Humble Revelation - Heirmos. Canticle IV. tone IV	222
93. We Shall Offer Up Song At Night - Heirmos. Canticle V. tone IV	224
94. I Was Swallowed Up in the Abyss of Sin - Heirmos. Canticle VI. tone IV	225
95. He Who is With the Father in Heaven - Heirmos. Canticle VIII. tone IV	227

96. You Who With Moses on the Mountain - Heirmos. Canticle VII. tone IV	229
97. All of Creation With Strength - Heirmos. Canticle VIII. tone IV	230
98. Rejoice, O Jerusalem - Heirmos. Canticle VIII. tone IV	232
99. You Freed from the Punishment of Women - Heirmos. Canticle IX. tone IV	235
100. Thou, Who in Thy Womb - Heirmos. Canticle IX. tone IV	237
101. God the Lord Has Appeared - Heirmos. Canticle IX. tone IV	239
102. When Jonah Was Given to the Depths - Heirmos. Canticle VI. tone V	244
103. Behold, O Heavens - Heirmos. Canticle II. tone VI	246
104. Rejoice, O Pure Virgin - Heirmos. Canticle IX. tone VI	248
105. Strengtheners of Those Who Enshrouded You - Heirmos. Canticle III. tone III	250
106. You Who Crossed the Sea - Heirmos. Canticle II. tone IV	252
107. Today He Was Strengthened In Faith - Heirmos. Canticle III. tone VII	254
108. I Heard the Word of God - Heirmos. Canticle IV. tone VII	256
109. With a Word - Heirmos. Canticle IX. tone VII	258
110. The Depths of the Red Sea - Heirmos. Canticle I. tone VIII	260
111. The Senseless People - Heirmos. Canticle II. tone VIII	263
112. Strengthen Me With Your Power - Heirmos. Canticle III. tone VIII	266
113. He Who Dried Up the Sea - Heirmos. Canticle I. tone II	269
114. To The King, Christ God - Heirmos. Canticle VIII. tone IV	271
115. The Jewish Youths in the Furnace - Heirmos. Canticle VII. tone I	273
116. You, O Most Praised One - Heirmos. Canticle IX. tone I	275
117. We Shall Offer Chant Unto You - Heirmos. Canticle VIII. tone I	277
118. I Cried Out in My Sorrow - Heirmos. Canticle VI. tone II	279
119. You, Who Before With Wisdom - Heirmos. Canticle VIII. tone II	281
120. The Three Youths in the Furnace - Heirmos. Canticle VIII. tone III	283
121. He Who Delivered Us - Heirmos. Canticle I. tone IV	285
122. They Shall Rise at God's Command - Heirmos. Canticle I. tone IV	286
123. I Heard of the Tidings - Heirmos. Canticle IV. tone IV	288
124. Israel Crossed Over the Sea - Heirmos. Canticle I. tone V	289
125. You, Who Arrays in Light - Heirmos. Canticle V. tone V	291
126. O Lord, I Heard - Heirmos. Canticle IV. tone VI	293
127. I Have Cried Out in Sorrow - Heirmos. Canticle VI. tone VI	295
128. No One Harmed the Youths - Heirmos. Canticle VIII. tone I	297
129. Let's Bless With Singing - Heirmos. Canticle VIII. tone I	299
130. As You Delivered Jonah - Heirmos. Canticle VI. tone IV	301
131. O Lord, Our God - Heirmos. Canticle V. tone VIII	303
132. Look Down, O Lord - Heirmos. Canticle II. tone VII	305
133. I Have Cried Out in My Troubles - Heirmos. Canticle VI. tone VII	307
134. You Who Sits Upon the Cherubim - Heirmos. Canticle VII. tone VII	309
135. From You, O Virgin - Heirmos. Canticle IX. tone VII	311
136. Sing Unto the Lord - Heirmos. Canticle I. tone VIII	313
137. From the Darkness of Sins - Heirmos. Canticle V. tone VIII	315
138. Having Been Swallowed Up, I Cried Out - Heirmos. Canticle VI. tone VIII	318
139. The Preparation of Singing - Heirmos. Canticle VIII. tone II	319
140. You The Ineffable Word - Heirmos. Canticle VII. tone IV	322
141. Christ God - Heirmos. Canticle VIII. tone IV	324
142. You Came From the Seed of David - Heirmos. Canticle IX. tone IV	325
143. Strengthen Me, O Lord - Heirmos. Canticle III. tone V	327
144. He Who Dried Up the Red Sea - Heirmos. Canticle I. tone VI	328
145. You Revealed God - Heirmos. Canticle II. tone VI	330
146. They Were Not Afraid in Babylon - Heirmos. Canticle VII. tone VI	332
147. Having Become a Servant in Israel - Heirmos. Canticle I. tone VIII	334
148. Sing to Him as God - Heirmos. Canticle I. tone VIII	336
149. O Beautiful Swallow - Hymn of the heirmos. tone VI	337

საქართველოს ფოლკლორის
სახელმწიფო ცენტრი
THE FOLKLORE STATE CENTRE
OF GEORGIA

ქართული
ფოლკლორის
ენsembles